

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ ENSTİTÜSÜ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ ANA BİLİM DALI

“İkinci Dünya Savaşı’ndan Sonra Gelisen
Olayların Işığında Kore Savaşı ve Türkiye”

Yüksek Lisans Tezi
Adnan ÜZMEZ
454

Tez Danışmanı: Prof. Dr. İzzettin ÖNDER

İstanbul 2006

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAYI

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ Bilim Dalında 454 numaralı Adnan ÜZMEZ'in hazırladığı "İkinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Gelisen Olayların Işığında Kore Savaşı ve Türkiye" konulu **YÜKSEK LİSANS TEZİ** ile ilgili tez savunma sınavı ,İstanbul Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin10/28 maddesi uyarınca 11Haziran 2006 günü saat 13.30'da yapılmış,sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin kabulüne **OYBİRLİĞİ** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Tez Danismanı: Prof. Dr. İzzettin ÖNDER		
Prof. Dr. Sabahattin ÖZEL		
Doç. Dr. Isil ÇAKAN		
Yrd. Doç. Dr. Cevahir KAYAM		
Yrd. Doç. Dr. Samil ÜNSAL		

Yüksek Lisans Tezi olarak sundugum **“İkinci Dünya Savasi’ndan Sonra Yasananların Isiginda Kore Savasi ve Türkiye”** adli çalismami, bilimsel ahlak ve geleneklere aykiri düşecek bir yardıma basvurmaksizin ve bibliyografyada gösterilen eserlerden yararlanarak ve bunlara atif yaparak hazırladigimi belirtir, bunu serefim ve onurumla dogrularim. 13 Haziran 2006

Adnan ÜZMEZ

ÖZET

İkinci Dünya Savası sona erdiğinde, dünya yeni bir düzene girmisti. Çünkü savaşın sonunda ortaya süper güç adı verilen iki ülke kaldı: ABD ve Rusya. Eski Kit'a Avrupa ülkeleri ise siyasi, askeri ve ekonomik yönden çöküşe geçmişti.

ABD, Rusya ve İngiltere, Dünya Savaşı'nın devam ettiği günlerde barış arayışına girmişler, fakat ilerleme kaydedememişlerdi. Özellikle Potsdam Konferansları'nda ortaya çıkan görüş ayrılıkları bir çözüme kavuşmayınca, Dünya yeni bir buhranın içine girdi: "Soğuk Savaş". Soğuk savaş yılları dünyayı iki kutuplu düzenin hakim olduğu yıllar olarak anılır. Bu dönemde Sovyet Rusya bir yandan İkinci Dünya Savaşı boyunca hasara uğrayan alt yapısını düzeltmekle uğraşırken, diğer yandan da Baltık Denizi'nden Balkanlara, hatta Uzakdoğu'da Çin'i ve Kuzey Kore'yi içine alan bir güvenlik kordonu oluşturmıştır. Bu güvenlik kordonunu Demirperde ile kapatarak gerisinde olan biteni dünyadan gizlemiştir.

Buna karşılık olarak ABD diğer süper güç olarak Rusya'nın bu yayılmacı politikalarına çevreleme politikası ile cevap vermiştir. Bu politikanın ilk örneğini 1947 yılında Truman Doktrini oluşturmıştır. Ardından 1948 yılında Marshall Planı ile çöken Batı Avrupa ekonomilerinin kalkındırılması öngörülmüştür. Devamında 1949 yılında Avrupa için askeri yönden birleşmeyi NATO, siyasi yönden birliği ise Avrupa Konseyi'nin teşkil edilmesini sağlamıştır.

Türkiye de İkinci Dünya Savaşı'na katılmamıştır. Ancak ekonomik ve askeri yönden zayıf çıkarken, Rusya'nın tehditlerine de maruz kalmıştır. Bunun üzerine Türk Devlet Adamları iki kutba ayrılmış dünyada Batı Bloğunun yanında yer almışlardır. Basta ABD olmak üzere Avrupa ülkelerinden yardım ve destek istemişlerdir. Böylelikle Türkiye Birleşmiş Milletlere kurucu üye, Truman Doktrini'nden yardım, Marshall Planı'ndan yardım, Dünya Bankası'ndan kredi, ABD'den askeri yardım almıştır. Ancak NATO'ya kuruluş aşamasında alınmamıştır.

Kore, Uzakdoğu'da kritik coğrafi konumda olan bir ülkedir. Bu nedenle tarih boyu çeşitli işgaller yaşamıştır. En son 1910 yılında Japonya tarafından işgal edilen Kore, 1945 yılında da 38 nci paralelin kuzeyi Rusya tarafından, güneyi ise ABD tarafından işgal edilmiştir.

Bütün uluslararası çabalara rağmen Kore'nin birleşmesi mümkün olmayınca, 15 Ağustos 1948 yılında Güney Kore Cumhuriyeti, 9 Eylül 1948 yılında da Kuzey Kore Cumhuriyeti kurulmuştur.

Kuzey Kore lideri Kim İl Sung 1948 yılından itibaren ülkesini savaş için hazırlamıştır. Bundan dolayı silah, malzeme ve eğitim yönünden Sovyet Rusya'dan önemli ölçüde yardım almıştır.

Güney Kore kendi iç birliğini bile tam kuramamıştır. ABD silahlı kuvvetleri ülkeyi terk ederken, geriye sadece emniyet görevi yapabilecek bir Güney Kore Ordusu bırakmıştır.

Bütün Kore'yi bir bayrak altında birleştirmek amacıyla Kuzey Kore 25 Haziran 1950'de Güney Kore'ye taarruz etmiştir. Bu taarruz BM tarafından kınanmış ve derhal durdurulması istenmiştir. Kuzey Kore Ordusu BM kararına uymamıştır.

ABD liderliğindeki Güney Kore Ordusu, Kuzeyi ancak Pusan Limanı mevzilerinde durdurabilmiştir. Ardından General Mac Arthur komutasındaki BM Ordusu Inchon'a başarılı bir çıkarma yapmış ve Kuzey Kore Ordusu'nu çevirmiştir. BM'nin kararı ile taarruza devam edilmiş, 24 Ekim'de Kuzey Kore Baskenti Pyongyang işgal edilmiştir.

Türk Hükümeti BM Genel Sekreteri'nden gelen yardım talebini değerlendirmiş, 25 Temmuz 1950'de 4500 kişilik bir Tugay gücündeki askeri birliği Kore'ye göndermeye karar vermiştir.

Kore'ye, 25 Eylül 1950'de Iskenderun Limanı'ndan başlayan yolculuk 19 Ekim'de tamamlanmıştır. Kore'de eğitimler devam etmiştir. Türk Tugayı'na North Star kod adı verilmiştir.

Türk Tugayı 24 Kasım'da başlayan BM Ordusu'nun genel taarruzuna 9ncü Kolordu'nun ihtiyatı olarak katılmıştır. Başlangıçta ilerleyen taarruz 26 Kasım akşamından itibaren 800.000 kişilik Çin Ordusu'nun savasa katılımıyla önce durmuştur. Sonra geri çekilme başlamıştır. Bu noktada Türk Tugayı'na kritik bir savunma görevi verilmiş, tugay büyük kayıplar vermek pahasına savunma görevini başarılı ile yapmıştır.

Kunuri Muharebeleri olarak anılan bu muharebelerde Türk Askeri kahramanlığını bir kez daha ispat etmiştir. 1950 yılından 1953 Temmuz'una kadar 4 değişim tugayı, kendisine verilen her türlü muharebe görevlerini başarı ile yerine getirmiştir. 27 Temmuz 1953'te Ateskes Antlaşması imzalandığında Türkiye NATO'ya üye olmuştur.

Ancak savaşın gerçek bir galibi olmamış, savaş fiziki olarak başladığı yerde bitmiştir. Bizim için geriye Kore'de yaratılan destanlar ve kahraman Mehmetlerin hiç bitmeyecek olan anıları kalmıştır.

SUMMARY

The world went into a new formation when second war was finished. Because there were two remaining countries which are called superpower: USA and Russia. Old continental European countries went into downfall in terms of political, military and economical .

USA, Russia and England went into peace lookout while Second World War was continuing but they could not go forward a lot. Especially, when difference of opinions that are aroused at Potsdam Conference couldn't be led to a permanent solution, World went into a new crisis: Cold War. Cold War years are called the years that two polar system is dominant. During this period, aside Soviet Russia tried to restore the sub-structure that were damaged throughout the Second World War, formed a security cordon which is from Baltic Sea to Balkans and also including China and North Korea. By closing this security cordon with iron curtain, Soviet Russia was disguised events from World.

As oppose to Russia's expansion policy, USA responded with containment policy as the other super power. The first example of this policy was Truman doctrine donation at 1947. After that, development of sunken West Europe economies was anticipated with Marshall Plan donation at 1948. Following, this caused the fact that Europe was joined at NATO in terms of military aspect and was joined at European Council in terms of political aspect at 1949.

Beside Turkey came out from The Second World War at a situation at which it was weak in terms of economical and military areas, Turkey had exposed to Russia's threats. Therefore, Turkish Government man took part in West Block and they had to want support and assistance from in the first instance USA and European countries. In this manner, Turkey was one of the founder countries of United Nations and got donation from Truman Doctrine and Marshall Plan, credit from World Bank and donation from USA by bilateral agreements. However, Turkey couldn't take part in establishment stage of NATO which is established for secured Europe in terms of military areas.

Korea is a country at Far East which could not get out of occupation throughout history because of its position is in a critical point. Lastly, Korea was occupied by Japan at 1910 and at 1945 north of 38.parallel was occupied by Russia and south of 38.parallel was occupied by USA.

Although all of international enterprises,uniting of Korea had not been possible. South Korea Republic was established at 15 August 1948 and North Korea Republic was established at 9 September 1948.

Starting from 1948; Kim Il Sung, who is leader of North Korea, prepared his country for war. Therefore, he got significant assistance from Russia in terms of

weapon, material and education. On the other side, besides preparing for war, South Korea couldn't build up internal unity. When USA army force left country, there was only one South Korea Army that is for safety service.

In order to join entire Korea under one flag, North Korea attacked South Korea at 25 June 1950. This attack is disapproved by United Nations and UN wanted to stop this attack. North Korea Army did not listen UN's decision . South Korea Army with leading of USA could stop North Korea Army at defensive place around Pusan Harbor.

After, UN Army that is commanded by General Mc Arthur did a successful detachment at Inchon and encircled North Korea Army. Attack was continued by UN decision and the capital of North Korea, Piyongyang was occupied at 24 October.

Turkish Government followed up carefully Korea War that was started at 25 June 1950.They evaluated cooperation demand of UN General Secretarial and decided to send a brigade military force that is consist of 4500 soldier at 25 July 1950. Transmission was started from Iskenderun harbor at 25 September 1950 and finished at 19 October.

The education was continued at Korea, The Turkish Brigade was called North Star. Turkish Brigade joined in 9.Corps at UN Army General Attack which was started 24 November. The attack which was moving on very fast at the beginning was stopped firstly since Chinese Army which is consist of 800.000 person took part in war starting from 26 November night. Afterwards, retreat was started as debacle. At this point, a critical defensive duty was given to Turkish Brigade and brigade accomplished its defensive duties successfully at the expense of giving away a lot of losses. At this battles that is remembered as Kunuri Battles, Turkish Soldier proved his bravery one more time. Four changing brigade fulfilled every kind of battle duties successfully from 1950 to July 1953.

When armistice agreement was signed at 27 July 1953, Turkey became a member of NATO at which gave importance for its security.

But, there was no real winner side of war, the war finished at its starting point. For us; epics that are created at Korea, unending memories of brave Mehments who went to Korea are the things that are left behind.

ÖNSÖZ

Inkilap Tarihi Enstitüsü'ndeki dersler sırasında Atatürk Dönemi sonrasında Dünya'da ve Türkiye'de yaşanan askeri, siyasi ve ekonomik gelişmelerin, bilgi hazinemiz içinde fazlaca yer almadığına karar verdik. Bu düşünceden hareketle ilgi sahamaıza giren ve öğrenme gereksinimi duyduğumuz olaylar üst üste bindirilerek **“İkinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Yaşanan Gelişmeler Işığında Kore Savaşı ve Türkiye”** araştırma konusu ortaya çıktı.

Bu çalışmadan maksat; 1945 -1953 yılları arasındaki dönemde dünya konjonktürünün ekonomik, siyasi ve askeri anlamda genel bir analizini yapmak, Dünyanın yaşadığı en yıkıcı savaş olan İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan Soguk Savaş Yıllarının başlangıcını, bu yıllar içinde Genç Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşanan iç ve dış gelişmeleri, İki Kutuplu Dünya'nın savaş sonrası ilk kez askeri hesaplaşmasına neden olan Kore savaşı'ni kapsamlı olarak, Kore Savaşı'nda Mehmetçiklere biçilen rolü inceleyerek gerekli dersleri çıkarabilmektir.

Bu amaca uygun olarak çalışma üç bölümde incelenmiştir. Birinci bölümde İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda ortaya çıkan uluslar arası ortam ve Türkiye; askeri, siyasi ve ekonomik yönden irdelenmiştir. Ardından yaşanan gelişmeler, yeni süper güçlerin mücadele sahaları incelenmeye çalışılarak Kore Savaşı'ni hazırlayan sebeplere bir köprü oluşturulması amaçlanmıştır.

İkinci bölümde ise Kore sorununun tarihi derinliklerinden itibaren geniş bir analizi yapılmış, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Kore'de oluşan konjonktür irdelenmiş, bu konjonktür içinde savaşa neden olan sebepler, savaşın seyri,

Türkiye'nin istirak gerekçeleri, Mehmetçigin Kore Destani üzerinde durulmuş ve barisi saglayan nedenler irdelenerek sonuca ulasilmistir.

Çalismamız sirasinda gerekli kaynakçaya ulasmak konusunda Harp Akademileri Kütüphanesi çalisnlari ve degerli kardesim Ütgm. Firat Uzuner, 1nci Ordu Kütüphanesi çalisnlari, Beyazit Devlet Kütüphanesi çalisnlari, Taksim Belediye Kütüphanesi çalisnlari, Üsküdar Islam Arastirmalari Merkezi Kütüphanesi çalisnlari, Yüz yüze görüsmekten büyük onur duyduğum Sakarya ve Sirkeci Muharip Gaziler Dernegi'ndeki degerli gazilerimiz, Komutanim Em.Alb.Fevzi Tüzüner, babasinin trajedisi hakkında bilgilendigim Gazeteci Yazgülü Aldogan, aile albümlerini kullanimima açan degerli Namik Ant Benson, Izmir'de soguk bir kis günü görüsme olanagi bulabildigim degerli Yazar Bülent Rusçuklu, bana inanarak sabirle destekleyen degerli danismanim Prof. Izzettin Önder ve sevgili esim Esin. Hepiniz yürekten bir tesekkürü hak ediyorsunuz.

Istanbul,2006

Adnan ÜZMEZ

İÇİNDEKILER

ÖZET	III
SUMMARY	V
ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKILER	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XI
GİRİS.....	1

Birinci Bölüm

İKİNCİ DÜNYA SAVASI SONRASI DÜNYADA VE TÜRKİYEDE GENEL DURUM

I. İKİNCİ DÜNYA SAVASI SONUNDA OLUSAN ULUSLARARASI ORTAM	3
II. İKİNCİ DÜNYA SAVASININ SONRASINDA TÜRKİYE	12
III. TÜRKİYE RUSYA TARAFINDAN TEHDİT EDİLİYOR	16
IV. TRUMAN DOKTRİNİ VE MARSHALL YARDIMI.....	19
V. NATO'NUN KURULUSU VE TÜRKİYENİN NATOYA ALINISI	23

İkinci Bölüm

KORE SAVASININ SEBEPLERİ, SAVAS VE BARIS

I. KORE SORUNUNDA TARİHSEL BİR BAKIŞ	29
II. SAVAS ÖNCESİ ASKERİ VE SİYASİ DURUM.....	35
III. SAVAS BASLIYOR	39
IV. SAVASIN, BASLANGICINDAN TÜRK TUGAYININ DAHİL OLDUGU ANA KADARKI SEYRİ.....	43
A. Kuzey Kore Ordusu'nun Taarruzu (25 Haziran-15 Eylül 1950).....	43
.....	
B. BM Ordusu'nun Karsi Taarruzu (15 Eylül-30 Ekim 1950).....	47
V. TÜRK HÜKÜMETİ KOREYE ASKER GÖNDERME KARARI ALIYOR	50
VI. KORE'YE GÖNDERİLECEK TÜRK TUGAYI'NIN TESKİLİ VE	

VII. ISKENDERUN'DAN KORE'YE YOLCULUK (25 EYLÜL-18 EKİM 1950)

81

A. Deniz Yolculugu **81**

B. Taegu'ya Yolculuk ve Yerlesme **84**

VIII. 30 EKİM 1950'DEN SONRA SAVASIN SEYRI **87**

A. BM Ordusu'nun Genel karsi Taarruzu: (24 Kasim - 30 Kasim 1950) **87**

B. 1nci Türk Tugayi'nin Katildigi Muharebeler **90**

1. Geri Bölge Emniyeti Görevi **90**

2. Kunuri Muharebeleri (26-30 Kasim 1950) **90**

a. Wavon Muharebesi **91**

b. Sinim-ni Baskini ve 29 Kasim 1950 Muharebeleri **91**

c. Pongmyongnu (Kaechon) Muharebesi **92**

d. Kunuri Bogazi'ndan Çekilme (29/30 Kasim 1950) **92**

3. Diger Muharebe Görevleri **96**

C. 2nci Türk Tugayi'nin Muharebeleri **101**

D. 3ncü Türk Tugayi'nin Muharebeleri **102**

E. Savas İçinde Baris Arayislari ve Anlasma **103**

IX. KORE SAVASINDA ESIR OLMAK **107**

A. Kore Savasinda Psikolojik Harp Üzerine **107**

B. Çin Esir Kamplari'nda Hayat **111**

SONUÇ **114**

KAYNAKÇA **125**

EKLER **132**

1. RÖPARTAJLAR **132**

2. HARITALAR **141**

3. RESİMLER **150**

KISALTMALAR LİSTESİ

A	Alay
ABD	Amerika Birlesik Devletleri
a.g.e	Adi Geçen Eser
Bkz.	Bakiniz
Bl.	Bölük
BM	Birlesmis Milletler
Bnb.	Binbasi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
Çev.	Çeviren
DP	Demokrat Parti
Gen.	General
GSMH	Gayri Safi Milli Hasila
Kor.	Kolordu
MP	Military Police
NATO	North Athlantic Treaty Organisation
Or.	Ordu
Org.	Orgeneral
P.	Piyade
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
Tb.	Tabur
TC	Türkiye Cumhuriyeti
Tgm.	Tegmen
Tk.	Takim
Tug.	Tugay
Tüm.	Tümen
Ütgm.	Üstegmen
Yb.	Yarbay
Yzb.	Yüzbasi

GIRIS

Yirminci Yüzyilin ilk yarisi Dünya Tarihi'nin en çetin iki kapismasına sahne oldu. Senaryonun hemen hemen ayni fakat aktörlerin degisik oldugu, iki dünya savasinda da insanlar; aci, gözyasi ve perisanligi bir arada yasadilar. Ünlü Amerikalî yazar Paul Kennedy'nin "Büyük Güçlerin ortadan kalkisi, ancak diger Büyük Güçlerin uzun süreli savaslarinin sonucunda gerçekleşir" tanimlamasi, tam da iki dünya savasinin neden ve sonucunu ortaya koyar nitelikte idi. Zira birincisi ile ikincisinin arasindan sadece 21 sene geçmişti.

Dünyanın amansiz bir paylasim mücadelesinin içine girdigi Birinci Dünya Savasi'nin sonunda Dünya Haritasi oldukça büyük bir degisim geçirmisti. Almanya, Avusturya-Macaristan, Bulgaristan ve Osmanli Imparatorlugu'na kabul ettirilen sartlar öylesine agirdi ki; bunun kısa bir zaman içinde tepkiye dönürecegi belli idi. Bunun ilk örnegini, kendi küllerinden yeniden dogarak yok olmaya karsi direnen, Türkiye Cumhuriyeti verdi. Gerçekten de Türk Kurtulus Savasi sadece yok olmak üzere olan bir imparatorlugun özünden yeni bir ulus devlet ortaya çıkarmakla kalmadi, ayni zamanda emperyalizmin pençesinde ezilen bütün mazlum devletlerin yolunu da bir özgürlük mesalesi gibi aydinlattı.

Oysa dünyanın kalan kesiminde durum oldukça farklı idi. Oradaki sorun var olmak ile yok olmak savasi degil, emperyalizm denen pastadan aslan payini kapmanin savasi idi. Birinci savasin en önemli maglubu, Versailles'i yirtip atmak isteyen Almanya'nin isyani, kendi gücüne uygun bir pay almakti pastadan. İtalya galipler safinda yer almasina ragmen bekledigini bulamamisti. Japonya da dünyanın dogusunda yeni bir hayat sahasi pesinde idi.

Ancak kapitalizmin nimetlerinden büyük ölçüde faydalanmayi basarmis İngiltere, Fransa, bir ölçüde Amerika ve digerleri, ellerindeki bu kıymetli serveti kolayca kaybetmeye hiç de niyetli görünmüyordular.

Rusya kendi işçi devrimini gerçeklestirmis, dünya o güne kadar tanik olmadığı yeni bir sistemle karsilasmisti: Komünizm. Belki de insanliga sürekli bir baris ve mutlulugu saglayacak sir, bu denenmemis yeni yönetim sisteminde gizli idi.

İste İkinci Dünya Savasi'na da ülkeler aralarındaki bu açmazlari asamadıkları için girmek zorunda kaldilar. Almanya'nin 1 Eylül 1939'da "Hayat Saham" diye adlandirdigi Polonya'ya savas ilani ile baslayan savas, bir anda bütün Avrupa'yi

sariverdi. Hitler Ordulari'nin dayanılmaz gücü karsısında Polonya 28 gün, Norveç 29 gün, Hollanda 5 gün, koskoca Fransa 45 gün, Yugoslavya 12 gün, Yunanistan 18 gün, Girit ise 12 gün direnebilmisti. 1941 Nisani'nda Hitler Ordulari Avrupa ve Kuzey Afrika'nin sahipleriydi ve yeni hedef ise çok daha görkemli ve çekici bir merkez olan Moskova idi.¹

22 Haziran 1941 de baslayarak Dünya tarihinin en büyük kara savasina sahne olan Alman-Rus Harbi Hitler Ordulari'nin görkemli zaferlerinin ters yüz edildiği bir basarisizlik olarak tarihe geçerken, Pearl Harbor'da Japonların donanmalarini baskina ugratmasi sonucu hür dünya idealine inanmis insanlari kurtarmak parolasi ile Amerikalilarin savasa dahil olmasi ile savasin kaderi bir anda degisti.

Bu noktada Amerika muhtesem ekonomik ve askeri gücü ile müttefiklerin yaninda olmus, sonuç olarak Hitler Almanyasi'nin ve Japonya'nin sonunu hazirlayan etkenlerin basinda yer almistir.

Tam İkinci Dünya Savasi'nin kesin galipleri ve magluplari belli oldu, artik dünya sürekli bir barisa kavusacak derken, bu defa da yeni süper güçlerin aralarinda meydana gelen görüs ayriliklari su yüzüne çıktı. Anlasmazliklar insanligin degismez kaderi midir, nedir? Bundan sonraki bir çeyrek yüzyila damgasini vuran süreç "**soguk savas**" diye adlandirilacaktır.

Bizim arastirmamizin ana konusu olan Kore Savasi da soguk savas döneminin bir ürünü olarak tarihe geçmistir. İkinci Dünya Savasi sonrası süper güçlerin perde arkasindan da olsa askeri güç olarak kendilerini ilk kez denedikleri, fakat bir noktadan daha ileri gitmeye cesaret edemedikleri, bu nedenle de fiziki anlamda basladigi yerde biten bir çatismadir Kore Savasi.

Sonuçlari bakimindan katılan bütün ülkelerin kendilerine göre dersler çıkarabilecekleri Kore Savasi'ni incelemeyden önce, İkinci Dünya Savasi sonrasında ortaya çıkan ekonomik, siyasi ve askeri tabloya bir göz atarak devam etmek düşüncesindeyiz. Zira ancak bu şekilde yaşanan siyasi, askeri ve ekonomik gelişmeleri birbirine bağlayabileceğimiz ve olaylari neden-sonuç ilişkileri içinde inceleyerek saglikli sonuçlara ulaşabileceğimize inanıyoruz.

¹ Ibrahim Artuç, **İkinci Dünya Savasi**, Cilt : 1, Istanbul Kastayayinlari, Temmuz 1999 s:162

Birinci Bölüm

İKİNCİ DÜNYA SAVASI SONRASI DÜNYADA VE TÜRKİYEDE GENEL DURUM

I. İKİNCİ DÜNYA SAVASININ SONUNDA OLUSAN ULUSLARARASI ORTAM

1 Eylül 1939'da Almanların Polonya'yi işgali ile başlayıp tam altı sene çeşitli cephelerde kesintisiz olarak devam eden İkinci Dünya Savaşı, önce Almanların 7 Mayıs 1945'te Reims'te² bulunan Müttefikler Karargahı'nda, daha sonra da Japonya'nın, 2 Eylül 1945'te Tokyo Koyu'nda Missouri Zirhlisi'nde, tipki müttefikleri Almanya gibi kayıtsız şartsız teslim olduğunun belgesini imzalaması üzerine sona ermişti.¹

İnsanlık tarihinin gördüğü en yıkıcı savaşlardan biri olan İkinci Dünya Savaşı² sona erdiğinde, birincisi ile kıyas kabul edilmeyecek bir şekilde yıkıcı ve yıkıcı etki yaratmıştı. Birinci Dünya Savaşı'na toplam nüfusu 1,5 milyar olan 36 ülke katılırken ikincisine toplam 1,7 milyar nüfuslu 61 devlet katılmıştır. Birincisinde askeri hareket dört milyon kilometrekarelik bir alana yayılmışken, ikincisinde tam 22 milyon kilometrekareyi kapsamıştır. Birincisinde 70 milyon insan silah kusanmışken, bu rakam ikincisinde 110 milyona çıkmıştır. Birinci Dünya Savaşı'nda ölü sayısı 10 milyonken, ikincisinde 32 milyon ölü ve 35 milyon da yaralıdır.³

“Savaşlar, zaten ekonomik meselelerin halledilememesinden çıkmaktadır”⁴ tanımlamasını dikkate aldığımızda uluslararası anlaşmazlıkların nedenleri ve sonuçları arasında ekonominin de önemli bir rol oynadığı göze çarpar. Bu nedenle ikinci savaş sonunda ortaya çıkan ekonomik tabloyu iyi okumayı, bu tablonun sonraki yıllara yansımaları olan politikaları ve beraberinde gelen anlaşmazlıkları değerlendirebilmek için bir zorunluluk olarak değerlendiriyoruz.

² Reims: Fransa'da Paris yakınlarında bir kenttir.

¹ Fahir Armaoğlu, **20nci Yüzyıl Siyasi Tarihi**(1914–1980) Cilt 1, 7nci Baskı, Ankara, İis Bankası Kültür Yayınları, 1991. s.402.

² **A.g.e.**, s.419.

³ Türkaya Ataöv, **Amerika-Nato ve Türkiye**, 2 nci Baskı, Ankara, Aydınlik Yayınevi, 1969, s.1.

⁴ Bu tanımlamayı Prof İzzettin Önder İktisat Tarihi derslerinde yapmıştır.

Savas, devam ettigi 6 yil boyunca ülkelerin askeri, sosyal, siyasi bütün dengelerini alt üst ettigi gibi ekonomik dengelerini de derinden sarsmisti. Bir istisna hariç:

Amerika; savasin yakici ve yikici etkisini kendi topraklarinda yasamamis bir ülke olarak 1945'li yillara gelindiginde, o ana kadar görülmemis derecede güçlü bir ülke görünümündeydi. Savas harcamalarindaki çok büyük kabarma yüzünden, ülkenin GSMH(Gayri Safi Milli Hasila) si 1939 yili sabit dolar hesabi ile 88,6 milyar dolardan 135(1945) milyar dolara ve cari dolar hesabi ile çok daha yüksek bir rakama(220 milyar dolar)ulasmisti. Ekonomiye bir düzen getirilmis, savasa kadar yetersiz kullanılan kaynaklar ve insan gücünden, özellikle atil kadin işçi potansiyelinden azami ölçüde faydalanilmisti. Savas sirasinda ülkedeki üretim donanimi %50, fiziksel mal verimi de %50 den fazla artmisti. 1940- 44 yillarında her yil sanayideki genisleme %15 seviyesinde artmisti ki bu görülmemis bir rakamdı. Savas sanayisinin bir sonucu gibi algılanabilecek bu büyüme, savas disi sanayiye de yansimis, böylece savasa katilan öbür ülkelerde görüldüğü gibi ekonominin sivil sektörüne el uzatilmamisti. Savas sonunda ABD diger devletlerin aksine savas yüzünden çok zenginlesen tek ülke idi. 20 milyar dolarlık altin rezervine sahipti ki bu dünya rakaminin 2/3'üne denk geliyordu. Dünya her tür mal üretiminin 1/3'ünü Amerikalılar gerçeklestiriyordu. Bu da ABD'ni savas sonunda en büyük mal ihracatçisi konumuna getiriyor, birkaç yil sonra ise ülke dünya mal ihracatinin 1/3'ünü karsilar konuma geliyordu. Gemi yapimi olanaklarindaki genislemeden dolayi dünya gemi kaynaklarinin yarısına sahipti. Ekonomik açıdan diledigini yapabilecek güçte idi.⁴

Bu ekonomik güç, Birlesik Devletlerin askeri güçlerine de yansiyor, ülke savasin sonunda 7,5 milyonu deniz asiri ülkelerde olmak üzere 12,5 milyon tutarında bir askeri güce sahip oluyordu. ABD Donanmasi düzinelerce uçak gemisi etrafında kümelenen 1200 ana savas gemisinden olusan filosu ile tartismasiz İngiliz Kraliyet Donanmasi'ndan bile çok üstündü. Hava kuvvetlerindeki gücü ise daha da görkemli idi. ABD Hitler'in Avrupasi'ni hallaç pamugu gibi atan 2.000'den fazla ağır bombardiman uçağı ile pek çok Japon kentini yikip kül eden 1.000 ultra uzun menzilli B-29'a eklenen daha da güçlü jet-güdümlü stratejik bombardiman uçakları

⁴ Paul Kennedy. **Büyük Güçlerin Yükselis ve Çöküşleri** (16nci Y.Y' dan Günümüze Ekonomik Degisim ve Askeri Çatismalar) (Çev: Birtane Karanakçi), 9 ncu Baski, Istanbul, Is Bankasi Kültür Yayinlari, Aralik 2002. s.427.

ile bu alanda tek oldugunu haykiriyor gibiydi.⁵

Ancak savas sonunda ortaya çikan bütün bu azametine ragmen Amerika'da yine de her sey yolunda gitmemistir. Hükümet, savas boyunca halkin tasarruflarini çeşitli yollardan savas sanayine aktarmak için giristigi vergi artirimi, ücretlerin dondurulmasi gibi tedbirler yüzünden, savasin sonunda rahat bir nefes almak isteyen Amerikan halkinin agir baskisi altinda kalmisti. Bunun sonucunda grevler artip, fiyatlar yükselirken, 1945 yilinda 98,4 milyar dolar olan bütçe giderini ertesi yil 60.4 milyar dolara düşürmek gerekmektedir. Bütçedeki bu hatiri sayilir düşüs öncelikle savas sanayisine verilen siparislerin kisitlanmasi ile saglanabilmistir.⁶

Sovyet Rusya, 1940–45 yillari arasinda Avrupa'da 450 bin kilometrekarelik bir alani ve 24 milyon nüfusu sinirlari içine katmistir. 1945 -48 yillari arasinda ise bir milyon kilometrekare toprak ile 92 milyon nüfusu kontrolüne almistir.⁷ Buna ragmen ekonomik tabani ise ayni ölçüde büyümemisti. Aksine nüfus kayiplari dehset verici seviyede idi. Silahli kuvvetlerde 7,5 milyon ölü, Almanlar tarafından öldürülen 6–8 milyon sivil, bunun yaninda karneye baglanan yiyecek kitligi, zorla çalistirma ve çalisma saatlerinin artirilmasindan kaynaklanan dolayli kayiplarla birlikte 1941–1945 yillari arasinda 20–25 milyon kadar Rus vatandasi hayatini kaybetti. Çogunlugunu erkeklerin olusturdugu bu kayiplar Rusya'nin demografik yapisini da büyük ölçüde etkiledi. Naziler 88 milyon Sovyet vatandasinin yasadigi topraklarda, 15 sehir, 1700 kasaba, 70000 köy, 31000 sanayi tesisi, 90000 köprü, 980000 kolektif çiftlik, 2890 makine traktör istasyonu, 84000 okul, 43000 kitaplik, 44000 tiyatro, 427 müze ve 10000 elektrik tesisini yikmis, 2890 petrol kuyusu, 1735 maden ocagini, 65.000 kilometrelik demiryolunu, 56000 km karayolunu tahrip etmislerdi.⁸ Isgali yasayan Ukrayna ve Belarus'daki topraklarda bulunan 11,6 milyon attan 7 milyonu, 23 milyon domuzdan 20 milyonu telef oldu. 137.000 traktör, 49.000 biçerdöver, çok sayida agil ve çiftlik binasi tahrip edildi. Ulasim, isgal bölgesindeki 15.800 lokomotifin, 48.000 yük vagonunun, 4.280 nehir gemisinin zarar görmesi ile büyük darbe yedi.⁹

⁵ Kennedy, s.427–428.

⁶ Hikmet Erdogan, **Avrupa'nin Gelecegi'nde Türkiye'nin Önemi ve NATO Ittifaki**, 1.Baski, I'Q Kültür Sanat Yayıncılık, Istanbul, Nisan 2004.s.30.

⁷ a.g.e, s.26.

⁸ Ataöv, s.64.

⁹ Kennedy, s.432. Ataöv, s.61 - 62.

Bütün bu tahribata ragmen Rusya, Büyük Almanya'yi hem savas alanında hem de savas sanayinde yenmisti. Ancak bunu diger bütün üretim kalemlerini kisip, askeri sanayi üretimine tek yönlü olarak agirlik vererek basarmisti. Ruslarin 1920'li yillardan itibaren girstigi agir sanayi hamlesi "küçük bir ekonomik mucize" olmus, verim 1945-1950 yillari arasinda ikiye katlanmisti.¹⁰

Stalin'in savas sonrasinda bile güçlü bir askeri güç bulundurma ihtiyaci, sahip oldugu muhtesem cografyayi emniyete almak açisindan çok da azalmamisti. 1945'den sonra 25.000 cephe hattı tankinin ve 17.000 uçagin destekledigi 175 tümenlik müthis bir askeri gücü olan Kizil Ordu'nun bundan sonraki hedefi; kapitalizmi mümkün olduğu kadar ötede tutarak bir an önce yaralari sarmaya girmek¹¹, gelecekteki saldirganliklari engellemek, Avrupa'daki ve Uzakdogu'daki ele geçirilen topraklari denetim altında tutabilmektir.¹² Yalniz bir problem vardi ki o da bu muhtesem ordunun içinin bos olmasi[?] ve teknolojik bakimdan son derece geri, yani çagdisi olması idi. Büyük bir kararlilikla bunun da üzerine gidildi. Ekonomik kaynaklari büyük çoğunlugu yeni silah sistemlerinin gelistirilmesine ayrildi. 1947-1948'lere gelindiginde uzun menzilli MIG-15 jet avci uçaklarinin devreye girmesi, Amerikalilar ve Ingilizlerden yapılan çalinti teknoloji transferi ile stratejik bir hava gücü olusturulmustu. Ele geçirilen Alman bilim adami ve teknisyenleri çeşitli füze ve güdümlü sistemlerinin gelistirilmesinde kullanılmaktaydi. Savas sirasinda bile Sovyet atom bombasinin yapılmasi için kaynak ayrilmisti. Donanma da yeni katilan agir kruvazörler ve okyanusta harekete daha elverisli denizaltilar sayesinde degisim geçiriyordu.¹³

Iste Churchill'in Truman'a daha 12 Mayıs 1945'de yazdigi mektupta ifade ettigi **Demir Perde** nin gerisinde Sovyet Rusya yukarida bahsedilen gelismeleri yasiyordu. Son derece yetersiz teknolojik ve ekonomik imkanlarla gerçekleştirilen bu atilimler batidaki örnekleri ile karsilastirildiginda oldukça kaba-saba olmakla birlikte, takdire deger olan nokta tüm bunlari bitmez tükenmez bir kararlilik içinde gerçekleştirilmiş olmasıdır¹⁴. Buradaki kararlilik ve büyük güç olma sirrini Stalin'in

¹⁰ Kennedy, s.432.

¹¹ Erdogdu, s.29.

¹² Kennedy, s.433.

[?] Tümenlerin çoğu sadece isim olarak var olan iskelet halindeki yeniden teskilatlanmayı gerektiren birlikler idi. **A.g.e**,s.433.

¹³ **A.g.e**, s.433.

¹⁴ **A.g.e**, s.434.

gerçek isminden⁷ ziyade “**çelik adam**” manasına gelen lakabi ile anılmayı tercih etmesindeki kişilik özelliğinde aramak gerektiği kanisındayız.

Orta ölçek ülkeler haline gelmiş ve çöküşleri süper güçlerin yükselisinin öbür yüzünü oluşturmuş¹⁵ eski büyük güçler ne alemdeydi? Savas son bulduğunda Müttefikler hem Fasist Almanya'nın, hem de Japonya'nın uluslararası herhangi bir düzene yeni bir tehdit oluşturmalarını önleyecek planlarını uygulamaya girdiler. Bu yalnız her iki ülkenin uzun vadeli askeri işgalini kapsamıyor, Almanya söz konusu olduğunda ülkenin dört işgal bölgesine, sonra da iki ayrı Alman Devleti'ne bölünmesini de getiriyordu. Japonya'nın denizsırı ülkelerde kazandıkları elinden alındı (aynı şey 1943'te İtalya'ya da yapıldı). **Almanya** Avrupa'daki ve daha doğudaki kazançlarından oldu. Stratejik bombardımanın yarattığı yıkıntıya, ulaşım sisteminin asiri zorlamasına, konut sayılarındaki gerilemeye, pek çok hammaddelerin bulunmayışına ve ihracat pazarlarının kaybına, müttefiklerin sanayiye getirdikleri denetimler de eklendi.¹⁶ Buna Rusların kendi ülkelerinde yasadıklar işgalin ve zulümlerin intikamını alırcasına sanayi demirbaşını talan etmeleri de eklenince Almanya'nın 1946'daki ulusal geliri ve verimi, 1938'dekinin üçte birinden azdı; korkunç bir azalmaydı bu.¹⁷

Japonya' da da buna benzer bir gerileme olmuştü; 1946'da ki ulusal gelir, 1934-1936'dakinin ancak yüzde 50'si kadardı ve imalat sektöründeki gerçek ücretler yüzde 30'a düşmüştü. Dis ticaret öyle aşağı düzeydeydi ki 1948'ler de bile ihracat 1934-1936 rakamının ancak yüzde 8'i, ithalat ise yüzde 18'i kadardı. Savas Japonya'nın gemilerini yok etmiş, pamuk çikrik makinelerini 12,2 milyondan 2 milyona düşürmüs, kömür verimini yarıya indirmisti.¹⁸

İtalya 1943'te taraf degistirdiği halde, onun ekonomik kaderi de aynı ölçüde karanlıktı. Müttefik kuvvetler, iki yıl boyunca savasip bombalayarak yarımada da ilerlemişler ve Mussolini' nin stratejik hatalarının yol açtığı zarara pek çok yeni zararlar eklemişlerdi. 1945'te İtalya'nın GSMH'si 1911 düzeyine geri dönmüs ve gerçek anlamda 1938'e kıyasla yaklaşık yüzde 40 oranında ufalmisti. Nüfus,

⁷ Stalin in gerçek ismi: Jozif Visaryanoviç Çugasvili'dir.(Kaynak:**Hayat Ansiklopedisi** ,[t.y]Vİnci cilt, s.2945.

¹⁵ Kennedy, s.435.

¹⁶ **A.g.e** , s.435.

¹⁷ **A.g.e** , s.435.

¹⁸ **A.g.e** , s.435.

savasta verilen kayıplara rağmen, sömürgelerden yurda dönenler ve dışarıya göçün durmasıyla geniş ölçüde artmıştı. Yaşam düzeyi ürküntü verecek kadar düşüktü.¹⁹

Fransa; Almanlarca dört yıl yağmalandıktan sonra 1944 yılında, aylarca süren geniş çaplı savaşlar yaptı. Suyollarının ve limanların çoğu kapanmış, köprülerin çoğu tahrip edilmiş, demir yolu sisteminin büyük bölümü geçici olarak kullanılamaz hale gelmişti. İthalat ve ihracat 1944-1945'te hemen hemen sıfıra düşmüştü. Fransa'nın ulusal geliri, 1938'dekinin ancak yarısıydı. Gerçi Dünya'nın çeşitli yerlerindeki sömürgeleri ile (Afrika'nın bazı yerleri ile Hindistan vb.) hala bir güç olsa da Fransa, demokrasinin besigi ve sarsılmaz kalesi değildi artık.²⁰

Britanya İmparatorluğu İkinci Dünya Savaşı'nda bastan sona çarpışmış tek büyük devletti. Churchill'in yönetimi altında tartışmasız bir biçimde "Üç Büyükler" den biri olmuştur. 1945 Ağustosuna gelindiğinde Hong- Kong da dahil olmak üzere imparatorun tüm sömürgeleri halen İngiltere'nin elindeydi. İngiliz askerleri ve hava üsleri Kuzey Afrika'ya, İtalya'ya, Almanya'ya, Güneydoğu Asya'ya yayılmıştı. Ağır kayıplara rağmen, krallık donanması, 1.000'den fazla savaş gemisine, yaklaşık 3.000 küçük savaş gemisine ve yaklaşık 5.500 çıkarma aracına sahipti. RAF bombardıman uçakları komutanlığı, dünyadaki ikinci en büyük stratejik hava kuvvetiydi.²¹

İngilizler savastan, kazanan büyükler safında çıkabilmeyi başarmışlardı. Ancak savaş içinde kalabilmek adına; kendilerini büyük ölçüde zorlamışlar, altın ve dolar rezervlerini tüketmişlerdi. Ülke içindeki makineleri yıpratmışlar ve (kaynaklarını ve nüfusu olaganüstü bir biçimde seferber etmelerine rağmen) Amerika'dan gelen mühimmeta, gemilere, yiyecek maddelerine ve başka malzemeye giderek daha bağımlı hale gelmişlerdi. İhracat alabildiğine azalmış, 1944'te 1938 rakamının ancak yüzde 31'i kadar gerçekleşmişti.²² İşçi Partisi Hükümeti'nin 1945 Temmuzunda iktidara geldiği zaman, okumak zorunda olduğu belgelerden biri, Keynes'in ülkenin karşı karşıya bulunduğu ekonomik krize ilişkin notlarıydı: "*Ülke muazzam ticaret açığı, sanayi tabanının zayıflaması, denizsizi bölgelerdeki çok büyük kuruluşları yüzünden kesilmiş olan ödünç verme-kiralama*

¹⁹ A.g.e, s.436.

²⁰ A.g.e, s.436.

²¹ A.g.e, s.437.

²² A.g.e, s.438.

*uygulamasinin yerini tutacak yeni bir Amerikan yardimina siddetle ihtiyaç duyuyordu. O'na göre bu yardım olmazsa savas sirasinda bile olmadigi kadar kemer sikmak gerekecekti.*²³

Avrupalı güçlerin yıldızlarının böylece sönüsü askeri personele ve harcamalara daha da belirgin bir şekilde yansidi. Örneğin 1950 de ABD'nin askeri harcamaları 14,5 milyar dolar, 1.38 milyon asker iken, Rusya'nın ki 15,5 milyar dolar, 4,3 milyon asker, İngiltere'nin; 2,3 milyar dolar, 680 bin asker, Fransa'nın ise 1,4 milyar dolar, 590 bin asker olarak gerçekleşti.²⁴ Almanya ve Japonya askerden arindirildiği için henüz kategoriye girmemislerdi.

Yukarıda belirtilen ekonomik durum doğru okundugunda ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır: İkinci Dünya Savası sonunda, ABD Ve Sovyet Rusya yeni süper güçler, eski büyük güçler olan Batı Avrupa ülkeleri İtalya, Almanya, Uzakdoğu'da Japonya ise artık büyük güç olmaktan uzaktırlar. İngiltere savaşın galiplerinden biri, Fransa ise İngiltere'nin gönlünde yatan savaş sonrası stratejik ve politik düzenin merkezinde²⁵ olmanın avantajını yaşayan eski büyüktür.

Savaşın sonunda nasıl bir dünya düşünülüyor ve arzu ediliyordu? Savaş içinde cereyan eden barış arayışlarının ilk günlerinden itibaren esen güvensizlik rüzgarları, bu soruya cevap arayanların baktıkları pencereyi önemli hale getirmiştir. Biz mümkün olduğunca objektif olmak amacını güdüyoruz. Bu nedenle kendimizce doğru gördüğümüz tespitleri ifade etmeye çalışacağız:

Amerika, savaşın kendi topraklarında kabul etmeyen ve korkunç bir şekilde zenginleşen bir ülke olarak savaşın sonunda; askerlerini Avrupa'dan çekmek, geleneksel yalnızlık politikasına geri dönmek ve galibiyetin tadını çıkarmak istiyordu. Bu amaçla savaş içinde barış arayışları esnasında ortaya attıkları dörtlü polis sistemi denilen " ABD, Sovyet Rusya, İngiltere, Çin" in dahil olduğu dünyanın dört büyük gücünün önderliğinde kurulacak uluslararası bir kuruluş dünyanın kalanını

²³ **A.g.e**, s.438.

²⁴ **A.g.e**, s.440.

²⁵ Savaş sonunda ortaya çıkacak politik ve stratejik konumlandırma planlarını değerlendirirken İngiliz Politikacı Churchill'in muhtemel Rus yayılmasına karşı Fransa, İngiltere ve hatta mağlup Almanya'yi da içine alan bir birlik düşüncesinden söz etmek mümkündür. Henry Kissinger, **Diplomasi** (Çev: Halil İbrahim Kurt), 3 ncü Baskı, İstanbul, İis Bankası Kültür Yayınları, Ocak 2002. s.396.

yönetecekti.²⁶ Bu, gerçekte ütöplik bir düşünce idi. Ama savas boyunca Stalin gibi bir despot ve Churchill gibi bir politika kurdu ile bas edebilmiş olan Franklin Delano Roosevelt'e aitti bu düşünce ve O da geleneksel Amerikan idealizmini temsil ediyordu²⁷.

Oysa hiç de öngörödüğü gibi olmadı. 12 Nisan 1945'de Roosevelt'in beklenen ölümüne rağmen ABD politik karar vericileri çok haziriksiz yakalanmisti. Bunun yanında Roosevelt 'in yerine geçen Harry Truman ve beraberindeki politika yapicilar Amerika'yi infirat (yalnizlik) politikasına döndürmek söyle dursun, artık olayların tam ortasında bas aktör olarak yer almasını sağladılar.

Savas sonunda muhtesem bir askeri ve sivil endüstri gücüne sahip olan ABD'nin, bu güce tam zit olarak kendi topraklarında grevlerin artması, hayatın pahalılaşması, halkın savas aleyhtari gösterilerinin artması gibi politik ve sosyolojik etkenler Birlesik Devletleri bu noktadan itibaren iki yönlü bir strateji izlemeye yöneltmistir:

1. Sovyetler Birliği ile askeri ve ekonomik alanlarda savas ekonomisini sürekli olarak kamçilayacak yeni politik-ideoloji savasi gelistirmek, Çin ve Dogu Avrupa'ya karsi kapitalizmi yeniden yerlestirmeyi hedef tutan bir "kurtarma" hareketina girismek.

2. Sömürge imparatorluklarının çöküs sürecini hizlandirarak dünya pazarlarını "yeni sömürgecilik" yolu ile elde etmek, kendi kabuklarına çekilmek zorunda kalacak olan Bati Avrupa'yi da ekonomik ve siyasi hegemonya altına almak.²⁸

Stalin'in çelik iradesi ile Almanlara karsi varolma mücadelesini kazanan **Sovyet Rusya** ise bir yandan kendi hayat sahasına yönelik güvenlik hattini kurmanın pesine düşerken²⁹, bir yandan da savasın galip iki süper gücünden biri olmanın avantajı ile "Savas sonunda ortaya çıkan bosluklardan nasıl bir pay

²⁶ **A.g.e** , s.376–377.

²⁷ Cüneyt Akalin Roosevelt'in 20 nci yy siyaset dünyasına yön veren entelektüel bir lider olduğunu ifade etmektedir. Cüneyt Akalin, **Soguk Savas ABD ve Türkiye-1** (Olaylar-Belgeler 1945–1952), Istanbul, Kaynak Yayinlari, Mayıs 2003, s.47.

²⁸ Birlesik devletler izledikleri sabirli askeri, siyasi ve ekonomik politikalar sayesinde bu isteklerini gerçeklestirebilmişlerdir. Erdogdu, s.31.

²⁹ Ataöv, s. 81-82.

çıkabilirim?" in hesaplarını yapıyordu. Bir yandan Batı Avrupa'da (Fransa ve İtalya' da) kendi ideolojisini destekleyen halk yığınları ile işbirliği yaparken kendi güvenlik koridorunda kontrol altında bulundurma zorunluluğu duyduğu yerleri (Polonya, Almanya'nın doğusu, Macaristan, Çekoslovakya, Bulgaristan, Romanya) kontrol etmekten geri kalmıyordu. Hatta daha da ileri giderek İngiltere'nin içine düştüğü açmazı çok iyi hesap edip, Yunanistan'da karışıklık çıkarmak ve Türkiye'den toprak ve Boğazlardan üs talebinde bulunmak, İran'da kendine yakın gördüğü unsurları destekleyerek bir buhran çıkarmak, Uzakdoğu'da Çin'li komünist lider Mao Tse Tung'la işbirliği yapıp milliyetçi lider Çan Kay Sek'i Formoza'ya sürerek, Çin'i kendi nüfuz bölgesine dahil etmek³⁰ ve Kuzey Kore'yi işgal etmek Rus Lideri'nin savaşın son günlerinde ana uğraş konularını oluşturuyordu.

Rus Liderliği büyük bir kararlılıkla savaş sonunda ortaya çıkan status-quo boşluklarından nerede olursa olsun faydalanarak oraya nüfuz etmek amacındaydı. Ancak bu konuda o kadar temkinli idi ki, sayet ciddi bir karşı direnisle karşılaşırsa derhal geri çekilerek³¹ hem dünya kamuoyuna uyumlu olduğunun mesajını veriyor, hem de her zaman yaptıkları gibi sınırlı güçlerini örtbas ediyordu³².

İç kamuoyuna yönelik olarak da Sovyet Lideri halkına şu mesajı veriyordu: "*Kaçınılmaz olan çatışmayı bir kapitalist iç savaşa dönüştürecek ve komünist ana yurdundan uzak tutacak kadar güçlü olmak.*"³³ Gerçekten Sovyet Lideri Soğuk Savaşta neden olacak bir şekilde bir Demir Perde arkasına gizlediği kendi halkı ve uyduları ile yukarıda belirtilen prensibi gerçekleştirmek ve mümkün olduğu kadar geniş bir sahayı kontrolü altında bulundurmaya amacını güttü. Savaşın hemen sonunda Almanya'daki sanayi tesislerini talan edercesine sökülüp Rusya'ya tasimak³⁴, güvenlik sefi Beria'yı baslatılan atom programının başına getirmek, ordunun mühimce bir kısmını Uzakdoğu'ya kaydırarak Avrupa'da gerçekleştiremeyeceği³⁵ genişlemeyi Uzakdoğu'ya tasimak (nitekim birinci Atom

³⁰ Mim Kemal Öke, **Unutulan Savaşın Kronolojisi**, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1990. s.12.

³¹ **Ortadoğu'da Sovyet çıkarları ve Amerikan tercihleri**, Benson Lee Greyson (çev: Harp Akademileri YABE Başkanlığı), İstanbul, Harp Akademileri Basımevi, 1984. s.5. (Rusya'nın bu davranışı Berlin'de, İran'da, Afganistan ve Somali'de tekrarladığı belirtilmektedir.) Kissinger, s.454.

³² Kennedy, s.433.

³³ Kissinger, s.421.

³⁴ Kennedy, s.432.

³⁵ Rusya, Avrupa'da yeteri kadar genişlediğini ve bundan sonra karşısına karşı koymasının mümkün olmadığı güçler çıkacağını hesap etmişti. Bu noktadan sonra Batı Avrupa'da özellikle Fransa ve İtalya da kendi rejimini benimseyen partiler ile işbirliği yapmayı

Bombasinin 6 Agustos 1945'te patlatilmasinin hemen ardindan Japonya'ya savas açarak genislemesini sürdürmek) vb. örnekler Sovyet Rusya'nin tarih boyunca elde ettiği en avantajli konjonktürü kendi lehine nasıl kullanmak istedigine delil olusturuyordu.

İngiltere, savasin en çok yükünü omuzlamis olmanin yani sira en az kazanimi elde etmis olmanin hakli sikintisi içinde idi. Savas boyunca stratejisini ABD Liderligini bir sekilde Sovyet Rus Liderligi ile güvensizlige dayali bir sinir harbi içinde tutmak üzerine kuran, bunda basarili da olan yüksek politik deha Churchill, savasin sonuna dogru ülkesindeki seçimleri kaybediyordu.

Churchill'e göre savas sonrasinda Avrupa, Sovyet Rusya'ya duyduğu kin ve güvensizlikten dolayi Fransa ve hatta maglup Almanya'nin bile içinde olduğu bir blokla güçlendirilmeli ve Rus yayilmaciliginin önü alınmalıydı. Churchill'in düşündükleri kismen gerçekleşmis olsa da yerine geçen C. Atlee hükümeti; savasin getirdigi yaralari sarmak adina Orta ve Uzakdogu'daki sömürgelerin bir kismindan vazgeçmek, Yunanistan ve Türkiye'ye yapılan yardımlari ABD'ye havale etmek, agir yara almıs sanayi altyapisini yeniden insaya girismek zorunda kalmisti.

Fransa ise dört yıl boyunca Alman isgalini yüreginde hissetmis olmanin utancini, ancak baris masasina mütteliklerle birlikte galipler sifati ile otursun kiracakti. Zaten bahsedildiği üzere savas sonrası Avrupa hesaplarında, Avrupa'dan çekilecek Birlesik Devletler askerlerinin birakacağı boslugu Sovyet Rusya'nin doldurmasindansa Fransa ve hatta maglup Almanya'nin doldurmasini öngören yorumlar, Fransa'yi galiplerle birlikte baris masasina oturma imkani saglamıs, hem de Birlesmis Milletlerde veto yetkisi olan devlet statüsüne sokmustu.³⁶

II. IKINCI DÜNYA SAVASI'NIN SONRASINDA TÜRKİYE

Savas sona erdiginde; genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti Kurtulus Savasi'nin ardindan giristigi Batililasma ve çağdaslasma hareketi ile ekonomik, siyasi ve sosyal birçok konuda ilerleme kaydetmis olmasına ragmen, elde edilen netice bakımindan modern bir ülkenin tüm ihtiyaçlarini gidermek adina oldukça geri bir düzeyde kalmisti. Bu nedenle savas sonunda Türkiye'nin karsilastigi en ciddi sorunlardan

yeglemistir. Oral Sander, **Siyasi Tarih** (1918–1994) 11.Baski, Ankara, Imge Yayinlari, Subat 2003. s.235–248.

³⁶ Hadi Uluengin, "Fransız Bayragi" , **Hürriyet**,15 Eylül 2005.

birisi savas sirasinda sarsilmis olan memleket ekonomisinin düzeltilmesi ve gelistirilmesi oldu.³⁷

Bir kere Kurtulus Savasi'ni, Bati'nin emperyalist güçlerine karsi vermis olmanin sikintisini yasiyordu Türkiye. Daha Lozan Antlasmasi asamasinda Ingiltere Disisleri bakani tarafından İnönü'ye “ Önüne koyduklari önerileri reddettiği takdirde, Türkiye'nin kalkinmasi için bir tek Amerikan dolari veya Ingiliz sterlinini bulmanin kolay olmayacağı ³⁸” seklindeki çikis, bütün Atatürk Dönemi boyunca bir sekilde kendini göstermistir. Gerçi bu biraz da bilinçli bir tercihle olmustu ama netice olarak kapitülasyonlari kaldirilmasi, sonraki yillarda Türkiye'nin kalkinmasi için verdigi yeni iktisadi savasta dis sermaye kullanimi için olumsuz bir zemin olusturmustu.³⁹

Dis müdahalelerden uzak, bilinçli bir ekonomik kalkinmanin; emperyal güçlerin çikarlari dikkate alindiginda ne kadar güç bir is oldugu, bu nedenle Türkiye'nin Kurtulus Savasi sonrasi nasil bir ekonomik savas ile karsi karsiya kaldigini da gösteriyordu.

1923 Izmir Iktisat Kongresi ile baslayan liberal ekonomi politikalari, yeterli ekonomik atilimi saglamaktan uzak olmasi, 1930 ekonomik buhraninin yarattigi kosullar ve bu esnada devletçi politika izleyen ülkelerin elde ettigi nispi basarilar, Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin halkina özledigi refah ve mutlulugu getirememesi nedeni ile yerini planli ekonomiye birakmak zorunda kalmisti. Ancak dünyanın göz göre göre sürüklendigi Ikinci Dünya Savasi yillarinin yarattigi kosullar, Türkiye'nin baslattigi ekonomik atilimlari sonunu getiremeden durmasina neden olmustu. Iste bu nedenlerle savas disinda kalmis olmasina ragmen savas ekonomisinin yarattigi kosullari bütün ağırligi ile yasamis bir ülkedir Türkiye.

1939'da Türkiye nüfusunun %70'i tarimla ugrasiyordu.1940 sayimina göre 17.820.950 olan nüfusun 13.475.000'i kirsal kesimde yasiyordu. Tarimin GSMH' daki payi %45ler, sanayi mallarinin ise %14.9 düzeyindeydi.⁴⁰Ancak tarimda makinelesme söz konusu oldugunda “Makinelesmekten geçtik. Hayvani insan yerine

³⁷ Mehmet Gönübol, A.Haluk Ulman, A.Suat Bilge, Duygu Sezer, **Olaylarla Türk Dis Politikasi** , (1945–1965 Dönemi) 9 ncu Baski, Ankara, Siyasal Yayinlari,1996.s.431.

³⁸ Selim Deringil, **Denge Oyunu** (Ikinci Dünya Savasinda Türkiye'nin Dis Politikasi), 2 nci Baski, Istanbul, Tarih Vakfi Yurt Yayinlari, Ekim–2001. s.16.

³⁹ **A.g.e**, s.17.

⁴⁰ Prof.M. Ilker Parasiz, **Türkiye Ekonomisi**, Bursa, Ezgi Kitabevi, Ekim 1998.s.57.

koyabilsek o da yeter⁴¹.”gerçeği ile karşı karşıya idi genç Türkiye Cumhuriyeti. Bütün bunların yanında genç emek gücünün savaş nedeni ile silah altına alınması üretim hacmini çok düşürmüştü, ithalat olanakları azalmış, iç tüketim sınırlandırılmıştır. Öküzlerin bile ordu namına iş görmek için müsadere edilmesi, yetistirilen ürünün düşük fiyattan devlete satılmasının zorunlu hale getirilmesi, dışarıda da sadece ikili antlaşmaların yapıldığı ülkeler ile ticaretin sınırlı bir şekilde gerçekleştirilmiş olması⁴² Türkiye'nin savaş yıllarında içine düştüğü yalnızlığın ve ağır ekonomik koşulların ifadesi bakımından çarpıcıdır.

Sanayi at yapısının güçlendirilmesi için girilen planlı ekonomi yıllarının muhtemel savaş nedeni ile bir noktadan daha ileri gidememesi ve yaklaşan savaşa hazırlık olarak oluşturulan savaş ekonomisinin çok yetersiz bir düzeyde kalması⁴³, milletin yıllar süren savaşların ardından yeni bir savaşın yükünü omuzlamak adına hiç de gönüllü olmaması⁴⁴ İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye Cumhuriyeti Devleti için izleyebileceği bir tek politika olduğuna işaret etmiştir.

“Ne pahasına olursa olsun savaşın dışında kalmak.” Bu yüksek politik manevra kabiliyeti gerektiren bir durumdu ve Birinci Dünya Savaşı, ardından Kurtuluş Savaşı tecrübesi yaşamış Türk Diplomasi kadroları⁴⁵ için pekala başarılabilir bir husus idi.

İşte bu haklı gerekçelerle İkinci Dünya Savaşı'na katılmadık. Öyle zamanlar oldu ki “İngiltere ile müttefik, Almanya ile dost olmak konumuna geldik⁴⁶”. İç politika kaygıları ile bazı kesimler tarafından “Erkekliğimizi Unutturdunuz!” demagojik yaklaşımlarının yanında, Batı kamuoyu tarafından zaman zaman ahlak ölçülerini asan, rencide edici tarzlara varan bir şekilde eleştirildik. Savaşa, Müttefiklerin yanında

⁴¹ Mahmut Makal, **Bizim Köy**(Bir köy Öğretmenin Notları), 8 nci Baskı, İstanbul, Varlık Yayınları, 1967.s.33.

⁴² Parasız,s.58. Selim Deringil, Savaş öncesi Türkiye'nin Almanya ile ticaretinin zorunluluktan kaynaklandığını, çünkü Almanya ile Türkiye'nin ürettiği hammadde ve mamul malların örtüştüğünü, dahası İngiltere ve Fransa'nın ithal ettiği hammadde ürünleri sömürgelerinden karşıladığı için Türkiye'nin bir şekilde Almanya ile ticarete mecbur olduğunu belirtmektedir. **A.g.e**, s.22.

⁴³ Selim Deringil bu konuda: “Ordunun büyüklüğü ve cesareti ile ün yapmış olmasına rağmen modern savaşın getirdiği koşullar onun uzmanlaşmış ve birçok dalda yetistirilmiş kadrolarının olmasını gerektiriyordu. Bu bağlamda Türk Silahlı Kuvvetleri'nin araç, gereç ve eğitimi kesinlikle yetersizdi.”yorumunu yapmaktadır. **A.g.e**, s.19–21, 30–37.

⁴⁴ Deringil, s.31.

⁴⁵ Deringil, s.264–265.

⁴⁶ Deringil, s.51.

dahil olmamız adına inanılmaz baskılarla karşı karşıya bırakıldık.⁴⁷ Ancak yine de 1939–1945 yılları arasında İsmet İnönü ve Türk politika yapımcıları, Türkiye’yi savaş dışında tutmakla tam bir “dis politika felsefesi”⁴⁸ oluşturmuşlardır. Dünyaya örnek bir politikadır takip edilen⁴⁹.İsin inceliklerine göre oynanan bir “Denge Oyunu” içinde “Bıçagin Sirtında Siyaset”⁵⁰ yapılmıştır. Baş aktör İsmet İnönü’ye göre ise olup biten: “Bizim kaderimiz, müttefiklerle beraber olmaktı. Bunun neticesi olarak müttefiklerle beraber ve onların safında harbe girmemiz, tabii ve zaruri olacaktı.

Ancak, bu harbe girmek için, vaziyetimizin özelliğini ve müttefiklerimizin bize karşı vazifelerini hakkıyla ifa etmelerini istemeye mecbur ve bunda haklıydık.

Yoksa harbe girmemek ve hiçbir şart altında girmemek daha en basta verilmiş bir karara dayanmaktaydı.

İste bu suretledir ki, taahhütlerimize sadık kalmakla Müttefiklerimizin bize karşı vazifelerini ifa etmelerini istemek arasındaki tartışma, bizi harp dışında bırakmıştır.

Yani netice şu oldu: Harbe girmek bizim için mümkün olmadı ve müttefiklerimiz de bizi bu hususta haksız bulmaya hiçbir zaman, vesile ve imkan bulamadılar.⁵¹”dan ibarettir.

Ne var ki harp koşullarının ağırlığı ve içine düştüğü yalnızlık Türkiye’yi savaşın sonlarına doğru batı demokrasilerinin yanındaki yerini sağlama almaya zorlamıştır. 4–11 Şubat 1945 de yapılan Yalta Konferansı’nda müttefik devletlerin aldıkları karar uyarınca henüz Birleşmiş Milletler Bildirgesi’ni imza etmemiş devletlerin San Fransisco Konferansı’na katılabilmeleri için 1 Mart 1945’ten önce Almanya ve Japonya’ya savaş ilan etmeleri ve 1 Ocak 1942 yılına ait BM⁵²

⁴⁷ Nadir Nadi, Perde Aralığından, Üçüncü Baskı, İstanbul, Çağdas Yayınları, Aralık 1979.s.229–233.

⁴⁸ Deringil, s.1.

⁴⁹ Murat Çulcu, **Marjinal Tarih Tezleri**, İstanbul, Erciyas Yayınları, Haziran -1995. s.307.

⁵⁰ Baki Öz, **Bıçagin Sirtında Siyaset**, Ankara,Can Yayınları, Kasım 1996.

⁵¹ S.Süreyya Aydemir, **İkinci Adam**, 2nci Cilt,1nci Baskı, İstanbul, Remzi Kitabevi,1967.s.244.

⁵² 1 Ocak 1942 tarihli Birleşmiş Milletler bildirgesine imza koyan devletler: ABD, İngiltere, Rusya, Çin, Avustralya, Belçika, Küba, Kostarika, Çekoslovakya, Dominik cumhuriyeti, Salvador, Yunanistan, Guatemala, Haiti, Honduras, Hindistan, Lüksemburg, Hollanda, Kanada, Yeni Zelanda, Nikaragua, Norveç, Panama, Polonya, Güney Afrika Birliği, Yugoslavya. Akalin, s.53.

Bildirgesi'ni imza etmeleri gerekiyordu.

Türkiye de bunu yaptı. 23 Subat 1945'te Japonya ve Almanya'ya sekil olarak da olsa harp ilan etti ve bu sayede 26 Haziran 1945 yilinda kurulan yeni Birlesmis Milletlerin Kurucu üyeleri arasina girdik. Bazi çevrelere göre Türkiye'nin Birlesmis Milletlere üyelik formalitesinden baska bir sey olmayan bu savas ilani⁵³, Türkiye Cumhuriyeti Devleti için gerçekte müthis bir hadise idi ve basin tarafından yürekten alkislaniyordu. "...*Bogazlari tutan Türk setti, harbin birçok millet ve memleket içine girmesine engel teskil etmistir... Yarin Birlesmis Milletler demecini imzalamaya davet olunmasinin sebebi... Demokrasilerin savasi lehine oldugu kabul edilen bu hizmetleridir...*"⁵⁴

Zira demokrasiye yönelisin ilk adimlari da bu günlerde atiliyor, bir bakima Genç Cumhuriyet Batı'ya yönelisin ilk meyvelerini topluyordu.

Ikinci Dünya Savasi sonunda Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni bekleyen en büyük tehlike savas içinde içine düstüğü yalnızligi bir türlü kiramamis olmakti. Zira ABD liderliginde sürdürülen BMe iliskin çalismalara Türkiye aleyhinde genisleme tesebbüsleri olan Rusya'nin da katilmasi ve bu iki büyük güç arasindaki siki isbirliği⁵⁵ Türkiye'nin müttefiki iki büyük ülke İngiltere ve ABD nezdinde, destek arayislarina önemli ölçüde engel olmustu.⁵⁶

III. TÜRKİYE RUSYA TARAFINDAN TEHDIT EDİLİYOR

Ikinci Dünya Savasi'nin sonunda Türkiye açısından süregelen ekonomik yoksulluk ve güçlülere bir de Sovyet Rusya'nin 17 Aralık 1925 tarihli Türk-Sovyet Dostluk ve Saldirmazlik Antlasmasi'ni 19 Mart 1945 tarihinde bir nota ile feshetmesi eklenmistir. Neden olarak da "*Ikinci Dünya Savasi sirasinda meydana gelen köklü gelismeler sebebi ile bu antlasmanin artık yeni sartlara uymamakta oldugu ve ciddi degisikliklere ihtiyaç gösterdig*"⁵⁷ seklinde ifade edilen Sovyet Rusya'nin bu tutumu,

⁵³ **Olaylarla Türk Dis Politikasi**, s.184.

⁵⁴ Deringil, s.250-251.

⁵⁵ Zira 1945 yilinin ilk yarısında İngiliz ve Özellikle ABD yöneticileri savas sonrası isbirliği konusunda bütün ümitlerini kaybetmemis ve savas sonrası dünyasında baris ve düzeni bu isbirliği ile kurabileceklerini ummuslardı. **Olaylarla Türk Dis Politikasi**, s.192.

⁵⁶ **A.g.e**, s.191.

⁵⁷ Haluk F.Gürsel, **Tarih Boyunca Türk Rus iliskileri** (Bir Siyasi Tarih Incelemesi),Istanbul,1968. s.223.

Türkiye'nin bundan sonraki süreçte ekonomik, politik ve güvenlik meselelerini yalnız göğüslemek zorunda kalacağını isaretlerini veriyordu.

Sovyet Disisleri Bakanı Molotov' un 7 Haziran 1945'de Türkiye'nin Moskova büyükelçisi Selim Sarper'e "*Türkiye'nin, eğer Rusya ile iyi geçinmek istiyorsa özetle: "Bogazlari müsterek olarak korumak üzere, kara ve denizde üsler vermesi gerektiği, Montreux Bogazlar Sözleşmesi'nin birlikte bir defa daha gözden geçirilmesi ve dahası Kars, Ardahan ve bazı Türk illerinin Sovyetlere bırakılması"* yönünde taleplerini iletmesi⁵⁸" ile bir anda çözümsüzlüğe giriyor ve Türk-Sovyet ilişkileri gergin bir hal alıyordu.

Yükselen Rus tehdidine karşı Cumhurbaşkanı İsmet İnönü "*Türkiye'nin bir karış toprakını bile veremeyeceğini, gerekirse serefiyle öleceklerini*⁵⁹" ifade ederken hiç kuskusuz Türk Milletinin vatan toprakına tecavüze karşı vereceği tepkinin ne olacağını isaretini veriyordu.

Öte yandan Türkiye, Potsdam Konferansı öncesi ABD ve İngiltere nezdinde destek arayışlarına girmekle beraber, bulmayı umut ettiği desteği bulamamıştır. Gerçi Churchill Potsdam'da ilk defa "*Sovyetlerin toprak taleplerinin ve Bulgaristan'a kuvvet yigmalarının Türkiye'yi endişeye sevk ettiğini, Rusya'nın Bogazlar meselesini Türkiye ile ortaklaşa çözmek istemesini İngiltere'nin kabul edemeyeceğini*⁶⁰" ifade ederek Türkiye'nin toprak bütünlüğünün korunmasının ve Bogazlar meselesindeki çözüm tasarrufunun sadece Rusya'ya bırakılmayacak kadar önemli olduğunun önemine değinmişti ama bu görüşler bile meselenin çözümüne bir katkı sağlamamıştı. Çünkü ABD Başkanı Truman; Sovyetlerin Türkiye'den toprak talebinin sadece iki ülkeyi ilgilendirdiğini, bu nedenle meselenin iki ülke arasında çözülmesi gerektiğini düşünüyordu. Bogazlar konusunda ise Truman; İngiltere'nin ısrarları karşısında Rusya'nın Bogazlarda üs sahibi olmasına taraftar görünmemiş, dahası Bogazlara uluslararası bir statü kazandırılmasını teklif etmişti.⁶¹

⁵⁸ **Olaylarla Türk Dis politikası**, s.193.

⁵⁹ Gürsel, s.233.

⁶⁰ Gürsel, s.225.

⁶¹ A.Haluk Ulman, **Türk-Amerikan Diplomatik Münasebetleri** (1939-1947), Ankara, Sevinç Matbaası, 1961. s.124.

Rusya'nın bu teklife sıcak bakmaması üzerine net bir çözüm üretemeyen Potsdam görüşmeleri; ABD, İngiltere ve Rusya'nın Bogazların güvenliği konusundaki görüşlerini birer nota halinde Türkiye'ye iletme kararının alınması ile 2 Ağustos 1945 'te noktalandı⁶².

Rusya'nın uzlaşmaz tutumu ile artan gerginlik, 4 Aralık 1945'de İstanbul Üniversitesi gençliğinin galeyana gelerek sol içerikli yayınlar yapan Yeni Dünya, Tan ve La Turquie gazetelerinin yazihanelerini basması ve Beyoğlu'ndaki bir Rus vatandasa ait olan Berrak Kitapevi'ni tahrip etmesi olayları, Rusya'yi nerede ise Türkiye'nin iç işlerine müdahale etme noktasına getirmisti. Ruslar "*Türk polisinin göstericilerle işbirliği yaptığı ve Rus Halkına hakaret edildiği*" iddialarını ortaya attılar. Buna karşılık Türk Hükümeti de "*Olayın tamamen Türkiye'nin iç işi olduğunu*" hatırlatmak gereğini duydu.

20 Aralık 1945 günü İstanbul milletvekili General Kazım Karabekir meclis kürsüsünden "*Yabancı gazete ve ajanslardan aldığımız malumat doğru ise simal komsumuzun bizden bazı istekleri varmış. Bütün dünya bilmelidir ki Bogazlar milletimizin hakikaten bogazidir. Oraya el saldırtmayız. Fakat su da bilinmelidir ki; Kars Yaylası da milli belkemiğimizdir, kirdirirsek yine mahvoluruz*⁶³." Derken durumun Türkiye açısından ne kadar hayati önemde olduğuna değiniyordu.

21 Aralık 1945'de Rus Gazeteleri bir Gürcü Profesörün mektubunu yayımladılar. Bu mektuba göre Ardahan, Artvin, Oltu, Tortum, Ispir, Bayburt, Gümüşhane, Trabzon ve Giresun bölgelerini içine alan Doğu Anadolu kısmının Gürcistan topraklarından olması hasebiyle Gürcistan'a iadesi gerekiyordu⁶⁴. Böylelikle Ruslar Uluslararası kamuoyu önünde resmen ifade etmekten çekindikleri düşünceleri Rus vatandaşları sayesinde dolaylı olarak dile getiriyorlardı.

⁶² Türk Bogazları konusunda Montreux Bogazlar sözleşmesi dışında nihai bir çözüm bu güne kadar bulunamamıştır. Gerçi Potsdam Konferansı'ndan sonra da ülkelerarası nota teatisi devam etmiştir. Ancak varılan sonuç, ABD'nin Rus tehdidine karşı Türkiye'nin tezlerine yakın bir noktaya gelerek Bogazların güvenliğini sadece Türkiye'nin sağlayacağı noktasında bulmuş olmasıdır. Armaoğlu, s.405.

⁶³ Gürsel, s.233.

⁶⁴ A.g.e, s.234.

Türkiye üzerindeki bu istek ve baskılardan anlaşılıyor ki Sovyetlerin politikası 1921 öncesi "status quo" ya geri dönmektir.⁶⁵ Türkiye artan Sovyet tehdidi ve baskısına karşı toprak bütünlüğünü koruyabilmek amacıyla 1939 yılından itibaren ittifak içinde bulunduğu İngiltere ve Savastan dünyanın en büyük ekonomik gücü olarak ortaya çıkan ABD nezdinde destek arayışlarını sürdürmüştür. Başlangıçta her iki ülke tarafından pek ilgi gösterilmeyen bu arayışlar, Potsdam Konferansı'yla ortaya çıkıp⁶⁶ daha sonra derinleşen ABD - Rusya anlaşmazlığının da etkisi ile Türkiye lehine cevap bulmaya başlayacaktır.

IV. TRUMAN DOKTRİNİ VE MARSHALL YARDIMI

ABD ve İngiltere'nin diplomatik desteğini arkasına alan Türkiye; Soguk Savasın başlangıç olarak kabul edildiği 1946 yılından⁶⁷ itibaren yoğun Rus baskısına karşı koyabilmek amacıyla, savaş yıllarında olduğu gibi ordusunu savaş durumunda tutmak zorunda kalmı⁶⁸. Savaş sonunda normal düzene geçerek kendi milli sanayisini kurmayı hedeflerken maruz kaldığı bu ağır ekonomik yük Türkiye'yi; bir yandan bir savaş tehlikesine karşı elinde bulundurduğu 245 milyon dolar tutarındaki altın ve döviz rezervini kullanmak yerine uzun vadeli iç borçlanmaya, diğer yandan da dış kaynaklı kredi arayışına yöneltmiştir.⁶⁹ Zira Türkiye'yi bekleyen çok önemli iki sorun vardı ki bunlar Türkiye'nin tek başına hemen çözüme kavuşturabileceği sorunlar değildi.

1. Savaş sırasında yükselen ihracat fiyatlarını savaşın bitmesi ile normal seviyeye indirmek.

2. Bir yandan orduyu savaş mevcudu üzerinde tutarken diğer yandan da endüstrisini modernleştirmek ve yeni çalışma alanları açmak.⁷⁰

Türk Kamuoyu'nun sonraki yıllarda oldukça çetin tartışmalarına sebep olacak dış kaynaklı kredi arayışı ilk olarak İhracat-İthalat Bankası aracılığı ile

⁶⁵ Yusuf Sarınoy, **Türkiye'nin Batı İttifakı'na Yönelişi ve NATO'ya Girişi (1939-1952)**,

1. Baskı, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1988. s.49.

⁶⁶ Ataöv, s.43-64.

⁶⁷ İsmail Soysal bazı görüşlerin Soguk Savasın başlangıç tarihi olarak 1946 yılını zikrettiğini belirtmektedir. İsmail Soysal, **Soguk Savas Dönemi ve Türkiye**(Olaylar Kronolojisi 1945-1975), İstanbul, İsis Yayınları, 1997. s.1.

⁶⁸ Sarınoy, s.60.

⁶⁹ Ulman, s.90.

⁷⁰ **A.g.e.** s.90.

ABD'den 300 milyon dolarlık bir kredi istegi olarak yapılmıştır. Bu bir bakıma zorunluluktur⁷¹. Çünkü savaş boyunca ekonomik desteğine devam etmiş olan ABD bu desteği kesmiş, dahası İngiltere de savaşın getirdiği korkunç ekonomik yıpranmayı asabilmek adına giristiği yeniden yapılanma kapsamında Mart 1947 den itibaren Yunanistan ve Türkiye'ye yaptığı ekonomik yardımları keseceğini bir nota ile ABD'ne bildirmişti⁷².

İngiltere'nin kendi ekonomik açmazı nedeni ile Orta Dogu'daki çıkarlarına yeterince sahip çıkamayacağını beyan eden, fakat bunun yanında Türkiye ve Yunanistan'ın mutlaka ABD tarafından desteklenmesi gereğini ortaya koyan notası, ABD'nin gözünü Orta Dogu'ya çevirmesine neden olmuştur. Bunun yanında önceden üzerinde anlaşıldığı halde Rusya'nın İran'daki kuvvetlerini çekmekte isteksiz davranması⁷³ ABD'nin Orta Dogu siyasetine yön veren bir başka önemli etken olmuştur.

ABD'nin gözünü Orta Dogu'ya çevirip Rusya ile savaş dahil her türlü seçeneği göze alacak kadar karsi karsiya gelmesinin en belirgin göstergesi Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Münir Ertegün'ün ölümü üzerine cenazesinin Missouri Zirhlisi ile İstanbul'a gönderilmesidir. Olay Türk ve Dünya kamuoyunca Rusya'ya karsi bir gövde gösterisi şeklinde algılanmış ve özellikle Türk Basınında geniş yer bulmuştur⁷⁴.

Artık ABD'nin ne pahasına olursa olsun Türkiye ve Yunanistan'ı desteklemeye karar verdigine şüphe yoktur. Başkan Truman'ın kendi adı ile tarihe geçecek olan 12 Mart 1947 tarihli kongre konuşmasında verdiği mesaj açıktır: "*Amerikan dış politikasının, kendilerini boyunduruk altına almak için silahlı azınlıklar tarafından harcanan çabalar ve dış baskılara karsi koymaya çalışan hür milletleri desteklemek amacına yönelmesi gerektiği kanaatindeyim.*"⁷⁵ Bu

⁷¹ İsmet İnönü'nün, 1960'li yıllarda Sadi Koças'la yaptığı bir söyleşide " neden ABD'nin tercih edildiği?" sorusuna verdiği cevap ilginçtir. "Kötünün iyisini tercih etmek zorunda idik." Sadi Koças, **Atatürk'ten 12 Mart'a Anılar** (1nci Cilt) İstanbul, Dogus Matbaası, 1979. s.193. Sevket Süreyya Aydemir'de henüz ordusunu terhis etmemiş Sovyet Rusya'nın Türkiye'den lüzumsuz yere yaptığı toprak talepleri karsısında Batı Blogu'na yönelisin bir zorunluluk olduğunun altını çizmektedir. **Menderes'in Dramı**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1979.s.304.

⁷² Sarıay, s.62.

⁷³ Ulman., s.70.

⁷⁴ **A.g.e.** s.101.

⁷⁵ Sarıay, s.63.

konusmanın ardından yapılan çalışmalar sonucu Türkiye'ye 100 milyon⁷⁶ Yunanistan'a ise 300 milyon dolar tutarında yardım yapılacaktır. Bunu Türkiye ile ABD arasında imzalanan ikili anlaşmalar gereği, askeri, ekonomik ve siyasi yardımlar⁷⁷ takip edecektir.

Truman Doktrini ABD'nin bilinen çevreleme stratejisi "containment" yani "Sovyet yayılmasını durdurma" planının ilk belirtisidir.⁷⁸ ABD'nin hür dünyanın liderliğini ilan ettiği bu doktrin ile dünya ABD ile Rusya'nın basını çektığı iki kutba ayrılmış oluyordu. Türkiye de ikiye bölünen dünyada yerini Batı Bloğu olarak tespit etmişti.⁷⁹

İkinci Dünya Savaşı sonunda Batı Avrupa Ülkeleri'nin durumu ekonomik yönden çok kötüdür. Altı yıl süren savaş ülkelerin ekonomik kaynaklarını tüketmiştir. Savaş bütün ülkelerde ağır tahribata sebep olmuştur. Ekonomileri harekete geçirecek kaynak yoktur⁸⁰. Üstüne üstlük Komünist ideolojinin bir kurtarıcı olarak algılanmaya başlaması ve Rusya'nın Batı Avrupa'nın sınırlarına varan genişleme çabaları ve hatta bu çabalarını demokrasinin besigi ülkelerin içlerine kadar sokmayı başarması⁸¹ ABD tarafından containment "çevreleme" siyaseti ile engellenmeye çalışılmıştır. Bunun ilk belirtisi olan Truman Doktrini'ni, ABD Dışişleri Bakanı George Marshall'ın adı ile anılan Marshall Yardımı izledi.

Marshall yardımı İkinci Dünya Savaşı'ndan ekonomik ve sosyal bakımdan büyük sıkıntılarla çıkan Avrupa Devletleri'nin kalkınmasını sağlamak için ABD tarafından ortaya atılmıştır. Dışişleri Bakanı Marshall 5 Haziran 1947'de Harvard Üniversitesi'nde yaptığı konuşmada Avrupa ülkelerinin ekonomik kalkınmalarını

⁷⁶ Truman Doktrini kapsamında Türkiye'ye 100 milyon dolar Yunanistan'a ise 300 milyon dolar yardım verilmesinin sebebi olarak savaşa girmeyen Türkiye'nin çok fazla yıkıma uğramadığı ve halen hazinesinde bulunan 245 milyon dolarlık altın rezervi ile birlikte verilen yardımlarla kalkınmasını tamamlayabileceğine ve ordusunu modern hale getirilebileceğine olan inançtır. 100 milyon dolarlık yardımın Türkiye açısından dağıtımı şu şekilde olmuştur: Karayolu yapımı ve bakımı için:5 milyon dolar. Donanmaya teknik yardım:14 milyon dolar. Hava Kuvvetlerine teknik yardım:26 milyon dolar. Karar Kuvvetlerine teknik yardım:48 milyon dolar. Tersanelerin onarımı için:5 milyon dolar. Akalin, s.224–227.

⁷⁷ Askeri yardımlara konu olan anlaşmaların ayrıntıları için bakınız. Haydar Tunçkanat, **İkili Anlaşmaların İçyüzü** (İktisadi, Siyasi, Askeri), 3ncü Baskı, Ankara,1975.

⁷⁸ Ulman, s.100.

⁷⁹ Sarıay, s.66.

⁸⁰ Armaoğlu, s.443.

⁸¹ Soysal, s.50. Fahir Armaoğlu bu konuya "Sovyetler Batı Avrupa'da kendilerine uydu olabilecek komünist partileri özellikle Fransa ve İtalyan komünist partilerini hedef seçmişti.1947 yılında toplanan Kominform'a Fransa ve İtalya Komünist Partilerinin katılması ilgi çekicidir." yorumunu getirmektedir. **A.g.e.** s.443.

planlamak için bir araya gelmelerini istemiş ve ortak bir plan hazırlanması durumunda ABD'nin her türlü yardımı yapmaya hazır olduğunu söylemiştir.⁸² Bunun üzerine İngiltere ve Fransa'nın basını çektiği 16 Avrupa ülkesi 12 Temmuz 1947'de Paris'te toplanarak Avrupa Devletleri'nin ortak ihtiyaçlarını içeren ortak bir rapor hazırladılar.

Bu rapor üzerine ABD Dis Yardım Kanunu'nu 2 Nisan 1948'de kabul etmiştir. Aynı günlerde Marshall Planı'ni kabul eden 16 Avrupa ülkesi de 16 Nisan 1948'de Avrupa İktisadi İşbirliği Teskilatını kuracaktır. Oluşturulan bir ana (İktisadi İşbirliği Komitesi) ve dört tali komite (Gıda ve Tarım, Demir Çelik, Ulaştırma, Akaryakıt ve Enerji) ile yardım işlerinin koordinasyonu amaçlanmıştır. 1948–1951 yılları arasında 4 yıllık bir süreçte 13.169 milyar dolar olarak gerçekleşen⁸³ yardımdan İngiltere, Fransa ve Batı Almanya en büyük yardımı gören ülkeler olmuştur.⁸⁴

Türkiye de Marshall programından faydalanmasına rağmen ilk yıllarda yardımın miktarı çok az seviyede kalmıştır.⁸⁵ Çok partili sisteme geçişin bir ürünü olarak daha yeni yeni ses vermeye başlayan muhalefetin, Marshall Yardımı'ndan yeterince faydalanılmadığına ilişkin eleştirilerine Prof. Nihat Erim Ulus gazetesinde yazdığı bir makalede, "Marshall Yardımı'nın her isteyen ülkeye ABD'nin para dağıtması suretiyle gerçekleşmediğinden" bahisle "...Hiç bir devlet bana 300 milyon lazım diyerek istediği parayı almaya kalkmamıştır. Bilakis parça parça planlar hazırlanmıştır. Bu planlarla birliğe dahil diğer memleketlerin aynı konuda yapmakta olduğu işler karsılaştırılmıştır. Çünkü ekonomik işbirliğinin bir maksadı da Avrupa Memleketleri ekonomilerini bir bütün olarak düzenlemektir." dedikten sonra sözü Türkiye'ye getirerek "...İtiraf etmek lazım ki plan ve proje hazırlamakta fazla tecrübemiz yoktur. Birkaç senedir hem yabancı müsavir- mühendis firmalardan faydalanmakta, hem de kendimiz bu tür çalışmalar oluşturmaktayız... Bayındırlık Bakanlığı'nda çalışan Amerikan Yol Heyeti teknik hazırlıklar safhasında bize yepyeni ufuklar açmıştır. ABD'nin bize en önemli yardımı teknik eleman vermesi ve yetistirmesidir."⁸⁶ diyerek Türkiye'nin yetismiş insan gücü bakımından da ne denli

⁸² Sarıay, s.66.

⁸³ **Olaylarla Türk Dis Politikası**, s.448.

⁸⁴ Soysal, s.46.

⁸⁵ **A.g.e.**,s.46.

⁸⁶ Nihat Erim, "Marshall Yardımı", **Ulus**, 2 Ekim 1950.

geri kaldiginin örneklerini veriyordu. Bununla beraber Türkiye 1948–51 yıllarında toplam 351.700.000 dolarlık bir yardım almıştır.⁸⁷

Marshall Yardım Planı'na karşılık olarak Sovyet Rusya da; hem Doğu Avrupa ülkelerine plana dahil olmamak konusunda baskı yapmış⁸⁸, hem de uyduları ile arasındaki ikili ekonomik ilişkileri ve işbirliğini sıkılaştırmak için “Molotov Planı” adı verdikleri ikili ticaret sistemini kurmuşlardır.⁸⁹

V. NATO'NUN KURULUSU VE TÜRKİYE'NİN NATO'YA ALINISI

Truman Doktrini ve Marshall Yardım Programı ABD'nin Sovyet Rusya'nın İran üzerinden Ortadoğu, Boğazlar ve Yunanistan üzerinden Doğu Akdeniz'e inme girişimlerine bir engel olarak aldığı ilk tedbirlerdir.⁹⁰ Ardından 1948 Şubatı'nda yaşanan Prag darbesi ve 1948 Haziranı'nda meydana gelen Berlin Ablukası⁹¹ göstermiştir ki Sovyet Rusya ile işbirliği içinde barış dolu bir dünya yaratmanın olanacağı kalmamıştır.⁹² Bazı çevrelerce ifade edilen Sovyet Rusya'nın kendi hayat sahasını emniyete almak gibi haklı nedene dayanan genişleme çabası⁹³, gerçekte Rusya'nın mümkün olduğu kadar geniş bir bölgeyi kontrol altına alma amacına yöneliktir.⁹⁴ Bütün bunlara barışı sürdürmek ve korumak adına kurulan BM' in de Rusya'nın vetoları yüzünden işleyemez duruma gelmesi⁹⁵, ABD için çevreleme siyasetine başvurmak için görünen gerekçelerdir. 17 Mart 1948'de İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg arasında imzalanan “Brüksel Antlaşması” muhtemel bir saldırıya karşı kuvvetleri birleştirmeyi amaçlayan ilk antlaşma olmuştur. Bu siyasetin en etkili halkasını da 4 Nisan 1949 'da kurulan NATO⁹⁶ “Nord Atlantic Treaty Organization-Kuzey Atlantik Antlaşması” oluşturacaktır.

⁸⁷ **Olaylarla Türk Dis Politikası**, s:449.

⁸⁸ Sander, s.260.

⁸⁹ Armaoğlu, s.444.

⁹⁰ Armaoğlu, s.448.

⁹¹ Fahir Armaoğlu Berlin buhranı için; “Savaş sırasında Sovyetler ve batılar arasında var olan işbirliğinin tamamen bittiginin isareti ve dünyanın Doğu –Bati Bloku olarak ikiye bölündüğünü gösteren hadise olmuştur.” demektedir. **A.g.e**, s.447.

⁹² Soysal, s.62.

⁹³ Ataöv, s.133–139.

⁹⁴ Armaoğlu, s.448.

⁹⁵ **Olaylarla Türk Dis Politikası**, s.224. Rusya 1949 yılına gelindiğinde BM kararları hakkında 30 defa veto yetkisini kullanmıştır.

⁹⁶ NATO antlaşmasını imzalayan devletler Amerika, İngiltere, Fransa, Kanada, İtalya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg, Danimarka, Norveç, İzlanda ve Portekiz'dir. Buna 1952 de Türkiye ve Yunanistan, 1954 de Federal Almanya, 1982'de İspanya dahil olacaktır. Soysal, s:75 Gene NATO Antlaşması mesruiyetini Birleşmiş Milletler antlaşmasının 51 nci

NATO'nun kurulusu Rus baskisini ve ekonomik zorluklari asmak ve demokrasini gelistirmek adina çikis yollari arayan Türkiye'de genis yanki bulmustur. Ancak Türkiye bütün israrli tutumuna ragmen bu olusuma dahil edilmemistir⁹⁷. Bu yalnız birakilma Türk Kamuoyunda "Acaba yine mi yalnız birakildik⁹⁸" endiselerine neden olacak, güvenlik ve selametini Batı Blogu yanında olmakta gören Türk Hükümeti'nin ilk andan itibaren bütün ağırligi ile NATO'ya üye olmak adina çalısmaya girecegi bir dönem baslayacaktır⁹⁹. Zira Türk Hükümeti'nin bakis açısına göre NATO üyeliği "Modern Türkiye'nin" siyasi, ekonomik ve askeri kazanımlarina büyük katkıda bulunacaktır.¹⁰⁰

Türk Disisleri Bakanı Necmettin Sadak NATO'nun kurulusundan bir hafta sonra Amerikalı meslektasi Acheson ve Başkan Truman'la yaptıgi görüşmenin ardından "Türkiye'nin NATO'ya üye olmak için talepte bulunmadığını" ifade ederek "Türkiye NATO üyesi değildir. Fakat kendisini üye memleketlerin siyasetine siki sikiya bağlı saymaktadır." diyerek görünürde Türkiye'nin NATO'ya girmek gibi bir zorunluluğu olmadığını ifade ederken, gerçek düşüncesini de kısa bir süre sonra da "İtalya gibi Türkiye'nin de Akdeniz Ülkesi olmasına ragmen NATO'ya alınmamasinin bir çeliski olduğunu"¹⁰¹ belirterek ortaya koyacaktır.

Kuzey Atlantik Antlaşması ile güvenlik yönünden güç birlesmesine giden Batı Avrupa Devletleri bu defa savaş nedeniyle kaybedilen siyasi prestiji yeniden kazanmak adina 5 Mayıs 1949' da Brüksel Antlaşması'nın bir ileri aşaması olan Avrupa Konseyi'ni kurdular. Türkiye bu olusuma da alınmayınca Atatürk'ten bu yana

maddesinden alıyordu. Antlaşma ilgili madde hükümlerine göre; Kuzey Atlantik Bölgesinde milletlerarası baris ve güvenliği devam ettirmeyi, istikrar ve refahi gelistirmeyi hedefliyordu. Ayrıca antlaşmaya imza koyan devletleralarından birine yapılan saldırıyı hepsine yapılmış sayacaklardı. Sarıay, s.76.

⁹⁷ Zira Norveç, Danimarka, Hollanda, Belçika gibi küçük devletler, teskilatin kurulus aşamasında Sovyet tehdidine en fazla maruz kalan ülke olan Türkiye'nin katılması durumunda Sovyetlerin isi savasa götürecektedir kadar sert tepki verebileceğinden korktular. Armaoğlu, s.519.

⁹⁸ **Olaylarla Türk Dis Politikası**, s.225. Oral Sander Truman ve Marshall yardımları ile ABD'nin ekonomik destegini arkasına alan Türkiye'nin hala güvenliğe ilişkin endiselerinin bulunduğunu, bunun karşılıklı bir ittifak antlaşmasına dayalı olmaması sebebi ile endiselerinin giderilemediğini, buna karşılık Sovyetlerin dünyanın çeşitli bölgelerindeki yayılcı politikalarının bu endiseyi daha da derinlestirdiğini ifade etmektedir. **A.g.e** s.266.

⁹⁹ Türkiye NATO'nun kurulduğu andan itibaren bu ittifakin dışında kalmamak için gerek ABD ve gerekse İngiltere nezdinde diplomatik girişimlerde bulunmuş da ittifakin sadece bölgesel bir savunma amacını götüğü, bu kararı ancak üye devletlerin verebileceği savları ile reddedilmiştir. Sarıay, s.78.

¹⁰⁰ Sander, s.267.

¹⁰¹ Soysal, s.77.

artirarak sürdürdüğü Batililasma serüveninde yalnız bırakıldığı düşüncesine kapıldı. Ancak çok geçmeden 8 Ağustos 1949’ da İzlanda, Yunanistan ve Türkiye Avrupa Konseyi’ne davet edilmistir. Bu davet Türkiye’yi memnun etmekle beraber muhalefet tarafından NATO’ya alınmayışın tesellisi olarak yorumlanmıştır.¹⁰²

Disisleri Bakanı Necmettin Sadak Avrupa Konseyi’ne davet edilmemiz üzerine “*Dis siyasetimizin ağırlık merkezi Batı dünyasıdır. İngiltere ve Fransa ile ittifakımız ABD ile gittikçe artan dostluğumuz ve menfaat birliğimiz dis siyasetimizin istikametini batıya çevirmiştir. Avrupa Konseyi içinde bir Avrupa devleti olarak yer almamız bu uzun ve devamlı siyasetimizin zaruri bir neticesidir*¹⁰³.” Diyerek Türk Hükümeti’nin konuya verdiği önemi ve duyduğu memnuniyeti ifade ediyordu.

Türkiye, her platformda güvenliğini garanti edecek girişimlerini sürdürdü. NATO’nun dışında kalmanın ardından muhtemel bir Akdeniz ittifakının¹⁰⁴ gerçekleşmesi için 24 Mart 1950 de İtalya ile “Dostluk ve Hakemlik Antlaşması” imzaladı.¹⁰⁵Fakat ABD ve İngiltere’nin, NATO’nun oluşturma gayesine ve Türkiye’nin üyeliğine farklı yaklaşımları¹⁰⁶bu girişimleri uzunca bir süre cevapsiz bırakmıştır.

Yine de Türkiye ısrarlı girişimlerini resmi başvuruya dökmekte gecikmedi. Türk Demokrasisi adına **Beyaz Devrim** olarak adlandırılan 1950 seçimleri Türkiye’nin NATO’ya üyelik konusunda resmi başvuru yapması açısından tesvik edici olmuştur. Zira muhalefette bulunan Demokrat Parti Türkiye’nin NATO’ya üyeliğinin hem güvenlik ve hem de Batı ile ilişkilerin geliştirilmesi yönünden bir zorunluluk olarak görüyordu. Bu nedenle iktidarı Türkiye’yi “Batılı Demokratik

¹⁰² **Olaylarla Türk Dis Politikası**, s. 227.

¹⁰³ Sarıay, s.82.

¹⁰⁴ Türkiye NATO’ya alternatif olarak Yunanistan, İngiltere, İtalya, Fransa ve ABD’nin bulunduğu bir Akdeniz savunma Pakti kurulmasını teklif ediyordu. **Olaylarla Türk Dis Politikası**, s.227.

¹⁰⁵ Yusuf Sarıay, bu konuda “Antlaşma, Türkiye’nin gerek Akdeniz savunma sistemine ilişkin görüşlerinde ve gerekse NATO’ya üyelik adına yaptığı başvurularda İtalya’nın desteğini arkasına almasına aracı oldu” demektedir. **A.g.e**, s.83.

¹⁰⁶ İngiltere Akdeniz Savunma Sisteminden kendi hayati çıkarları adına Misir, Irak vb gibi Ortadoğu ülkelerini de içeren bir pakt anlıyordu. Ne var ki İsrail’in Arap topraklarında yeni bir ülke olarak ortaya çıkmasının sorumlusu olarak Araplarca Batı Dünyasının görünmesi ve İsrail’i tanıyan ilk Müslüman devletin de Türkiye olması nedeni ile Arap dünyası ile Türkiye ve İngiltere’nin aralarının gergin olması bu düşüncüyü de çıkmaza sokuyordu. Sarıay, s.84.Amerika ise 1950 yılı başlarında İngiltere’nin Ortadoğu hesapları içinde yer almamakta direniyordu. Çin Hindistan ve Filipinler’den gelen giderek artan Komünist faaliyetlerden söz eden raporlar, ABD’li yetkililerin dikkatini daha çok Asya’ya çekiyordu. Akalin, s.264.

Cephenin” disinda birakmakla suçluyordu¹⁰⁷. Bu elestirileri dikkate alan Iktidar Partisi Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) bir yandan güvenlik endisesi diger yandan da iç politika kaygilari ile NATO'ya üyelik için ilk basvuruyu 11 Mayıs 1950' de yaptı.

14 Mayıs 1950'de yapılan seçimler Türkiye'de iktidarın degismesine neden olmus, fakat takip edilen dış politikaya iliskin esaslar hiç degismemisti. Türkiye'nin Üçüncü Cumhurbaskani seçilen Celal Bayar'ın da ajandasında çözüm bekleyen meselelerin en basında Türkiye'nin güvenlik meselesinin halledilmesi gelmekteydi. Yeni Cumhurbaskani Bayar, İkinci Cumhurbaskani Ismet İnönü'ye yaptığı iade-i ziyaretinde lafi bir ara dış politika ve NATO konusuna getirip “NATO'ya neden girmediniz?” diye sorar. İnönü alingan bir tavirle “Almak istediler de biz mi girmedik, Celal bey?” cevabini verince rahatlamistir. Devamını İsmet Bozdağ'ın Celal Bayar adli eserinden izleyelim:

“Maksadimi izah ettim. Gerçek durumu, NATO'ya girip girmemek konusundaki esas fikrini öğrenmek istedigimi söyledim. Zaten verdiği cevaptan anlasiliyordu ki, mukadderatimizi NATO'ya baglamaktan zarar degil fayda görmektedir. Bunu açıklıkla ifade etti. Esasen benim görüş ve kanaatim de bu yolda idi. Fikir birliği içinde bulunusumuzdan huzur duydum. Sayın İnönü'nün evinden ayrilir ayrılmaz, Basvekil Adnan Menderes'i buldum ve kendisi ile konuyu uzun-derin görüstüm. Basvekil de bu konuyu benim gibi düşünüyor, Sovyet Rusya'nın belli istekleri karsısında yalnız kalmamak için, kolektif bir emniyetin zorunluluguna inaniyordu.” Bunun üzerine toplanan Bakanlar Kurulundan alınan karar, bütün yolların denenerek NATO'ya girme çalışmalarının hizlandırılması oldu.¹⁰⁸

Yeni hükümetin NATO'ya dahil olmak adına çalışmalara hiz verme kararı aldığı¹⁰⁹ günlerde patlak veren Kore Savası, üyelik arayisi için bir vesile olmus ve Birlesmis Milletler adına bir Tugay gücündeki askeri Kore'ye gönderme kararı almistir. Türkiye bu kararı ile ABD'nin ardından kara askeri gücünü Kore'ye gönderme kararı alan ülkedir. Kore Savası'nda Türk Askeri'nin gösterdiği kahramanlıklar ve Amerikan Kamuoyu'nda süregelen Türkiye aleyhtarlığını tersine

¹⁰⁷ Sarinay, s.93.

¹⁰⁸ Ismet Bozdağ, **Zafer ve Sereflerle Dolu Bir Hayat Celal Bayar**, İstanbul, Tercüman Yayinlari, 1986. s.97.

¹⁰⁹ Türkiye NATO'ya üyelik için ikinci resmi basvuruyu 11 Agustos 1950'de yapmistir. **Olaylarla Türk Dis Politikasi**, s.229.

çevirmis ve ABD 1951 yılından itibaren Türkiye'nin NATO'ya üyeliğini desteklemeye başlamıştır.

Aslında ABD'nin bu politik manevrasında kendi açısından da bir takım siyasi ve askeri şartların değişmiş olduğunu görüyoruz:

1. Doğu Bloğu ülkelerinin hızla silahlanması¹¹⁰ sonucu, NATO Baskomutanlığınca teskilatin güneydoğu kanadının güvenlik ihtiyacının ortaya konması,

2. ABD Hava Kuvvetleri uzmanlarının muhtemel saldırganı karşı yapılacak hava hareketlerinde en yakın ve önemli hava üssü sağlayabilecek ülkenin Türkiye olduğu hakkında görüş ortaya koymaları¹¹¹ Türkiye'nin Balkanları, Kafkasları ve Ortadoğu'yu birbirine bağlayıcı jeopolitik önemini bir kez daha ortaya koymuştur.¹¹² Bu nedenle ABD politik karar vericilerinin ve kamuoyunun Türkiye algılaması olumsuzdan olumluya dönmüştür. 15 Mayıs 1951'de ABD resmen Yunanistan ve Türkiye'nin NATO'ya alınmasını üye ülkelere teklif etmiştir.¹¹³

Türkiye'nin İngiltere ve ABD nezdinde ısrarlı olarak yürüttüğü NATO'ya üyelik için çözüm arayışları; ABD'nin bastırması ile sonuç vermiş, İngiltere ve itiraz eden diğer ülkelerin de olurlarının alınması üzerine NATO Bakanlar Konseyi'nin 15-20 Eylül 1951 de yaptığı yedinci toplantıda, Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'ya üye olarak alınmasına oy birliği ile karar verilmiştir. Resmi açıklama Türkiye ve Yunanistan'ın NATO içindeki konularının belirlenmesinden sonra 15 Ekim'de Londra'daki NATO merkezinde iki ülkenin üyeliklerini içeren ek protokolün

¹¹⁰ Yusuf Sarıay sözü edilen silahlanmaya özellikle Rusya'nın atom silahına sahip olduğu şeklinde dikkat çekmektedir. **A.g.e.** s.91.

¹¹¹ **Olaylarla Türk Dis Politikası**, s.230.

¹¹² Türkiye'nin 22 tümenlik 100 000 kişilik bir ordu ile NATO'ya katılması da Avrupa'nın güvenliği açısından olumlu bir faktör olacaktır. Sarıay, s.92.

¹¹³ Bu noktadan sonra Türkiye'nin NATO'ya üyeliği konusunda en etkili itiraz İngiltere den gelmiştir. İngiltere kendi açısından hayati önemde gördüğü Ortadoğu'daki çıkarlarını korumak adına Türkiye'nin kendisine bağlı olarak kurulacak Orta Doğu Komutanlığı emrine verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Oysa gerek Türk kamuoyunda ve gerekse ABD kamuoyunda oluşan hava artık Türkiye'nin Batı savunması için kaçınılmaz derecede önemli olduğu yönündedir. Bir İngiliz yetkilinin de ifade ettiği gibi artık Birleşik Krallık eskiden olduğu gibi hükümler güç değildir. Bir şekilde Birleşik Devletlere boyun eğmek zarureti doğmuştur. Bu konuda teferruatlı açıklama için bkz: Akalın, s.253–301.

yayınlanması ile yapılmış ve üye devletlerin metni onayından sonra 22 Ekim'de yürürlüğe girmiştir.¹¹⁴

Türkiye, Büyük Millet Meclisi (TBMM)'nin Kuzey Atlantik Antlaşması'na üyelik onayını 18 Şubat 1952'de yapmasıyla NATO'ya resmen üye olmuştur. Kuzey Atlantik Konseyi'nin 20–25 Şubat 1952'de Portekiz'in Baskenti Lizbon'da yaptığı toplantısına Başbakan düzeyinde tam üye sıfatı ile katılmıştır¹¹⁵

¹¹⁴ Sarıay, s.97-98.

¹¹⁵ Türk Kamuoyunun **NATO'ya** bakışı ile Türkiye ABD ilişkileri arasında bir ilişki bulunmaktadır. Bu çerçevede Soğuk Savaşın ilk döneminde, Türkiye'nin NATO üyeliği hakkında olumlu görüşler büyük bir destek bulmuş bu üyeliğe karşı muhalif sesler ise cılız kalmıştır. 1949'da NATO'nun kurulmasından Türkiye'nin üye olduğu 1953'e değin NATO üyeliği, Türk yönetim kadrolarının olduğu kadar Türk Kamuoyunun da en önemli dış politika gündem maddesi olmuştur. 1953'te Türkiye'nin NATO üyesi olması, basını hemen hemen tamamı ve Kamuoyu tarafından çok büyük memnuniyetle karşılanmıştır. Nitekim dönemin basını üyeliği "hür dünya Türkiye ve Yunanistan'ın katılımını memnuniyetle karşıladı" ya da "Rusya'ya karşı çelik cephe" gibi başlıklarla karşılamış, bazı solcu aydınlar dışında bu üyelik hakkında hiçbir muhalif ses yükselmemiştir. Ancak 27 Mayıs Darbesi sonrasında Türk düşün ve politik hayatında meydana gelen değişikliklerden sonra bu üyelik geniş kesimlerin sorgulamasına yol açan bir mahiyet kazanacaktır. Çağrı Erhan, Gökhan Erdem, Ersin Embel, "Türkiye'nin NATO Serüveni", **Popüler Tarih**, sayı:46, Haziran 2004. s.52–53.

İkinci Bölüm

KORE SAVASININ SEBEPLERİ , SAVAS VE BARIS

I. KORE SORUNUNA TARİHSEL BİR BAKIS

Bu gün Kore Savaşı'nın ünlendirdiği 38'nci paralelin iki ülke (Kuzey ve Güney Kore Cumhuriyetleri) arasında sınır oluşturduğu Kore Yarımadası, Doğu Asya'da güneye doğru uzanan dağlık bir yarımadadır. Batısında Sarı Deniz, doğusunda Japon Denizi bulunmaktadır. Karadan komşuları ise Çin Mançurya'sı ve Rusya Federasyonu'dur.

Kore tarih boyunca Uzakdoğu da üç hükümler gücün(Rusya, Çin, Japonya) ortak çıkarlarının buluştuğu ve her birinin sahip olmak istediği bir yarımada olmuştur¹. Jeopolitik konumu Kore'yi, eski zamanlardan beri Asya Kitası ile Japon Adaları arasında bir köprü aynı zamanda bir harp sahisi haline sokmuştur.²

Kore çeşitli ulaşım hatlarının düğüm noktasındadır. Mançurya ve Rusya'dan gelen anayollar Kore'de toplanır ve bu noktadan kuzey ve Orta Asya'nın önemli merkezlerine uzanan demiryolları da bu bölgeden geçer.

Japonya'nın askeri ve endüstri merkezleri, Kore'de üslenerek hareket edecek hafif bombardıman uçaklarının menzili içindedir. Gene Kore'nin donmayan limanlara sahip olması Kuzey komşusu Rusya'nın³ istahını kabartır.

Yukarıda sayılan özellikleri ile Doğu Asya'nın kuvvetli ülkeleri için stratejik önemi olan Kore Yarımadası, aynı zamanda Pasifik' ten atlayacak Uzakdoğu ve Batılı güçlerin Asya içlerine doğru ilerlemelerine olanak verir.⁴

Ada devletleri için, anakaranın adaya en yakın olan kısmı, en can alıcı noktasıdır. Çünkü burası bir atlama tahtası niteliğindedir. Bundan dolayı ada devletleri anakara kıyılarının büyük devletlerin eline geçmemesine, kendileri ele

¹ Turgut Sunalp, **Kore Harbi**, İstanbul, Harp Akademileri Basımevi, 1954. s.8.

² Ali Denizli, **Kore Harbi'nde Türk Tugayları**, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1994. s.5.

³ **A.g.e.**, s.5.

⁴ Sunalp, s.10.

geçiremezlerse bile buralarda küçük bagimsiz devletlerin kurulmasına dikkat ederler. Bu nedenledir ki Japonlar her yerden önce Kore' yi ellerine geçirmislerdir.⁵

Ayrıca Kore Kusak Adalarla Uzakdogu Asya arasında üç önemli su yolunu da kontrol eder (Sarı Deniz, Japon Denizi, Dogu Çin Denizi)⁶.

Bahsedilen özellikleri tarih boyunca Kore için en talihsiz tuzakların hazırlanmasına imkan tanımıştır. Çağlar boyu bir harp sahəsi olmaktan kurtulamayan Kore, güçlü komsularının ve denizsiri güçlerin istilalarına maruz kalmıştır.⁷

Nüfusu Kuzey' de 22⁸ milyon, Güney de ise 48⁹milyondur. Soy olarak Turani soyundan gelme Koreliler¹⁰ tarihi süreç içerisinde Mogol ve Çinlilerle de karışıklığa uğramışlardır.¹¹Tarihin her döneminde çeşitli ulusların boyunduruğu altına alınmaya çalışılan Kore, Cengiz Han döneminde de Türklerin egemenliği altına girecek, Türk Kültürü Kore'de de kendini hissettirmeye başlayacaktır. Türklerin ülkeye yerleşmesi ile Türk Kültürüne özgü Uygur Yazısı, astroloji, matematik, tıp ilimleri ile sanat teknikleri ve takvim de Kore'nin bilimsel ve sanatsal uğraşı alanlarındaki yerini alacaktır.¹²

Ondördüncü yüzyılın sonlarından itibaren iktidarı ele alan Choson Hanedanı'nın asimilasyon ve baskı politikaları ile Türk kültürü mahalli bünyede eritilerek yok edilmıştır. Uzun bir durgunluk ve dinginlik döneminden sonra Kore ancak, onaltıncı y.y da Ümit Burnu'nun keşfi ile ticaret yollarına hakim olmak isteyen Batılı Sömürgeci Devletlerin de ülke denizlerinde boy göstermesi ile yeniden hareketli bir siyaset döneminin yaşanmasına sahne olacaktır.

Bu noktadan sonra Kore, Japon-Çin ve Batılı sömürgeci güçlerin ortak çıkarlarının kesistigi bir harp sahəsi haline gelecektir. Rusya da donmayan limanlara

⁵ Denizli, s.5.

⁶ A.g.e, s.6.

⁷ Öke, s.19.

⁸ Temmuz-2001 rakamları ile Kuzey Kore nüfusu: 21.968.228'dir. (Çevrimiçi)www.ulkeler.net/Kuzeykore.htm.

⁹2005 Rakamlarına göre Güney Kore'nin nüfusu: 48.422.644'tür. (Çevrimiçi) tr.wikipedia.org/wiki/Güney_Kore.

¹⁰ **Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri**(1950–1953) (Özet) , Ankara, Genel Kurmay Basımevi, 1959. s.13.

¹¹ Öke, s.18.

¹² A.g.e , s.19.

sahip Kore üzerinde bir takım emellere sahiptir. Ondokuzuncu y.y da Çin – Japon çekişmesine sahne olan Kore¹³, nihayet 1895'te Japonya'nın işgali altına girecek, ancak bu defa da Rusya'nın Japonya'ya karşı koymasına neden olacaktır.¹⁴ 1910 yılından itibaren Japon hâkimiyetine giren Kore, 1945 yılına kadar bu ülkenin işgalini yaşayacaktır.

Birinci Dünya Savaşı'nda Japonlar İhtilaf Devletleri safında yer aldıklarından, Koreliler Wilson Prensipleri ışığında "self determinasyon" talebinde bulunamazlar. Bununla beraber ülke dışında iki geçici hükümet kurulur¹⁵. Bu hükümetlerden biri Amerika'nın desteğindeki Dr. Syngmann Rhee'nin kurduğu, diğeri ise Kim Kao' nun başkanlığında Rusya'dan destekli ve Komünist Çin'le irtibatlı olan "Komünist Görüşür." Böylece resmen olmasa bile siyasi görüş farkları ve destekleyen ülke farkları nedeni ile Kore ülkesi ikiye, Komünist ve Liberal olarak iki kampa bölünmüştür.¹⁶ Ancak 1924 ten 1935'e kadar **Marx ideolojisinin** etkisi, Milliyetçi Korelileri de sola kaydırınca 1936'da iki güç birleşerek, Kore'nin kurtuluşu için "milli cepheyi" kurdular. 1937'de Kim-Yak San idaresinde bir gönüllü Kore Tugayı kuruldu. Binlerce Koreli de Mançurya'da 8nci Çin Ordusu içinde Japonlara karşı dövüştüler¹⁷.

Kore; İkinci Dünya Savaşı yıllarında Japonya'nın hakimiyeti altında kalmıştır. Ancak savaşın kaderinin Müttefikler lehine gelişmesi ve yeni barış düzeni arayışlarının başlaması ile Kore sorunu da gündeme gelmiştir. Amerikan Başkanı F.D.Roosevelt'in "*Suna kesinlikle inanıyorum ki eğer kalıcı bir barış istiyorsak, buna geri kalmış ve sömürge halindeki ülkelerin kalkınmalarını da eklemek zorundayız*"¹⁸ prensibinden hareketle 26 Kasım 1943'te açıklanan Kahire Konferansı sonuç raporunda Kore için:

*"Kore halkının içinde bulunduğu tutsaklığı yakından bilen üç büyük devlet, Kore'nin vakti gelince özgürlük ve bağımsızlığını kazandırılmasına karar verilmistir"*¹⁹ denilmektedir. Kesin olarak sonuca varılamayan bu toplantıda Uzak Doğu'daki

¹³ Armaoğlu, s.92.

¹⁴ A.g.e., s.95.

¹⁵ Öke, s.21.

¹⁶ Ahmet Elmas, "**Kore Savaşı'nda Türk Ordusu**" (Dokuz Eylül Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi) İzmir, Aralık 2004. s.11.

¹⁷ Öke, s.21.

¹⁸ Kissinger, s.382.

¹⁹ Elmas, s.12.

savasta nasıl hareket edileceği ve Japonya ile yapılacak barışın fikir düzeyinde teatisi yapılmıştır.²⁰ 1945 yılının Mayıs'ında Amerika ve Sovyet Rusya arasında yapılan bir anlaşmaya göre savastan sonra Kore Amerika, Rusya, İngiltere ve Çin'in ortak vesayeti altına konacaktı. 1945 Temmuz'ndaki Potsdam görüşmelerinde Rusya Uzakdoğu'da savaşa katılmaya karar verince 38nci paralel kuzeyde Rusya, güneyde Amerika'nın harekât sahasının ara hattı olarak belirlendi.²¹

İkinci Dünya Savaşı'ni sona erdiren birinci Atom Bombası 6 Ağustos 1945'te patlatıldığında²² Sovyet Rusya Japonya'ya savaş açmak üzere pusuda bekliyordu.²³ Zira 6 Ağustos'un hemen ardından daha önce kararlaştırıldığı üzere 8 Ağustos'ta Rusya, Japonya'ya savaş ilan etmiş süratle Mançurya'yi işgale başlamıştır. Ardından 12 Ağustos'ta ikinci bir hamle ile Kuzey Kore'ye girerek süratle güneye doğru yöneldi. 8 Eylül'de de Amerikalılar Güney Kore'den giriş yaparak Japon birliklerini teslim almaya başladılar²⁴. Böylece olmayan 38'nci paralel aynı dil, kültür ve soya mensup insanların iki ayrı ülke haline gelmesinin tarihi sahitliğini yapıyordu. Sözde anlaşma gereğince ABD ve Rusya tarafından oluşturulacak müsterek komisyon bütün Kore için kurulacak geçici bir hükümetin kuruluşuna ve idaresine nezaret edecekti.²⁵

Ancak Rusya, Avrupa'nın batısından Balkanlara kadar çekmiş olduğu **Demir Perde'yi** Kuzey Kore'ye de çekecek, hiçbir zaman müsterek komisyonun Kore'nin bütünlüğünün sağlanması adına çalışmasına müsaade etmeyecektir²⁶. Çünkü Rusya Kuzey Kore'ye girdiği andan itibaren burada komünist rejimi benimseyen Kim - Il Sung'un yönetiminde Kuzey Kore Devleti'nin temellerini oluşturmaya

²⁰ Sander, s.192.

²¹ Armaoğlu, s.454.

²² Amerika'nın Atom Bombasını, Uzakdoğu'ya sıçraması muhtemel Rus Yayılmacılığının önünü almak, artık Rusya için size ihtiyaç kalmadı mesajını vermek üzere patlattığı yorumu yapılmaktadır. Kennedy, s.425.

²³ Armaoğlu, s.454.

²⁴ Sunalp, s:7 Bu noktada Kore'nin Amerikalılar ve Ruslar tarafından işgal bölgesi olarak ikiye ayrılmasının iddia edildiği gibi Yalta ve Potsdam Antlaşmaları ile değil 11 Ağustos 1945'te Amerikan Savunma Bakanı'nin önerisi ile gerçekleştiğini ortaya atan bir görüş de mevcuttur. **Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri** (1950–1953), Ankara, Genel Kurmay Basımevi, 1975.s.18.

²⁵ Tahsin Yazıcı, **Birinci Türk Tugayında Kore Hatıralarım**, İstanbul, Ülkü Basımevi,1963. s.8.

²⁶ A.g.e. s.8.

baslamisti²⁷. Amerikan askeri yönetimi de güney Kore'de geçici bir askeri yönetim kurdu.²⁸

Sorun çözüme kavusmamisti. Amerikalılarla Rusların çözüme yönelik diplomatik girişimleri de sorunun çözümünden çok derinlesmesine neden olmuştur. Bu nedenle Amerika konuyu 1947 Eylülünde Birleşmiş Milletlere tasımis, Rusya da Bütün Kore'den yabancı askerlerin çekilmesi karsi teklifini getirmiştir. Yapılan görüşmelerden sonra:

1.Kore'de geçici bir hükümet kurularak seçimlere gidilmesine,

2.Yabancı askerlerin Kore'den çekilmesine,

3. Geçici hükümetin işlerine seçim hazırlıklarına ve uygulamalara nezaret etmek üzere BM' de oluşturulacak geçici bir komisyonun Kore'ye gönderilmesine karar verilmiştir.²⁹

BM tarafından oluşturulan geçici komisyon Ocak 1948'de Soeul'e gelerek işe başlamis, ancak Kuzey Kore'deki Rus Komutanlığı, komisyon üyelerini en basından Kuzey'e sokmayacağını ve verecekleri raporları kabul etmeyeceğini beyan etmiştir. Bunun üzerine geçici komisyon sadece Güney'de kalarak 10 Mayıs 1948 de yapılan serbest seçimlere nezaret etmiştir. Güney Kore Cumhuriyeti 15 Agustos 1948 de kurularak Cumhurbaşkanlığı'na Syngman Rhee seçilmiştir. O gün G.Kore'nin **Bagimsizlik Bayramidir**.³⁰

Güney Kore Hükümeti'nin kurulması üzerine Kuzeyde de bir mesru hükümet kurmak için çalışmalarına başlanmış, 9 Eylül 1948 de Kore Halk Cumhuriyeti Kurulmuştur. Hükümetin başında Kim- Il Sung vardır.³¹

²⁷ Öke, s.23.

²⁸ Elmas, s.12. Bu noktada Ahmet Elmas, "İkinci Dünya Savası'ndan sonra Sovyet Rusya Kuzey Kore'nin idari işlerine de karismaya başlamıştır. Bu maksatla aslen Koreli olan 36 yüksek rütbeli Rus subayını 1945 Eylülünde Kuzey Kore'ye göndermiştir. Bunlar Kuzey Kore Hükümeti'ni kurarak bu hükümette görev almışlardır. Kim Il Sung da bu subaylardan biridir" vurgusunu yapmaktadır. **A.g.e**, s.14.

²⁹ Yazıcı, s.9, Öke, s.24.

³⁰ Yazıcı, s.9.

³¹ Armaoglu, s.454.

Her iki hükümet de kendilerini mesru Kore Hükümeti saydiklarından mesruiyetlerinin onayı için BM'e başvurmuşlar, fakat her iki başvuru da onaylanmamıştır³².

BM Genel Kurulu'nun Kasım 1947' de aldıkları karar uyarınca Kore'den yabancı askeri güçlerin çekilmesi gerekiyordu. Buna uygun olarak Rusya 1948 Aralığı'nda askerlerini Kuzey Kore'den çekeceğini ve fakat BM denetimini kabul etmeyeceğini belirtmiştir³³. Amerika ise Güney Kore'deki askerlerinin tamamına yakınıni geri çekmiştir³⁴. Böylece Kore ikiye bölünerek kendi kaderi ile bas basa kalmış bir ülke konumuna düşmüştü.

Kore'nin 1949 yazından itibaren kaderiyle bas basa kalması olayların durulması için bir neden olmamıştır. Aksine bu tarihten itibaren örgütlü ve güçlü bir orduya sahip olan Kuzey Yönetimi bütün ağırlığı ile güneylilerin basına çökecektir. Zira Güney'de halkın dahi tam olarak benimsemediği bir yönetim mevcuttur. Bir de ordu, artan siddet eylemlerini ve gösterileri engellemekte güçsüz kalınca Kuzey'in etkisi oldukça fazla hissedilir duruma gelecektir.

Kuzey Kore yönetiminin lideri Kim İl Sung üstünlüğü ele geçirmiştir. Bir yandan Kuzey Kore Ordusu sızma ve gerilla hareketleri ile Güney'i taciz ederken, yönetim olarak da Kuzey Kore her iki ülkenin birleştirilmesi yönündeki isteklerini tekrarlar. BM Komisyonu tedirgindir ve bir "iç savaş" olasılığından bahsetmektedir. Nihayet Kuzey Kore Ekim 1949 da bölünmüşlüğü zor kullanarak da olsa ortadan kaldırmak azminde olduklarını resmen ilan etmiştir. Kuzey Kore Liderine göre "*BM Kore Halkı'nın egemenliğini kullanmasına set çeken ve emperyalistlerin oyuncuğu bir*

³² BM Genel Kurulu, gerekçe olarak bir taraf üzerinde verilecek onay kararının Kore'nin kurtuluşundan çok, silahlı bir çatışmaya götüreceği endişesine yer vermiştir. **Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri (özet)**, s.23.

³³ Tahsin Yazıcı Rusya'nın asker çekmekte istekli davranarak ön almasının altında, 1945 yılından itibaren Kuzeydeki askeri birlikleri yeniden teskilatlandırdıkları ve güçlü Rus silahları ile donattıkları gibi Kuzey Kore halkını fikren de kendilerine uyumlu hale getirmelerinin yattığını belirtmektedir. Oysa Amerika Güney Kore'yi terk ederken geride silah ve teçhizat yönünden zayıf sadece küçük bir savunma ordusu bırakmıştır. **A.g.e**, s:10 Kissinger de "Diplomasi" de ABD Pasifik kuvvetleri Komutanı General Mac Arthur'a dayanarak "1949 yılında Kore'nin ABD savunma çizgisinin içine girmedini" belirttikten sonra bu nedenle "ABD'nin Güney Kore'den çekilirken Güney Kore Ordusu'nu donatım ve eğitim yönünden ancak bir polis vazifesi görebilecek düzeyde bıraktığını" ifade etmektedir. **A.g.e**, s.456-457.

³⁴ 29 Haziran 1949 tarihli BM Geçici Komisyon raporuna göre ABD'nin askeri birliklerini Kore'den çektikten sonra geriye sadece 500 kişilik bir askeri danışma kurulu bırakılmı. Denizli, s.20.

kurulustur.” Güney Kore Halkı bu gerçeği görerek BM'lere ve Rhee Hükümeti'ne karsi eyleme geçmeye davet edilmektedir.³⁵

1950 yili baslarinda radyodan sürdürülen propaganda faaliyetleri ve gerilla eylemleri hiz kazanmaya baslamistir. Güney Kore Cumhuriyeti, 11 Mayıs 1950'de Kizil Ordu'nun taarruzunun yakin oldugunu bütün dünyaya bildirir.³⁶Dünyanın önünde, göz göre göre iki ayni kökenden gelme ulus, savasa sürüklenmektedir.

II. SAVAS ÖNCESİ ASKERİ VE SİYASİ DURUM

Bati Avrupa'da baslayarak ardindan Uzak Dogu'ya siçrayan Soguk Savas, bu bölgede olusan güçler dengesinde Rusya'yi bir adim öne çıkarmisti. Çünkü Japonya'nin maglup olmasi ile ortaya çıkan boslugu Komünist Çin doldurmus ve bu da uluslararası Komünizm'in Asya'da oldukça genis bir sahaya yayilmasina neden olmustu. Bir de Uzakdogu'da, Bati Avrupa'da oldugu gibi tesekkül eden bir kolektif savunma sisteminin olmaması bölgede yayılma amaci güden Rusya'nin isine gelmistir. Zira Rus Liderligi'ne göre; “*Kolektif bir savunma sisteminden mahrum Uzakdogu'da, Batililar birlesik bir sekilde Rusya'ya karsi koyamayacaklardir*”.³⁷

Bu düşüncelerle 20 Mart 1949 yilinda Rusya, Kuzey Kore ile aralarinda 10 yillik bir yardım antlasmasi imzaladi. Ardindan Çin ile aralarindaki anlasmazliklara bir son vermek için Mançurya üzerindeki haklarindan Komünist Çin lehine vazgeçerek 14 Subat 1950'de aralarinda 30 yil sürecek bir dostluk ve isbirligi antlasmasi imzaladilar. Anlasma Çin Dis Isleri Bakani tarafından “*Sovyet Rusya ve Çin bundan sonra yenilmesi olanaksiz 700 milyonluk bir güç haline gelmistir.*” seklinde yorumlaniyordu.³⁸ Bu iki antlasma Kuzey Kore'nin Uzakdogu'da muhtemel bir savasta Sovyet Rusya ve Çin tarafından desteklenecegine kustu birakmiyordu.³⁹

Sovyet Rusya Kuzey Kore'yi bir harbin bütün gereklerine göre hazirlamayi basarmistir. Hedef uzun vadeli. Buna göre Rus hakimiyetine daha fazla toprak ve insan katacak yeni bir uydu devletin hazirlanmasi gerekmektedir. Bu nedenle önce Rus topçusu, Rus tanklari ve Rus uçaklari ile teçhiz edilmiş kuvvetli bir Kuzey Kore Ordusu kuruldu. Propagandanin bütün teknikleri kullanilarak Güney üzerinde müthiş

³⁵ Öke, s.26.

³⁶ Elmas, s.16.

³⁷ Armaoglu, s.453–454.

³⁸ Denizli, s.20.

³⁹ Elmas, s.17.

bir baskı olusturuldu. Güney Kore Lideri'nin totaliter tutumunu kendileri adına bir kazanca çevirdiler. Güney'e sızan Kuzeyli Ajanlar ve kırsal alana yayılan gerillalar için ortam her geçen gün daha elverişli bir hal almıştı. Güney'deki Komünist sempatanları gittikçe çoğaldı.⁴⁰Savaş öncesi Güney Kore'de 60.000 Komünist veya sempatan,10.000 adet de Komünist Partisi üyesi bulunmaktaydı.⁴¹

Rusların Kuzey Kore ile müsterek savaş hazırlıkları konusunda Kruşçev anılarında şu görüşlere yer vermektedir: *“Kuzey Koreliler Syngman Rhee'nin çizmeleri altındaki kardeşlerine yardım eli uzatmak istiyordu. Stalin, bu konu üzerinde iyice düşünmesi ve somut önerilerde bulunması için Kim İl Sung'u ikna etti. Kim ülkesine döndü ve bütün çalışmalarını tamamladıktan sonra tekrar Moskova'ya geldi. Stalin'e başarıya ulaşacağından emin olduğunu söyledi. Stalin'in bir takım şüpheleri olduğunu hatırlıyorum: Amerikalıların bu işe karışmalarından çekiniyordu. Ama biz savaş sürdüğü takdirde Kim İl Sung'un tez kazanacağına emindik. Zaten Amerikan müdahalesinin önlenemeyeceğini düşünmeye yatkındık.*

Mao Tse Tung da olumlu cevap verdi. Kim İl Sung'un teklifini onaylayarak bu savaşın Kore Halkı'nın kendi kendine karar vermesi gereken bir sorun olması nedeni ile Amerika'nın müdahale edemeyeceğini⁴² ileri sürdü.

Kim İl Sung bize Kore'deki yaşam şartlarını anlattı. Güney Kore hakkında çok çekici şeyler söyledi. Pirinç yetistirmeye çok elverişli bereketli topraklar, uygun bir iklim, zengin bir balıkçılık endüstrisi ve daha baskaları... Kuzey ve Güney Kore'nin birleşmesinden bütün Kore'nin faydalanacağını söyledi. Kore sanayi için gerekli olan besin maddelerini Güneyde bol olan tahıl, pirinç ve balıktan sağlayabilirdi. Kim İl Sung'a başarılar diledik ve kadehlerimizi bütün Kuzey Koreli Liderler için kaldırdık. Kendilerine başarılar dileyerek mücadelelerini kazanacakları günü beklediğimizi belirttik.”

Savaşın hemen öncesinde Kuzey Kore'nin 13 piyade tümeni,105nci Zirhli Tümen,73 tanklık bir tank alayı, 100 den fazla uçak, 32 parça harp ve yardımcı gemiden oluşan bir deniz filosu vardı⁴³

⁴⁰ Denizli, s.21-22.

⁴¹ Sunalp, s.91.

⁴² Kissinger Rusya ve Çini bu düşünceye sevk eden düşüncenin Çin gibi büyüklüğü tartışılmayacak kadar büyük bir ülkenin Komünizmin eline düşerken ses çıkartmayan ABD'nin Kore'nin işgaline hiçbir şekilde ses çıkartmayacağı düşüncesi olduğunu belirtmektedir. **A.g.e**, s.456.

Böylece Rusya ve müttefikleri tarafından bakıldığında, Uzak Asya'da güç dengesinde öne geçmiş bir Komünist Blok kurulmuştu. Ve artık Amerikalıların Kore'den atılma zamanı gelmişti. Hem bu yapıldığı takdirde Amerikalılar Japonya'dan da kolayca atılabilirdi.⁴⁴

Cephenin kuzeyinde yukarıda ifade edilmeye çalışılan gelişmeler yaşanırken güneyde benzer gelişmelerin yaşandığını ifade etmek oldukça güç. Haziran 1949 tarihinden itibaren güçlerinin tamamına yakını Güney Kore'den çeken ABD, geriye yalnızca Güney Kore Savunma gücünün kurulabilmesi için 500 kadar askeri danışman bırakmıştı. Ardından Güney Kore Cumhuriyeti ile 31 Aralık 1948'de bir askeri yardım ve güvenlik anlaşması imzalandı.⁴⁵Bu anlaşmayla aynı içerikte başka bir anlaşma da 26 Ocak 1950 tarihinde imzalandı. Bu anlaşmalar gereği Kore'ye 10 milyon dolarlık askeri teçhizat verildi. Bundan başka ABD Kongresi Dis İsleri Komisyonu 31 Ocak 1950' de de 60 milyon dolarlık bir yardım i onayladı.⁴⁶

Ancak Amerikan stratejik düşüncesinde Kore önemli bir yer tutmuyordu.12 Ocak 1950 tarihinde ABD Dis İsleri Bakanı "*Kore'nin Amerikan savunma sahası dışında olduğunu*" belirttiikten sonra "*Amerika'nın Asya Kitası ana toprakları üzerinde bulunan bölgelerin savunmalarını garantiye almak gibi bir niyetinin olmadığını*"⁴⁷ ifade ediyordu.

Bu nedenle ABD Güney Kore Ordusu'nda gerekli iyileştirmeyi yapmamıştı. Donatım ve eğitim bakımından ancak polis fonksiyonu yapacak kadar yeterli bir ordu, elbette bütün Kore'yi birleştirme misyonunu yüklenemezdi. Zaten Amerikalıların da korkusu buydu.⁴⁸

⁴³ Elmas, s.21.Ahmet Elmas ayrıca, "Kuzey Kore Ordusu,135.000 kişiden oluşan bir orduydü. Çekirdeğini İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyetlere ve Çinlilere hizmet eden güçler oluşturmaktaydı. Ayrıca bir tugay gücünde iki ayrı alay,120 Sovyet T-37 tankından oluşan bir zirhli tugayı,5 piyade tugayı bulunuyordu. Aynı zamanda avcı ve bombardıman ve bir kısım da deniz kesif uçağı olarak kullanılan 180 Rus yapısı hava aracı bulunmaktaydı."bilgisini vermektedir, **A.g.e**, s.47. Ayrıca Kuzey Kore'nin gerilla güçlerini de Ordusu'na dahil etmek gerekir. Çünkü gerillalar, olgun döneminde 505.506.507.508 inci Gerilla Alaylarından ve Halk tugayından teşkil edilmiş bir tümen mevcudunda idi. Denizli, s.22.

⁴⁴ Armaoğlu, s.455.

⁴⁵ Denizli, s.20.

⁴⁶ **A.g.e**, s.20.

⁴⁷ Kissinger, s.456.

⁴⁸ **A.g.e**, s. 457.

Güney Kore’de aksilikler bitmiyordu . Cumhurbaşkanı Syngman Rhee’nin totaliter tutumundan⁴⁹ dolayı mecliste ve halk arasında kuvvetli bir muhalefet vardı. Ancak bu muhalefet Güney Kore’de bir Komünist ayaklanma çıkarabilecek güçte ve olgunlukta da değildi⁵⁰. Muhalif 11 milletvekilinin tutuklanması ve muhalefet lideri Kim Kao’nun öldürülmesi ülkede büyük bir tedirginlik yaratmıştı⁵¹. Memleketin ekonomisi de iyi değildi. Rüşvet ve yolsuzluk artmış, pahalılık halkı canından bezdirmişti. Bu sıkıntılar halkın ahlaki değerlerini de çöküntüye uğratmıştı. ⁵²

Yöneticiler kapıda görünen savaşı görmekten uzaktaydılar. Cumhurbaşkanı Syngman Rhee’ sinir boylarında cereyan eden faaliyetler için “İsgal tehditleri bizi sınırlandırıyor ama artık alistik”⁵³ derken, Amerikalılar da böyle bir savaşın hemen başlayacağına ihtimal vermiyorlardı. Dahası Amerikalılar eğer Kore bir tecavüze uğrayacak olursa bunu kendilerinin değil, BMin defetmesi gerektiği düşüncesindeydiler.⁵⁴ Onların yaptığı, karşı propaganda ile düşmanın gözünü korkutmaktan başka şey değildi. Zira Kore’deki Amerikan Yardım Kurulu Başkanı General W. Robert Time Dergisi’ne verdiği demeçte “*Güney Kore Ordusu’nun, ABD Ordusu dışındaki en mükemmel ordu olduğunu*”⁵⁵ söylüyordu. Daha da ilginç Soeul Amerikan Elçiliği’nin görüşü idi. Elçilik bir demecinde; “*Güney Kore Ordusu, herhangi bir saldırıyı defedecek güçte değil, aynı zamanda bir saldırıyı defettikten*

⁴⁹ Güney Kore liderinin bu otoriter tavırlarından ABD yönetimi bile hoşnut olmamalı ki; 1950 yılı basında Rhee’nin anayasal haklara saygı göstermemesini açıkça protesto etmişti. Sander, s.276.

⁵⁰ Denizli, s.23.

⁵¹ **A.g.e**, s.22.

⁵² Em. Alb. Fevzi Tüzüner, kendisi ile yüz yüze yaptığım görüşmede bu konuya dikkat çekip “Aç insan inançlarını yer “sözünü söylemiş ve ilave etmişti. “Kore’ye gittimizde açlık ve sefalet içinde bir halk bizi karşılamıştı. Kore yaşlılarının aksi iddialarına rağmen fuhusun Kore’de yaygınlaşmasına ben şahit oldum.” Aynı değerlendirmede bulunan Abdi İpekçi Dünyanın Dört Bucagından adli eserinde Kore bölümünde yalnız Baskent Soeul’de polis kayıtlarına giren 30.000 fahişenin varlığından söz eder. **Dünyanın Dört Bucagından**,1nci Baskı, İstanbul, Milliyet Yayınları, 1971.s.231–232.Faruk Güventürk’ün tespiti ise daha ilginçtir.”*Bir zamanlar çok terbiyeli ve namuslu olduğu söylenen Kore’de bu şimdi hayal artık. Küçük çocuklar etrafımızı sarıyor, elleri ile işaretler yaparak birinci kalite kadın diyor. Sizi davet ediyorlar. Kim? diye sorma bu daha acıdır. Çünkü götürmek istediği kadın ya anası ya da ablasıdır.”Kore’de Kutup Yıldızı*,2nci Baskı, İstanbul, Özgör Matbaası,1969.s.24.Tuna Baltacıoğlu da Kore görevi sırasında mevzilerine kadar yaklaşan bir Koreli kadına rastladıklarını, kadının tercüman aracılığı ile verdiği ifadesinde ilginç bir yaklaşımla:”Para istemiyorum. Sadece burada kalıp karnimi doyuracağım. Buna karşılık bir gecede 30 kişi benimle beraber olabilir.” Seklinde konustugu yönünde bilgi vermektedir. **Savaş İçinde Baris(Kore savaşı Anıları)**Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, Ocak–2000.s.15–16.

⁵³ Öke, s.27.

⁵⁴ **A.g.e**, s.26.

⁵⁵ İbrahim Artaç, **Kore Savaşları’nda Mehmetçik**, Kastas Türk Savaşları Belgeseli, Kastas Yayınları, Ekim–1990. s.31.

sonra saldirgani önüne katarak iki hafta içinde Pyongyang'ı isgal edebilecek durumdadır.⁵⁶diyordu.

1950 yili Hazirani'nda Güney Kore Ordusu, 6 zayıf Piyade Tümeni'nden teskil edilmisti. Deniz Kuvvetleri hafif harp gemileri ve yardımcı gemilerden oluşuyordu. Silahlı Kuvvetlerin mevcudu 100.000 kişi kadardı.⁵⁷Teçhizat olarak Japonlardan ele geçen silah ve malzemelerden başka Amerikalıların Güney Kore'yi terk ederken bıraktıkları silah, cephane, ilaç ile donatılmış ise de tank, uçak ve teknik araç bakımından çok zayıftı.⁵⁸

Güney Kore Ordusu ancak savaşın başlamasından sonra teskilatlanmasını yapabilmiş, 1951 ortalarına doğru 10 tümenlik muharebe güçlü bir orduya sahip olmuştur.⁵⁹

III. SAVAS BASLIYOR

BM Geçici Komisyonu'nun sonuncusu 10 Haziran 1950 de gerçekleşen bütün iyi niyetli arabuluculuk çalışmalarına⁶⁰ rağmen Kuzey Kore, Güneye karşı çektiği **demir perdeyi** kaldırmamış içten içe savaş hazırlıklarını sürdürmüştü. Mevsim, yaz musonlarının bütün şiddetiyle devam ettiği bir mevsimdi ve bu yağmurlar Kuzey Kore'nin savaş hazırlıklarının üzerine kalın bir sis perdesi çekmişti.

Takvimlerin 25 Haziran 1950 sabahını gösterdiği bir anda Kuzey Kore Ordusu harp planlarını uygulamaya koymaya hazır: "**BM kuvvetleri yetirmeden, zayıf Güney Kore Ordusu'nu parça parça mağlup ve imha ederek, Kore'yi tamamen istila etmek.**"⁶¹Ordu, Maresal Choi Yung Kun'un emir ve komutasında 13 piyade tümeni, bir zırhlı tümen, bir tank alayı, 150 taktik uçaktan oluşan yaklaşık 183.000 kişilik bir kuvvetle⁶² Güney'e doğru süratle harekete geçtiğinde, hiç şüphesiz Güney Kore Ordusu bu güce karşı koyacak durumda değildi.

⁵⁶ Artuç, s.31.

⁵⁷ Veli Yılmaz, **Yakın Dönem Harp Tarihi Özetleri**. s:54. Ayrıca Ahmet Elmas; " Kore Cumhuriyeti ordusu 95000 az eğitilmiş askerden oluşan, polis gücü olarak eğitilmiş,8 taburu tam donanımlı,89 adet 105 mm lik topu olan bir güçtü." bilgisini vermektedir. **A.g.e**, s.20.

⁵⁸ Elmas, s.20.

⁵⁹ Sunalp, s.42.

⁶⁰ Artuç, s.31.

⁶¹ Sunalp, s.43.

⁶² **Kore Harbinde T.S.K' nin Muharebeleri**, s.25.

Zaten Güney Kore Ordusu'nun belirli bir savunma plani da yoktu. Herhangi bir sınır tecavüzünü önlemekten daha çok, birlikleri Batı Sahil Düzleklerini koruyacak şekilde tertiplenmişti.⁶³

Sabah saat 09.30' da Kuzey Kore Baskomutanı Kim İl Sung radyodan bir bildiri yayınlarak Kore halkına:” *Güney Kore'nin kukla hükümeti Kuzey Kore Halk Cumhuriyeti'nin bütün barışı tesis etme tekliflerini reddetti.38'nci paralelin kuzeyinde Haeju bölgesine silahlı saldırıda bulundu. Demokratik Halk Cumhuriyeti, saldırgan kuvvetleri geri atmak için karşı taarruza geçti. Meydana gelen gelişmelerden Güney Kore'nin kukla hükümeti sorumludur*⁶⁴.”dedi. Bu tam anlamıyla “Yavuz hirsiz ev sahibini bastırır.”anlayışı idi.

Güneyde herkes sok halindeydi. BM Stratejik Haberalması bile gafil avlanmış, yaklaşan tehlikeyi görememisti.⁶⁵Güney Kore Hükümeti saldırı karşısında geçirdiği saskinliği atmış, hükümet merkezindeki bütün otobüslere el konularak cepheye asker sevkine başlanmisti. Disisleri Bakanı Ben C. Limb yaptığı açıklamada “*Kuzey Kore'nin herhangi bir tahrik olmadan kendi savunma mevzilerine saldırdığını “ bildirdikten sonra “Güney Kore Cumhuriyeti güvenlik kuvvetleri topraklarımıza yapılan bu canice taarruza siddetle ve gayretle karşı koymaktadır...*⁶⁶” diyerek ordunun ve halkın moralini ve savunma gücünü yükseltmeyi hedeflemisti. Yalnız yalın gerçek oydu ki Ordusu'nun güçsüzlüğünü herkesten çok daha iyi bilen Cumhurbaskanı Rhee; Amerika'dan doğrudan yardım talebinde bulunuyordu.⁶⁷

Aynı saatlerde Güney Kore Baskenti Seul'de bulunan Amerikan Atasesi ve Güney Kore Askeri Müsavir Grup Başkanı Uzakdoğu Amerikan Baskomutanlığı'na saat 04.00'den itibaren Kuzey Kore Ordusu'nun 38'nci paralelin güneyi yönünde

⁶³ Sunalp, s.43.

⁶⁴ Denizli, s.26.

⁶⁵ **A.g.e**, s.23.

⁶⁶ **Ulus**, 26 Haziran 1950.

⁶⁷ “Olayların Takvimi-Kore Meselesi”, **Ayin Tarihi**, sayı:199(25 Haziran 1950), s.117.Güney Kore Cumhurbaskanı'nın” Amerikan yardımı çok geç yapılmıştır. Bu durum karşısında bir şeyler kurtarmak son derece müsküldür. O tankları durduracak bir şeyimiz yoktur.” Sözleri memleketinin aczini ifade etmeye yeterlidir. Yazıcı, s.24.

taarruza geçtiğini rapor etti⁶⁸. Saat 11.00'de Kuzey Kore Hükümeti, Güney Kore'yle aralarındaki vaziyetin adını koymustu: "**Harp halindeyiz!**"⁶⁹

Birleşmiş Milletler Merkezi de olayın sokunu yasiyordu. Norveçli Genel sekretere göre saldırı; "*Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulup fonksiyonlarını yerine getiremediği için lagvedilen **Milletler Cemiyeti'nden sonra yeni umutlarla kurulan Birleşmiş Milletler için de aynı düşüncelerin oluşmasını sağlaması açısından utanç verici bir olaydı.***" Trygve Lee "*Kisiligine hakaret olarak gördüğü bu savaşı yaratan büyük devletlerin oyuncacı olmaya niyeti olmadığını*"⁷⁰ açıklıyordu.

ABD Başkanı Truman da Missouri'de geçirdiği hafta sonu tatilini yarıda keserek derhal Washington'a döndü ve Güvenlik Konseyi'ni olağanüstü toplantıya davet etti⁷¹. Rusya bu toplantıyı boykot etti.⁷² Konsey aynı gün saat 14.00'te olağanüstü toplandı. Toplantıya Hint Delege başkanlık etmekte ve Güney Kore delegesi John Chang oturumda müşahit sıfatı ile bulunmaktaydı. BM Genel Sekreteri'nin durumu özetleyen konuşmasında "*Kuzey Kore'nin Güney'e karşı girişmiş olduğu tecavüz hareketinin hiç şüpheye mahal vermeyecek şekilde anlaşılmış olduğunu*" ifade ettikten sonra söz alan ABD delegesi Ernest Gross da "*Kuzey Kore'nin başlattığı taarruzun bir tecavüz ve genel barış ve huzuru bozan bir ihlal olduğunu*" belirtti.⁷³ Ardından yapılan oylamada ABD Delegesi'nin sunmuş olduğu karar metni oy çokluğu ile kabul edildi. Buna göre: " Kuzey Kore'nin muhasamati derhal durdurması, Kuvvetlerini 38'nci paralelin kuzeyine çekmesi, Bu çekilmenin BM'ce kontrol edilmesi, Bu teklife BM' e üye ülkelerin katılmaları, BM' e üye ülkelerin Kuzey Kore'ye yardım etmemeleri"⁷⁴ karara bağlandı. BM Güvenlik Konseyi'nin bu kararlarının ardından, BM Geçici Komisyonu da bir beyanname yayımlayarak Kuzey Kore'nin taarruzlarını derhal durdurmasını istemiştir.

⁶⁸ İhsan Gürkan, **Kore'de Savaş Ulastırması**, Ankara, Genel Kurmay Basımevi, 1953. s.6.

⁶⁹ Yazıcı, s. 22.

⁷⁰ Artuç, s: 33.

⁷¹ **Milliyet**, 26 Haziran 1950.

⁷² Veli Yılmaz, **Siyasi Tarih**, İstanbul, Harp Akademileri Basımevi, 1998. s:255.

⁷³ "Olayların Takvimi-Birleşmiş Milletler", **Ayin Tarihi**, sayı:199(25 Haziran 1950),s.113.

⁷⁴ Yazıcı, s.24. **Cumhuriyet Gazetesi**'nin 26 Haziran 1950 tarihli sayısında "BM Güvenlik Konseyi'nde Rus Delegesi'nin toplantıyı boykot etmesi nedeniyle alınan kararlar veto tehdidine maruz kalmadan alınmadı. Yugoslav delegesinin oy kullanmaması ile 0 a karşı 9 oyla ABD'nin teklifleri kabul edilmemiştir." denmektedir. Oysa Amerikalıların B.M'de muhtemel bir Rus vetosundan çekindikleri bilinmektedir. Artuç, s.34.

Moskova Radyosu ise Kuzey Kore ile ağız birliği etmiş gibiydi. Radyoda önce “Güney Korelilerin baslattığı taarruzları geri püskürtmek amacıyla, Kuzey Kore’nin karşı taarruza geçtiği” belirtildiği halde, bu ifade daha sonra “Kuzey Kore’nin Güney Kore’ye harp ilan ettiği”⁷⁵ şeklinde değiştirilmiştir.

ABD Başkanı Truman, BM’in ultimatoma karşı kuvvetlerini Güney Kore den çekmek söyle dursun, taarruzlarını bir günde Baskent Seul’un 40 kilometre kuzeyine kadar geliştiren Kuzey Kore’ye karşı Güney Kore’nin tek başına savunamayacağı gerçeğini anlamakta gecikmemisti. BM Güvenlik Konseyi’nin aldığı kararların hemen ardından verdiği demeçte: “BM Güvenlik Konseyi Güney Kore’ye tecavüz eden Kuzey Korelilere geri çekilmek ve çatışmayı sona erdirmek emrini vermiş, fakat bu emre itaat edilmemiştir. Bu durumda BM’lerin üye devletlerin yardımını isteyen Konsey kararına uygun olarak ABD, emrin yerine getirilmesine çalışacaktır. ABD Hükümeti bundan sonra Komünistlerin yayılmak için askeri istila yollarına tecavüz edeceklerini anlamış bulunmaktadır...”⁷⁶ derken, bu oldubitti karşısında izleyecekleri siyasetin işaretlerini veriyordu.

Kuzey Kore’nin yaptığı ani baskın Batı Avrupa kamuoyunda da geniş yankı uyandırmış, Roma, Paris, Londra ve birçok Avrupa Baskenti’nde konunun askeri ve siyasi uzmanları toplantı üstüne toplantı yapmaya başlamışlardı.⁷⁷

Türk kamuoyu ve basını da yabancı ajanslardan geçen haberleri günü gününe takip etmektedir. BM Kore Geçici Komisyonu’ndaki görevinden henüz dönen Kasım Gülek :“Mesele çok ciddidir, ancak Üçüncü Dünya Savaşı’ni çıkaracak derecede değil”⁷⁸ derken, Nadir Nadi de Cumhuriyet’teki köşesinde durumun

⁷⁵ **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950.

⁷⁶ **Cumhuriyet**, 28 Haziran 1950. Henry Kissinger, Diploması’de, Başkan Truman’ın bu kadar kısa sürede kesin kararlar almasının, ulusal çıkarlar bakımından sağlam bir temeli olduğuna işaret ederek:“Yayılmacı Komünizm savaş sonrasındaki geçen her yılda meydan okumasını tirmandırmaktaydı.” 1945’te Doğu Avrupa’da Kızıl Ordu isgalinin bir yan ürünü olarak kendine basacak sağlam bir yer bulmuştu. 1948 de bir Hükümet darbesi ile Çekoslovakya’da başarılı oldu. 1949 da Çin’de bir iç savasta iktidarı ele geçirdi. Şimdi Komünist orduları uluslararası tanınan sınırları çigneyerek ilerleyebilirse, Dünya savaş öncesi duruma dönecekti. Münih’i yaşamış olan kusak tepki göstermek zorundaydı. Kore’nin başarılı bir şekilde işgali, dar Japon Denizi’nin hemen karşısındaki Japonya için felaket bir etki yaratacakti. Japonya daima Kore’yi Kuzey Doğu Asya’nın stratejik anahtarı olarak görmüştür. Karşı konulmayan bir komünist yayılması Asya’nın blok halinde komünist olması tehdidini bir kabus gibi bölge üzerine çökertecek ve Japonya’nın Batı taraftarı eğiliminin altını oyacaktı.” yorumunda bulunuyor ve Başkanın haklılığını teslim ediyor. **A.g.e**, s:456.

⁷⁷“Olayların Takvimi-Batı Avrupa”, **Ayin Tarihi**,sayı:199, (25 Haziran 1950), s.139-151.

⁷⁸ **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950.

vahametine dikkat çektikten sonra görüşlerini“...*Hem çarpisan taraflarin arkalarındaki güçler gizlenemeyecek kadar ortadadır, hem de olaylarin cereyan ettigi bölge Uzak Dogu için stratejik öneminin çok büyük olduğu bir bölgedir.*⁷⁹”seklinde ifade etmektedir. Disisleri Bakanı M. Fuat Köprülü saldiriya felsefi bir yaklasim getirmekte ve :”*Ahdi olarak teminat altına alinamayan cografi sahaların, ihtiraslari serbest birakmak sureti ile tecavüze ugratilabilecegini, bu hadise bir kez daha göstermektedir...*”⁸⁰ demektedir.

Türk medyasi saldirgan Kuzey Kore'nin ardinda Rusya'nin bulunduğu konusunda sözbirligi etmis gibidir⁸¹.Yapilan tespitler “*Uzakedogu'daki demirperdenin Kuzey Kore'ye çekildigi, bu suretle faaliyetlerin Bati dünyasinin gözünden gizlendiđi, Güney Kore'nin isgal edilmesi ile Rusya'nin Japonya'ya karsi mükemmel bir atlama tasi elde edeceği*”⁸² seklindedir.

IV. SAVASIN BASLANGICINDAN TÜRK TUGAYININ DAHIL OLDUGU ANA KADARKI SEYRI

A. Kuzey Kore Ordusu'nun Taarruzu (25 Haziran–15 Eylül 1950):

Bütün Dünyanın gözü önünde yaklasan savas, bütün ağırligi ile Dünya gündemine düsüvermistir. Güney Kore Ordusu'nun daha fazla güçlenmesine imkan vermeden saldirarak ülkenin tamamini ele geçirmeyi hedefleyen Kuzey Kore'nin 25 Haziran 1950'de sabah saatlerinde baslattigi taarruz harekati, BMin ayni gün aldigi bir dizi engelleme kararına ragmen basari ile gelismis, Kuzey Ordulari Güney Kore Baskenti Soeul'un etrafına kadar yanasmayı basarmislardı.

Pyongyang-Soeul ve Vonsan –Soeul iki ana mihverinden taarruz eden Kuzey Ordulari 4 gün içerisinde Güney Baskenti Soeul'ü isgal ettiler. Bu kuvvetlerin dogusundan Chunchon'a taarruz eden tümen ileri hareketına devam ederken, Kanyung istikametinde taarruz eden bir tugay da bu bölgeyi ele geçirdi.

⁷⁹ Nadir Nadi, “Sonun Baslangici”, **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950.

⁸⁰ **Cumhuriyet**, 28 Haziran 1950.

⁸¹ **Cumhuriyet, Milliyet, Ulus** 26 Haziran 1950.

⁸² Ömer Sami Cosar, “Kore Harbi”, **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950.

Soeul-Chunchon-Chuminjin hattina ulasan ve topluca Han Nehrini geçen Kuzey Kore Ordulari süratle ilerleyerek 15 Temmuz 1950'de Kum Nehri-Chungju hattina ulastilar.⁸³

Güney Kore Hükümeti'nin acil çağrısı ve ABD'nin daveti zerine 25 Haziran günü toplanan Güvenlik Konseyi'nin aldığı kararlar Kuzey Kore Ordusu'nu durdurmaya yetmeyince, ABD Baskani alinan kararlara uyarak, Uzak Dogu Amerikan Komutani General Mac Arthur'a önce; taarruza ugrayan Güney Kore'ye ikmal maddeleri verilmesine yetki, Deniz ve Hava Kuvvetlerine Güney Kore'ye yardım etmeleri konusunda emir verdi. Ayrıca 7nci ABD Filosu'ndan da bir taarruz halinde Formoza(Tayvan) ve Filipinlerin korunması için hazır olmasını istedi.⁸⁴

ABD Yönetimi askeri yönden yukarıdaki tedbirleri alırken, konuyu siyasi platforma çekip ne pahasına olursa olsun BM' in de sorumluluk alması için çaba sarf etmektedir. Zira BM, savas sonrasında ABD'nin de dayandığı bir güvenlik sistemidir. Bu nedenle Kuzey Kore'nin taarruzu ABD'nin güvenliğine de ciddi bir tehlike oluşturmaktadır.⁸⁵

27 Haziran'da ABD'nin daveti zerine BM Güvenlik Konseyi ikinci kez toplanır. Konsey, Kore Komisyonu'ndan aldığı raporlardan Kuzey Kore'nin 25 Haziran tarihli kararına uymayarak taarruzlarına devam ettiğini, Güney Kore'nin silah ve teizatının üçte ikisini kaybettiğini öğrenir.⁸⁶Toplantı sonunda ABD Delegatesinin sunduğu öneri, bire karsi yedi oyla kabul edilir⁸⁷.**”Kuzey Kore Hükümeti suçludur. Bölgede meydana gelen silahlı taarruzu geri püskürtmek ve barışı iade etmek için Güney Kore Devleti'ne bütün ye devletler yardım etmelidir.”**

⁸³ **Kore Savası'ndan Alınan Dersler**, Eğitim ve Doktrin Komutanlığı Yayınları, Ankara, 2001.s.11.

⁸⁴ ABD Baskanı'nın ilk emirlerinde Hava ve deniz kuvvetlerinin sadece Kuzey Kore'deki askeri hedeflere karsi kullanılmasını fakat Rus veya Çin Hududu'na yaklaşılmaması hususunu gündeme getirmiştir. Söylemlerinde de dogrudan Rusya'yi hedef alan sözlerin sarf edilmemesine zen gösterdiği gözlenmektedir. Zira Baskan da Rusya ile bir çatışmaya girmekten çekinmektedir. Denizli, s.27.

⁸⁵ ke, s.31.Tahsin Yazıcı BM 'in ikinci defa toplanmasından önce ABD ve BM Genel Sekreteri'nin birer nota göndererek Rusya'dan kendi nüfuzunu kullanıp çatışmayı durdurmasını talep ettiğine isaret ediyor. **A.g.e**, s.25.

⁸⁶ Denizli, s.27.

⁸⁷ Rus Delegatesinin katılmadığı bu toplantıda ABD, Fransa, İngiltere, Norveç, Küba, Milliyetçi Çin, ekvator Delegatesi lehte oy kullanmış, Yugoslav Delegatesi ekimsiz kalmış, Misir ve Hindistanlı delegatesler ise hükümetlerinden talimat almadıklarını ileri sürerek oylamaya katılmamışlardır. **A.g.e**, s.27.

BM Genel Sekreteri'nin gecikmeksizin bütün üye ülke hükümetlerine ilettiği bu karar, 56 üye ülkeden 53'ü tarafından prensip olarak kabul görür⁸⁸.

Türkiye adına Disisleri Bakanı Fuat Köprülü "*Türkiye, BM çerçevesi içinde kendine düşen gerekleri yerine getirmekle sorumludur*"⁸⁹ derken, İngiltere Japon sularındaki İngiliz Donanması'nın Kore'ye yardım için Amerikan Donanması'na katılması, Avustralya Hükümeti de Malezya'ya bombardiman filoları gönderme kararını vermiştir. Yeni Zelanda ve Hollanda Hükümetleri de yardım vaadinde bulunmuşlardır.⁹⁰

Amerika'nın ardından⁹¹ BM' e üye 14 ülke Kore'ye asker gönderme kararı almıştır.40 dan fazla üye devlet malzeme yardımında bulunmuş, bunlardan 26 si sihiye birlikleri, deniz ve hava taşıt araçları ile ikmal maddeleri göndermişlerdir.bunlardan başka yiyecek stratejik hammaddeler, ilaç vs vermek suretiyle yardım edenler de olmuştur.Liberya kauçuk,İsrail sülfamitli ilaçlar,Sili bakır ve güherçile,Tayland pirinç yardımı yapanlar arasındadır.⁹²

Fakat Pyongyang, Pekin ve Moskova gelişmelerden memnun değildir. Kuzey Kore Hükümeti BM' in aldığı kararları kanunsuz bularak reddetmiştir.⁹³ 28 Haziran'da Çin Devlet Başkanı Mao hükümetini toplar. Dis İsleri Bakanı'na göre alınan son kararlar "*Çin topraklarına silahlı saldırı*" demektir. Mao'ya göre ise:"*Asya Asyalılarından, ABD'nin Kore, Filipin, Tayvan ve diğer yörelerin iç işlerine müdahalesi* " haksizdir.⁹⁴ Moskova da öfkelidir. Rus Hükümeti, BM kararlarının şekil yönünden

⁸⁸ **A.g.e.** s:28. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 25 ve 27 Haziran kararları hür milletler tarihinde çok önemli bir dönüm noktasıdır. Prensip olarak bu kararlardan BM de herhangi bir saldırıya karşı direnme azmi doğmuş ve üye devletler kolektif emniyetin savunmasında birleşmişlerdi. İlk defa tüm devletler BM bayrağı altında bir ordu teşkil ediyordu., **A.g.e.** s.28.

⁸⁹ Yazıcı, s.26.

⁹⁰ Yazıcı, s.25–26.

⁹¹ Oral Sander ABD'nin BM Ordusu kara birliğinin %50'ini, Deniz Kuvvetlerinin %86 sini, Hava kuvvetlerinin de % 93 ünü sağladığını bildiriyor. **A.g.e.** s.278–279.

⁹² Denizli, s:29 Kara gücü gönderme kararı alan diğer devletler şunlardır: Avustralya, Belçika, Filipinler, Fransa, Habesistan, Hollanda, İngiltere, Kanada, Lüksemburg, Portoriko, Tayland, Türkiye, Yeni Zelanda, Yunanistan. **A.g.e.** s.29.Türkiye-bir tugay, İngilizler-iki tugay, Kanadalılar-bir tugay, Avustralya-bir tabur, Siyam-bir tabur, Hollanda-bir tabur, Fransa-bir tabur, Yunanistan-bir tabur, Yeni Zelanda-bir topçu taburu, İsveç-bir seyyar hastane gemisi, Hindistan-bir Sihiye birliği, Amerika-üç kolordu, bir deniz piyade tümeni, Güney Kore-sekiz tümenle Kore'de savaşan kara ordusunu teşkil etmiştir. Celal Dora, **Kore Savaşında Türkler(1950–1951)**İsmail Akgün Matbaası, İstanbul,1963. s.8.

⁹³ Yazıcı, s.26.

⁹⁴ Öke, s.33.

kanunsuz olduğu ile ilgilenirken⁹⁵, Rus Basını da Kuzey Kore ile aynı görüşleri yansıtır ve onlara göre de ABD suçludur.⁹⁶

ABD Başkanı'nın verdiği emir üzerine Deniz ve Hava Kuvvetleri Güney Kore Ordusu'na yardım için harekete geçtiler. Yalnız bir farkla General Mac Arthur'a emredildiği şekilde değil Mac Arthur'un anladığı şekilde⁹⁷. Zira Generale göre "Kuzeyliler eğer seferberlik, ikmal ve manevra güçlerini kuzeyden alıyorsa, emredilen sınırlı yetkilerle belanın defedilmesi mümkün değildir." General bu düşüncelerini karadan muharebe sahasına yaptığı kesif gezisiyle de teyit etmiştir. Kararı nettir: "Güney Kore Ordusu mutlaka karadan da desteklenmelidir."

Generalin bu kararına olur vermek ABD yönetiminin hiç de zor olmamıştır. Zira Onlar da BM' in 25 ve 27 Haziran tarihlerinde aldığı kararlar ile ellerini güçlendirmişler, durumu uluslararası mesru bir zemine oturtma olanığı bulmuşlardır. Bu nedenle Güney Kore'ye destek kararı alan Başkan'ın, General Mac Arthur' un kara birlikleri ile destek talebine cevabi kısıdır. "Zaten bu izni vermedim mi?"⁹⁸

Kara gücü desteği iznini alan General Mac Arthur⁹⁹ ilk olarak 5 Temmuz'da 24 ncü ABD Tümeni'ni Güney Kore'nin yanında muharebeye soktu. Ardından 10 Temmuz'da 25 nci Tümen, 18 Temmuz'da 1nci Süvari Tümeni Güney Kore savunmasını takviye etti. Ne var ki bu takviyeler bile Kuzeylileri durdurmaya yetmedi. Kuzeyliler Temmuz ayı sonlarında Pusan Limanı çevresinde tutulan köprübaşı mevzileri dışındaki tüm Kore topraklarını ele geçirdi.

General Mac Arthur Baskomutanlık görevini aldıktan bir gün sonra, 25 Temmuz'da BM Güvenlik Konseyi'ne verdiği raporda "Güney Kore'ye yapılan

⁹⁵ Yazıcı, s.26.

⁹⁶ Öke, s.34.

⁹⁷ General kendisine emredilen sadece Kuzey Kore askeri tesislerini vurma yetkisini daha geniş yorumlayarak uçaklarına 38nci paralelin kuzeyine çıkma izni verir. Öke, s.34.

⁹⁸ **A.g.e.**, s.36.

⁹⁹ General, BM Güvenlik Konseyi'nin 7 Temmuz 1950 tarihinde aldığı tavsiye kararı uyarınca ABD hükümeti tarafından 24 Temmuz 1950'de Kore'de bulunan BM Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı'na resmen atanmıştır. Denizli, s.29. Bu noktada Mim Kemal Öke, Başkan'ın Mac Arthur'a karadan destek emri vermesine rağmen esas amacının "Kuzeylileri 38 nci paralel in kuzeyine sürmek olduğunu, asla ABD'yi Kore'de askeri bir operasyon bataklığına sürmek olmadığını, bu nedenle seçilecek hedeflerin dikkatlice seçilerek sadece askeri hedeflerin vurulması gerektiğini, asla Rus ve Çin sınırına tecavüz edilmemesi gerektiğini " ifade ettiğini belirtmektedir. **A.g.e.** s.35. İbrahim Artuç da bu mahdut hedefli taarruz emrinin bir başka kaniti olarak da Japonya'da bulunan dört ABD tümeninden sadece ikisinin kullanımına izin çıktığını ifade etmektedir. **A.g.e.**, s.49-50.

taarruz dikkatli hazirlanmis planli ve büyük ölçüde bir istila hareketidir. 38nci paralel kuzeyinden yapılan bu taarruz BM' in de yardimiyla sonunda püskürtülecek ve geri atilacaktır¹⁰⁰.”der. Gerçekten de Temmuz ve Agustos 1950 aylari BM yönünden bakildiginda Kore Savasi'nin en buhranlı günleri olarak tarihe geçecektir.

Nihai zafere az kaldigini gören Kuzey Ordusu, Agustos ve Eylül ayinin ortalarına kadar bütün gücü ile Pusan Köprübasi mevzilerine taarruz ettilerse de basarili olamadilar. Bu basarisizlikta Güney Kore ve ABD birliklerinin, gelecek takviye birlikleri karaya çıkaracaklari bu çok kritik bölgeyi basari ve inatla savunmalarinin olduğu kadar, Kuzey Korelilerin ikmal yollarından oldukça uzaklasmis olmalarinin da rolü olduğu muhakkaktır.¹⁰¹

Kuzey Korelilerin taarruzlari basarisizlikle devam ederken, Güney Kore'deki bütün askeri güçler Amerikan 8nci ordu Komutanligi emrinde birlestirildi. Bir taraftan da BM' in Kore'ye tahsis ettigi kuvvetler bir bir bölgeye gelmeye basladi. Pusan savunma mevzilerinde durdurulan Kuzey Kore kuvvetleri, BM Ordusu'nun yaptiklari mahdut hedefli taarruzlari, silahlı kesifler, hava taarruzlari, deniz topçusunun yaptiklari uzak mesafeli atislarla iyice yipratildi. Artık yapılacak bir genel karsi taarruzla Kuzey Kore Ordusu'nu imha etmek ve kaybedilen topraklari geri almak zamani gelmisti.¹⁰²

B. BM Ordusu'nun Karsi Taarruzu (15 Eylül–30 Ekim 1950): Kuzey Kore Ordusu'nun 25 Haziran 1950 de girstigi kesin sonuçlu bir imha harekati BM Ordusu' nun inatçı savunmasi ile Pusan Limani önündeki köprübasi mevzilerinde durdurulmustu.

Bu basarisizlik Kuzey Kore Ordusu'nun savasma azmini kirmisti. Mevcutlari 183.000'den 90.000'e düsmüs, ikmal yollarından uzaklastiklari için ikmal maddesi ve mühimmat stoklari bitme noktasina gelmisti.

¹⁰⁰Himmet Gündüz,"Kore Savasi'nin Türk Basini'na Yansimalari" **Silahlı Kuvvetler Dergisi** , sayi:377,(Temmuz 2003), s.52.

¹⁰¹ **Kore Savasi'ndan Alinan Dersler**, s.11–15.

¹⁰² **A.g.e**, s.15.

En stratejik hedef olan Pusan Limanı'nin ele geçirilememesi yüzünden müttefiki Rusya'nın desteği azalmış, Rusya askeri danışmanlarını bile geri çekerek Kuzey Kore'yi kaderine terk etmişti.¹⁰³

Kuzey Kore Ordusu taarruz gücünü yitirdiği gibi, hava ve denizlerdeki üstünlüğünü de kaybetmiş, yapılacak bir karşı taarruza dayanma gücü kalmamıştı.

Buna karşılık olarak muhasamatin başlangıcında çok buhranlı günler geçiren Güney Kore Ordusu önce ABD Deniz ve Hava Kuvvetleri'nin desteğini arkasına almış, daha sonra kara birliklerinin desteği ve en sonunda savaşın BM'lere havale edilmesi sonucu Tüm Hür Dünyanın desteği ile Kritik Pusan Köprübasi mevzilerinde tutunmayı başarmıştı. Takviye kuvvetleri ile personel mevcudu 180.000'e ulaşmış, Kara, Deniz ve Hava kuvvetleri bakımından üstünlük ele geçirilmişti.

Baskomutan Mac Arthur'un genel karşı taarruz planı iki ana harekattan oluşuyordu. Amerikan 1nci Deniz Tümeni, Amerikan 7nci Piyade Tümeni, 4 Güney Kore Deniz Taburu, Güney Kore 17nci Piyade Alayından kurulan çıkarma kuvvetleri 15 Eylül günü Inchon'dan çıkarma yapacak, Soeul istikametinde taarruzlarına devam ederek Kuzey Kore Kuvvetleri'nin ikmal ve çekilme yollarını kesecek ve 16 Eylül günü genel karşı taarruz başlayacaktı.¹⁰⁴

Plan kusursuz isledi ve çıkarma başarı ile gerçekleştirildi. Kuzey Kore Kuvvetleri tanklarla takviyeli iki Piyade Tümeni ile harekati durdurmaya çalışılarsa da başarılı olamadılar. BM'ler Kuvvetleri 17 Eylül'de Soeul'un Kumpo Havaalanı'nı işgal ederek ertesi gün işletmeye açtı. 19 Eylül'de 1nci Deniz Tümeni ve 2 Güney Kore Taburu Han Nehri'ni geçerek kuzeyden, 7nci Piyade Tümeni ile 1nci Deniz Tümenin bir kısmı güney ve batıdan, 17 nci Kore Alayı cepheden taarruzla 28 Eylül'de Baskent Soeul kurtarıldı. Planın bu kısmı başarı ile uygulanarak Kuzey Kore Ordusu'nun ikmal ve çekilme yolları kesildi.

¹⁰³ **Kore Savaşı'ndan Alınan Dersler**, s.15. Krusçev anılarında "Stalin de Kuzey Kore'nin düştüğü tehlikeli durumdan sorumluydu. Kim Il Sung Güneye doğru yürüyüşe hazırlanırken Stalin'in Kuzey Kore tümeni ve alaylarında danışman olarak görevli bir ordu kurmak işini omuzlamış subaylarımızı neden geri çağırıldığını ben hiç anlamadım. Stalin'e sebebini sordum; islik çalar gibi bir sesle cevap verdi: Danışmanlarımızın orda bulunmaları çok tehlikeli bir şey, esir düşebilirler. Bizi suçlayabilecekleri deliller elde etmelerini istemeyiz. Bu iş Kim Il Sung'un işi" dedi. Denizli, s.36.

¹⁰⁴ **Kore Savaşı'ndan Alınan Dersler**, s. 16.

Inchon çıkarması ile koordineli olarak 16 Eylül'de Genel Karsi taarruz baslatildi. 1nci Kore Kolordusu dogu sahilinden, 2nci Kore Kolordusu cepheden, 1 ve 9 ncu Amerikan Kolordulari bati sahilinden olmak üzere ileri harekate devam edilerek 30 Eylül'de Kuzey Kore Kuvvetleri 200 km kadar kuzeye sürüldü. Samchok-Chungju- Kimpo dogu bati uzanimi hattinda çıkarma kuvvetleri ile Suwon' da birlesildi. 29 Eylül'de Güney Kore Hükümeti Soeul'e tasindi.¹⁰⁵

BM Ordusu 'nun 38nci Paralel hattini geçerek; harekate devam etmesi ya da bu hatta durması degisik görüs ve sorunlara neden oldu. Olaya askeri açıdan bakanlar, Kuzey Kore Ordusu'nun takip edilerek imha edilmesini, Kuzey Kore topraklarının Rusya ve Çin sinirina kadar isgal edilmesini uygun görüyorlardi. Olaya siyasi yaklasanlar ise 38nci paralelde kalınmasını, sorunun BM' e getirilerek çözümün burada aranması gerektiğini düşünüyorlardi. Sorun 7 Ekim'de BM Genel kurulunda görüldü. Uzun tartisimalardan sonra Baskomutan Mac Arthur'un "**gerekli gördüğü takdirde 38nci paraleli geçebileceği**" kararı alındı¹⁰⁶. Bunun üzerine General, kendi savaşçı ve sahin kisiligine uygun olarak kolordularina ileri harekate devam emrini verdi.¹⁰⁷

1nci Güney Kore Kolordusu Wanson Limanı'ni ve Sehi'ni ele geçirmek için dogu kıyisi boyunca kuzeye ilerlerken 1nci Amerikan Kolordusu da bati sahilinden hareketle Kuzey Kore'nin baskenti Pyongyang istikametinde taarruzlarına devam ederek, 19 Ekim'de Pyongyang' i ile geçirdi. 20 Ekim' de 187 nci ABD Hava Indirme Alayı Sunchon'a indirildi¹⁰⁸. Aynı gün Wanson kıyilarina çıkarma yapıldi. 24 Kasım tarihi itibari ile BM Kuvvetleri Yalu Nehri'nin 100–200 km güneyine kadar ilerlemiş durumda idiler.¹⁰⁹

¹⁰⁵ **A.g.e**, s.16.

¹⁰⁶ Bu gecikmenin harbin gidisatina büyük ölçüde tesir ettigi, disiplinsiz ve basibos bir sekilde geri çekilen Kuzey Kore Ordusu'nun imha edilmesinin bu gecikme yüzünden engellendiği yorumu yapılmaktadır. **A.g.e**, s.18.

¹⁰⁷ **A.g.e**, s.16.

¹⁰⁸ Bu birlik daha sonra 1951 yılında Musan-ni bölgesine havadan indirme harekati icra edecektir. Ihsan Gürkan, s.59.

¹⁰⁹ **Kore Savaşı'ndan Alınan Dersler**, s.16.

V. TÜRK HÜKÜMETİ KOREYE ASKER GÖNDERME KARARI ALIYOR

Türkiye; İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ekonomik ve siyasi açıdan yalnızlığını kırmak ve tehlikede gördüğü güvenliğini güvence altına almak adına giriştiği Batı'ya yansma serüveninde, Kore Savaşı'ni tüm kamuoyu ile en basından itibaren dikkatle izlemiştir.

Savaşın cereyan ettiği zaman dilimi, Türkiye'nin demokrasi adına giriştiği bir diğer savaşın cereyan ettiği zamanla çakışmıştır. Bu nedenle Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin kamuoyu bir yandan kendi ekonomik kalkınma ve demokrasi savaşını takip ederken, bir yandan da Dünyanın Uzak Doğusu'nda olup bitenlere kulak kabartmak gereğini hissedecektir.

14 Mayıs 1950 seçimleri Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin siyasi, sosyal, ekonomik hayatında yeni bir dönemin başladığına işaret eder. Zira Türkiye Cumhuriyeti'nin daha önce çeşitli defalar tessebbüste bulunduğu ve fakat sürdürme olanığı bulamadığı çok partili demokratik düzene geçilmiştir.¹¹⁰

Türk insanın kaderini kökünden değiştirmeyi, memleketin en uzak köşelerine yol, su, elektrik götürmeyi, açlara as, işsizlere iş bulmayı, sanayi alt yapısını yeni ihtiyaçlara göre yeniden düzenleyerek ülkenin ihtiyaç duyduğu bütün gereksinimleri karşılamayı hedef alan yeni bir anlayış iktidara gelmiştir.¹¹¹

O iktidar ki; 1950 seçimlerinin hazırlık sürecinde bütün gücü ile İkinci Dünya Savaşı boyunca çekilen sıkıntılara, İktidarın aldığı yanlış ekonomik kararlara,¹¹² halkın; memur, polis, jandarma zulmü altında yaşadığına, CHP'nin Sovyet tehdidini bahane ederek demokratik hak ve özgürlükleri kısıtladığına dikkat çekerek, halka umut olmak adına başarılı bir propaganda yürütmüştü.¹¹³

¹¹⁰ Sevkett Süreyya Aydemir, **Menderes'in Dramı**, 2 nci Baskı, İstanbul, Remzi Kitapevi, 1979. s.193.

¹¹¹ Aydemir, s.216. Yazar; programlar ne kadar mükemmel hazırlanırsa hazırlansın, uygulayıcının insan olmasından kaynaklanan bir takım sapmalar olabileceğinin, özellikle toplumumuzda bu hususun yerleşik bir rahatsızlık olduğunun, bu anlayış nedeniyle de Demokrat Parti İktidarının daha dogarken rahatsız olan bir bebeğe benzediğinin altını çiziyor. **A.g.e.** s.158–159.

¹¹² Merkez Bankasınca karşılıksız para basımı, toprak mahsulleri vergisi, Varlık vergisi CHP hükümetinin o dönem içinde aldığı önemli ekonomik kararlardır. Erik Jan Zürcher, **Modernleşen Türkiye'nin tarihi**, 3 ncü Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 1998. s.300–301.

¹¹³ Çetin Yetkin, **Karsı Devrim** (1945–1950), 2 nci Baskı. İstanbul, Otopsi Yayınları, Nisan 2003. s.585–586.

Türk Halkinin içine düştüğü yoksulluk büyük bir maharetle dile getirilmiş ve bu eylem haline dönüştürülmüştü. İkinci Dünya Savaşı faciasından kurtuluşunu unutan halk, yeni bir heyecan, yeni bir lider beklemekteydi. Yeni iktidar partisi DP(Demokrat Parti) halkın bu beklentisini sonuna kadar kullanmayı bilecekti.¹¹⁴

Marshall Yardımı'ndan faydalanma programı çerçevesinde CHP Hükümeti aldığı ekonomik kararlar ile Türkiye'de serbest pazar ekonomisine geçişin ilk örneklerini vermisti.¹¹⁵ Ancak Türkiye, bilinen ekonomik ve siyasi gerekçelerle Marshall Programından beklenen düzeyde yardım elde edemediği gibi, 4 Nisan 1949'da kurulan NATO 'ya da resmen üyelik başvurusunda bulunmasına rağmen, gene üye ülkelerin ve prensip olarak ABD'nin de karşı çıkması sonucu kabul edilmemişti. Bu dışlanış muhalefet tarafından gayet akıllıca kullanılarak oya dönüştürülecekti. Yıllarca omuz omuza ortak kararlar almış, ülkenin kaderinde rol oynamış insanların CHP'den koparak yeni bir oluşumu seçmeleri, Türkiye'ye demokratik yaşam adına beklenen¹¹⁶ huzuru getirmemişti. Eskinin kader arkadaşları, politik ihtiraslar konu olduğunda birbirlerini tanımaz olmuşlardı. Bu nedenle DP'nin kuruluşundan itibaren 1950 seçimlerine kadar geçen süre, bir politik hesaplamaya sahne olmuştur sanki. Bütün politikalarını iktidarı devirmek üzerine kuran muhalefete göre; ne izlenen dış politikanın, ne alınan ekonomik kararların, ne de Marshall Yardımı kapsamında Türkiye'ye yapılan yardımların önemi yoktu. Hatta Marshall yardımından yeterince istifade bile edilememiştir. Dış Politikada onca çabasına rağmen, hükümetin NATO'ya üyelik konusunda çok yavaş ve isteksiz davranışına¹¹⁷ dair iddialar birbiri ardına sürüp gidecekti.

Adnan Menderes'in 1948 yılında İzmir'de yaptığı bir konuşmadan DP'nin Dış Politikaya bakışının ipuçlarını yakalamak da mümkün görünüyordu. Menderes'e göre *"Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki siyasal koşullar ile o günküler arasında hiçbir koşulluk kalmamıştır. Artık, ABD özgür dünyanın haklarını komünistlere karşı korumaktaydı. Kaldı ki Birleşmiş Milletler ilkelerine bağlı kalınmalıydı. Bağımsız bir*

¹¹⁴ **A.g.e**, s.590-591.

¹¹⁵ Zürcher, s.313-314.

¹¹⁶ İsmet İnönü'nün DP'nin kuruluşu esnasında, Onun bu kadar güçlenemeyeceği ve bu nedenle kendi iktidarına zayıf bir muhalefetten ibaret kalacağını düşündüğü, bu sayede dünyaya demokrasi adına başarılı bir örnek verileceğini düşündüğü ifade ediliyor. Yetkin, s.472-480.

¹¹⁷ Akalin, s.267.

siyaset izlenemezdi. ABD'nin safında yer almak gerekiyordu¹¹⁸.” Su sözler yeni iktidarın basına ait:”Dünyanın ayrıldığı iki karargâh arasındaki askeri, iktisadi ve siyasi münasebetler bu derece gergin bir hale geldikten sonra bu iki karargah arasında ve ortada kalmayı ve her ikisi ile de işbirliği yapmayı tahayyül etmek bir gaflet olur. Burada kaydedelim ki, milli veya müstakil adı ile vasıflandırılmak istenen siyaset, hakiki manası ile Birleşmiş Milletler ülküsüne bağlı demokrasi aleminden uzaklaşmak demektir. Bu taktirde ise Sovyet Rusya'nın bu günkü politikası ile memleketimizin kısa bir zaman içinde Demirperde'nin ortasında kalması kaçınılmaz olur...”¹¹⁹

Mehmet Fuat Köprülü' ye göre ise “İnsanlık tarihi, zorbalık ve hürriyet mücadelesidir. Hürriyetsizlik insanları insanlıktan çıkarır. Bunun örnekleri tarihte de, yakın geçmişte de görülmüştür. Ancak İkinci Dünya Savası ile tek partiye ve diktatörlerin keyfine dayalı fasizan rejimler ezilmiştir. Zaferi sadece Anglosaksonların ve müttefiklerinin zaferi saymak son derece dar görüşün ifadesi olur. Çünkü bu zafer zulme ve zorbalığa karşı hürriyet ve demokrasinin, vahsete karşı medeniyetin zaferidir. San Francisco'da imzalanan Birleşmiş Milletler Anayasası insanlık tarihinde yeni ve mesut bir devrin başladığını müjdeleyen ilahi bir sestir. Bu sese kulak vermek her milletin menfaati gereğidir. Türkiye'ye gelince istibdat temayülü bizim kültürümüze aykırıdır. Türk Milleti hürriyetperverdir.”¹²⁰

Muhalefette iken yukarıdaki görüşleri ile dış politikaya ilişkin yaklaşımlarının işaretlerini veren DP ve Onun yöneticileri, iktidara geldiklerinin hemen ertesinde bir adım daha ileri giderek “İkinci Dünya Harbi'nden bu yana Batı'ya yönelmiş olan dış siyasetimiz son seçimlerden sonra bu istikamette daha faal bir şekilde alacaktır”¹²¹ noktasına gelmişti.

Bu görüşlerin ışığında yeni Disisleri Bakanı Mehmet Fuat Köprülü TBMM'nin 30 Haziran 1950 tarihli oturumunda BM Genel Sekreteri'nin BM Güvenlik

¹¹⁸ Yetkin, s.592.

¹¹⁹ **A.g.e** , s.593. Adnan Menderes bu konuşmayı 27 Ağustos 1948 de İzmir'de Tepecikköy Ocagi'nda yapmıştır. **Tercüman 20nci y.y. Ansiklopedisi** (1900 yılından-1990'a) 4Cilt, İstanbul ,1990.Cilt-3, s.416.

¹²⁰ Öke, s.59. Mehmet Fuat köprülü bu görüşlerini **Vatan Gazetesi**'nin 19.6.1945 günü sayısına yazdığı “Demokrasinin Ruhu “ adlı makalesinde dile getirmektedir.

¹²¹ **A.g.e** , s.63.

Konseyi'nin Kore Savasi'na iliskin 25 Haziran ve 27 Haziran tarihli kararlarini ve TC Hükümeti'nin cevabini içeren telgraflari hakkında su açıklamayi yapti:

"Muhterem arkadaslar;

...Kuzey Kore Komünist Cumhuriyeti Güney Kore'ye daha önce ayrılmis olan 38 nci paralel ile sinirlendirilmis bölgeye silahlı bir tecavüz yaptı. Oysa o bölgede Birlesmis Milletler Kore Komisyonu görevlendirilmisti ve geçici bir sinir tespit edilmisti. Özetle bu hareket dünya barisina karsi bir tehdit teskil ediyordu... Bu tecavüz üzerine Birlesmis Milletler Güvenlik Konseyi bir taraftan Güney Kore'nin talebi, diger taraftan dünya barisinin korunmasiyla ilgili devletlerin talepleri üzerine toplandi. Disisleri Bakanligimiz BM Genel Sekreteri Trygve Lie' den bütün BM teskilatina üye devletlere gönderilen su iki telgrafi aldı.

Disisleri Bakanligi'na, Ankara

Birlesmis Milletler Güvenlik Konseyi'nin 25 Haziran 1950 ve 473 sayili toplantisinde almıs olduğu karari bildirmekten seret duyarım.

Genel Kurul'un 21 Ekim 1949 tarihli kararına atfen Güvenlik Konseyi'nin Kore Cumhuriyeti Hükümeti'ni, kanuni sekilde kurulmus ve BM Kore Geçici Komisyonu'nun kontrol ve görev bölgesi içinde bulunan Kore Halki'nin yasamini sürdürdüğü bölgelerde fiili kontrol ver hakimiyeti olan bir hükümet olarak tanidigina,

Bu hükümetin BM Geçici Komisyonu'nun nezareti altında Kore'nin Güney Halki'nin serbest ve mesru seçimine göre kurulmus tek hükümet olduğuna,

Üye devletlerin Kore'nin mutlak özgürlüğünü ve birliğini meydana getirmek için BM'in basarmak istedigı sonuçlara karsi girisilecek hareketlerden dogacak neticeler hakkındaki Genel Kurul'un 12 Aralık 1948 ve 21 Ekim 1949 tarihli kararlarında beyan olunan görüşlerin BM Kore Komisyon raporunda ifade edilmiş olduğunu ve durumun Kore Cumhuriyeti ve Kore Halki'nin emniyet ve selametini tehlikeye koyduğunu, Kore' deki karisikligin askeri çatismaya yol açabileceğini, Kore Cumhuriyeti'nin Kuzey Kore tarafından silahlı bir tecavüze maruz kaldigini derin bir endise ile kaydederek bu hareketin barisi engelledigine karar verildiginden,

1. Askeri harekatin derhal durdurulmasi ile Kuzey Kore Askeri kuvvetleri'nin derhal 38'nci paralele çekilmelerini Kuzey Kore makamlarından talep eder,

a. Tavsiyelerin en kısa zamanda Kuzey Kore makamlarına tebligini,

b. Kuzey Kore Kuvvetlerin 38'nci paralele çekildiklerinin teyidini,

c. Bu kararın uygulamaya konulup konulmadığının araştırılmasını Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu'ndan,

2. Bu kararın uygulanması için BMe her türlü yardımın yapılmasını, Kuzey Kore makamlarına ise yardımdan kaçınılmasını bütün üye devletlerden talep eder.

Genel Sekreter Trygve Lie

Disisleri Bakanlığı'na, Ankara

Güvenlik Konseyi'nin 474'ncü toplantısında almış olduğu aşağıdaki kararları bildirmekten şeref duyarım,

Güvenlik Konseyi, Kuzey Kore Kuvvetleri'nin Güney Kore Cumhuriyeti'ne silahlı taarruzları barışa karşı bir tecavüz teşkil ettiğine ve çatışmanın derhal durdurulmasına karar verdikten,

Silahlı Kuvvetlerini 38nci paralel kuzeyine çekmelerini Kuzey Kore Makamlarından istedikten,

BM Kore Komisyonu'nun raporundan Kuzey Kore Makamlarının çatışmaya son vermediklerini ve kuvvetlerini 38nci paralel kuzeyine çekmediklerini ve uluslararası barış ve emniyetin yeniden tesisi için acele askeri tedbirler almanın gerek olduğunu anladıktan,

Barış ve emniyetin temini kapsamında gerekli adımların atılmasını rica eden Kore Hükümeti'nin talebini dikkate aldıktan sonra silahlı tecavüzü püskürtmek ve bu bölgede uluslar arası barışı ve emniyeti yeniden tesis etmek için BM üyesi olan devletlerin Kore Cumhuriyeti'ne gereken yardımı yapmalarını tavsiye eder.

Genel Sekreter Trygve Lie

Arkadaslar:

Malumunuzdur ki dis siyasette BM sartina bütün kuvvet ve samimiyetle katilim bizim için sarsilmaz bir esas teskil eder. Bu sartin metni ve ruhu içinde, yani yeryüzünde barisi ve emniyeti savunma, taarruza karsi koyma ve bütün milletlerin özgürlüklerine ve toprak bütünlüklerine uyum, bütün insanligin refah ve mutlulugunu temin, izledigimiz dis siyasetin esasadir. Birlesik Amerika ile samimi ve çok siki isbirligimiz, Ingiltere ve Fransa ile ittifaklarımız bu esaslar çerçevesinde yeryüzünde barisin istikrarina hizmet eden bu açık, dürüst siyasetimizin geregidir. Bu son durum karsisinda eger BM derhal fiili bir harekete geçmis olmasaydi ve eger oldubittiyi kabul etmek durumunda kalsaydi bu, yalnız bu bölge için degil dünyanın diger bütün bölgeleri için de yeni suris ve emniyetsizlik kaynagi olacak ve dünya barisi temelinden sarsilacakti. Bundan dolayi BM 'in bu kararini uygulama hususunda bütün kuvvetleri derhal harekete geçiren ve dünya barisini korumak için derhal fiili harekete geçen Birlesik Amerika Hükümeti'nin hareketini büyük bir memnuniyetle karsilamak barissever bütün milletlerin görevidir.

Tecavüzün tamamen hukuk disi olduguna inanan bütün demokrat milletlerin görevidir.(Alkislar, bravo sesleri!)"¹²²

Disisleri Bakani BM Genel Sekreteri'nden alınan bu iki telgrafa, Hükümeti'nin nasıl bir cevap verdigi konusunda ise şöyle konustu:

“ Bay Trygve Lie

Birlesmis Milletler Genel Sekreteri, Lake Success

Birlesmis Milletler Konseyi'nin Kore'deki üzücü olaylarla ilgili olarak yapmis olduğu girisimleri, bozulan barisin iadesini ve açıkça tecavüze ugramis bir devletin egemenlik haklarinin korunmasini saglayacak ve bu suretle dünya barisina ve milletler güvenliginin güçlenmesine en tesirli olarak hizmet edecek bir kararın ifadesi olarak gören hükümetim adina ve 28 Haziran 1950 tarihli ve 8755 sayili telgrafinizin içerdiği tavsiyeye cevap olarak zati devletlerine Türkiye Cumhuriyeti'nin BM Kurulunda bir üye olmak sifati ile yerine getirdigi taahhütleri, sart hükümleri

¹²² Yazici, s. 27–29.

içerisinde ve azami samimiyetle yerine getirmeye hazır olduğunu bildirmeye müsaraa eder ve bu nedenle derin saygılarımı sunarım.(Çok siddetli alkislar)¹²³

Disisleri Bakani Prof. Fuat Köprülü”

Disisleri Bakani'nin bu açıklamasından sonra, TC Hükümeti'nin BM esprisi içindeki baris anlayisini Meclisin onayladigini bildiren ve Izmir Milletvekili Ekrem Hayri Üstündag ve arkadaslari tarafından verilen önerge; iktidar, muhalif ve bagimsiz milletvekillerinin sürekli alkislarlari arasinda oybirligi ile kabul edilmiştir.¹²⁴

Hükümet adına yapılan bu açıklama basinda genis yanki bulmus ve kabul görmüştür. Nadir Nadi ” *Hür milletler nizamini yeryüzünde yasatmak isteyenler, bu nizam ugruna bir araya gelmeyi mutlaka göze almalidirlar¹²⁵*” derken Sedat Simavi de Hürriyetteki kösesinde “*Kore Savasi'nin küçümsenecek bir olay olmadigina ve atesin daha büyümeden söndürülmesi gereğine dikkat çekiyordu.¹²⁶*”

1 Temmuz günü BM Genel Sekreteri'nden bir telgraf daha alinir. Bu telgrafta özetle: 27 Haziran toplantısında alinan kararlara dikkat çekildikten sonra “*Hükümetiniz yardimda bulunduğu taktirde bu yardimin mahiyeti hakkında bana bir cevap verebilirseniz, kararın uygulanması kolaylaşmış olur. Vereceğiniz cevabi Güvenlik Konseyi ve Kore Cumhuriyeti'ne bildireceğim.Genel Sekreter Trygve Lie” deniyordu.*

Hükümet, Disisleri Bakani vasitasi ile aynı gün bir kez daha BM sartina uymak konusundaki hassasiyetini dile getirdi:

Mr. Trygve Lie, BM Genel Sekreteri

30 Haziranda zati alinize bildirmekle müserref olduğum üzere Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Birlesmis Milletler sartından dogan taahhütlerine sadiktir.

¹²³ **Cumhuriyet**, 1 Temmuz 1950. Tahsin Yazici TBMM kürsüsünden yapılan bu konusmanın iktidar ve muhalefete mensup milletvekillerinin siddetli alkislarina neden olduğundan bahsetmektedir. **A.g.e**, s.30.

¹²⁴ **Cumhuriyet**, 1 Temmuz 1950. Metin Toker'e göre “ Meclis bir milli birlik gösterisinde bulunuyordu. Bu zaten dis politika konularında bir gelenektir. O sirada hiç kimse isin Kore'ye asker göndermemize kadar gideceğini hatirından bile geçirmiyordu.” **Demokrasimizin Ismet Pasali Yillari, D.P'nin Altin Yillari**(1950–1954), 2 nci Baski, Ankara, Bilgi Yayınevi, Ocak 1991. s.77.

¹²⁵ Nadir Nadi, “Karar”, **Cumhuriyet**, 1 Temmuz 1950.

¹²⁶ Sedat Simavi, **Hürriyet**, 6 Temmuz 1950.

*Özetle Türkiye Hükümeti Güvenlik Konseyi'nin bu hususta alacağı kararlar uyarınca harekete ve Konseyle temasa geçmeye hazirdir.*¹²⁷

Disisleri Bakani Prof. M. Fuat Köprülü

Türkiye, BM sartına bagli olarak Güvenlik Konseyi'nin üye ülkelere yükleyecegi her türlü yükümlülüğü yerine getirecegine dair söz vermisti. Yalnız ortada bir sorun vardi ki o da bu yükümlülükten ne anlamak gerektiği idi?

Bu konu Türk Kamuoyu'nun gündemini bir süre mesgul etti. Muhalefete göre "Türkiye'den yardım isteyen gerçekte BM maskesi altında ABD'dir. Marshall Yardimi'ndan faydalandigimiz için bu yardım bizim için bir mecburiyettir. Bu nedenle Türkiye'nin yapacağı yardım, Marshall Plani'ndan istifade ettiği oranda olmalıdır. Yani semboliktir." CHP' nin son Disisleri Bakani Necmettin Sadak Aksam'daki kösesinde su görüşleri ileri sürmektedir:"*Bizim Asya'nin öbür ucuna Asker göndermemiz bahis konusu bile olamaz. Türkiye bir tecavüze uğrasa, Kore'ye yardım etmiş diye hiç kimse bizim yardımimize gelmez. Hem Türkiye kime ve nasıl yardım edebilir? Bu yardım ne ise yarar?*¹²⁸ Ama gene de isterlerse bu sene bol olduğu söylenen ürünlerimizden, yerli ilaçlarımızdan, tütün gibi mamullerimizden elbette ki Korelileri de yararlandırmak isteriz."¹²⁹ Sadak'in bu manidar, bir o kadar da küçümseyici yorumlarına Abidin Daver'de Cumhuriyet'te "*Türkiye den yardım isteyen ABD değil BMDir.Bu basvurunun Marshall Planı ile ilgisi yoktur.Marshall Planı'ndan devede kulak yardım görüyoruz diye BM yi mütecavize karsi yalnız bırakmak mertlige sığmaz.Türkiye Cumhuriyeti'nin vaadi elbette kagit üzerinde kalacak, platonik ve nazari bir yardım olmayacaktır.Çünkü silahlı bir tecavüzü püskürtmek için yalnız edebiyat ve kuru laf kafi degildir...Durumu Türkiye açısından degerlendirdigimizde yarın memleketimize karsi yapılacak bir taarruz üzerine bütün BM in bizim de yardımımıza kosacağına inanmak gerekir.Bu nedenle sembolik bir yardımla yetinmeyi düşünmek doğru olmaz.Çünkü bir saldırı anında biz de karsilik olarak sembolik bir yardım yapılmasına kapi açmış oluruz*¹³⁰." şeklinde karsi yorum getiriyordu.

¹²⁷ Yazıcı, s.3.

¹²⁸ Öke, s.65.

¹²⁹ Abidin Daver," Konseyin Kararı ve Türkiye", **Cumhuriyet**, 8 Temmuz 1950.

¹³⁰ Abidin Daver "Konseyin Kararı ve Türkiye", **Cumhuriyet**, 8 Temmuz 1950.

Altan Öymen de kendi bakış açısı ile “BM Güvenlik Konseyi’ne Rusların oturumlara katılmayarak veto haklarını kullanmamaktan¹³¹ dolayı oluşan boşluktan da faydalanarak üye devletlerden yardım çağrısı kararı aldiranın ABD olduğunu, kendi kararlarına bırakılmakla birlikte, ABD’nin üye devletleri yardım konusunda teşvik ettiğini, bu teşviklere en kolay uyum göstermeye eğilimli ülkenin Türkiye olduğunu” işaret ettikten sonra konuyu şu şekilde bağlamaktadır.”*Türkiye’nin hem Rus Tehlikesine karşı güvenliğe ihtiyacı vardı, Hem de ekonomik durumunu güçlendirmek için paraya. Güvenliğini sağlamak için NATO’ya girmek istiyordu. Para bulmak için de o zamanın tek **bol paralı** ülkesi ABD’nin Truman Doktrini ile başlattığı yardımları artırmasını umuyordu.*”¹³²

Türk Basını’nda Kore’ye yardım konusundaki görüşler bu şekilde yer alırken, İstanbul Milletvekili Tefik Senihi Yürüten, kişisel olarak Kore’deki istilacılara karşı fiilen savaşmak üzere bir gönüllü ordusu kurma çalışmalarına başladığını basın aracılığı ile Türk Milleti’ne duyurdu. Duyurunun hemen ardından gönüllü olarak Kore’ye gitmek isteyenlerin sayısı 3000’i bulacaktır¹³³.Türk Gençliği’nin ülkesinden binlerce kilometre uzakta bir yerde devam eden harbe katılmak için bu kadar gönüllü olmasına rağmen; Amerikalı Gençlerin hiç de istekli olmamaları ilginçti doğrusu. Kore için açılan kütüğe başvuru olmayınca General Lewis Hersey “Herkes savaşın dışında kalmak istiyor” yorumunu yapacaktı. Son çare İhtiyat, Milli muhafızlar ve İkinci Dünya Savaşı’nın muvazafalarına gelip dayandığında onlar da kendilerinin sıralarını savdıklarını, artık sıranın gençlere geldiğini iddia edeceklerdi. Gençler ise hizmetten kaçmak için her çareye başvururlar. Kolej ve üniversitelere kayıtlar artar. Bazıları ise milli muhafız veya ordu ihtiyatlarına kaydolmakla bu birimlerin nasıl olsa cepheye sürülmeyeceği düşüncesindedirler.¹³⁴

Rusya’da uzun bir zaman sonra Kore müdahalesi hakkında Dünya’ya ilk resmi mesajını veriyordu. Rus Disisleri Bakanı A.Gromyko’ ya göre “*Amerikan Hükümeti ABD’ yi adım adım harbe sürüklemektedir. Truman’ın Kore Harbi’ne*

¹³¹ Altan Öymen, **Değişim Yılları**, 2 nci Baskı, İstanbul, Dogan Kitapçılık, Ekim 2004. s:544.Bu konuda Rusların hatalarını anlayıp Güvenlik Konseyi toplantılarına katılmaya başladıklarında artık çok geç olduğunu, oysa başlangıçta bu şekilde davranırsalar belki de BM Güvenlik Konseyi’nin üye devletlerden yardım kararı almasına engel olabilirdi yaklaşımlarını getirmektedir.

¹³² **A.g.e.** s:544–545 .

¹³³ **Cumhuriyet**, 4 Temmuz 1950.

¹³⁴ Öke, s.66.

*müdahalesi Yalta ve Potsdam Antlaşmaları'na aykirdir. Güvenlik Konseyi ABD'nin bir uydusu haline gelmiştir. Genel Sekreter Trygve Lie ABD'nin oyuncagidir*¹³⁵

Türkiye'de yeni hükümet, kurulduğu günlerden itibaren orduda bir revizyona gitmek ihtiyacini duymuştur. Hükümet nazarında Türk Ordusu'nun Komuta katındakiler Kurtulus Savasi ve İkinci Dünya Savasi Yillarini yasamis tecrübeli, fakat degisimlere ayak uydurmakta çok yasliyidilar. İkinci Dünya Savasi'nin tecrübeleri göstermistir ki genç ve dinamik beyinler savasi yönlendirdiginde basarili olunmaktadır¹³⁶. Basbakan Menderes 11 Temmuz günü yapılan Meclis toplantisinin ardından gazetecilerle verdigi demeçte " *Daha önce de belirttigimiz gibi Ordumuz teskilatinin yeni bastan ele alinip gözden geçirilmesi lazimdir. Ordumuzu bu sekilde yeni bastan takviye ve tensik etmek kararindeyiz. Zira en sakin devirlerde bile Ordumuz üzerinde önemle durmak mecburiyetindeyiz*¹³⁷." Derken, 18 Temmuz 1950'de Yalova'da yapılan ve genel kaniya göre Kore'ye asker gönderme kararinin alindigi toplantinin görünen nedenini ortaya koyuyordu.

18 Temmuz'da Cumhurbaskani Celal Bayar'in başkanliginda Basbakan Adnan Menderes, Yardimcisi Samet Agaoglu, Disisleri Bakani M. Fuat Köprülü, Milli Savunma Bakani Refik Ince, Genelkurmay Baskani Nuri Yamut ve yüksek rütbeli komutanların katilimi ile Yalova'da dört saat süren bir toplantı yapilir¹³⁸. Toplantinin sonunda Basbakan sadece "*Silahli kuvvetlerimiz takviyesi ve gelistirilmesi için alınmasi gerekli tedbirleri müzakere ettik*"¹³⁹ diyecektir. Oysa basın basta olmak üzere, kamuoyunun genel kanaati Kore'ye asker gönderme kararının bu toplantıda alindigi yönündedir.

Zafer gazetesi, Basbakan'in yaptigi kısa açıklamadan da anlasilacagi üzere toplantıda çok önemli konuların konusulup önemli kararlar alindigina kesin gözü ile

¹³⁵ **Cumhuriyet**, 5 Temmuz 1950.

¹³⁶ Sevket Süreyya Aydemir, **İkinci Adam**, 3ncü cilt, İstanbul, Remzi Kitapevi, 1968. s.45-55. Yazar hükümetin bu konuda kararlı olmasının altında Ordudan hükümete karşı bir darbe girişimi olduğu söylentisinin hükümet çevrelerinde etkili olmasından da kaynaklandığını ifade etmektedir.

¹³⁷ "Ayın Politik ve Ekonomik Olayları-Türkiye", **Ayın tarihi**, sayı:200, (11 Temmuz 1950), s.67.

¹³⁸ Öke, s.67. Öymen, s. 548. **Cumhuriyet**, 19 Temmuz 1950. Cüneyt Akalin bu toplantıya ABD büyükelçisi Feridun Cemal Erkin'in de istihak ettiğini yazmaktadır. **A.g.e.**, s.268.

¹³⁹ Öke, s. 67.

bakmaktadır. Milliyet “18 Temmuzda Yalova’da yapılan toplantıda dis siyasette enerjik hareketimize uygun bir yön verecek kararların alındığını” yazmıştır.¹⁴⁰

25 Temmuz aksami Cumhurbaskani başkanlığında Tüm bakanların, Genelkurmay Baskani ve Meclis Baskani Refik Koraltan’ın da istirak ettiği Bakanlar Kurulu toplantısında BM Güvenlik Konseyi’nin Kore Savası’na yardım başvurusuna verilecek cevap ana gündem maddesidir. Toplantı sonunda yapılan açıklamada: “Disisleri Bakanlığı’nın hazırladığı metin üzerinde görüşülmüş ve konu bütün ayrıntıları ile incelenmiştir” denmekteydi. Alınan karar telgrafi derhal BM’e çekildi:

“ Mr.Trygve Lie, BM Genel Sekreteri

BM Paktından dogan taahhütlerine ve Güvenlik Konseyi’nin kararlarına uymayı bir borç bilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Kore hakkındaki yardım talebini içeren 15 Temmuz 1950 tarihli telgrafinizi bu zihniyet içinde ve özenle incelemiştir.

*Cumhuriyet Hükümeti bu inceleme sonucunda alınan bu kararları dünyanın simdiki şartları içinde genel baris hizmetinde etkili ve fiili bir şekilde uygulamaya koymadaki gerek ve önemin bilinci içerisinde Kore’de hizmet etmek üzere 4500 mevcutlu silahlı bir Türk Savas birliğini Birlesmis Milletler emrine vermeyi karar altına almıştır.*¹⁴¹

Prof.Fuat Köprülü, Türkiye Disisleri Bakani”

Artık Türkiye resmen Kore Savası’nın içindedir. Cumhuriyet Hükümeti bu kararlarla ABD’den sonra Kore’ye silahlı kuvvet gönderme kararı veren ikinci ülke olarak dünya barısına bağlılığını bir kere daha ispat etmiştir.¹⁴² Hükümet çevrelerince alınan karar, Türkiye’nin Komünizmle mücadele konusunda ne kadar sorumlu davrandığını gösteren çok önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir. Bayındırlık Bakani Fahri Belen, “Hükümetin Kore’ye asker gönderme kararı dünya barısına hizmet bakımından çok kıymetlidir. Bu hususta ön almak memleketimiz ve milletimiz için büyük bir onur ve gelecek için esaslı bir teminattir”¹⁴³ şeklinde

¹⁴⁰ Elmas, s.33.

¹⁴¹ **Cumhuriyet**, 26 Temmuz 1950. Yazıcı, s.33. Denizli, s.56. Öke, s.67–68.

¹⁴² Yazıcı, s.34.

¹⁴³ (Çevrimiçi) www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/Ayin_Tarihi/1950/Temmuz_1950.htm, 26 Temmuz 1950.

konusurken Basbakan'a göre ise karar; " NATO'ya üyelik yolunda bir köprü¹⁴⁴olarak değerlendirilmelidir.

Iktidarın sözcüsü Zafer Gazetesi, bu büyük başarıyı ülkemizin gelecekteki savunmasının garantisi saymaktadır. Basyazar Mümtaz Faik Fenik'e göre yapılan eleştiriler ne yönde olursa olsun hükümet doğru bir karar vermiştir ve bu kararın sonuna kadar arkasında olmak gerekir. Ona göre "Kore' ye asker gönderilmesi hakkında hükümetimizin verdiği karar BM ülküsüne ve müsterek emniyet sistemine bağlı olan medeni dünyada her halde büyük yankılar uyandıracak ve Türkiye'nin bu hareketi her yerde taktikle karşılanacaktır. Türkiye ABD den sonra Kore'ye asker sevk eden ikinci devlettir. Dünyada barış fikrinin muzaffer olması ve insanlığın bundan sonra huzur ve sükuna kavuşması için Kore'de savaşacak kahraman askerlerimize Cenab- i Hak'tan başarılar dileriz. Belki bazı kimseler diyeceklerdir ki Kore nerede, Türkiye nerede?4500 Vatan evladını Pasifik Okyanusu kıyılarına sevk etmenin manası nedir? Manası sudur ki: Kore'de Dünya barışının mukadderatı bahis mevzuu oluyor. Eğer orada BM ülküsü mağlup olur da müsterek emniyet iflasa sürüklenirse mütecevaz artık her yerde basını kaldırmak fırsatı yakalamış olacaktır. Bu gün Kore'ye yapılan saldırının yarın bizim de basımıza gelmeyeceğini temin etmeye imkan yoktur. Bundan dolayıdır ki Kore'ye giden kahraman askerlerimiz hem müsterek dünya emniyetini hem de daha çok milli sınırlarımızı korumaktadırlar. Çünkü bu gün bir tecavüze karşı BM'e yaptığımız taahhütleri yerine getirmesek yarın da bize bir tecavüz olduğu zaman baskalarından aynı taahhütleri yapmalarını bekleyemeyiz. Dünya barışı birdir ve bütündür. Bunun en ufak bir sekteye uğraması dünya medeniyetini Türkiye ile birlikte felakete sürükler.

Bu gün memleketimiz bir mütecevazın istila sahasındadır. Baskalarına yardım edeceğiz ki biz de bir tehlike anında onlardan yardım bekleyelim. Ve nihayet bütün bunların dışında Türkiye'nin imza koyduğu bir BM Pakti vardır.Bu imza öyle laf olsun diye atılmamıştır.BM Pakti harbin bütün memleketlere verdiği büyük istirap herkesçe malum olduğundan Dünyanın bir daha böyle felaketlere sürüklenmemesi için alınmış çok ciddi ve ortaklaşa bir tedbirdir.Türkiye bunu bilerek vazife ve sorumluluklarının bilincinde olarak bunu imzalamıştır.Simdi tahmin ediyoruz muhalefet saflarından 4500 vatan evladı Kore'ye gidiyor hükümet muhalefetin fikrini bile alma gereği duymuyor naraları yükselecektir.Fakat unutmamak lazımdır ki bu

¹⁴⁴ Öymen, s.555. Akalin, s.271.

günkü iktidar dünkü iktidarın altına imza koyduğu milletlerarası bir taahhüdü serefle yerine getirmektedir.Çünkü dış politikada tam birlik olunduğu mütemadiyen teyit edilen bir gerçektir...Rusya'yi sinirlendirebileceğimiz bile söylenecektir.Kanaatimizce asla bir Rus meselesi bahis konusu değildir.Esasen bizzat Rusya'da BM şartını imzalamış olduğundan kendisi de Kuzey Kore'ye değil Güney'de istilaya uğrayanlara yardımla sorumludur.Bizim bu hareketimiz kimseye yönelik değildir.Ve yalnız BM ülküsüne karşı girilmiş bir hareketi müstereken defetme gayesine matuftur.”¹⁴⁵

Ahmet Emin Yalman alınan kararın bayraktarlığını yapmakta Türk Halkı'nın kahramanlık hislerini harekete geçirerek bir adım öne çıkmak ister gibidir. Ona göre:”*Tarihin sinesinden bir ses yükseliyor.Bütün Dünya bunun akisleri ile yankılanıyor.'Türkler Geliyor.'Bu ses 4500 kişilik bir askeri gücün Kore'ye gönderileceği haberinin bir ifadesi değildir.Tarih boyunca daima asaleti ve büyüklüğü temsil etmeyi bilen Türk ruhunun dünya sahnesinde yeniden sahlandığının bir ifadesidir....Adnan Menderes hükümeti, tarihi kararını verirken hiçbir küçük hesaba tabi olmamıştır.Sadece tarihin büyüklere ve cesurlara nasip ettiği bir vazifeye sahip çıkmıştır.Böylece Türk tarihini dolduran yüksek ananelerin seviyesine yükselmıştır.*¹⁴⁶”

Türkiye'nin en büyük öğrenci örgütü Türkiye Milli Talebe Federasyonu da hükümetin bu kararına destek verenlerdendir. ¹⁴⁷”*Hak ve hürriyet uğrunda girilmiş olan bütün taahhütleri yerine getirmeyi kendine görev sayan bir milletin evlatları olmaktan duyduğumuz gurur sonsuzdur.*” şeklinde görüşlerini ifade eden gençlerin bu bildirisinin altındaki imza Can Kıracı'ya aitti.

Muhalefet ise kararın özüne yönelik ciddi bir eleştiride bulunmaz. CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek: ”*BM e karşı olan vecibelerimizi tanıyoruz. Dünyada barışın ancak BM müsterek koruma cephesi ile temin edilebileceğine inanıyoruz. Üye devletler birine olan taarruzu samimi olarak hepsine yöneltmiş olduğunu bilerek derhal harekete geçerlerse barış korunabilir. BMin bizim takdirimize birakarak istediği yardımı emsalımız olan bir çok devletler gibi vaziyetimize göre maddi olanaklarımız nispetinde tayin edebiliriz. Ancak silahlı kuvvet göndererek yardım etmek en tesirli vasıtaadır.*” şeklinde görüş belirttiğinden sonra kararın şekli

¹⁴⁵ “Kore'ye Gidecek Türk Askerleri Yolunuz Açık Olsun”, **Zafer**, 27 Temmuz 1950.

¹⁴⁶ Öymen, s.551–552.

¹⁴⁷ Toker, s.81.

yönünden ele alındığında bazı sakıncaları olduğunu dile getirmekten de geri kalmıyordu:”*BM hücumu ugrayabilecek bütün cephelerin sorumluluğunu üzerine alarak, her üye devletin yapacağı yardımı tayin eder. Müsterek cephe sorumluluğu bu şekilde temin olunabilir. Ve ancak bu usul, bütün üye devletlere güvenlik verebilir. Hudutlarımızda son zamanlarda yapılmakta olan hazırlıkları ve vatanımızın karsısında bulunduğu ihtimallerin bu günkü manzarasını biliyoruz. Bu durumda BMe karşı yükümlülüklerin ne şekilde yerine getirileceğini hükümet, TBMM’de müzakere edilmeden ve partimizle istisare etmeden yalnız basına taktir etmiştir. Partimiz Genel Baskanı İsmet İnönü veya yetki sahibi herhangi bir CHP şahsiyetinin bu karar hakkında hiçbir surette fikir ve mütalaası alınmamıştır. Oysaki büyük memleket işlerinde, özellikle yurt savunması ve harp ihtimallerinde hükümetin muhalefet partisi ile fikir mutabakatı teminini tecrübe etmesi büyük mücadelelerde memleket birliğini sağlamak için esas tedbirdir...*”¹⁴⁸

Millet Partisi Genel Baskanı Hikmet Bayur da “*Kendilerinin olan biteni basından ve gazete haberlerinden öğrendiklerini, ancak Cumhuriyet Dönemi’nden sonra ilk kez bir asker gönderme kararının TBMM’de tartisilmeden verilmiş olmasını doğru bulmadıklarını*” ifade ettikten sonra sözlerini şöyle bağlamıştır:”*Kore Savaşı’nın çıkması ve BM den yardım istenmesi haziran sonunda yani Meclis toplu iken vaki olmuştur. Hükümet bu keyfiyeti Meclise getirmeyi düşünmediği gibi Meclis tatile girdikten 15 gün sonra asker sevk etme kararını almak zorunda kalabileceğini tahmin dahi etmeyerek Meclisi toplu tutmak lüzumunu bile taktir edememiştir. Bizce hükümet derhal Meclisi toplayarak oradan bir karar almaya mecburdur. Bu fikirler her türlü partililik duygusunun üzerinde kalınarak söylenmektedir...*”¹⁴⁹

Nihat Erim Ulus’taki kösesinde parti sözcüsü Kasım Gülek’in degindiği noktalardan başka izaha muhtaç bazı hususların bulunduğunu belirterek bunlara cevap aramaktadır:

“*1. 4500 Türk evladi memleketten binlerce km uzaktaki bir memlekette harp hareketlerine istirak ettirilirken üç milyondan fazla vatandaşın oyuna dayanan muhalefetle istisareye lüzum görülmemiş olması acıdır. Öyle zannediyoruz ki böyle bir hareketin başka demokratik bir ülkede örneği bulunamaz...*”

¹⁴⁸ **Cumhuriyet**, 27 Temmuz 1950.

¹⁴⁹ **Cumhuriyet**, 27 Temmuz 1950.

2. Hükümetin daha büyük bir hatası TBMM'den karar almamasıdır... Askerlerimizin yurt dışında velev ki BM adına olsun çarpışmasına hükümet tek başına karar verebilir mi? Mesele kanunlar ve Anayasa açısından inceden inceye incelenmeye ve tahlil edilmeye muhtaçtır. Kanaatimizce Anayasa ve kanunlar bakımından Meclis kararı şarttır...

3. Muhalefet yurdumuz etrafında son bir iki aydır ne gibi hazırlıkların yapıldığından habersizdir. Karsısında bulduğumuz tehlike nedir? Su an gücümüzün derecesi nedir? Ordumuzun bu günkü durumda imkanları ne ölçüdedir? Yapılacak en iyi yardım 4500 asker göndermek midir?

4. ...Bu gün bahis konusu olan büyük bir dünya stratejisidir. Ancak BM'in müsterek bir kurmay heyeti Dünyanın her kösesindeki tehlikeleri hakiki ölçüsü ile taktir edebilir. Ve ancak bu kurmay komitesi üye devletlerin özel durumlarına göre yardıma muhtaç cephenin durumunu karşılaştırmak üzere karara varabilir. Trygve Lie'ye bu yolda yapıcı bir telkin yapılmak mümkün iken Hükümet, doğrudan doğruya ve acele bir kararla asker göndermeyi tercih etmiştir. Bu kararı ile hükümet her bakımdan sorumluluğu kendi başına yüklenmiştir...¹⁵⁰

Muhalefet Lideri İsmet İnönü de, kendisine Kore'ye asker gönderme kararı alan hükümetin tutumu hakkında görüşlerini soran Hürriyet Gazetesi muhabirine, yıllarca savaş ve barışlar yönetmiş, ülke yönetiminde bulunmuş bir tecrübe olarak duygusal bir yaklaşımda bulunmuştu. Ona göre önce Bileşmiş Milletler kendi görevini tam yapmalı, üye devletlere yükleyeceği yükümlülükleri müsterek sorumluluk anlayışı içinde esit dağıtmalı idi. "Aksi halde bir tecavüz karşısında Türkiye'ye yardım edileceği nasıl simdiden düşünülebilir? Acaba BM teşkilatı "Türkiye tecavüze uğramıştır. Kendisine nasıl yardım edeceksiniz?" diye üye devletlerin Kore örneğinde olduğu gibi sadece taktirlerine mi başvuracaktır? İşte memleket hesabına içimi titreten nokta budur.¹⁵¹" şeklinde endişelerini dile getiriyordu ve ekliyordu:

¹⁵⁰ "Hükümetin Son Kararı", **Ulus**, 27 Temmuz 1950.

¹⁵¹ Aydemir, **İkinci Adam**(üçüncü cilt), s.302.

“Arzu edilirdi ki, uzun müddet iktidarda kalmis bir Partinin Baskani olmak sifati ile benim de bu meselede reyime müracaat edilsin... Halbuki bu mesele hakkında hükümet degil benim, TBMM'nin bile reyini almıs degildir...”¹⁵²

Abidin Daver Cumhuriyet'teki kösesinde “Muhalefet Partilerinin yaptıkları itirazların genelde sekle ait olduğunu, oysa alınan kararın özü yönünden ciddi bir eleştiri getirilmediğine” dikkat çektikten sonra olayı bir de dış politika açısından incelemek gerektiğini ifade eder:

”Asker gönderme meselesinin dış politika bakımından önemi iç politika bakımından yapılan itirazlardan ve ortaya atılan fikirlerden elbette daha büyüktür. Kore'ye 4500 kişilik bir silahlı kuvvetin gönderilmesine karşı olanlar su iki noktayı öne sürüyor:

1.Karar Sovyet Rusya'nın düşmanlığını tahrik edecektir. Böyle bir durumda BM teşkilatının bize yardımı temin edilmeli ve bu bir taahhüt altına alınmalı idi. İngiltere, Fransa gibi büyük devletlerle Atlantik Pakti devletlerinin yardım talebine karşı yan çizdikleri bir sırada Türkiye'nin büyük bir maceraya atılması doğru değildir.

2.Türkiye'nin bir tecavüze ugraması ihtimali bulunduğu bir sırada 4500 kişilik bir kuvvetin Kore'de savasması uygun değildir. Çünkü tek erimizi bile memleket savunması için kullanmamız lazımdır. Şimdi bunları birer birer inceleyelim:

1. Bir kere Hükümetin verdiği bu karardan sonra Rusya, bir dünya harbini göze alarak bunu kararı bahane edip bize taarruz edemez. Eger ederse zaten böyle bir kararı daha önce vermiştir.

2. Ola ki Sovyet Rusya'nın taarruzuna ugradığımızda BMin bize yardım etmeyeceğinden ziyade edeceğini ummak daha makul ve mantıklıdır. Kaldı ki ABD hür milletlerin ugrayacağı her türlü saldırıya fiilen müdahale edeceğini ilan etmiştir.

3. BM üyesi diğer devletler de(Türkiye'nin ardından İngiltere ve diğerleri) Kore'ye silahlı kuvvet göndereceklerini beyan etmeye başlamışlardır.

¹⁵² A.g.e, s.303.

4. Silahlı her askerimizi kendi topraklarımızda kullanmak doğrudur. Ancak bir milyon askeri gücü çıkarabilecek Türkiye için, 4500 asker göndermekle ordusunun zayıflayacağı kabul edilemez.

5. Bu askeri yardımın hür milletler ve özellikle bize yardımda bulunan Amerikan kamuoyunda yapacağı olumlu etkiyi unutmamak lazımdır. Amerikalılar kendilerine yardım bahsinde ilk cıvanmert adımı atan Türkiye'ye; askeri hatta iktisadi yardım hususunda daha cömert davranmak gerektiğini anlayacaklardır.¹⁵³

Nadir Nadi de Cumhuriyet'te olayın hukuki yönüne kendi açısından bir açıklık getirmektedir."...Muhalefet meselenin özü ile ilgili tenkitlerinde haklı değildir. Hissi davranmaktadır. Çünkü hükümetin Kore'ye asker gönderme kararı bir harp ilanı değildir. Ortada TBMM onayından geçmiş BM Anayasası vardır. Ki onun gereğince biz, dünya barısını bozan tecavüz hareketleri karşısında Güvenlik Konseyi'ne elimizden gelen yardımı esirgemeyeceğimize dair imza atmışızdır. Kaldı ki son hadise patlak verir vermez BM Genel Sekreterinden gelen telgraflar ve cevabi Disisleri Bakanı TBMM'de okumus ve onay görmüştür. Bu cevapta "BM Anayasası gereğince üzerimize düşen vazifeyi yapacağımız " bildirilmiştir. Bu vazifenin tecavüze karşı cephe almaktan ibaret olduğu bilindiğine göre ve Meclisin de bunu açıkça kabul ettiğine göre Hükümetin verdiği karar Anayasamızın 26nci maddesine uygundur."¹⁵⁴

Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararına en siddetli karşı çıkan asiri sol örgütler olacaktır. 21 Mayıs 1950'de kurulan Barışseverler Cemiyeti TBMM'ne bir dilekçe göndererek hükümetin Kore'ye asker gönderme kararını kınarlar."...Hükümetçe bu kararın her ne kadar BM e karşı girilen taahhütleri yerine getirmek için verilmişse de, kararın verilisi hem Türk Anayasasına hem de BM Anayasası'na aykırıdır. Zira BM anayasasının 43 ncü maddesi, bu kurula dahil olan memleketlerin herhangi bir ihtilafa silahlı müdahaleleri için önceden bazı özel anlaşmaların mevcudiyetini şart koşmuştur. Oysaki Türk Devleti ile BM arasında böyle özel bir anlaşma mevcut değildir. Bundan maada gene BM anayasasının adı geçen maddesi gereğince bu özel anlaşmaların, imzalayan devletler tarafından her birinin anayasalarının usulleri gereğince tasdik edilmesi gerekir. Görülüyor ki

¹⁵³ "Kararımız isabetli mi, değil mi?", **Cumhuriyet**, 28 Temmuz 1950.

¹⁵⁴ "Hükümetin Kararı", **Cumhuriyet**, 28 Temmuz 1950.

Hükümet silahlı kuvvet göndermek söyle dursun, bu hususta yapacağı herhangi bir anlamayı dahi TBMM' nin onayından geçirmek zorundadır.

Türkiye Hükümeti Kore'ye kara gücü göndermekle adı konmamış da olsa harp ilan etmiştir. Oysa Türk Anayasası gereğince harp ilan yetkisi sadece TBMM' ne ait olduğundan Hükümet memleketin istiklali ve güvenliği bakımından son derece tehlikeli olan bu kararı vermekle yetkilerinin sınırını aşmış anayasa hükümlerine riayet etmemiş bulunmaktadır.

Türk Barışseverler Derneği bütün barışçı Türk Halkının su andaki en samimi hissine tercüman olduğu kanaati ile Türkiye'nin Kore'deki silahlı ihtilafa bu şekilde fiilen istihak edeceği yerde Hindistan Hükümeti'nin yaptığı gibi barış yolundan yapılacak tessebbüslerle bu harbin durdurulmasına ve dünya barışının tehlikeden kurtarılmasını diler. Cemiyetimiz, yüksek makamınızın, hükümetin millî menfaatlerimize ve BM anayasasına aykırı olan kararın iptal edilmesi için TBMM yi olağanüstü toplantıya çağıracağı ümit ve temennisi ile derin saygılarını arz ve takdim eder.”¹⁵⁵

Baskan, Behice Boran

Genel Sekreter, Adnan Cemgil

¹⁵⁵ Yazıcı, s.37–38. Akalin, s.336–337. Behice Boran, Muvakkar Güran, Naci Ormanlar, Nevzat Kemal Özmeriç, Osman Fuat Toprakoglu, Resat Sevinçsoy, Adnan Cemgil, Vahdettin Barut, Turgut Pura tarafından 21 Mayıs 1950'de İstanbul'da kurulan Türk Barışseverler Cemiyeti hakkında 1950 sonlarında dava açılmıştır. Ankara Mahkemelerinde görülen davada Türk Barışseverler Cemiyeti yöneticileri cemiyetin yayın organı olan 'Barış dergisinde 'Türkiye'nin Kore Savaşına katılması ile ilgili yazdıkları yazılarda, yayımladıkları bildirilerde, Kore macerasının yalnızca Amerikan emperyalizminin çıkarlarına hizmet ettiğini, Türk Halkının bu savasta hiçbir çıkarı olmadığını söyledikleri için 'ordu içinde kiskirtme yapmak' ve Türk Amerikan ilişkileri bozmaya çalışmakla, Komünizm propagandası yapmakla suçlanmışlar ve duruşmaların sonunda 15 ay hapse mahkum olmuşlardır. 18 Eylül 1951.

Bu olaydan sonra Türkiye'deki barış yanlıları faaliyetlerini gizli olarak sürdürdüler. Yurdun çeşitli bölgelerinde barış davasını anlatan, savaş yanlılarının içyüzünü ortaya koyan bildiriler dağıtan bu hareket Türkiye'nin Kore macerasına sokulmasına karşı çıkmak için **Barış Yolu** adlı gizli bir dergi çıkarmış, **Mehmetçiğin isyanı** diye bir bildiri yayınlamıştır. Dimitir Sismanov, **Türkiye İşçi ve Sosyalist Hareketi, Kısa Tarih** (1908–1965), 2 nci Baskı, İstanbul, Belge Yayınları, Ocak 1990. s.176. Tahsin Yazıcı da hatıralarında o günlerde Komünist ajanların tesvik ve telkinleri ile bazı çarpık düşünceliler tarafından "Bizimle alakası olmayan bir yere bir mecburiyet yokken asker gönderilmesi milleti hiddetlendirir, Türk mukaddesatı bir tecavüze uğramadığı halde binlerce mil uzaga asker gönderilmesi hatadır, Subaylar ve erler ant içerlerken yabancı memleketlerde harp edeceklerine dair söz vermemişlerdir, Kore'de canlarını vereceklerin şehit sayılmamaları gerekir, mealinde bazı zehirli propagandalara başvurulmuştur."demektedir. **A.g.e**, s.38.

Türkiye'nin Kore'ye asker göndermek için Meclisin oyuna basvurmadan aldığı kararın hukuki yönü hakkında hukukçular arasında da bir anlayış birliği mevcut değildi. Esas Teskilat Hukuku Ordinaryüs Profesörü Ali Fuat Başgil 1 Ağustos tarihli Zafer Gazetesi'nde uygulamanın doğruluğunu Fransa¹⁵⁶ örneğini de vererek öne sürerken, Ulus Gazetesi'nin 3 Ağustos tarihli sayısında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Profesörü Bülent Nuri Esen de Kore'ye asker sevki yetkisinin anayasaya göre TBMM'e ait olduğunu iddia eder.¹⁵⁷

Altan Öymen de hukuksal tartışmaya başka bir bakış açısı getirir: Öymen, Hükümet sözcülerinin *"Bizim yaptığımız savaş ilanı değildir. Biz BM antlaşması ile üstlendiğimiz bir yükümlülüğü yerine getiriyoruz."* şeklindeki yorumlarına hak vererek şu saptamayı yapıyor: *"Aslında bu gerekçe zayıf bir gerekçe değildi. Yürürlükteki anayasanın yazılı tarihi 1924'tü. O zamanlar 'savaş' denilince ilan edilerek başlayan eski usul savaşlar akla geliyordu. Oysa aradan geçen zaman içinde ilan edilmeden başlayan savaşlar da ortaya çıkmıştı. Savaş adını taşımayan savaşlar da."*

*Hükümet hukuki tabirle 26nci maddenin lafzına dayanarak yanlış bir şey yapmadığını öne sürebiliyordu."*¹⁵⁸

Hükümetin Kore'ye asker gönderme kararı aldığı günler, denilebilir ki yeni Başbakan Adnan Menderes'in mesaisinin en yoğun günlerine denk gelmektedir. Zira Başbakan önce Barışseverler Cemiyeti'nin Meclise gönderdiği dilekçe hakkındaki görüşlerini ifade eder:

"Bu cemiyetin milletlerarası bir kökü olduğunu bilmekteyiz. Bu barışseverlerin sevdikleri barışın mahiyeti hakkında da malumatımız tamdir. Komünist tecavüzlerini Kore'de karşılamaya giderken, içimizdeki aynı yönde yapılan tahriklerin manasını Türk kamuoyu anlamakta ve hükmünü vermekte elbette yanılmayacaktır..."

¹⁵⁶ Fransa da tipki Adnan Menderes Hükümeti gibi meclisine danışmadan Kore'ye bir harp gemisi gönderme kararı almıştır. Yazıcı, s.39.

¹⁵⁷ A.g.e, s.41.

¹⁵⁸ Öymen, s.552-553. Yazar; "1961 Anayasası hazırlanırken Kore Savaşı sırasındaki bu tartışmalar hatırlanacak ve savaşla ilgili madde şöyle değiştirilecekti." Milletlerarası hukukun mesru saydığı hallerde savaş hali ilanına veya Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası antlaşmaların veya milletlerarası nezaket kurallarının gerektirdiği haller dışında TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİNİN YABANCI ÜLKELERE GÖNDERİLMESİNE veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin verme yetkisi TBMM'nindir. Bu madde hiç değiştirilmeden 1982 Anayasası'na da ithal edilmiştir." hatırlatmasını yapmaktadır.

Dünyanın geçirdiği iki büyük harp ve birkaç senenin tecrübeleri göstermiştir ki memleketlerin varlık ve gelecekleri mutlaka kendi coğrafi sınırları içinde savunulamaz. Barista ve savasta dünyaca bir kader birliğine varılmış olduğu bir devirde yaşamakta olduğumuz açık bir hakikattir.”¹⁵⁹

Basbakan daha sonra muhalefetin **karar** aleyhindeki eleştirilerini uzun uzun cevaplandırır :¹⁶⁰

” Evvela surasini söyleyeyim ki hükümetimizin aldığı karar bir harp kararı değildir. Barisi koruma tessebbüs ve karardır.

Kanaatimizce bizim karar gibi diğer hürriyet sever milletlerin alacakları kararlarladır ki tecavüzler önlenir ve dünya barisi korunabilir. Esasen BM idealini samimiyetle benimsemis olmak da bu esasa inanmış olmak demektir.

İkinci olarak söylemek istediğimiz ise bu kararın hükümetimizce bütün detayları ile bilinerek ve inanılarak verilmiş olmasıdır. O kadar ki aynı durum karşısında bin defa kalsak her defasında alacağımız karar gene bu olacaktır.

Soruyorlar, Ordumuzun kuvveti nedir? Etrafımızdaki tehlikenin derecesi nedir? Diğer bazı memleketler kara kuvvetleri göndermemislerdir. Bizim kara kuvveti göndermiş olmamız tehlikeyi üzerimize çekmeye neden değil midir? Kaldı ki ordumuzdan 4500 kişilik bir kuvvet ayrılmasının bizim için bir eksiklik veya zaaf teşkil edip etmeyeceğini takdir edebilmek için uzun boylu hesaba ve izahata lüzum yoktur.

Birleşmiş Milletler Anayasası'na iltihak etmiş bulunuyoruz. Bu anayasanın 43ncü maddesi Milletlerarası barış ve güvenliğin muhafazası için kurumun emrine gerekli silahlı kuvvetleri vermeyi öngörmektedir. Kaldı ki BM anayasasının hükümleri kanunlarımızla tasdik ve kabul olunmuştur. Bu tasdik ve kabulün sonuçları ve bundan doğacak sorumluluğun gereğinin ifası TBMM' nce pesinen hükümete emredilmiştir. Hükümetin aldığı karar BM Anayasası ve özetle Türk kanunları dairesindedir.

¹⁵⁹ **Cumhuriyet**, 29 Temmuz 1950, Yazıcı, s.39.

¹⁶⁰ Sevket Süreyya Aydemir hükümet adına Disisleri Bakanı yerine her fırsatta Basbakanın görüş bildirdiğine dikkat çekmektedir. **İkinci Adam**(üçüncü cilt), s.308–309.

Meclisi toplanmaya davet etmek meselesinin siyasi bir zorunluluk olduğu iddiasına gelince derhal söyleyelim ki bu mesele ilk ortaya çıktığında ve BM Genel Sekreteri hükümetimize müracaat ettiğinde; gerek hükümetçe buna verilen cevaplar 30 Haziran 1950 tarihli toplantısında Meclise arz edilmiş ve gerekse Disisleri Bakanı tarafından verilen izahatla meselenin hiçbir noktası Meclisin meçhulü kalmamıştır.

Meseleyi her noktadan aydınlığa kavuşturan bir açıklama ile hükümetimizin cevabi meclis tarafından oybirliği ve alkislarla kabul olunmuştur. Su halde siyaset bakımından kararımızın meclisin bilgisi ve onayı dışında alındığı iddiası tamamen yersizdir...

Kore’de bayragimizin dalgalanması en idealist ve en realist gaye ve görüşlerin bir sonucu olacaktır. Uzak diyarlara memleket çocuklarının sevk edilmekte olduğuna dair yazılar, bazılarının üstü kapalı bir tahrik yolunda olduklarını ifsa etmektedir.

Hükümetin kararının asil milletimizin ruh ve iradesine tamamiyle uygun olduğuna kaniyiz. Bu sebeple milletimizin, hükümetin bu kararını tam tasviple karşılayacağına ve karşılamış olduğuna inanmış bulunuyoruz.¹⁶¹

Hükümet adına Basbakan’ın bu açıklamalarına rağmen, Osman Bölükbaşı ve Kemal Türkoglu meselenin meclise tasınması için gensoru verirler.¹⁶² 11 Aralık 1950 de Yüce Mecliste 351 milletvekilinin hazır bulunduğu görüşmelerin sonunda, hükümetin yaptığı izahatın yeterli olduğuna dair yapılan oylamada 39 ret oyuna karşılık 311 kabul oyu ile hükümetin tutumu kabul görmüştür.¹⁶³

Oylamanın ardından teşekkür etmek üzere tekrar kürsüye gelen Basbakan: *“Kore meselesi hakkında hükümetin vermiş olduğu karar ilan edildiği ve memleketçe bilindiği andan itibaren bu kararın mesru olmadığı hakkında söylentiler memleketin yüksek menfaatini haleldar edecek seviyede zararlı olmakta süregeldi. Şimdi hükümete vermiş olduğunuz güvenoyu ile hükümetin almış olduğu kararın gayri mesru olmadığını en yetkili makam olarak tespit etmiş bulunuyorsunuz.*

¹⁶¹ Denizli, s.57–58. **Ulus** 29 Temmuz 1950, **Cumhuriyet**, 29 Temmuz 1950.

¹⁶² Aydemir, **İkinci Adam** (Üçüncü cilt), s.309.

¹⁶³ Metin Toker; muhalefetin oylamada fazla varlık göstermemesini Kunuri Muharebeleri’nde Mehmetçigin gösterdiği başarı üzerine, muhalefet bu başarıyı gölgeleyecek bir pozisyona girmekten kendisini sakındı yorumunu yapmaktadır. **A.g.e**, s.103.

Gönül ister ki bundan sonraki süreçte şimdiye kadar süregelen zehirli propagandalar durmuş olsun. Durmadığı takdirde bunu yapanların iyi niyetinden haklı olarak şüphe duymak icap eder.

Muhterem arkadaşlarım, bir kez daha ifade edeyim ki hükümetimiz şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonraki süreçte de ne anayasanın ne de kanunların dışında hareket etmeyi aklının ucundan bile geçirmeyecektir... Verdiğiniz itimadinizi ifade eden yüksek reyinizden dolayı hükümetim adına minnet ve sükran duygularımı yüksek huzurunuzda arz ederim”¹⁶⁴ diyerek milletvekillerinin güvenine mahzar olmanın mutluluğu içinde olduğunu ifade ediyordu.

Türk Hükümeti'nin Kore'ye silahlı kara gücü gönderme kararı basta ABD olmak üzere dış kamuoylarında da yankı bulmuştu.¹⁶⁵ 25 Temmuz günü alınan karar BM genel merkezinde de genel bir memnuniyet hali yarattı. Genel Sekreter derhal bir tesekkür telgrafi gönderdi:

“Prof.Fuat Köprülü, Türkiye Disisleri Bakanı

Güvenlik Konseyinin 27 Haziran tarihli kararı gereğince hükümetiniz tarafından yapılan kıymetli yardımlar hakkında Lake-Success'e ulaşan Büyükelçi Selim Sarper ile görüşmek zevkine nail oldum. Size ulaştırılmak üzere Büyük Elçi Selim Sarper'e göndermiş olduğum mesaj adı geçenin Ankara'dan ayrılışından sonra vasil olmuştur. Hükümetiniz tarafından yapılan kıymetli yardımdan dolayı size ve sizin vasitanızla hükümetinize derin sahsî takdirlerimi arz etmek ve Birleşmiş Milletlerin bu suretle desteklenmesi keyfiyetinin Birleşmiş Milletlere mensup diğer üye devletler tarafından takip edilen yol üzerinde son derece olumlu etki yarattığını bilhassa belirtmek isterim.”

Trygve Lie, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri

Kararı ele alan Time Gazetesi'nin basmakalesinde şöyle denilmekteydi:
“General Mac Arthur'un bu tekliften mümkün olduğu kadar çabuk istifade etmenin

¹⁶⁴ Denizli, s.59.

¹⁶⁵ Mim Kemal Öke bu karardan sonra Rusya'nın fazla bir tepki göstermediğine ve fakat komşumuz Bulgaristan'ın 250.000 Türk asıllı soydasımızı sınır dışı etmesinde bir parmağı olup olmadığının tartışılması gereğine dikkat çekiyor. **A.g.e.**, s.69.

yolunu bulması ve bunun, diğer Birleşmiş Milletler üyelerinin de takip edecekleri bir örnek teşkil etmesi ümit edilmektedir.”¹⁶⁶

Başkan Truman da Liberya'nın bağımsızlık günü nedeniyle verdiği demecinde Türkiye hakkındaki görüşlerini şöyle özetlemektedir:”*Avrupa'da, kendi kuvvetine dayanarak, varını yığını vererek Amerika'nın sulh siyasetini destekleyen tek memleket, Türkiye'dir. Yeni durum karşısında Türkiye'ye silâh yardımının artacağı şüphesizdir.”¹⁶⁷*

En dikkat çeken yorumu da o günlerde Türkiye'de bulunan senatör Cain yapar. Senatöre göre:”*Türkiye'nin Kore Savaşı'na fiili surette yardımı, Atlantik Pakti'na alınmasını sağlayacaktır.”¹⁶⁸*

Türkiye Disisleri Bakanı Prof. Fuat Köprülü' nün Amerikan “International News Services”e verdiği “Dünya Barışı ve Türkiye'nin Dis Siyaseti” başlıklı aşağıdaki makalesi, Amerikan basınında yayımlanmıştır.

“Kore'deki son olayların, sınırları Milletlerarası ilişkilere kapalı memleketler hariç, dünya kamuoyu üzerinde bıraktığı derin etki ve yarattığı büyük yankı hâlâ devam edip duruyor... Ben, Birleşmiş Milletler idealine samimiyetle bağlı demokrat bir memleketin dış siyasetinden sorumlu bir ferdi sıfatı ile bugünkü durum karşısındaki düşüncelerimi, kendisiyle en samimi bir ideal ve işbirliği halinde bulduğumuz büyük dostumuz Birleşik Amerika kamuoyu karşısında açıklamayı kendim için bir vazife saymaktayım.

Son Kore olayı, demokrasi cephesine mensup birçok memleketlerde bazı zümreler arasında yayılmış bulunan birtakım yanlış düşünceleri düzeltmek gibi bir sonuç verirse ve kamuoyunu aydınlatmak vazifesi ile sorumlu fikir ve siyaset adamları ile sorumlu devlet adamlarını bugün insanlığı tehdit eden tehlikenin ne kadar büyük ve ne kadar yakın olduğunu anlatarak tedbirli olmaya ve uyanmaya davet ederse, bütün acılığına rağmen faydalı bir ders olur... Toplumsal ve siyasî olayları tarihi gelişimlerin çerçevesi içinde, objektif olarak değerlendiren ve tahlil edilebilenler için, son Kore anlaşmazlığının bir defa daha doğruladığı geçekleri su

¹⁶⁶(Çevrimiçi) www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/Ayin Tarihi/1950/ Temmuz 1950.htm, 26 Temmuz 1950.

¹⁶⁷ “Birleşik Amerika-Yankılar”, **Ayin Tarihi**, sayı:200,(27 Temmuz 1950),s.148.

¹⁶⁸ **Cumhuriyet**, 25 Temmuz 1950.

suretle özetleyebiliriz:

1. *Birinci Dünya Harbi'nden sonra Dünya siyasetini idare eden devlet adamlarının sürekli hataları yüzünden ikinci Dünya Harbi'nin korkunç felâketlerine uğrayan insanlık, yine bu gibi hatalar yüzünden üçüncü bir harp tehlikesi ile karşı karşıyadır. Çünkü yıkılan Fasist Emperyalizminin yerine, Komünizm Emperyalizmi geçmiştir...*

2. *Bugünkü dünyanın, siyasî ve manevî telâkkileri birbirinden tamamiyle ayrı iki cepheye ayrıldığı hazin olmakla beraber artık bir gerçektir. Bugün, manevî kıymetlere dayanan özgürlükçü ve barışsever milletlerden oluşan demokrasi cephesi karşısında, bu kıymetleri hiçe sayan ve onlarla alay eden bir Komünizm Emperyalizmi mevcut bulunuyor....*

3. *İdeolojik anlamları itibarıyla birbiriyle samimî şekilde uyusmalarına asla imkân olmayan bu iki cephe arasında, tarafsız ve bağımsız bir siyaset izlemek hayaline kapılarak hürriyet cephesine dahil olmaktan çekinen milletler, bu affedilmez gafletlerinin cezasını mutlaka çekeceklerdir.*

4. *Hür milletler cephesinin siyasetini idare sorumluluğunu taşıyan bütün devlet adamları, hür milletleri; Komünist Emperyalizminin ağır kâbusundan ve muhtemel âni taarruzlarından kurtarabilmek için, şimdiye kadar izlenenden büsbütün farklı bir yol tutmak zorundadırlar...*

5. *Günün birinde, anî bir taarruz karşısında esarete ve sefaletе düşmek istemeyen bütün hür milletler, askerî ve manevî savunma güçlerini süratle düzenleme ve yükseltmek için hiçbir maddî fedakârlıktan çekinmemek zorundadırlar*

6. *İstisnasız aynı büyük tehlikeye maruz bulduklarını anlamaları gereken ve Birleşmiş Milletler ideallerine bağlı bulunan bütün hür milletler, büyük tehlike karşısında küçük ve özel çıkarlar pesinde kosmaktan vazgeçmek ve en samimî bir işbirliği yapmak zorundadırlar.*

7. ***Son Kore hâdisesi karşısında Birleşmiş Milletlerin ve bilhassa Birleşik Amerika'nın takip ettiği süratli ve azimli siyaset, dünya barışının muhafazası için çok hayırlı olmuştur.***

Bugünkü Dünya vaziyeti hakkındaki genel görüslerimi böylece izah ettikten sonra, Türkiye'de 14 Mayıs 1950 seçimlerinden sonra ezici bir çoğunlukla iktidara gelen Demokrat Partinin Disisleri Bakani sifati ile memleketimizin dis siyaseti hakkında kisaca izahat vermek isterim:

*Gerek cografi konumu, gerek istiklâlini ve serefini her seyın üstünde tutugu için her taarruza karsi siddetle müdafaa hususunda tam bir birlik gösteren Türk Milletinin bu azimli durumu, Türkiye'yi Yakın Dogu Barisinin en önemli unsuru haline getirmiştir... Birlesmis Milletler idealine samimiyetle bagli olduğumuz için, onun gerçekleştirilmesi yolunda açık, dürüst ve tamami ile kararlı bir dis siyaset takip ediyoruz... Dünya Barisinin korunması ve Birlesmis Milletler idealinin süratle gerçekleştirilmesi baslica hedefimizdir. Gerek kendi menfaatimiz gerek bütün hür milletlerin menfaati bunu gerektiriyor. Birlesik Amerika'nin, bilhassa son hâdiselerden sonra, Türkiye'nin Yakın Dogu barisi için ne kadar önemli bir unsur olduğunu daha iyi ve daha açık anlayacağını ümit ediyoruz ve **ümit ediyoruz ki, şimdiye kadar memleketimize yapılmış olan askerî ve iktisadî yardımlar, bu anlayışla mütenasip bir dereceye çıkarılacaktır.** Bunu söylerken, herhangi bir pazarlık mevzuuna girmek istemedigimi bilhassa açıklamak isterim. Amerikan kamuoyunun sunu açıklıkla bilmesi lâzımdır ki, Türk Milleti, disaridan hiçbir yardıma mahzar olmasa bile, yukarıdan beri arz ettiğim esaslara daima sadık kalacak, icabında, kendi şeref ve haysiyetini elindeki sınırlı imkânlarla dahi sonuna kadar savunmadan geri durmayacaktır... Hürriyetin kıymetini ölçebilecek hiçbir değer mevcut değildir. Yabancı boyunduruğu altında istirap çeken bir milletin acısını dindirebilen bir değer bulunduğunu tarih kaydetmemistir. Atatürk İnkılâbi başladığı tarihten beridir biz Türkler daha iyi ve daha hür bir yasayış şekli bulmak maksadı ile daima ileriye baka gelmişizdir. Birlesik Amerika'da «Amerikan ideali» dediğimiz şeyi ilham eden iste bu aynı ruhtur. Birlesmis Milletlerin yanında Kore'deki istilâ hareketlerine karsi durmak için Türkleri sevk eden ruh da iste budur. Türk Milletine ve özgürlükçü diger milletlere yardım etmek için bir haftalık kazançlarının verilmesine Amerikan işçi ve iş adamlarını sevk edecek hissiyat da bundan başka bir şey değildir. Zira onlar da biliyorlar ki hürriyet her şeyden değerlidir. **Marshall Yardiminin kullanilmasını, ilham edebilirse bütün Türkiye'ye daha iyi bir yasama şekli ilham edecek olan da iste yine bu ruhtur.**¹⁶⁹*

¹⁶⁹ «Aydın Politik ve Ekonomik Olayları-Türkiye», **Aydın Tarihi**, sayı:201,(19 Ağustos 1950),s.24-27.

VI. KORE'YE GÖNDERİLECEK TÜRK TUGAYININ TESKILI VE ISKENDERUN'A INTIKAL

Türkiye Hükümeti'nin 25 Temmuz 1950 de aldığı Kore ye 4500 mevcutlu Kara Birliği gönderme kararı üzerine derhal birliğin teskil edilmesi çalışmalarına başlandı. Gönderilmesi düşünülen birlik bir tugay gücünde olacaktı.

Genel Kurmay Başkanlığı'nın 3 Ağustos tarihli direktifi üzerine, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın 5 Ağustos 1950 gün ve 2nci Sube:190246 sayılı emri ile **Kore Türk Silahlı Kuvvetleri**¹⁷⁰ adı verilen tugayın Ankara'da kuruluş çalışmalarına başlanmıştı. 20 Ağustos 1950' de hazırlıklarını tamamlaması öngörülen tugay, şu alt unsurları içerecekti:

- 1.Tugay karargahi, Merkez Komutanlığı, İnzibat takimi ve Muhabere takimi
2. Piyade Alayı (Üç taburlu),bir havan bölüğü, bir ikmal bölüğü, bir kesif takimi ve bir muhabere takimi.
3. Bir topçu taburu ve muhabere takimi
4. Birer istihkam, ulaştırma, uçaksavar, ordudonatım, sihiye bölüğü ve bir tanksavar takimi.
5. Bir depo bölüğü
6. Bir bando takimi

Tugayın subay, astsubay kadrosu Kara Kuvvetleri'nin gönüllülerinden ve tayin edilenlerden oluşturulacaktı. Erbas ve er kadrosu ise 1929 doğumlu olanlar ağırlıklı olmak üzere 1928 doğumluların gönüllü olanlarından seçilecekti.¹⁷¹Tugayın Komuta heyetinde bulunan subaylar şunlardı:

¹⁷⁰ Kore'ye gönderilecek kara birliği Amerikalı yetkililerle yapılan görüşmelerden sonra tespit edilmistir. Veli Yılmaz, **Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri**, İstanbul, Harp Akademileri yayınları, 1993. s.55.Cüneyt Akalin İki ay öncesine kadar Türkiye de bulunan Amerikan Yardım Heyeti Başkanı General Mac Bride'in resmi tespitlerine göre Türkiye'nin harp sahasında savaşıma hazır bir tek birliği yokken, nasıl bir tugay gönderilme kararının alındığına dikkat çekerek olayı **düşündürücü** diye yorumlamaktadır. **A.g.e**, s.269.

¹⁷¹ Tugay Komutanlığı'nın motorlu karargahi Ankara'da 28nci tümen tarafından kuruldu. Aynı tümenin Ayas'ta bulunan 241nci P. Alayı Türk Tugayı'nın Piyade alayını, Etimesgut'taki 2nci Zırhlı Tugayı 2nci topçu taburu da tugayın topçu taburunu oluşturdu. Tugayın motorlu istihkam bölüğü, muhabere bölüğünün bir takimi, Ulaştırma bölüğü, motorlu tanksavar takimi

Tugay Komutani: Süvari Tuggeneral Tahsin Yazici

Kurmay Baskani: Kurmay Yarbay Selahattin Tokay

Piyade Alay Komutani: Piyade Albay Celal Dora

Piyade Alay Komutan Yardimcisi: Piyade Yarbay Natic Poyrazoglu.

Kore Türk Silahlı Kuvvetleri'ne katılan en yüksek rütbeli komutanından en düşük rütbeli erine kadar bütün personelin bir öyküsü vardır. Fakat herkesin düşünce ve eylem olarak birleştikleri ortak nokta: **“Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin; geleneksel emir komuta zinciri içinde, üstün bir görev anlayışı ve emirlere kayıtsız sartsız mutlak itaat duygusunu taşıyor olmasıdır.”** Atalarımızın yüzyıllar öncesi oluşturdıkları bu görev bilinci ve itaat suurunun bu gün bile aynı anlayış ve sadakatla sürdürülmekte olmasından duyduğumuz gururu burada ifade etmekten kendimizi alamıyoruz.

Tugay Komutani Tahsin Yazici görev emrini; 2nci Zirhli Tugay Komutani görevindeyken, 10 Ağustos 1950'de aniden Genel Kurmay Başkanlığı'na çağrılarak bizzat Genel Kurmay Baskanı Orgeneral Nuri Yamut'tan almıştı.

Tahsin Yazici hatıralarında Genel Kurmay Baskanı'nın *“Kore Türk Silahlı Kuvvetleri'ne komutan olarak kendisini düşündüğünü”* ifade ettikten sonra bu konuda ki görüşlerini almak istediğinde *“Bir maniim yoktur. Beni güveninize layık gördüğünüz takdirde, bu hizmet ve vazifeyi şeref sayıyor ve memnuniyetle kabul ediyorum demekten başka sözüm yoktur”* dediğini belirtiyor.¹⁷²

241nci Piyade Alay Komutanlığı'na atanan Albay Celal Dora ise o günlerde daha henüz tayin edildiği Çankiri Piyade Okulu Talimname kurulundaki görevine tam anlamıyla isinamamışken, 241nci Piyade Alay Komutanlığına atandı telini aldığı anda tam anlamıyla hazırlıksız yakalandığını itiraf etmektedir. O da emsalleri

28nci tümeninden, motorlu uçaksavar bataryası 8nci Kor. Uçaksavar taburundan teskil olundu.5nci Zirhli Tugay'ın Sıhhiye Bölüğü, 28nci Tümen'in hafif bakım tamirhanesi ve 4ncü Yurt İçi Bölge Komutanlığı bando takımı da Tugay Komutanlığı emrine verildi. **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri** , s.67.Erat yönünden seferi mevcutların tamamlanması görevi ise İzmit'te 23ncü, İskenderun'da 39ncü, İzmir'de 66nci tümenlere verilmisti. Yazici, s.59.

¹⁷²A.g.e, s.61.

arasında çok parlak bir askeri maziye sahip olduğu değerlendirildiğinden bu göreve layık görülmüştür.¹⁷³

Inzibat Er Ali İhsan Uygun Kore'ye seçilmesini anlatırken her Türk Genci'nin yüreğinde yasattığı **vatan sevgisi ve şehitlik** duygusunun bir sentezini yasar." *Ben o esnada İstanbul'da çekili topçu eri iken sürücü eğitimi almak üzere İzmir-Gaziemir'e gönderilmistim. Bir gün bizim yakın komsumuz olan tercüman bir Üstegmen ile Amerikalı bir Yarbay Gaziemir'e gelmişler. İçtima esnasında her birimize birer kâğıt verdiler. Üstegmen bölüğe hitaben "Arkadaşlar Kore'ye gidecek gönüllü arıyoruz, gönüllü olan var ise sizlere verdiğimiz kâğıtlara dilekçesini yazsin ve öne çiksin" dedi. Ben hiç düşünmeden, çaki gibi bir asker selami ile "Ben gönüllüyüm" dedim. O an Üstegmenim ile göz göze geldik. Sanki bana "Niçin böyle yapıyorsun?" der gibi idi. Ona "Komutanım! Devletimin emrinde' dünyanın neresine olursa olsun ölüme gitmek benim için sereftir" dedim. Bu sözlerimi tercüme ettiğinde Amerikalı yarbayın alnimdan öptüğünü hala unutamam¹⁷⁴."*

Komando Yüzbaşı Fevzi Tüzüner de gönüllü olarak Kore'ye katılanlardan. Yalnız O'nun bilincinde Kore Savaşı diğer gördüğüm ve dinlediğim gazilerden daha değişik görüntülere sahip. Bir kere bu savaşın tamamen siyasi bir tercih olduğunu düşünüyor Fevzi Yüzbaşı. Aradan geçen 50 yılın ardından "Simdiki aklım olsa gönüllü olarak katılmazdım Kore Savaşı'na" diyebilecek kadar cesaretli. Zira O'nun bilincinde Kore, hala "Ne işi vardı Türklerin o uzak diyarlarda" diyecek kadar uzak duruyor.¹⁷⁵

Üstegmen Kaya Aldogan'ın öyküsü ise hepsinden farklı. Biri henüz kundakta iki kız çocuğu babası ve annesini yeni kaybetmiş güzel bir eseye sahip olmasının sorumluluğundan daha çok, komutanının "Asker olan savasa gider, diğerleri

¹⁷³ Dora, s.10.

¹⁷⁴ Bu düşüncelerini Sirkeci Gaziler Derneği'ne yaptığımız ziyarette Ali İhsan Uygun ile yüzyüze yaptığımız görüşme esnasında dinlemistik. Kendisi 1nci Türk Tugayı İnzibat Takımına seçilerek Kore'ye gitmiş.17 Subat 2005.(Bkz:Ekler-Röportajlar: **Muharip Gaziler Derneği Sirkeci** Subesinde Muharip Gazilerle Sohbet.)

¹⁷⁵ **Emekli Alb. Fevzi Tüzüner** ile Uçaksavar Sitesi-Etilerdeki evinde 13 Mart 2005 günü yaptığımız görüşmeden alınmıştır. (Bkz:Ekler – Röportajlar: Fevzi Tüzüner ile sohbet)

karilarinin yaninda oturur¹⁷⁶” sözünün altında ezilerek gönüllü olmuştur. Kusadasi Askerlik Sube Baskanligi görevinden ayrildiktan sonra mümkün olan her fırsatta esine gönderdiği mektuplarında bu ezikligi yasadigini hissettirir.¹⁷⁷ Üstegmen Kaya Aldogan yasamina mal olacak karari verirken neler düşünmüştür, neler hissetmistir bilinmez ama gerçek odur ki “Türk tarihi gururu ugruna, nice degerleri feda eden isimsiz kahramanlarla doludur.”

Çok sikintili bir süreç olmuştur Kore'ye gönderilecek Türk Silahlı Kuvvetleri'nin teskil edilmesi. Kurtulus Savasi'ndan sonra, hele ki topraklarimizdan binlerce kilometre uzaga ilk defa asker gönderecek olmanin hazirliksizligi içindedir Türk Ordusu, hatta Türkiye Cumhuriyeti Devleti.

Personel mevcutlarinin tamamlanmasi bir hayli gecikmis¹⁷⁸, malzeme noksanlarinin giderilmesi ve hazirliklarin bitirilmesi için öngörülen 20 Agustos tarihinden çok daha öteye sarkilmistir. Olusturulan birlik daha çok gönüllülük esasina dikkat edilerek bir araya getirildiginden, askerlerin hepsi birbirlerini ilk defa görmenin yabanciligi içindedirler. Bu müsterek yapılan eğitimlerden, birlikte hayati devam ettirmeye kadar birçok alanda kendini gösteren bir eksiklik olarak bas göstermistir. Birbirine tam anlamıyla kaynasip kenetlenemeyen bu yapıya bir de yıkici propagandalar da eklenince¹⁷⁹ ilk günler tamamen personelin birbirleri ile tanisip kaynasmaına yönelik etkinliklerle geçirilmistir.

Iskan sartlarinin iyileştirilmesi, uzak memleketlerde oturan askerlerin ailelerini ziyaret için sürekli izin istemeleri, yakin yerlerdeki asker yakinlarinin evlatlarini görmek üzere garnizonu sik sik ziyaret etmeleri, yerli ve yabancı basin mensuplarinin röportaj, çekim vs bahanelerle garnizona ugramalari gibi idari

¹⁷⁶ **Yazgülü Aldogan, Posta**, 30 Ekim 2000. Yazgülü Aldogan ile gazetede ki bürosunda yaptigimiz görüşmede bu sözü söyleyenin 241nci Alay Komutan Yardimciligina atanan Yarbay Natic Poyrazoglu oldugunu öğreniyoruz.

¹⁷⁷ Bu mektuplar **Posta** Gazetesinin 30 Ekim- 2Kasim 2000 tarihli sayilarinda yayimlanmistir.

¹⁷⁸ Celal Dora, bu noktada aksakligin sadece erbas ve er kadrolarinin degil komuta kadrolarinin da (subay ve astsubay) öngörülen süre içerisinde tamamlanamamis olmasindan da kaynaklandigini, bunun da bir takim disiplin zafiyetlerine ve hazirliklarin güçlkle ilerlemesine neden oldugunu belirtiyor. **A.g.e**, s.20–21.

¹⁷⁹ Tahsin Yazici, Savas karsitlarinin “Kore'de ölenler sehit sayilmaz, Türk Askeri yabancı topraklarda ölmek için yemin etmedi” türündeki sözlerinin erati içinde oldukça etkili oldugunu bu nedenle Piyade Alayinin kurulus esnasinda bulunduğu Sarikisla'dan Etimesgut'a nakledildigini ifade etmektedir. **A.g.e**, s.62–63.

faaliyetler de erbas ve erlerin yeterli eğitim almasına büyük engel olan nedenlerdendir.¹⁸⁰

241nci Piyade Alayı'nın komuta heyetinin henüz toplanamaması sebebi ile zaten zor şartlarda yürüyen eğitimine¹⁸¹ o tarihlerde Çankiri Piyade Okulu'nda bulunan Amerikalı Yarbay Delisco'nun öğretmenliğinde Komando Kursunu tamamlamış 40 Türk subayı görevlendirildi. Amerikalı subayın sert tutumu ile ortaya çıkan kan uyumsuzluğu sebebi ile eğitimler bir zaman sonra istirap olmaya ve erbaslar tarafından yakınmalara neden olmaya başladı. Bunun üzerine Tugay Komutanlığı'nın yazısı üzerine üst komutanlık eğitimin basına tamamen Türk Subaylarının bulunması yönünde emir vererek bu aksaklığı gidermiştir.

Bütün bunlara bir de Kore Savaşı'nda müttefiklerce kullanılan silahların Türk Silahlı Kuvvetleri'nin envanterinde olmaması yeterli eğitim almayı güçleştiren bir unsur olarak ortaya çıkmıştı. Türk Tugayı'nın Kore'ye kendi silahları ile gitmesi ve orada Amerikan silahları ile donatılması kararlaştırıldığından, 241nci Piyade Alayı'ndan ancak bazı personel hazırlıkların son bir haftasında Almanya'dan getirilen 300 yeni Amerikan silahı ile eğitim ve atış yapabiliyordu.¹⁸² Bütün bu aksilikler kanaatimizce Celal Dora'nın anılarında aktardığı düşüncelerinde gerçek anlamını buluyordu: *"Dis memleketlere gönderilen spor takımları dahi günlerce evvel kampa alınmakta ve rakipleri karşısında başarılı olmaları için sıkı bir eğitime tabi tutulmaktadır. Bu takımlar aslında uzun bir zamandır birlikte çalışmış, anlaşmış ve birbirlerinin kabiliyetlerini tanımış ve özetle aslında yetmiş olmalarına rağmen gene de haftalarca egzersiz yaptırılarak güvenilir bir hale getirildikten sonra gönderilmektedir....İste Türk Silahlı Kuvvetlerinin Kore', de destanlar yazarak kazandığı zaferler bunun için önemlidir. Maazallah biz de diğer uluslar gibi tam hazırlıkla savaşa gitmiş olsaydık, kazanılacak zaferlerin daha da taçlandırılmış olacağına hiç şüphem yoktu"*¹⁸³.

¹⁸⁰ Dora, s.18–19. Kore Harbinde Alınan Dersler kapsamında eğitim eksiklikleri için bakınız Sunalp, s.124–138.

¹⁸¹ Tugay Komutanlığının teklifi üzerine Piyade Alayından başka diğer unsurların eğitimleri kendi sınıf okullarında yaptırılmak üzere gönderilmiş, nihayet 14 Eylül 1950 günü Etimesgut Garnizonunda toplanma günü olarak kararlaştırılmıştı. **Kore savaşında T.S.K'nin Muharebeleri**, s.70.

¹⁸² Dora, s.21. Bununla birlikte Amerikalıların yeni getirdikleri silah ve teçhizat Tugayın ağırlıklarına dahil edilerek deniz yolculuğu boyunca askerlerin büyük bir bölümünün bir nebze de olsa eğitim almasına ve atış yapmasına imkan sağlamıştı.

¹⁸³ **A.g.e**, s.20-21.

Hazirliklar sirasinda subay ailelerine hizmet eri verilmesi, subay, astsubay, askeri memur ve eratin kazandan iase edilmesi ve günlük kalori ihtiyacinin 5000'e çikarilmasi, Türk Tugayi'na sefere mahsus kanunlarin uygulanmasi, Kore'de Birlesmis Milletler Baskomutanligi emrine girdigi tarihten itibaren "harp haline " özgü ceza hükümlerine tabi olmasi ve Tugayin yilda bir defa degistirilmesi karar altina alinan önemli idari hususlardan oldu.¹⁸⁴

Nihayet eldeki olanaklar ölçüsünde hazirliklar son asamasina getirilmisti.18 Eylül 1950'de Basbakan Adnan Menderes beraberinde Milli Savunma Bakani Refik Sevket Ince ve Genel Kurmay Baskani Nuri Yamut olduğu halde Etimesgut Garnizonu'nu ziyaret ederek Tugay hakkında bilgi aldı¹⁸⁵.19 Eylül 1950 günü üç katar halinde Iskenderun'a gitmek üzere Etimesgut'tan ayrılan trene 259 Subay, 18 Askeri Memur, 4 Sivil Memur, 395 Astsubay, 4414 erbas ve er olmak üzere toplam **5090 personel**,104 adet 2,5 ton GMC Kamyon, 76 Adet 1 tonluk Römork, 36 Adet ¼ tonluk Römork, 86 Adet Jeep, 6 Adet özel tip araç olmak üzere toplam **196 Adet motorlu araç ve 112 Adet Römork** bindirilmisti¹⁸⁶. Türk Halkinin olaganüstü ilgisi, gözyaslari ve dualarla ugurlanmisti tren Ankara'dan. Heyecanlarini gizleyemeyenler "*Yolunuz bahtiniz açık olsun.Zafer haberlerinizi çabuk bekliyoruz.Komünistlere Türk gücünü iyi tanitin ve Türk tarihine parlak sayfalar katin....*"Diyerek Mehmetçikten beklentilerini dile getiriyordu. Zira tüm milletin kalbi Mehmetçikle beraberdi. Mehmetçik de bu duygulara bütün açık yüreklilikle su cevabi veriyordu."*Allah'in izni ile hele bir Kore'ye varalim. Türk evladi olmanin hakkini ödemeye çalisacagiz. Milletimizin duasi ve Allah'in yardimi ile size iyi haberler gönderecegiz...*"¹⁸⁷

Yolculuk boyunca ugranilan bütün istasyonlarda Türk Halki en içten duygularla askerini bagrina basmisti¹⁸⁸. Iskenderun Gari'nda karsilama törenine katılmak üzere basta Hatay Valisi olmak üzere Dört Yol, Mersin gibi civar yörelerden gelen sivil erkan ve vatandaşlar Iskenderun'u söylen yerine çevirmislerdi.

21 Eylül gününden itibaren 39ncu Tümen Komutanligi'nin Atik Yaylasi'nda hazirlattigi geçici ordugaha geçildi. 23 Eylül günü Tugayca kilinan Mübarek Kurban

¹⁸⁴ **Kore Harbinde T.S.K'nin Muharebeleri**, s.70.

¹⁸⁵ Dora, s.23. Yazici, s.76-77. **Kore Savasinda T.S.K nin muharebeleri**, s.71.

¹⁸⁶ **A.g.e.** s.72.

¹⁸⁷ Yazici, s.78.

¹⁸⁸ **Kore Harbi'nde T.S.K Muharebeleri**, s.72. Celal Dora anilarinda Yerköy ve Toprakkale Halki'nin candan davranislarini özellikle ifade ediyor. **A.g.e.** s.23.

Bayrami namazini Atik Yaylasi'nda Alay Imami Muhsin Örtülü kildirmisti. Bu namaz Kore Yolu'nda Mehmetçigin milli duygularini costurarak, maneviyatini yükselten bir etki yaratti. Tipki Dora'nin anilarinda dedigi gibi:”*Bu bayram namazinda duyduyum heyecani hiçbir bayramda duymamistim. Imamin arkasindaki cemaat yalnız dinen birbirine bagli kimseler degildi. Ayni zamanda bunlarin hepsi ayni hedef ugrunda toplanan ve ayni amaç pesinde kosan, ayni meslek sahibi, mukadderatlarini birbirlerine baglamis asil ruhlu mücahitlerdi...*”¹⁸⁹

Tugay'in Iskenderun'da kaldigi günler yöre halkinin askeri ile kucaklastigi ve Mehmetçiğe vefa borcunu ödemek için çirpindigi günler oldu¹⁹⁰.Iskenderun Belediyesi Tugay serefine büyük bir ziyafet verdi. Ailelerine maas baglanmasi veya para gönderilmesi gibi konularda ihtiyaç duyan personel için bayram günleri dahi postane ve bankalar açık bulunduruldu.

Genel Kurmay Baskani Orgeneral Nuri Yamut 25 Eylül 1950 günü yayimladigi emirde “*Birliginize mensup subay, astsubay, memur, erbas ve erleri ugurlamak için Iskenderun'a geldim. Saglik dileklerim, selamet temennilerim sizlerle beraberdir. Hak yardimcinizdir. Yolunuz açık olsun evlatlarim.*”¹⁹¹ Diyerek son kez askerine iyi dileklerini iletliyordu.

VII. ISKENDERUN'DAN KORE'YE YOLCULUK (25 EYLÜL–18 EKİM 1950)

A. Deniz Yolculugu:

Iskenderun'da son hazirliklarini tamamlayan Kore Türk Silahli Kuvvetleri BM in kendilerine tahsis ettigi 5 adet gemi ile partiler halinde Türkiye'yi terk ettiler. Tahsis edilen gemilerden 3 tanesi yolcular, 2 tanesi de yük içindi. Gemi Komutanligi ve Tugay Komutanliginin yaptigi koordinasyon ile ilk katile 25 Eylül 1950 de General Mc. Rea Gemisi'ne bindirilerek Iskenderun Limani'ndan ayrilmisti.1nci katilede Piyade Alay Komutan Yardimcisi Yarbay Natik Poyrazoglu komutasinda 3ncü Piyade Taburu, Talimgah grubu ve bagli birlikler bulunuyordu. Gece saat 21:00 sularinda sessiz sedasiz limandan ayrilan gemiye Misir Karasularina kadar Gemlik Muhribi eslik etmist.

¹⁸⁹ Dora, s.24.

¹⁹⁰ Iskenderun Halki General Yazici'ya, Dört Yol Halki da Albay Dora'ya birer Kur'ani Kerim hediye etmislerdi. Dora, s.28.

¹⁹¹ Yazici, s.84. Dora, s.27.

İkinci kafilende Tugay karargahi, Alay karargahi,1 ve 2nci Piyade taburlari ve bagli birlikler bulunuyordu. General W.Haan Gemisi, personelin binmesinden sonra Gaziantep Muhribi'nin esliginde 26 Eylül aksami 21.15'de Limandan ayrildi.

3ncü katile de Topçu Tabur Komutani Yarbay Tahsin Kurtay komutasinda Privat Johnson Gemisi ile 29 Eylül öğleden sonra ayrilmisti. Topçu Taburu ve Uçaksavar Bataryasi'nin bulundugu kafilayi Misir Karasulari'na kadar Gelibolu Muhribi eslik etti. ¹⁹²Personel gemilerinden sonra yük gemileri de 30 Eylül ve 2 Ekim'de Iskenderun Limani'ni terk etmislerdi. ¹⁹³

Kafilerimizi tasiyan gemiler Amerikalilarin denizasiri yolculuk için inasa ettikleri gemiler oldugundan her biri her türlü olanagi barindiran adeta seyyar birer deniz kislası idi. Mutfaklari, yemek salonlari, banyo ve tuvaletleri tertemizdi. Bir aydan fazla yetecek kadar zengin yiyecek ve içecek mevcuttu. Yemekler iyi idi. Ancak Amerikan usulü haslama olarak yapildigindan Türk damak zevkine uymuyordu. En önemlisi de verilen ekmek miktarinin az olmasiydi. Bir santimetre kalinliginda iki dilim ekmek yetmiyordu. Erlerimiz birkaç lokmada ekmeği bitiriyor yemekle de karinlari doymuyordu. Ekmek miktarinin artirilmasi için Gemi Komutanina müracaat edilmisse de un miktarı Amerikan ihtiyaçlarına göre hesaplandigindan yolculuk boyunca bir sonuç alinamadi. Ekmegin azligi patatesle giderilmeye çalisildi.

Duslar ve tuvaletler de Amerikan usulü olarak yapildigindan ara bölmeler yoktu. Baslangiçta erler bu durumu çok yadirdadilar. Klozeti kullanmayi beceremediler. Klozetin üstüne çıkanlar, matara ile temizlenenler oldu. Daha sonra subay ve astsubaylari verdikleri derslerle bu sorunlar giderildi.

Personelin hemen hepsi uzun deniz yolculugu yapmamisti. Deniz tutması nedeniyle rahatsız olanlar çoğunlukta idi. Kizildeniz ve Hint Okyanusu geçilirken çok sıcak günler yasandı. Iliman iklimle alisan erlerimiz bir yandan deniz tutması bir yandan da cehennem andiran sıcak nedeniyle yattıkları yerden kalkamaz hale geldiler. Yemeden içmeden kesildiler. Deniz tutması nedeni ile her tarafı kirlenen gemi sık sık yıkanmak zorunda kaldı.

¹⁹² Yazıcı, s.85. Dora, s.28. **Kore Harbi'nde T.S.K' nin Muharebeleri**, s.73-74.

¹⁹³ **A.g.e**, s.74.

Subay ve astsubaylar için geceleri plan tatbikatları, konferanslar ve seminerler düzenlendi. Tugayın kuruluşundan beri Etimesgut'ta Tugayla birlikte bulunan Amerikan İrtibat subayları¹⁹⁴ üç kafiyeyle paylaştırılarak gemilere bindirilmişlerdi. Bu irtibat subayları da konferanslar vererek birlikte savaşacağımız Amerikan Ordusu'nun taktikleri, lojistik faaliyetleri, imkan ve kabiliyetleri ile Kuzey Kore Ordusunun savaş usulleri hakkında personeli bilgilendiriyordu. Harekete bir hafta kala Almanya'dan getirilen Amerikan M1 Piyade tüfegi ve diğer silahlar üç gemiye paylaştırılarak yüklenmişti. Mermi herkese yetecek kadar boldu. Kizildeniz geçilip açık denizlere çıkıldığında gemi güvertesinden denize doğru intibak atışlarına başlandı. Ancak denizde hedef bulmak sorunu vardı. Bu sorun tüketilen yiyeceklerin ambalaj sandıkları ile çözüldü. Bunlar denize atılarak hedef olarak kullanıldı. Hem gemi hem de hedefler hareketli olduğundan isabet zor oluyor ,ayrıca isabet olup olmadığı, kimin vurus yapıp yapmadığı belli olmuyordu. Yine de boş denize atmaktan iyi idi. Bu atışlar ve silah eğitimleri Kore sularına girene kadar devam etti.

30 Eylül akşamı gemi radyosu General Mac Arthur komutasındaki BM Ordusu'nun Inchon çkarma kuvvetleri ile Pusan Mevzilerinden taarruz eden kuvvetlerinin birleşerek tüm Güney Kore topraklarını kurtardığını ve 38nci paralel hattına dayandığını duyurdu. Bu haber Amerikalı personel ve Türk Askerleri arasında büyük bir sevinçe neden olmakla birlikte Türklerde "Acaba savaş bitiyor mu? Biz boşuna mı gidiyoruz?" kaygısı da yaratmıştı.

Süveys Kanalı, Kizildeniz, Mendep Bogazi, Seylan Adası, Singapur, Filipinler ve Formosa Adası rotasını izleyen gemiler 21 gün süren deniz yolculuğu sonunda Pusan Limanı'na ulaştı. İlk kafiye 16 Ekim, ikinci kafiye 17 Ekim üçüncü kafiye de 19 Ekim günü Pusan Limanı'na girdi. Dora anılarında "BM Ordusu'na destek vermek amacıyla Pusan Limanı'na giren 65 adet gemi saydık. Bu gemilerin çoğu erzak, silah ve malzeme yüklü, bir kısmı da karaya çıkmak için sıra bekleyen asker yüklü gemilerdi." demektedir. Gerçekten de Pusan Limanı'na giren gemiler açıkta demirleyerek iki gün rihtime yanasmak için sıra bekledi. Nihayet 18 Ekim günü öğle

¹⁹⁴ Adı geçen irtibat subayları şunlardı: Topçu albay Gumby, Piyade Yarbay Weaver, İstihkam Binbasi Munson, Ordudonatım yüzbaşı Robenson, Muhabere Yüzbaşı Lorenzo. Bu Amerikan subayları Türk Tugayı'nın bütün savaşlarında bulunarak Türk Birliklerinde çok değerli savaş arkadaşlığı anısı bırakmışlardır. Özellikle Amerikan kuvvetleri ile tugayın bağlantı kurmasında ve ikmal işlerinde bu kurulun yaptığı yardımlar faydalı olmuştur. **Kore Harbi'nde T.S.K nin muharebeleri**, s.72.

saatlerinde Türk Askeri Kore topraklarına ayak bastı.¹⁹⁵Türk Tugayı'nın Kore'ye ayak bastığı andan itibaren Türk Kamuoyu kendi gazetecilerinden gelişmeleri an be an izleme olanığı bulmustu. Zira Cumhuriyet Gazetesi'nden Faruk Fenik, Yeni Sabah Gazetesi'nden Alaettin Berk Pusan Limanı'nda Birliğimizi karsılayanlar arasında idi.¹⁹⁶Uzak Dogu BM Baskomutani General Mac Arthur da yayımladığı mesajda Mehmetçigi Kore de görmekten duyduğu memnuniyeti şu sözlerle dile getirmisti:

“Türk Milleti'ne

Birlesmis milletler safında yer alan Türk askeri kuvvetleri ile isbirliği yapmaktan büyük bir memnuniyet ve gurur duyuyorum. Türklerin geleneksel cengaverliği ve geçmiş tecrübelerine güvenerek Türk Askerinin muharebe teknigindeki liyakatinden ve cesaretinden şüphe etmiyorum. Türk Askeri hakkındaki taktir duygularimin Kore de daha ziyade artacağından eminim. Birliğimize katılan bu muazzam kuvvetin bana Türkiye'nin ilk Cumhurbaskani ve Dünyanın en büyük askeri liderlerinden biri olan Mustafa Kemal Atatürk ile yakın dostlugumu hatırlatmış olmasından sonsuz bir haz duyuyorum. General Douglas Mac Arthur.¹⁹⁷

B. Taegu'ya Yolculuk ve Yerleşme: 20 Ekim günü Birliklerimizin Pusan Rihtimi'na çıkmaları tamamlandı. Her kafilе vapurdan rihtime çıktıkça orada hazır bulundurulmuş kamyonlarla istasyona aktarılıyor ve burada hazır bekleyen trenlerle de Limanın 85 km kuzey batısındaki Taegu şehrine gönderiliyordu. Bu suretle Türk Tugayı 20 Ekim 15:30 itibari ile Taegu İstasyonu'nun 3,5 km uzagında bulunan Japonlardan kalma üniversiteden bozma bir kısılaya¹⁹⁸ yerleştirildi. Mehmetçik daha Kore topraklarına ayak basar basmaz kendisine verilen kumanyayı, aç Kore halkı ile paylaşmaya başlamış ve ilk günden itibaren Korelilerin “Turgo number one-Türkler bir numara” övgüsüne neden olmuştur.21 Ekimden itibaren Taegu'daki kışlasına yerleşen Türk Askeri'ne modern Amerikan teçhizatı ve silahları dağıtıldı. Halen ellerinde bulunan silah ve teçhizat ise Yurda gönderilmek üzere toplandı. Bu arada yük gemileri de Pusan Limanı'na gelmiş Tugayın ağırlıkları (Araçlar, ağır silahlar ve malzemeler...) Taegu'ya getirilmeye başlanmıştı. Bir yandan donatım dağıtılırken,

¹⁹⁵ Dora, s.28–42. Yazıcı, s.85–99. Denizli, s.71–75. **Kore Harbi'nde T.S.K'nin Muharebeleri**, s.73–77.

¹⁹⁶ Dora, s.43. **Popüler Tarih**, Aralık- 2000. s:80

¹⁹⁷ **Tercüman 20nci y.y. Ansiklopedisi (3.Cilt)** , s.468.

¹⁹⁸ Dora, s.48.

bu konudaki eksikliklerini giderenler derhal eğitime ve atışa alındı¹⁹⁹. Piyade tüfekleri ile eğitim ve atış yapıldığı gibi havan ve roketatarlarla da atışlar yapıldı. Topçu taburunun muharebe atışlarını yaptığı esnada piyadeye atış altında ilerleme tatbikatları yapıldı.²⁰⁰ Süngüleme eğitimi esnasında Mehmetçiğe küçümser bir eda ile “ Bu tüfek kısa. Süngüsü de. Üstelik sen de kisasın. Düşmana nasıl ulaşacaksın?” diye soran Amerikalı üstsubaya Mehmetçiğin verdiği cevap boyundan beklenmeyen büyüklükteydi.” O zaman ben de bir adım fazla atarım.²⁰¹”

İlk günlerin akıllarda kalan sorunlarından biri yine Mehmetçiğin ekmek istihkakının az olması ve yemeklere domuz eti konması oldu. Ancak Amerikalı yetkililere bu durum izah edildikten sonra sorun kalmadı. Daha sonra Türk ahçılara modern Amerikan teçhizatını kullanma ve yemek pişirme usullerinin öğretilmesi için bir Amerikalı Levazım yüzbaşı görevlendirilmisti²⁰². Bu sayede birliklerimiz kendi yemeklerimizi pişirme becerisine kavuşmuşlardır. Lisan sorunu da önemli bir sorundur ilk günlerde. Dil bilmezlik de işlerin uzayıp gitmesine ve sık sık yanlış anlamalara sebep oldu²⁰³. Bir diğer sorun da Türk şoförlerinin durumu idi. O yıllarda yurdumuzdaki motorlu araç sayısı az olduğundan şoför miktarı da azdı. Bu nedenle Kore'ye giden şoförlerin çoğu askeri ehliyetli ve acemi idi. O günlerde Tokyo'da yayınlanan Star adlı ordu gazetesi Türk Şoförleri için aynen şunları yazıyordu.” *Türk Şoförleri Kore ye ayak bastıkları andan itibaren, Korelileri ve BM mensuplarını korku ve heyecana düşürmüşlerdir. Türk Şoförleri trafik kurallarına kesinlikle uymaz. Yolun daima ortasını takip eder. Geriden gelip korna çalarak yol isteyenlere asla yol vermez. Yollarda yazılı hız sınırına bağlı kalmaz ve aracını her türlü yolda son sürat kullanmaktan zevk alır. Bu nedenle sık sık kazaya neden oldukları için üzerinde ay yıldız isareti olan aracı gören herkes ya durmalı ya da yol vermelidir*”.²⁰⁴

¹⁹⁹ **Emekli Albay Fevzi Tüzüner** kendisi ile yaptığımız görüşmede “Amerikan sisteminde 200 m den hedefini vuramayan hiçbir askerin cephe hattına muharebeye gidemeyeceğini, bu yüzden bu eğitim atışlarının çok önem arz ettiğini, Amerikalıların buna ‘Tam hazırlıklı taarruz’ dediklerini ifade ediyor. (Bkz: Ekler – Röportajlar: Fevzi Tüzüner Albay ile sohbet.)

²⁰⁰ Dora, s:54. **Kore Harbi'nde T.S.K nin Muharebeleri**, s.79.

²⁰¹ Nazim Dündar Sayılan, **Kore Harbinde Türklerle**, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1996.s.13.

²⁰² Denizli, s.77.

²⁰³ Dora, s.50–51.

²⁰⁴ Celal Dora anılarında Türk Şoförlerinin bu yetersizlikleri yüzünden toplam zayıfatımızın %10 unun araç kazalarından dolayı verildiğini ifade eder. **A.g.e**, s.65. Turgut Sunalp de Türk Şoförlerin eğitimsizliğine dikkat çekerek şu bilgileri vermektedir:”Askeri Polis kontrol noktalarında gösterilmesi zorunlu geçiş belgesinin, Türk Şoförü için ‘**ME TURK**’ ibaresi olduğu Kore’de meşhur olmuştur. Şoför bu sözü söyleyince askeri polis dilini bilmeyen birisi

Tartismalara neden olan bir diger konu da Taegu'da yapılan hazirliklar sirasinda Tugay teskilatinda yapilan kurulus degisikligidir. Tugay Komutani ve Kurmay Heyeti Kore Silahli Kuvvetlerinde Piyade taburlari ve Tugay Komutanligi arasinda bir de Alay Komutanligi kademesinin bulunmasini sevk ve idare bakimindan sakincali buluyordu. Tugay Komutani alinan Ingilizce emirlerin anlasilip Türkçe'ye çevrilmesinin belli bir zaman aldigi, bu emirlerin alaya, alayin da taburlara yayimlamasinin ayrica zaman kaybina neden olacagi düşüncesi ile Tugay teskilatinda bir degisikligi gerekli görmüştü. Bu sorunu bir düzene koymak için 2 Kasim 1950 günü Tugay Komutaninin başkanliginda Alay komutani ve yardimcisinin ve Tugay Kurmay subaylarinin hazir bulundugu bir toplantı yapıldı. Netice olarak 3 Kasim da Tugaydan verilen bir emirle Alay kademesi kaldırılarak durum Genel Kurmay Başkanligi'na arz edildi.²⁰⁵

Alayin lagvedilmesi Albay Celal Dora'yi çok üzmüştü. Ancak Dora emir komuta zinciri içindeki bağlantıyı zedelememek adına alayına yazdığı emirde *“Sebebi ne olursa olsun milli iradenin onayı ile kurulan ve ancak lagvi da milli iradeye göre olması icap eden Alayimizin lagvi hakkındaki bu emrin maddi ve manevi mesuliyeti emri veren makama ait olmak üzere, asker olmamız itibari ile kayitsiz sartsiz itaate ve emirlerin tamamen yerine getirilmesi karsısında bulunduğumuzdan emir ve içeriğinin eksiksiz olarak yerine getirilmesini”* emretmiştir. Emir aynen uygulanarak gerekli görülen kurulus degisikligi kısa sürede tamamlanmış ve Tugay muharebelere yeni kurulusu ile katılmıştır.²⁰⁶

ile bir hiç için dakikalarca münakasa edip trafigi aksatmaktansa 'GEÇ!'isaretini vermeyi her zaman tercih etmiştir. **A.g.e**, s.125.

²⁰⁵ Yazici, s.125–126.

²⁰⁶ Altan Öymen **'Degisim Yillari'nda**” konunun derinlemesine incelenmesi gerektiğini ifade ediyor. **A.g.e**, s.606. Biz de incelememiz esnasında bu konunun silahli kuvvetler nezdinde dikkat çekici bulunduğuna için oldukça geniş bir şekilde incelendiğini tespit ettik. Çıkardığımız sonuçların özeti sudur:

1. Kore'ye Türk Silahli Kuvvetleri'nin savasa gönderildiği dikkate alınarak emir komuta yapısının çok iyi incelenmesi, gerek yaş, gerek rütbe ve gerekse tecrübe olarak birbirine problem yaratmayacak personelin görevlendirilmesi gerekli idi.

2. Degisiklige gerekçe gösterilen tercüme eksikligi ve ihtiyacinin çok önceden degerlendirilerek, yeteri kadar tercümanın veya dil bilen personelin Kore'ye gönderilmesi gerekli idi.

3. Daha Türkiye'de kurulus asamasında iken başlangıçta taburların doğrudan tugaya bağlanması, Alay Komutani olarak düşünülen subayın daha dinamik ve genç bir subay tercih edilerek Tugay Komutani yardimciligina atanması, Tabur komutanlarının genç, atak ve gerekli tecrübeyi edinmiş yarbay olacak kademeli binbasilardan, tugay karargahinin ise dil bilen kurmay yarbaylardan seçilmesi daha uygun olurdu.

Çünkü böylelikle harbe hazirlanan bir birlik üzerinde meydana gelebilecek olumsuz tesirler önlenmiş, birliklerimiz daha yüksek moralle muharebe meydanında boy göstermeye

Birliğimizin yeni kuruluşuna göre hazırlıklarını ve eğitimlerini sürdürdüğü sırada 7 Kasım günü Birleşmiş Milletler Ordu Komutanlığı'ndan alınan bir emirle 1nci Kore Türk Tugayı 8nci Amerikan Ordusu'na bağlandı. Tugaya kod adı olarak "North Star-Kuzey Yıldızı" adı verildi.

VIII. 30 EKİM 1950'DEN SONRA SAVASIN SEYRİ

A. BM Ordusu'nun Genel Karsi Taarruzu: (24 Kasım- 30 Kasım 1950):

25 Haziran 1950'de Dünyanın gözü önünde Güney Kore'ye saldıran Kuzey Kore Ordusu'nun taarruz hareketi kısa sürede gelişme gösterdi. Önce başkent Seul'u işgal eden Kuzey Kore Ordusu ardından geniş çaplı bir imha hareketine girdi.

Fakat ABD liderliğinde BM Ordusu ile destekli Güney Kore Ordusu, bu duruma daha fazla seyirci kalamayacağını ilan ederek devreye soktuğu ilave kuvvetlerle önce Pusan Limanı civarında başarılı bir savunma gerçekleştirip, ardından 15 Eylül 1950 tarihinden itibaren taarruza geçti.

15 Eylül 1950 tarihinde İnçon çıkarması ile koordineli olarak başlayan genel karşı taarruz hızla gelişerek 28 Eylül'de Güney Kore'nin başkenti Seul kurtarıldı. Kuzey Kore Ordusu tamamen dağıtıldı. Büyük bir kısmı esir veya imha edildi. İleri hareketine devam eden BM Ordusu 7 Ekim'de 38nci Paraleli'ye ulaştı, ardından 19 Ekim'de Kuzey Kore'nin başkenti Pjöngyong'la ele geçirildi. 20 Ekim'de 187nci Amerikan Hava indirme Alayı Sunçon'a indirildi. Aynı gün Wansong kıyılarında çıkarma yapıldı. 24 Kasım 1950'de Yalu Nehri'nin yani Çin sınırının 100-120 km güneyine kadar tüm Kuzey Kore toprakları ele geçirildi.²⁰⁷

BM Ordusu'nun taarruzları karşısında tutunamayan Kuzey Kore Ordusu hemen hemen personelinin, silah ve malzemesinin yarısından fazlasını kaybetti. Ordusu dağınık bir şekilde parça parça kuzeye çekilirken askerlerinin çoğu dağlara ve ormanlara kaçarak saklandı. Bu durumdaki Kuzey Kore Ordusu Yalu Nehri'ne

hazırlanmış olabilirdi. Yapılan kadro değişikliğinin ardından aradan çok uzun bir süre geçmeden tekrar eski kuruluşa dönülmesi de uygun olmamıştır kanaatindeyiz. **Kore Harbinde T.S.K'nin Muharebeleri**, s.79-80. **Kore Savaşı'ndan Alınan Dersler**, s.27-28. Dora, s.75-79. Sunalp, s.124-141. Yazıcı, s.125-126. Denizli, s.77-78. Yılmaz, **Yakın Dünya Harp Tarihi özetleri**, s.61.

²⁰⁷ **Kore Savaşı'ndan Alınan Dersler**, s.30.

100-120 km kalana kadar çekildi ve bu hatta savunmaya başladı. Çekilme sırasında dağlara ve ormanlara kaçan askerlerini yeniden örgütlemeyi başardı. BM Ordusu tarafından ele geçirilen topraklarda kalanlardan 30.000 kişilik bir gerilla gücü oluşturarak başarılı ve etkili bir gerilla savaşı yürütmeye başladı.

Birleşmiş Milletler Ordusu daha 38nci Paralel hattını geçmeden Komünist Çin Başbakanı Chou Enlai Pekin Radyosu'na verdiği demeçte "*Komsusu istilaya uğrarken Çin Ulusu kayıtsız kalmaz. Çin Ulusu her zaman Kore ulusu ile beraber olmuştur. Kore'yi kurtarmak için Kore Ulusunu destekleyecektir*"²⁰⁸. diyerek Komünist Çin'in desteğini açıkladı. Planlı bir şekilde Mançurya'daki Komünist Çin kuvvetleri takviye edildi. 8 Temmuzda 116.000 kişi olan Çin Kuvvetleri 16 Temmuzda 350.000 mevcutlu emniyet birlikleri ile birlikte 850.000 kişiye yükseltildi. 1950 yılının Haziran ayında Lin Piao komutasında 600.000 mevcutlu 4ncü sahra Ordusu, Kore sınırına intikal ettirildi. Yaz boyunca diğer ordular da hududa yanastırıldı. BM Ordusu'nun 38nci paralel hattının kuzeyine geçmesi ile birlikte Komünist Çin Orduları da Yalu Nehri'ni geçerek Kuzey Kore'ye girmeye başladı. Çin Ordusu gündüzleri sık ormanlar, derin vadiler arasında saklanarak, geceleri gün ağarana kadar yürüyerek cepheye yanasmaya başladı. Kasım ayının ortasında gizlice Kuzey Kore topraklarına sızdırılan Çin kuvvetlerinin mevcudu 800.000 kişiyi geçti. Komünist Çin; son taarruzuna hazırlanan 250.000 mevcutlu BM Ordusu'nun karşısına 800.000 askerini savaş ilan etmeden ve gizlice tertipledi. Üstelik güçlü istihbarat ağı sayesinde ABD Ordusu'nun zayıf yönleri hakkında gerçekçi tespitler de yapmışlardı. Baskomutan Lin Piao yayımladığı istihbarat raporunda: "*Amerikan Ordusu'nun piyadeleri zayıftır. Ölmekten korkarlar. Ne taarruza ne de savunmaya dayanıklı degillerdir. Daima uçaklara, tanklara ve topçuya güvenirlir. Gerileri kesilince bütün ağır silahlarını terk ederler. Yalnız gündüz muharebe edebilirler. Gece muharebelerine ve süngü muharebelerine alışkin degillerdir. Yenilirlirse düzenli geri çekilemezler. Havanlarını kullanamadıkları zaman felç olurlar. Moralleri bozulur, suurlarını kaybederler. Gerileri kesilince çok korkarlar. Ulastırma araçları hareket edemeyince piyade, muharebe kudretini kaybeder.*"²⁰⁹ derken, bir yandan düşman hakkında ne kadar kesin bilgilere sahip olduklarını gösteriyor, diğer yandan da kendi askerlerinin maneviyatını yükseltmeyi amaçlıyordu.

²⁰⁸ Öke, s.81.

²⁰⁹ **Kore Savaşından Alınan Dersler**, s.32. **Kore savaşında T.S.K'nin Muharebeleri**, s.193.

Çin Ordusu bütün hazirliklerini yaparak gizlilik içinde kesin darbeyi vurmak için BM Ordusu'nun taarruza başlamasını beklemeye başladı²¹⁰.

ABD ağırlıklı, Güney Kore ve hür dünya devletlerince desteklenen BM Ordusu için şartlar, genel bir taarruzu kaçınılmaz kiliyordu. 7 Ekimde Washington'un ikna gücü ile BMde Mac Arthur'un Kuzey Kore topraklarına girmesi onayı da alındı.²¹¹ Yapılan planlamalara göre artık Kuzey Kore Ordusu'na son darbeyi vurarak direnisini tamamen kırmak ve sinira kadar bütün Kore topraklarını isgal etmek, böylece savası bitirmek zamanı gelmişti. 24 Kasım'da Doguda 1 ve 3ncü Güney Kore Kolorduları ile 10ncu Amerikan Kolordusu, ortada 2nci Güney Kore Kolordusu ve batıda 1nci ve 9ncu Amerikan Kolorduları'ndan oluşan 8nci BM Ordusu olarak taarruza başlandı. Bu taarruza Kore Türk Tugayı da 26 Kasım aksamından itibaren 9ncu Amerikan Kolordusu'nun ihtiyatı olarak katıldı.²¹² Her şey planlandığı şekilde gidiyordu ki hiç beklenmeyen bir şey oldu. Aylardır kesin ve kalıcı bir darbe vurmak için bekleyen Çin Ordusu aniden ortaya çıkiverdi²¹³. Çin Ordular grubu Komutanı Lin

²¹⁰ **A.g.e.** s.31. Burada Çin Ordusu'nun kendi gücünün farkında olarak gizliliğe son derece önem vermesi, geceleyin hareket etmeye özen göstermesinin yanında BM Ordusu'nun haber alma yönünden ne kadar zayıf oldukları göze çarpmaktadır. Sadece hava kesfi ile yetinilmiş, kara kesfi ve istihbarat faaliyetlerine gereken önem verilmemiştir. Hatta basında ilan edilen Çin Basbakanı Chou En-lai'nin "*Komsu Kuzey Kore' nin güvenliği tehlikeye düştüğünde Çin gereken yardımı yapacaktır*" açıklaması bile istihbarat olarak değerlendirilmemiştir. Zira tipki kuzey Kore Ordusu'nun ilk taarruzunda olduğu gibi, ne 800.000 kişilik Çin Ordusu'nun taarruz edeceği, ne de gücü ortaya çıkarılamamıştır. Deyim yerinde ise BM Ordusu Çinliler tarafından gafil avlanmıştır. **A.g.e.** s.45.

²¹¹ Öke, s.81. BMin bu onayında yine de ihtiyat payı saklı tutuluyor, Mac Arthur'un savası tirmandıracak hareketlerden kaçınması tavsiye ediliyordu. Zira ne ABD destekli BM, ne de Rusya savasın tirmandırılmasını göze alabilecek konumda değildi. Yalnız Mac Arthur'un düşüncesinde ise Komünistler tamamen yeryüzünden silinmeliydi. Bu düşünce ve hesapsız uygulamaları, O'nun Amerikan Baskanı ile aralarının açılmasına ve ileride emekliye sevk edilmesine neden olacaktır. **A.g.e.** s.82.

²¹² **Kore Savası'ndan Alınan Dersler**, s.30 -31.

²¹³ Çin Ulusunun ekonomik güçsüzlüğünü çok iyi bilen ve değerlendiren Liderleri Mao Tse Tung ordusunun savas stratejisini on noktada toplamısti:

1. Fakir bir orduyuz, her türlü bütünleme kaynaklarımız düşmanın derinliğindedir. En iyi kaynağın cephe de olduğu unutulmamalıdır.

2. Gündüz saklanmalı, gece sessizce sokulup, düşmanın zayıf tarafından vurup derinliğe dalarak onu kusatmaya çalışılmalıdır. Fakat hareket, gecenin karanlığından faydalanarak sonraki düzenin alınabilmesi için yeteri kadar erken bitirilmelidir.

3. Büyük kuvvetlere çatmaktan çekinilmelidir. İhtiyat, geri teskilleri ve karargahlar hedef alınmalı, onları kusatıp düşman parça parça imha edilmelidir.

4. Önce parçalanmış ve kusatılmış düşmana vurulmalı, sonra onun esas güçlerine taarruz edilmelidir.

5. Hazırlıklı olunmayan çatışmalara girmekten kaçınılmalı, zaferi garanti etmeyen hiçbir savaşa girilmemelidir.

6. Savasta asıl amaç arazi elde etmek değil, düşmanı yok etmektir.

Piao beklenen darbesini indirmisti. Önce BM Ordusu'nun taarruzlari durdu, sonra da panik halinde geri çekilme basladi²¹⁴.Iste Birinci Kore Türk Tugayi'nin kahramanlik destanlari yazarak girstigi Kunuri Muharebeleri, Çin taarruzlarini geciktirmeye ve BM Ordusu'nun geri çekilmesini kolaylastirmaya yönelik olarak cereyan etmistir. Türk Tugayi'nin BM Ordusu'na kazandirdigi üç altin gün savasin bir noktada kaderini degistirdi. Mehmetçigin süngüsü, dosta da düşmana da her zamankinden çok daha keskin ve pariltili göründü. Mehmetçik her türlü olumsuz kosula ragmen kahramanca savasti ve öldü.

B. 1nci Türk Tugayi'nin katildigi muharebeler:

1. Geri Bölge Emniyeti Görevi: Pusan Limani'ndan Taegu'ya intikal ile Orada hazirliklarina devam eden Kore Tugayi'na verilen ilk görev **“Taegu ile Taejon arasindaki daglarda gizlenen ve firsat buldukça asagi inip yollarda konvoylara saldiran gerillalari temizlemek, yol ve köprüleri emniyette bulundurmakti.”**

Tugay bu görevi 25nci Amerikan Tümeni'nin emrinde olarak yerine getirmek üzere 10 Kasim 1950'de Taegu'dan Changdan Bölgesi'ne hareket etti.13 Kasim'dan itibaren de bu bölgede faaliyette bulunan Amerikan birliklerinden geri bölge emniyet sorumlulugunu almaya basladi. Tugay 15-19 Kasim 1950 günlerinde Soeul'un 60-100 km kuzeyinde bulunan 25nci Tümenin geri bölgesini almak suretiyle bu tümenin Sunghon bölgesinde toplanmasini ve bir kisim gerillalarin temizlenmesini sagladi.Bu sirada 8nci Ordu genel bir taarruza hazirlaniyordu.9ncu Kor. a ise bu taarruza Ordu'nun merkezinde katilma görevi verilmisti. 9ncu Kor. Kurulusundaki 25nci Tümen K. Ligi'nca Tugaya toplanma emri verildi.²¹⁵

2. Kunuri Muharebeleri (26- 30 Kasim 1950) : 24 Kasim 1950'de 8nci Ordu planlandigi gibi taarruza basladi. 26 Kasim'da Çin Ordusu'nun çok siddetli karsi

7. En önce küçük yerlesim birimlerini, sonra da büyük sehirleri ele geçirmeye çalisilmelidir. Kuvvetli savunulan sehirler için sartlarin olgunlasmasi beklenmelidir.

8. Uzun süreli bir harekatta aradaki bosluklarda, birlikler dinlendirilmeli, egitimleri pekiştirilmelidir.

9. Düşmani hareket halinde iken yakalamali ve imha etmelidir. Bu nedenle taarruzi taktige önem vermelidir.

10. Savasi basari ile bitirecek her türlü hile kullanilmalidir. **A.g.e**, s.31-32.Yazici, s.213-214.Çin Ordusu'nun 1951yilindaki genel durumuna iliskin ayrintili bilgi için bakiniz. **Kore Harbi'nde T.S.K' nin Muharebeleri**, s.172- 191.

²¹⁴ **Kore Savasi'ndan Alinan Dersler**, s.32.

²¹⁵ Yilmaz, **Yakin Dünya Harp Tarihi Özetleri**. s.56.

taarruzlari karsi taarruzlari sonucu BM 8nci Ordusu'nun taarruzu önce durakladi daha sonra da cephe yarilarak geri çekilme basladi. Bu durumda 1ve 9ncu Amerikan Kor.lari kusatilmakla karsi karsiya idi.9ncu Kor.un ihtiyat görevi alan Türk Tugayi'na dogu yanin emniyete alinmasi görevi verildi.

Tugay bu görevi yapmak üzere Tochon istikametinde yürüyüşe basladi. Yürüyüş devam ederken, 9ncu Kor. K.liginca Wavon'a dönülmesi emredildi. Ancak üzerinde bulunan yol çok dar, etrafi sarp olduğundan dönüş çok zor oldu ve vakit kaybedilerek karanliga kalindi. Bu sirada Tugayin gerisinde kalan kesif takimi düşmanın baskinina ugradi ve agir kayiplar verdi.²¹⁶

a. Wavon Muharebesi: Kesif takiminin baskina ugradigi sirada Wavon bölgesinde bulunan Tugayin diger unsurlari Wavon Bogazi grisinde savunma için tertiplendi. 28 Kasim sabah alaca aydinlik baslangicinda düşman ile temas saglandi. Üstün kuvvetlerle iki taraftan kusatici sekilde baslayan düşman taarruzlari güçlükle durduruldu. Her iki taraftan kusatılma durumunda kalmamak için Tugay Komutanligi'nca, gece muharebeyi keserek 7 km batidaki Sinim-ni Bölgesi'ne çekilme kararı verildi. Böylece burada yapılan muharebeler ile düşman bir gün geciktirilmis oldu.

b. Sinim-ni Baskini ve 29 Kasim 1950 Muharebeleri: Düşmanın siki takibine ragmen Sinim-ni'ye çekilen Tugay yol mihverinin kuzeyinde 2nci P.Tb.u , güneyinde 1nci P.Tb. , 3ncü P.Tb da ihtiyatta olmak üzere tertiplendi. Düşmanın baskin seklindeki taarruzuna maruz kalan ihtiyattaki 3ncü P. Tb ile Topçu Tb. u çekilmek zorunda kaldilar. Bunun yani sira 2nci P. Tb. ile 1nci P.Tb. 'nun 2nci Bl. ü 29 Kasim öğleye kadar mevzilerini basari ile savunarak muhafaza ettiler. Özellikle 2nci P.Bl .ü yan ve gerileri sarmak isteyen düşmani, süngü hücumu ile püskürttü. Cephanesi tükendiğinden düşmandan ele geçirdigi silah ve cephaneyi kullanarak kahramanca savasti ve mevzilerini terk etmedi.

Düşman ile siki bir muharebeye tutusmus olan 2nci P.Tb ve 2nci P.Bl. 29 Kasim günü öğleye dogru yapılan karsi taarruzla muharebeden siyirilarak Pongmyongnu Bölgesi'ne çekildiler.

²¹⁶ A.g.e, s.56-57.

c. Pongmyongnu (Kaechon) Muharebesi: Pongmyongnu Bölgesi'ne çekilen Tugay, bu bölgede savunma için tertiplendikten sonra, üstün düşman kuvvetlerinin taarruzlarına maruz kaldı. Bunun üzerine her iki taraftan kusatılmamak için geri çekilmeye karar verdi.

Türk Tugayı'nın katıldığı ilk muharebeler olan Kunuri muharebeleri sonunda Wavon, Sinim-ni ve Kaechon Bölgesi'nde üstün düşman kuvvetlerine karşı subay astsubay ve erlerin üstün gayretleri ile yalnız basına savastı ve ağır zayıatlar verdi. Fakat neticede 9ncu Kor. nun yan ve gerilerine inmek isteyen düşman kuvvetlerini 3 gün boyunca oyalayarak 8nci BM Ordusu'nun geri çekilmesini sağladı.

d. Kunuri Bogazi'ndan çekilme (29/30 Kasım 1950): Kaechon-Kunuri arasında bulunan 4 km uzunluğundaki Kunuri Bogazi'nin her iki tarafı da düşman gerilla güçleri tarafından tutulmuştu. Tugay bu bogazi 29/30 Kasım gecesi Amerikan P.Tb.ve tankları himayesinde geçerek çekilecekti.

Tugayın Topçu Tb. ve 2nci P.Tb en önce çekildiğinden ateş yemeden Kunuri'ye oradan da Pyongyang'a kadar çekildi. Fakat diğer unsurlar Bogazi geçerken muhtelif istikametlerden yoğun bir ateşe maruz kaldılar.

Saat 03:00 sularında 4 Amerikan uçağının düşman mevzilerini isabetli bir şekilde bombalaması ve Tümen tanklarının bogazi zorlamalarının yanında, Türk birlikleri de süngü muharebeleri ile bogazdan çıkabildiler. 30 Kasım 1950'de Kunuri'ye gelindi²¹⁷. Tugay buradan güneye çekilmeye devam ederek 1 Aralık 1950'de Pyongyang'da toplandı. Kunuri Muharebeleri'nde verilen zayıat, asker sayısının %15'i ağır silah ve araçların %70'ine denk geliyordu²¹⁸. Tugay, yeniden teskilatlanmak ve verdiği ağır zayıatın yaralarını sarmak amacıyla 3 Aralık'ta başlattığı kısmen tren kısmen de karayolu ile intikalini, 5 Aralık'ta Kaesong'ta toplanarak noktaladı. İlk karın Kore'ye düşüşü de o günlere rastlamıştı.

Ancak genel durum Kaesong' da uzun süreli kalmaya uygun değildi. Komünist Çin Orduları 25 Kasım'da başlattıkları büyük taarruzlarına siddetle devam ediyorlardı. 8nci BM Ordusu Imjin ırmağını savunmak üzere sol kanadını geriye

²¹⁷ **A.g.e.** s.58.

²¹⁸ Kunuri Muharebeleri'nden sonra verilen zayıatlar konusunda çeşitli bilgiler mevcut.Söyle ki; **Kore Harbinde Türk silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri**, 218 Şehit,94 Kayıp,455 yaralı,Toplam:767,**a.g.e.** s.138. Dora, 238 Şehit,418 Yaralı,197 Kayıp,Toplam:853.**a.g.e.** s.155. Yazıcı, 237 Şehit,387 Yaralı,201 Kayıp,Toplam:825.**a.g.e.** s.199.

almayı, Imjin-Yangyang hattında tutunamadığı taktirde Soeul'ü de bırakarak, Han Nehri'nin güneyine çekilmeyi tasarlıyordu. Bu nedenle Tugay, ikmal işlerini daha kolay yapabilmek için Soeul –Inchon Yolu üzerindeki Sosari'ye intikal emri aldı. 7 Aralık günü itibari ile Sosari'ye intikal etti. Orada daha önce lagvedilmiş olan 241nci Piyade Alayı yeniden kuruldu. Emir Genel Kurmay Başkanlığı'ndan gelmişti.²¹⁹

Kore'de katıldığı ilk muharebeler olan Kunuri Muharebeleri'nde toplam mevcudunun %15 ini kaybetmeyi göze alarak tek baslarına²²⁰ kahramanca savasan Mehmetçigin bu başarısı bütün BM Ordusu'nun moralini yükselten ve bütün Dünya basınında övgülerle anlatılan bir cesaret ve kahramanlık olayı oldu. Amerikalı General Marshall'a göre "*Türk Tugayı 8nci BM Ordusu'na 3 altın gün kazandırmıstı*²²¹". 8nci Ordu Komutanı General W. Valker'e göre ise "*25nci Tümen'le birlikte hareket eden Türk Savas Birliği gösterdiği kahramanca cesaret ile dört gün devam eden oyalama muharebeleri sayesinde ordunun çevrilmesine ve parçalanmasına mani olmuştur.*" Amerikan Kara Kuvvetleri Komutanı General Collins ise bir yerde daha önce kuskularını²²² gizlememiş olmanın utancı ile "*Türk Kuvvetleri Kore'de yaptığı savaşlarda umulanın ötesinde bir başarı göstermiştir.*" diyerek günah çıkartıyor ve ilave ediyordu."*Kahramanlığınızla övünebilirsiniz.*²²³

Mehmetçik gerçekten de kahramanlığı ile övünebilirdi. Çünkü Dünyanın diğer köşelerinde de bahis konusu hep O'nun kahramanlığı idi. İngiliz Savunma Bakanı Amanuel Shiwel:"...*Binlerce BM askerinin bir çemberden kurtuluşunu Türk Askerinin kahramanlığına borçluyuz.*" derken İspanya Basını da Batı Dünyası'nın kurtuluşunu Mehmetçigin maneviyatında görüyordu."*...Batı Dünyası Türk Askerinin maneviyati derecesinde asker yetistirmeye muvaffak olursa Avrupa rahat yaşayabilir*"

²¹⁹ **Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri**, s.136-137. Celal Dora'ya göre ise Alayın yeniden kurulu hale getirilmesine General Tahsin Yazıcı karar vermişti. **A.g.e**, s.155.

²²⁰ Güney Kore'li tarihçi ve askerlere göre ABD'li Komutanlar Türk Tugayı'ni biraz cömertçe kullandılar. Bazı Amerikalı yazar ve askerlere göre ise Türk Tugayı'nın Kunuri'de görevlendirilmesi, patlamış bira fiçisini bir ilaç tıpası ile tikamaya benzemektedir. Yılmaz, **Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri**, s.62.

²²¹ **Tercüman 20 yy Ansiklopedisi(Üçüncü Cilt)**, s.470.

²²² Cüneyt Akalin'a göre daha Türk Askeri'nin Kore'ye gönderilme kararının alınmadığı günlerde Türkiye de bulunan ABD Heyeti'nin resmi raporlarında " Türk Askeri'nin Kurtulus Savaşı'ndan beri savaş tecrübesi olmadığını, ellerinde bulunan demode silahlarla muharebe edemeyeceklerini, modern silahlara ise intibaklarının epey zaman alacağından bahsediliyordu. " **A.g.e**, s. 262.Yılmaz, **Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri**, s.61.

²²³ **Tercüman 20 yy Ansiklopedisi(Üçüncü Cilt)**, s.470.

Ünlü Türk dostu Fransız Yazar Claude Farrere'de bu münasebetle Türkiye'ye gönderdiği mektupta Türk Askeri'nin Bütün dünyaya kahramanlık örneği verdiğinden bahisle *"Kore'ye gönderilmiş olan Türk Tugay'i'nin en hasmetli secaat destanını yaratarak bütün dünyaya ve Birleşmiş Milletler Ordusu'na bir cesaret örneği verdiğini ilân eden haberleri isittigim zaman duyduğum derin sevinç ve gururu bildirmeyi bir zorunluluk saydım. Aynı zamanda bu husustaki sevincime, hayranlığima ve teessürlerime bütün Fransa'nın da istirak ettiğini belirtmek isterim. Sizin Anadolu'nuzun uzagında bulunan er meydanında şehit düşen magrur Türk evlâtlarının düşüncesi ile kalbimin kanadığını ilâve ederken asil Türkiye'ye derin bağlılığımın birlikte en sıcak duygularımı taktim eder, saygı hislerimin kabulünü rica ederim".*²²⁴Derken, dostluğun ve vefanın bir örneğini veriyordu.

Amerikan United Press Muhabiri William Burson'un yorumu ise oldukça ilginçti:*"Türk piyadeleri ve Amerikan tankçileri dün Komünist Çinlilere Kore Harbi'ne girdikleri günden beri aldıkları derslerin en acısını tattırmışlardır. Bu ders, soğuk ve sıcak çeliğin işbirliği neticesinde verilmiştir."*²²⁵

Türk Askeri'nin kendisinden beklenmeyecek derecedeki bu büyük başarısı yaşlı genç bütün Türk Milleti'nin göğüslerini kabartmıştı. Nasıl kabartmış ki? Yoksa onlar, insanlık tarihinin her sayfasına adını altın harflerle yazdırmış bir milletin torunları değil miydi? Adnan Menderes Türk Milleti'nin Başbakanı sıfatıyla ile Kore Türk Silahlı Kuvvetleri'ne yayımladığı mesajda Kore'ye barış ve hürriyetin korunması yüksek idealini gerçekleştirmek üzere gidildiğinden bahsederek, bu ideal uğrunda diğer müttefik devletlerle müşterek girilen hak ve adalet mücadelesinde Mehmetçik'in göstermiş olduğu kahramanlığı övmüş ve mesajını *"...Hükümet olarak, kendisine tevdi edilen bu çok şerefli vazifeyi bu kadar büyük başarı ile ifa ederek bütün sulh ve hürriyet dünyasının hayranlığını kazanan basta kıymetli şahsiyetiniz olmak üzere cesur ve kahraman evlatlarına samimi taktir ve şükranlarımı sunarım."*²²⁶ şeklinde noktalamıştır.

²²⁴(Çevrimiçi) [www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/Ayin Tarihi/1950/ Aralik 1950.htm](http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/Ayin_Tarihi/1950/ Aralik_1950.htm), 30 Aralık 1950.

²²⁵(Çevrimiçi) [www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/Ayin Tarihi/1950/ Ocak 1950.htm](http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/Ayin_Tarihi/1950/ Ocak_1950.htm) , 23 Ocak 1951

²²⁶ Elmas, s.84.

Genel Kurmay Baskani Orgeneral Nuri Yamut'un mesaji ise soyledir:

Kore Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı'na ve O'nun bütün mensuplarına;

Aziz evlatlarımız, yigit askerlerimiz! Mücadelenin en güçlü hal ve sartlarını karsilayarak, milletimizin verdigi serefli vazife yolunda ve büyük cetlerinizin yarattigi serefle, ananelerimize uygun ve layik sekilde savastiginizi öğreniyorum. Çetin savas günlerinizden birine rastlayan 27 Kasim 1950 tarihinde TBMM'nin sizlere selam ve sevgisini iletmeye karar verdigini bildirmekle bahtiyarim.

Asil Türk Milleti'nin, Türk Askeri hakkında daima besledigi güven duygusuna baglilikini Kore'de bir kere daha göstermis oldunuz. Dost, düşman ve istisnasiz bütün dünya sizin kahramanliginizin hayrani ve takdirkari oldu. Türk Askerlerinin degerlerini bütün dünyaya göstermek gibi büyük ve serefli vazife yapmak sizin payınıza düstü. Bundan dolayi hakikaten talihli ve bahtiyarsiniz.

Mukaddes sehitlerimizin yeri Milletinin kalbidir. Bütün dünyanın hürmet ve taktir duygulari da onlara çelenktir...²²⁷ Nuri Yamut, Orgeneral, Genel Kurmay Baskani

TBMM Baskanligi, D.P Konya Milletvekili Saffet Gürel ve arkadaslarinin önerisiyle²²⁸ yayimladigi mesajda görüslerini, Mehmetçigin kahramanliginin bütün dünya basininda yer buldugunun altini çizerek "...Gerçek barisi korumak ve kurmak azmiyle BM etrafında toplanan demokrat cephe milletleri ile samimi bir isbirligi tesis eden milletimizin bu fedakar ve cesur çocuklarının muvaffakiyetleri bütün yurttta heyecan ve alaka ile takip edilmekte ve gögüsler iftiharla kabarmaktadır. Türk milletinin hakiki rey ve iradesi ile tesekkül eden Büyük Millet Meclisimizin de hissiyati hiç kuskusuz bu merkezdedir. Tezahür eden bu duygu ile bayragimizin seref ve itibarini milletimize hak, liyakat ve vazife severlikle temsil eden evlatlarimize BMM' mizin selam ve sevgilerinin duyurulmasinin karar altina alinmasini saygi ile arz ederiz.²²⁹" seklinde ifade ediyordu.

Türk Basini da Mehmetçige olan hayranligini ifade etmekten geri kalmamistir. Abidin Daver Cumhuriyet'teki kösesinde "...Türkler bu endiseli günlerde

²²⁷ Denizli, s.111-112.

²²⁸ Öke, s.106.

²²⁹ **Cumhuriyet**, 8 Aralik 1950.

*Amerikan Halki'na ümit verdiler ve cesaret asiladilar. Türkler gibi müttelikleri olduğu için Amerika bahtiyardir. Amerikan Kamuoyu Türk Tugayi'nin sayesinde cephenin ikiye bölünmediğini ve 8nci Amerikan Ordusu'nun bozulmadan geriye çekildiğini biliyor...*²³⁰Derken Amerikan Kamuoyu'nun Mehmetçigin kendilerine kazandırdıklarının farkında olduğunu dile getiriyordu.

Asim Us da konuyu vatan savunması yönünden ele alıyor, Mehmetçigin gösterdiği kahramanlığın kıymet derecesini kendince şu şekilde ölçüyordu: "... *Bir ideal uğrunda yapılan bu fedakârlık, anavatan tehlikesi karşısında ne olabileceği hakkında düşmanlara bir fikir vereceği için, ayrıca kıymetlidir...*²³¹." Hüseyin Cahit Yalçın da Mehmetçigin hakkını teslim edenlerdendir: "...*Kore'de vazifelerini yapan, Kore'de Türk Vatani'nin ve insanlığın selâmet ve şerefi için çarpışan Mehmetler, bütün cihan karşısında yüzümüzü ağartıyorlar, Türk'ün haysiyeti ve İtibarını yükseltiyorlar. Sagol! Mehmetçik...*²³²"

Türk İnsanı da Mehmetçiğe olan şükran duygularını karınca karınca el emeği göz nuru ile işlediği hediyeleri göndererek dile getiriyordu. Bunlardan Adana Kız Sanat Enstitüsü öğrencilerinin hazırladıkları Türk Bayrağı ve Galatasaray Lisesi Öğrencileri'nin kendi kanları ile boyayarak, kösesine 'beraberiz' şeklinde not düştükleri Türk Bayrağı²³³ en ilginç olanlarıdır.

3. Diğer Muharebe Görevleri:

7 Aralık 1950'de Kunuri Muharebelerinin yaralarını sarmak ve 241nci Piyade Alayı'ni yeniden kurmak üzere Sosari'ye çekilen Türk Tugayı, Amerikalıların düzenli işleyen lojistik sistemi sayesinde eksiklerini kısa sürede tamamlayarak 14 Aralık'ta Türk Tugayı 25 nci ABD Tümeni'nin emrinde Kumpo Yarımadası'ni savunma görevi aldı. Bu sırada Çin Orduları Pyongyang'a girmiş Seul'e doğru taarruzlarını sürdürüyordu. 8nci BM Ordusu sağ kanadını Imjin Nehri'nin gerisine çekince, sol kanadındaki Kumpo Yarımadası'nın savunulması zorunlu oldu. Bu görev Türk Tugayı'na verildi. Türk Tugayı, düşmanın 8nci BM Ordusu'nun gerisine sarkarak çembere alabileceği bu kritik arazi kesimini 1 Ocak 1951 gününe kadar 17 gün süre

²³⁰ "Amerika Türkiye'ye Minnettardir.", **Cumhuriyet**, 4 Aralık 1950.

²³¹ **Vakit**, 15 Aralık 1950.

²³² "Mehmetlerimiz", **Ulus**, 3 Aralık 1950

²³³ Bu bayrak halen Harbiye Askeri Müze'de Kore Bölümü'nde sergilenmektedir. Bkz: Ekler- Fotoğraflar.

ile terk etmedi. Fakat beklenen olmadı ve Çin kuvvetleri Kumpo Yarımadası'nın savunulması esnasında Türk Birlikleri'ne çatmadılar. Ancak Tugay, cepheden yaptığı taarruzlarını hızla sürdüren Çin Ordusu karşısında geri çekilen BM Ordusu ve 25 nci ABD Tümeni'nin emrinde artçı görevinde, bulunduğu mevzilerden 100 km kadar güneye çekildi. Yeni savunma hattı Ansong Nehri civarında oluşturuldu ve Türk Tugayı 6 Ocak 1951'de Chonan Bölgesi'nde ihtiyata alındı.²³⁴ Çin Ordusu'nun genel taarruzu BM ve üye devletlerde tedirginlik yaratmıştı. Aralık 1950 başlarında İngiliz Başbakanı Washington'a gelerek Başkan'la görüşecek ve iki lider ateskes zamanının geldiğine karar vereceklerdi. Bu maksatla derhal BM devreye girdi. Barış teklif etti. Ancak her iki taraf da kendi görüşünde ısrar edince bir ilerleme sağlanamadı.²³⁵

Çin'in barışa yanaşmayan tavrı üzerine BM Ordusu yeniden taarruzi kesif hareketlerine girişir. Bu defa maksat, **düşmanı yıpratarak muharebe azmini kırmak** olarak seçilmiştir. Bu taarruzlara Türk Tugayı da 24 Ocak–27 Ocak 1951 tarihleri arasında Kumyangjang-ni Bölgesi'ni ele geçirmek için katılır. Bu çarpışmalar Tugayımızın, Kunuri'den sonra hazırlıklı ve planlı olarak icra ettiği taarruzlardır. Bu nedenle düşmana verdirilen zayıflık da ele geçirilen arazi kesimi de beklenmeyen ölçüde olmuştur. Birliğimiz 10 km kadar ilerleyerek bu bölgedeki düşman mukavemetini kırarken, düşmanın bıraktığı ölümlerin çoğunluğunun alınlarından vurulmuş olmaları propaganda malzemesi bile yapılacaktır.²³⁶

Çin Ordusu karşısında mütemadiyen çekilen BM Ordusu, Türk Tugayı'nın elde ettiği bu başarı sayesinde Çin Ordusu'nun da yenilebileceği gerçeğini gördü. Bu muharebelerin sonucunda işgal edilen mevziler, Kore Savaşı'nın bitimine kadar BM Ordusu'nun son savunma hatları olarak kaldı ve BM Ordusu bu noktadan sonra bir adım bile geri çekilmedi.²³⁷ Savaşın kaderini yine Türk Tugayı belirlemişti. Verilen ödül de o derece onurlu idi. Türk Tugayı'na ABD Kongresi'nce **Mümtaz Birlik**

²³⁴ **Kore Savaşı'ndan Alınan Dersler**, s.43.

²³⁵ Öke, s.118.

²³⁶ Denizli, s.136-137. Amerikan Uçaklarından Çin mevzilerine atılan propaganda broşürlerinden birinde "Cengaver Türk Kuvvetlerine rastladınız. Çin Komünist Askerleri, ölmeyiniz! Kore'de BM Askerlerine karşı harp ilan eden ihtiyar Mao, askerlerinin üçte birini zayıf etti. Silahlarınızla birlikte teslim olunuz!" görüşleri yazmaktadır. **A.g.e.** s:136. Benzer bir propaganda belgesini Çin Uçakları da Kore'de Türk mevzilerine ,hem de Nazım Hikmet'in şiirini kullanarak atmışlardı. Altınur Kılıç, bu belgenin Türk Askeri üzerinde büyük menfi tesir yarattığını ifade ediyor. **Türkiye**, 22 Ocak.2002.

²³⁷ **Kore Savaşı'ndan Alınan Dersler**, s. 52.

Nisani verilmisti.²³⁸Tugay Komutani da ayrica Güney Kore Cumhurbaskanligi Birlik Nisani ile ödüllendirilmisti.²³⁹

Tugay bundan sonra 11 Subat 1951 tarihine kadar çeşitli mahdut hedefli taarruzlar etti. Bu taarruzlar ile düşmanın mukavemet ettiği bölgeler bertaraf edilerek düşmanın Han Nehri Kuzeyine çekilmesi saglandı. Tugay bu görevden sonra ihtiyata alındı.²⁴⁰

Daha sonra da BM Ordusu'nun mahdut hedefli yıpratma taarruzlari devam etti. Türk Tugayi 5-21 nisan 1951 tarihleri arasında nehir geçiş hareketini müteakip taarruz muharebelerine katildi. Nihayet 21 Nisan 1951'de ulasilan hatlarda kalinarak savunmaya geçildi. Bu tam Çin Muharebe doktrinine uyan bir durumdu. BM Ordusu kendi üs bölgesinden oldukça ileri yanasmis, genis bir bölgeye dagilmis ,geri bölgesi ile ikmal hatlarini zayıflatmis, kendisi için taarruza ugrayacağı bir ortam yaratmisti. Amerikan Disisleri yetkilileri bu durumu 'tuzak' olarak nitelemekte ve sorumlu olarak da Baskomutan General Mac Arthur' u görmekteydiler. Kendine fazla güvenen General "**Kore'den Kizillari defedecegim**" diye paldir küldür kuzeye tasmis, Çin'in tepkisini adeta davet etmistir. BM Askerlerinin bos yere telef olmasına sebep olan da O'dur. Baskan'in tam da BM'i içine düştüğü girdaptan kurtarmak adına Ateskes tesebbüslerine islerlik kazandirmayi planladigi sirada, Mac Arthur'un 24 Mart 1951'de Tokyo'da yaptığı "*Baris isteniyorsa düşman ateskesi derhal kabul etmelidir*" seklindeki çıkisi, Baskent Washington'da sok yaratir. Zira bu bir nevi meydan okumadir. Ancak bu meydan okumayi ne ABD ve ne de BM göğüsleyecek durumda olmamanin yaninda, Çin de bu meydan okumayla BM'in kendisine daha fazla yüklenecegi endisesine düşerek savasi daha da tirmandirirsa isler iyice çıkmaza girecektir. Baskan Truman bu gelisme üzerine tasarladigi ateskes düşüncesinden vazgeçer. Ancak kudretli General Mac Arthur'u da görevden alır. Baskan'in emri ile 11 Nisan 1951 de BM Ordulari Komutanligi'na General Ridgway, 8nci Ordu Komutanligi'na ise James Van Fleet getirilir.²⁴¹

²³⁸ Veli Yilmaz, **Yakin Dünya Harp Tarihi Özetleri** s.58. **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri**, s. 214-217.Nisan, 6 Temmuz 1951 de 8nci Ordu komutani General Van Fleet tarafından 241nci Alay sancagina törenle takilir.17 Eylül 1952'de de Güney Kore Cumhurbaskani Syngman Rhee yine bir törenle General Yazici'ya Türk Tugayi'na minnettarliklarinin ifadesi olan nisani takar.Öke, s.127.

²³⁹ Denizli, s.133.

²⁴⁰ Yilmaz, s.58.

²⁴¹ Denizli, s.143. Öke, s.131-133. Havacilik Tarihinin o ana kadar kaydettiği en büyük jet uçaklari muharebesi de o günlere rastlar.12 Nisanda Sinuiju üzerinde 32 Adet B-29 Uçagin

22 Nisan 1951 günü Çin'in beklenen ilkbahar taarruzlari baslar.²⁴²Yeni Komutan BM Ordusu'na derhal çekilme emri vermistir²⁴³. Ancak Türk Tugayi bulundugu mevzileri savunmaya devam edecektir²⁴⁴. 22–23 Nisan gecesi Tugay, cephesine bir tümenden fazla düşmanın yogun taarruzuna maruz kalir. Düşman topçusu ve havancilari araliksiz atese devam eder. Türk Tugayi'nin sag kanadini korumasi gereken Amerikan 24 Alayi mevzileri terk ettiginden düşman bu bölgeye mukavemetsiz sizar. 9ncu bölüğümüz cepheden ve dogusundan sarilmistir. Bölük süngü ve bomba muharebeleri ile güçlülkle yerinde tutunabilmektedir. 9ncu Bölüğün savunma bölgesinde topçu ileri gözetleme subayi Üstegmen Mehmet Gönenç'ten su telsiz mesajı alinir:

-Düşman buldugumuz tepeyi isgal etti. Çok sehit verdik. Telsizcimiz sehit oldu. Koordinatlari veriyorum. Bataryalar ates etsin.

Alay topçu irtibat subayi derhal cevap verir:

- Verdigin koordinatlar buldugun yerdir.

Üstegmen Gönenç israrlidir:

-Evet öyle. Biz düşmana esir olmak istemiyoruz! Bizi onlara teslim etmeyin! Vasiyetimiz su: Bizleri kendi ateslerimizle sehit ediniz! Tekrar koordinatlari veriyorum. Bütün bataryalar buraya ates etsin! der ve sesi kesilir. Mesaji alan Yüzbasi Refik Soykut yüreginden vurulmus gibidir. Topçu Tabur karargahinda²⁴⁵ da bir ölüm sessizligi vardir. Karargahin bütün subaylari bu telsiz haberinin canli sahidi olmuslardir. Harp tarihinde ilk kez görülen bu durum karsisinda verilen karar Ütgm.Gönenç'in vasiyetine uymak yönündedir. Gözyaslari içinde toplar atese baslar. Yalniz topçu taburu degil, tüm tümenin toplari ayni hedefe ates etmeye baslamistir.²⁴⁶

refakatinde 115 F-84 ve F-86 uçağı Rus yapımı 80 MIG-15 ile karsilasti. Bunlardan 46 tanesini tahrip ve hasara ugratti. Sunalp, s.66.

²⁴² Dora, s.318.

²⁴³ Çin Ordusu'nun bu genel taarruz ile elde ettikleri arazi parçası BM Ordusu'nun daha önceden planlanmış çekilmelerle terk ettikleri kısımlardan ibaretti. Sunalp,s.68.

²⁴⁴ Öke, s.133.

²⁴⁵ Öke, s.134.Telsiz basında Üstegmen Gönenç in ates istegine sahıt olan subaylar: Yarbay Tahsin Kurtay, Binbasi Ahsen Saya, Binbasi Semsı Eralp, Yüzbasi Alaettin Haydaroglu.

²⁴⁶ **A.g.e.** s:133–134.**Kore Harbinden Alinan Dersler**, s.62.

Çin Ordusu'nun Kore ve Mançurya' daki bütün kuvvetlerini cepheye getirip yigarak kesin bir sonuç almak azmi ile gıristikleri bu taarruzlarda²⁴⁷ , birliklerimiz üstün dūsman güçleri karsisinde güçlölkle muharebeye devam etti. Nihayet Tugay Komutan vekilinin emriyle 23 Nisan 1951 de bölüklerimiz geri çekildi. Birliğimiz daha birkaç gün önce taarruz etmek için geçtikleri Hantan Nehri'ni bu defa ters yönde geçmek zorunda kaldı. Geri çekilme güç şartlar altında gerçekleştirildi. Birliğimiz bu muharebelerde 66 şehit,35 yaralı,105 kadar da esir ve kayıp verdi.²⁴⁸

Bu muharebelerin sonunda BM Ordusu'nun planlı olarak basarılı bir şekilde geri çekilmesi, Çin Ordusu'nun taarruz gücünü kırmis ve 1 Mayıs 1951 tarihi itibari ile Çin taarruzları tamamen durmustu. Ancak cephe gerisinde yaşananlar yeni bir taarruza hazırlık emareleri gösteriyordu. Nitekim 16 Mayıs'ta yeniden genel taarruza geçildi. 160 km lik cephenin bir çok noktasından başlayan bu taarruzla Çin Kuvvetleri 18 Mayıs' ta BM Ordusu'nun asil muharebe hatlarına çatmisti. BM kuvvetlerini mevzilerinden söküp imha etmeyi amaçlayan Çin Birlikleri büyük kayıplar vermek pahasına üç sün süre ile kesintisiz olarak taarruz ettiler. Ancak BM Ordusu'nun inatçı direnisi Çin Ordusu'nun basari sansini tüketmis bulunuyordu. 21 Mayista Çin taarruzları bir kez daha durdu.²⁴⁹

Bu defa üstünlük yine BM Ordusu'na geçmisti. Yorgun Çin Birlikleri'ni sasirtarak taarruza geçen BM Ordusu bir hafta içinde 38nci paralele tekrar ulasti. Bu geçen bir hafta zarfında Çin Ordusu 100.000 den fazla kayıp 12.000 esir verdi. Taarruz eden 21 tümenin 16 si % 50 mevcudunu yitirdi. Bu sonuç Çin Ordusu için Kasim-1950 den sonra uğranılan en büyük kayıp oldu.²⁵⁰

1nci Türk Tugayı da 20 Mayıs- 16 Kasim 1951 tarihleri arasında emrinde bulunduğu 25nci Amerikan Tümeni'nin bir unsuru olarak çeşitli taarruz muharebeleri gerçekleştirdi. Bu muharebeler sırasında 2nci Degistirme Tugayı'nın personeli geldikçe 1nci Tugayın aynı sayıdaki personeli ile degistirildi.²⁵¹ Bu muharebelerde taraflar birbirlerine net üstünlük sağlayamadılar. Kore'de artık mevzi harbi baslamisti.²⁵²

²⁴⁷ Öke, s.135.

²⁴⁸ Veli Yılmaz, **Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri** ,s.58–59.

²⁴⁹ Sunalp , s.68.

²⁵⁰ **A.g.e.** , s.69.

²⁵¹ **Kore Harbinde T.S.K.nin Muharebeleri** , s.328.

²⁵² Yılmaz, **Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri** , s.59.

C. 2nci Türk Tugayi'nin Muharebeleri: 16 Kasim 1951'de 2nci Degistirme Tugayi Tuggeneral Namik Argüç'ün emir ve komutasinda cephe sorumlulugunu üzerine adi. Birliklerimiz 17 Kasim ile 20 Aralik 1951 arasinda asil mevziye veya muharebe ileri karakol mevzilerine düsmanin küçük birliklerle kesif ve esir yakalamak maksatli yaptigi baskinlar yüzünden geceleri silah basinda geçirdi.

Tugay 20 Aralik 1951 de, Chuncon' un 15 Km kuzey batisindaki Sindangni'de ihtiyata alindi ve 24 Subat 1952'ye kadar egitimle mesgul oldu.24 Subat 1952'de 8nci Ordu'nun dogu kanadi yakininda mevzilenmis olan 9ncu Amerikan Kolordusu'nun emrinde ve 25nci Tümen'in bir unsuru olarak 7nci Amerikan Tümeni'nin 32nci Alayi'ni degistirdi. 31 Ekim 1952 ye kadar burada 8 ay mevzide kaldi. Bu arada uzun süredir savas mevzi harbine dönüşmüştü. Her iki taraf ta mevzilerini pekistiriyor, agir silah mevzilerinin üstünü örtüyordu. Yer yer mevziler 100-150 metre kadar birbirine yaklasmisti. Her iki taraf ta topçu ve havan atislari ile birbirini taciz ediyor ve zayiat verdiriyordu. Gündüz hava üstünlüğü olan BM uçaklari, gece ise Komünist Çin uçaklari mevzileri ,karargahlari ve lojistik tesisleri bombaliyordu. Savas duragandi. Öyle büyük çapli muharebeler olmuyordu.

Iste bu duragan savas ortaminda çok talihsiz bir olay yasandi. 5 Haziran 1952 günü Tugay Komutan yardimcisi 2nci Tabur Komutani ve emir subayi cephe hattindaki mevzileri denetlemeye geldiler. Komutanlarin hareketlerini takip eden düsman, Onlari dönüşlerinde takip ederek heyet üzerlerine havan atesi açti. Tugay Komutan Yardimcisi Albay Nuri Pamir sehit oldu. Yok yere verilen bu sehit ile birlikte 2nci Türk Tugayi'nin muharebeye girmeden geçirdigi bir yil içinde, düsmanin topçu ve havan atesinden, gerilla baskinlarindan, kesif faaliyetlerinden verdigi zayiat 121 sehit ve 463 yaraliyi bulmustu. Bununla birlikte 2nci Türk Tugayi da yabancı askeri ve devlet erkaninin taktir duygularini ifade ettikleri Türk Biriligi olmustur. Amerikalı BM Baskomutani General Marc Clark beraberindeki askeri heyet ve ardından İngiltere Harbiye Bakani, Tugayimizi ziyaret ederek hayranlik ve taktir duygularini ifade etmislerdir. Hakli olarak kazanilan "Turko Number One" unvani, basari ile 3ncü Türk Tugayi'na teslim edilmistir. Bu amaçla 5 Temmuz 1952'de baslayan 2nci Türk Tugayi'nin Türkiye'ye dönüşü ve mevzilerin yeni birliklerimize teslimi 24 Agustos 1952 de sona erdi.²⁵³

²⁵³ **Kore Savasindan Alinan Dersler**, s.69.

D. 3ncü Türk Tugayı'nın Muharebeleri: 20 Agustos 1952'de Kurmay Albay Sirri Acar komutasında²⁵⁴ Worun-ni Bölgesinde ihtiyat olarak göreve baslayan 3ncü Türk Degistirme Tugayi 30 Ekim 1952 ye kadar, 2nci ve 3ncü savunma mevzilerinin tahkimatinin tamamlanmasi, bu mevzilerde savunmanın prova edilmesi, bazı birliklerin eğitim maksadiyla Amerikan birliklerinin yanina gitmesi gibi eğitim ve tahkimat isleri ile mesgul oldu.31 Ekim 1952'den 3 Mayıs 1953'e kadar mevzide kaldı.3 Mayıs 1953 de 25nci Amerikan Tümenininin emrinde Deniz Piyade Tümeni'nin 7nci Alayini degistirdi. Bu görevi sirasinda 15 Mayıs 1953'de düşmanın gece taarruzlarına maruz kaldı. Fakat bu taarruzlar birliğimiz tarafından basarili bir şekilde geri püskürtüldü.²⁵⁵

Düşman 28 Mayıs 1953 de asil taarruzu Türk Tugayi Bölgesi'nde olmak üzere büyük bir taarruza daha kalkisti. Baslangıçta inatla ve çok güçlü olarak taarruz eden düşmanı durdurmak kolay olmadı. Muharebeler daha çok Küçük ve Büyük Vegas arasında cereyan etti. Buralar, muharebeler boyunca sik sik el degistirdi. Türk Askeri burada da süngüsünün ne kadar keskin oldugunu tüm dünyaya bir daha ispat etti.

Kahramanca savunma, süngü muharebesi ve hatta göğüs göğüse muharebe şeklinde cereyan eden Vegas Muharebeleri sonunda Türk Mevzilerine 1 tümen ve 7 topçu taburu ile taarruz eden düşman, 3000 ölü vererek basarisizliga ugramisti. Ancak çok kanli geçen bu muharebeler sonunda Türk Tugayı'ndan da 151 Mehmetçik sehitlik mertebesine ulasti, 245 de yaralımız vardı.²⁵⁶

6 Temmuz 1953'den itibaren 3ncü Degistirme Tugayi ile mevzi degisimine baslayan 4ncü Degistirme Tugayi, savaşın sona erdiginin ilan edildiği gün olan 27 Temmuz 1953 tarihinde degistirmeyi tamamladı.²⁵⁷

²⁵⁴ Denizli, s.156.

²⁵⁵ Veli Yılmaz, **Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri**, s.60.

²⁵⁶ **A.g.e**, s.60.

²⁵⁷ **Kore Savası'ndan Alınan Dersler**, s.83. Ateskes Antlaşmasından yirmi gün önce 4ncü Degistirme Tugayi Kore'ye geldi. 4ncü Degistirme Tugayi ile daha sonra 1960 yilina kadar Kore'ye giden 6 Türk Tugayi savaşa girmedi.1960 yilindan sonra tugay yerine bölük gönderilmeye baslandı.1966 yilindan 1971 yilina kadar bölük yerine sembolik bir mangalik SEREF BIRLIGI Türk Silahlı Kuvvetleri'ni Kore'de temsil etti. 1971 yilindan itibaren Türk Askeri'nin Kore Savaşlarına san ve seref dolu katkisi sona erdi.

E. Savas İçinde Baris Arayislari ve Anlasma: 25 Haziran 1950 günü Kuzey Kore Ordusu'nun baskin seklindeki taarruzu ile baslayan Kore Savasi kısa sürede gelismis ve nihayet Amerika destekli BM Ordusu'nun Pusan mevzilerinde basarili bir seklide inatla sürdürdükleri savunma harekati sonucu bir sonuca ulasamamisti. Bunun üzerine Türkiye basta olmak üzere BM davasina inanmis ülkelerin de gerek askeri ve gerekse siyasi destegini arkasina alan BM Ordusu önce 15 Eylül'de,ardindan da 24 Kasim 1950'de genel karsi taarruza kalkti. Kuzey Kore Ordusu'nun mukavemetinin kirlmesi üzerine kısa sürede gelisen taarruz, Kuzey Kore Ordusu'nun tamamen imha edilerek topraklarinin tamaminin ele geçirilmesini hedeflemisken, komusu Komünist Çin'in 800.000 askeri cepheye sürmesi ile birden tam anlamıyla bozgun seklinde geri çekilmekle sonuçlandı. Öke'nin med-cezirlere benzettigi karsilikli taarruzlardan sonra Çin Ordusu'nun desteklediği Kuzey Kore Ordusu'nun kesin sonuca ulasamayacağı ve savasi uzun süre devam ettiremeyeceği ortaya çıktı. Savasin baslangicindan bir yil sonra Haziran 1951'de gelinen nokta zaten bir oldu bitti ile baslayan bu anlamsiz savasin devaminda her iki tarafın da bir fayda görmedikleri yönünde idi. Amerika ve BM özellikle Çin'in müdahalesinin dogurabileceği sonuçlari sezdiginden, bu harekatta daha fazla ileri gitmek istemiyordu. Bu nedenle bütün karizmasına ragmen hesapsiz ve basina buyruk kararlarindan ötürü bes yildizli General Mac Arthur'u görevden almisti²⁵⁸.Üstelik hedeflediği Yalu Nehri boyunca yeni bir savunma hattı kurabileceği bir harekata girisebilmesi için 5 ilave tümene ihtiyaç duyuyordu. Bu hat ele geçirildiginde dahi batidaki Asya Kitasi'nin derinlikleri ve Çin faktörü dikkate alindiginda bu hal tarzi da çok fazla kazanç vaat etmiyordu²⁵⁹.

Kuzey Kore Ordusu ve destekçisi Çin Ordusu ise, son derece yipranmis ve BMi Kore'den atmanın olanaksizligini anlamislardi. Üstelik 1.100.000' i askin zayiat ve elde edilmesi çok güç ve pahali olan harp malzemesini muharebe meydanında terk etmis olmakla büyük darbe yemislerdi. Mevcut durum her iki tarafı da baris yolunda adim atmaya zorlamisti. Baris konusunda ilk adimi atan BM deki Rus Delegesi Jacob Malik, 23 Haziran 1951 de bir radyo konusmasi yaparak "*Komünistlerin Kore'de mütareke müzakerelerine baslamaya hazır olduklarini*" bildirdi. Bunun üzerine ABD Moskova Büyükelçisi Kirk, Malik'in konusmasi hakkında temaslarda bulunmakla görevlendirildi. Bunun yanında BM Baskomutani

²⁵⁸Toker, s.162-163.

²⁵⁹ Sunalp, s.73.

Ridgway de 30 Haziran 1951'de Kuzey Kore Kuvvetleri Komutani'na su radyo mesajini yolladi:

“Birlesmis Milletler Baskomutani sifati ile asagidaki hususlarda sizinle irtibata geçmek üzere görevlendirilmis bulunuyorum:

Aldigim bilgilere göre sizler , Kore 'de her türlü silahlı faaliyetin ve çarpismanin kesilmesinin saglayacak bir ateskesin konusulmasi için bir toplantı yapilmasini istemekte ve böyle bir ateskesin temini için gerekli garantileri vermeye hazır bulunmaktasınız.Bu haberleri sizden dogrular dogrulamaz temsilcilerimi tayin etmek için hemen çalismalara baslayacağım.Ayrıca temsilcilerimin temsilcilerinizle ne zaman ve nerede görüşmeleri gerektiğini de bildirmenizi istemekteyim.

*Sahsen böyle bir toplantinin Wonsan Limani'nda bir Hollanda hastane gemisinde yapilmasini teklif ediyorum.”²⁶⁰*Bu mesaja cevap gecikmedi.1 Temmuz 1951 günü Kore Halk Ordusu Baskomutani Kim Il Sung ve Çin Gönüllü Kuvvetleri Komutani Peng Te-Huai Peiping Radyosu araciligi ile verdikleri mesajda su görüşlere yer veriyorlardı:

“30 Haziran 1951 tarihli baris görüşmeleri hakkındaki mesajinizi aldik. Biz, sahip oldugumuz yetkilere dayanarak sunu beyan ederiz ki: Barisin gerçekleşmesi ve atesin kesilmesini saglamak amacıyla temsilcilerinizle baris görüşmeleri için toplantı yapilmasina taraftariz. Ve bu toplantinin 38nci paralel üzerinde Kaesong Bölgesi'nde yapilmasini istiyoruz. Eger siz de bu görüşe katiliyorsanız, temsilcilerimiz temsilcilerinizle 10–15 Temmuz 1951 tarihleri arasında görüşme yapmak üzere hazirliklara baslayacaklardır.”²⁶¹

Karsilikli mesaj alisverislerinden sonra 8 Temmuz 1951 günü Kaesong' ta daha önce kararlaştirilan bir binada baris görüşmeleri basladı. Görüşmeler 22 Agustos'a kadar devam etti. Ancak karsilikli güvensizlikler içinde devam eden bu süreç, bu tarihte BM hava güçlerinin toplantinin yapildigi Kaesong'u bombalayacağı süphesiyle kesildi.Fakat taraflar savasin agir yükünü tasimaya niyetli degillerdi.Bu nedenle 25 Ekim'de her iki tarafın ortak istegiyle Panmunjon' da görüşmelere

²⁶⁰ A.g.e, s.70.

²⁶¹ A.g.e, s.70.

yeniden baslandı.Uzun süren müzakereler sonunda bes önemli noktadan dördü üzerinde anlaşmaya varıldı.

1. Ateskes ve askerden arindirilmis bölgenin tespiti.
2. Kuzey Kore'deki hava üsleri meselesi.
3. Koreli olmayan kuvvetlerin çekilmesi meselesi.
4. Birlesmis Milletlerin Kore'de kullanabilecekleri limanlar.

Anlaşmaya varılamayan nokta ise esirlerin mübadelesi konusu oldu. Bu da bu anlamsız savaşın belki de bir yıl uzamasına neden olan faktörlerin basında gelir. Zira sirf bu anlaşmazlık nedeni ile 8 Ekim 1952 de kesilen görüşmelere, tarafların esir değişimi konusunda nihayet anlaşmaları üzerine 26 Nisan 1953'de başlanabildi.²⁶²

Öte yandan ABD'de yapılan seçimleri Cumhuriyetçilerin adayı General Dwight D. Eisenhower seçilmiştir. Bu seçimlerde sonucu Kore Savaşı'nın etkilemiş olduğu şüphesizdir. Zira Amerikan Halkı da bu anlamsız savaşın uzayıp gitmesinden bezmiş, bu nedenle Demokrat Yönetime karşı bir antipati oluşmuştu. Yeni Başkan da seçimler öncesinde Kore Savaşı'ni işlemiş, iktidara gelir gelmez Kore'ye giderek bu konuyu çözeceğini vaat etmiştir. 1952 sonlarında bu vaadini yerine getirecektir. Disislerine de tecrübeli bir diplomat olan John Foster Dulles getirilmiştir. Yeni ABD Yönetimi tarafından Çin Yönetimi'ni ateskese zorlamak için nükleer güç de dahil güç kullanmak yönü tasarlanmışsa da BM deki ABD müttefikleri bu fikirden vazgeçilmesi için etkili olmuşlardır.²⁶³

Müttefikler ABD'yi güç kullanma yoluna ancak tek basına hareket etmek şartıyla başvurabileceğini açık bir dille ifade etmişlerdi. Sonuç olarak yeni yönetim de bir öncekinde olduğu gibi güce değil, gücün kullanabileceği tehdide başvurdu. Aslında karşı cephede de ateskese hazır bir hava seziliyordu.1953 Marti'nda Stalin'in ölümü yeni Rus Yönetimi'nin daha uzlaşılabilir olduğu yönünde bir hava yaratmıştı. Çin de iyice yorulmuş, Kuzey Kore ise artık adayı birleştirebilecek bir güç olmadığını anlamıştı. Bu noktada ateskese giden yolu tıkayan düşman değil dost

²⁶² Sunalp, s.71.

²⁶³ Öke, s.173.

oldu. Güney Kore Yönetimi'nde savasın bu şekilde sona ermesinin beklenen bir sonuç olmadığı düşüncesi etkindi. Cumhurbaşkanı Syngman Rhee'ye göre "*Kore ikiye bölünmüş olarak kaldıktan sonra ateskesi yapmanın bir anlamı olmayacaktı*". Bu nedenle 24 Mayıs 1953 de sikiyönetim ilan etti. Meclisi kapattı. Ülkede el altından baris karsiti gösteriler düzenletti. Ateskesi kabul etmeye taraftar da degildi. Bu sirada 8 Haziran'da BM Kuvvetleri ile Kore Halk Ordusu arasında Savas Esirleri Antlasması imzalanmisti. Amerikalılar Dr.Rhee'yi ikna etmeye çalıştilar.17 Haziran da ABD Disisleri Bakan Yardimcisi bir ziyarette bulundu. Ancak bosuna bir ziyaret oldu bu. Amerikalılar 18 Haziran'da karsilikli olarak Ateskes Antlasması'nin imza edileceğini beklerken Cumhurbaşkanı Rhee hapishane kapilarini açarak 27.000 Anti-komünist esiri serbest biraktirdi. Tekrar krize girilmisti. Çin ve Kuzey Kore tarafı dogal olarak derhal ABD'yi suçladılar. Amerikalılar bu salivermenin arkasında olmadıklarına Onlara inandiramamışlardı. "Nasil olur da BM Komutanligi, ABD Baskani ve Kongresi Dr. Rhee'ye söz geçiremeyecek kadar güçsüzdür."²⁶⁴

Bu noktadan sonra arayislar hem Güney Kore Hükümeti'nin hem de Kuzey Kore ve destekçilerinin baris yönünde ikna edilmesi üzerinde yoğunlasti. 11 Temmuz günü Güney Kore Cumhurbaşkanı'ndan, verilen taahhütler²⁶⁵ üzerine barisa giden yolu tikamayacağına dair yazili belge alındı. Buna karsilik ABD de Güney Kore Cumhuriyeti'ne su vaatlerde bulundu: "*Amerika ile Güney Kore arasında karsilikli güvenlik anlaşması yapılacak. Uzun süreli olarak ekonomik yardım verilecek, bunun ilk örneğini de mütarekenin hemen ardından ödenecek 200 milyon dolarlık yardım olusturacak. Mütarekenin imzası ile BM Komutanligi Kore Halkı'na 9,5 milyar dolarlık yiyecek maddesi dağıtacaktır.*"²⁶⁶

Artık ateskesin yapılmasına engel olan bütün pürüzler ortadan kalkmıstır. Olusturulan bir kurul son taarruzlarla Kuzey Kore Ordusu'nun kazandığı toprak parçalarını onlara birakan bir ateskes hattı çizmiş ve taraflar bu hatta mutabik kalmışlardır. Nihayet yapılan görüşmelerin ardından 27 Temmuz 1953'de mütareke Panmunjon'da İngilizce, Korece ve Çince düzenlenmiş olarak imza altına alınmisti.

²⁶⁴ Öke, s.174.

²⁶⁵ Birlesik Devletler savas için 50 milyar dolar harcamış, savas bölgesine iki milyon asker göndermiş ve bunlardan 54.000'den fazlasını kaybetmişti. Sonuç olarak Kuzey Kore engellenmiş ancak Güneye Kore'ye karşı vazgeçilmesi zor belki de olanaksız olan uzun süreli önemli askeri taahhütler altına girilmisti. Kennedy, s.455.

²⁶⁶ Denizli, s.170. ABD'nin Güney Kore'ye bahsedilen taahhütleri verdiği sırada Birlesik Milletler Mütareke delegesi Kuzey Korelilere de barisin gerçekleşeceğine dair teminat vermiştir.

Antlasmaya imza koyanlar Amerikan ve BM Ordusu adına Baskomutan General Mark W. Clark, Çin adına Halk Gönüllüleri Komutani Peng Te-Huai ve Kuzey Kore adına da Maresal Kim Il Sung'Tur.²⁶⁷

Kore'de savaş bitmiş, Mehmetçik yurda dönebilirdi. Ankara'da Basbakan Menderes, ateskes nedeni ile yabancı basın mensuplarına verdiği demeçte *"Kore'deki mücadele BM Antlaşması'nın dayandığı yüksek prensiplerin sadece sözden ibaret olmadığını hür dünyanın tecavüze boyun eğmediğini ve egmeyeceğini gösteren çok kıymetli bir ölçü olmuştur... Evlatlarımızın fedakarlıkları şimdiye kadar hür dünyayı nice tecavüzlerin vukuundan korumuştur. Onlar hür dünyanın emniyeti için savaşıırken, anavatanlarını Kore'de savundular. Civanmertlik ve vazifeperverlik önünde saygı ile eğiliriz²⁶⁸...."* derken Kore'de kanlarını dökmekten zerre kadar kaçınmayan Mehmetçigin dünyaya ün salan kahramanlığını bir kere daha ifade etmenin gurur ve mutluluğu içinde idi.

IX. KORE SAVASINDA ESİR OLMAK

A. Kore Savaşında Psikolojik Harp Üzerine:

Kore Harbi'nin akıllarda yer eden en önemli yönlerinden biri de insanlar üzerinde yarattığı psikolojik etki oldu. Her iki taraf da kendi güçlerini olduğundan fazla göstererek karşı tarafın moralini bozmak, muharebe heves ve gayretlerini gevsetmek, personeli kedere ve ümitsizliğe düşürmek ve teslim olmaya teşvik etmek için psikolojik faaliyetlerde bulunmuşlardır. Özellikle mevzi harplerinin yaşandığı dönemde bu olay oldukça sık yaşanmıştır.

Savasan her iki tarafın esirlere yaptığı uygulamalar, 4 Eylül 1953'den itibaren başlanan esir değişiminden sonra ortaya çıkmıştır²⁶⁹. BM Ordusu yönünden propaganda haberleri veya bilgiler, ya basılı olarak düşman arazisine uçaklar top mermileri veya çeşitli atış araçları ile atılır veya cepheye 100 m ye kadar yaklaşıp ve 2000 metreden duyulabilecek sese ulaşan hoparlörlü uçaklarla Çince veya

²⁶⁷ Ali Denizli, ABD ve BM adına imza koyan Mark W. Clark'ın " *O doküman üzerine imzama büyük bir acı ile koyduğumu ifade etmezsem doğruyu söylemiş olmam*" dediğini ifade etmektedir. **A.g.e**, s.170.

²⁶⁸ Öke, s.175.

²⁶⁹ **Kore Savaşı'ndan Alınan Dersler**, s.77.

Kore’ce olmak üzere dogrudan cephedeki askerlere ulasiyordu. Bu amaçla her kolordu cephesinde üç adet hoparlörlü ekip teskil edilmisti.²⁷⁰

Yapilan propagandanin agirliğini güzel plaklar, çikolatalar, bol yiyecek ve giyecek oldugu haberleri olusturuyor²⁷¹, eger Çin veya Kuzey Kore askerleri teslim olurlarsa bu nimetlerden faydalanabilecekleri kendilerine bildiriliyordu.

Bu amaçla BM Komutaninin altinda imzasinin oldugu Komünist askerlerin kolayca BM hatlarina geçmelerini saglayacak beyannameler hazirlanmisti. Kuzey Korece ve Çince hazirlanan bu beyannamelerinin arkalarina ayrica iase kagidi ilave edilmisti. Bu yöntem bilhassa sabaha karsi alaca karanlikta veya kötü hava kosullarinda cephenin yakin oldugu kesimlerde komünist askerlerin BM hatlarina serbestçe geçmelerini saglamak açısından oldukça kullanisli olmustu.²⁷²

Komünistler de özellikle ABD askerlerini hedef almislari, Onlari gerilerinde biraktiklari süper lüks hayati hatirlatip, bir macera ugrunda Kore gibi uzak diyarlarda ölmenin bos oldugu fikri ile üzerlerinde psikolojik baski yaratarak geri dönmelerini saglamayi ve harbi kazanmayi ummuslardir. Bu amaçla özellikle Güney Kore içlerine sızdirdiklari erkek ve kadin ajanlari ve Rus yapisi atma vasitalarini kullanmislardir.²⁷³

Psikolojik Harp bakımından Türk Silahlı Kuvvetleri açısından da önemli bir deneyim olmustur Kore Harbi. Daha Kore’ye asker gönderme kararının alındigi günlerde özellikle Barisseverler Cemiyeti’nin basini çektiği muhalefet gruplarının baslattiklari propaganda askerimiz üzerinde olumsuz bir etki yaratmistir. Tahsin Yazici’nin anilarinda bahsettiği erin “Komutanım! Hocalar söylemiş, Kore’ye

²⁷⁰ Denizli, s.172.

²⁷¹ Amerikan uçaklarının attiklari propaganda bildirilerinde Amerikan yiyecekleri, giyecekleri ve yaşam tarzina ilişkin resimlerin oldugu, bu bildirilerin Pusan’daki Esir Kampi’nin olanaklarini ifade etmek için atildiklari, Kuzey Kore Gençlerinin bu bildirilerin oldukça çok etkileri altında kaldiklari ifade edilmektedir. Bülent Rusçuklu, **Kore Savasi, Unutulan Savas ve Gazi Faruk Pekerol’un Anilari**, Istanbul, Alfa Yayinlari, Ekim2005, s.200.

²⁷² Denizli, s.172.

²⁷³ **A.g.e.** s.173. Amerikalılar Çinlilerin bu tür bir propaganda faaliyetine girisebilecegini sezdiklerinden karsi propaganda olarak gerek cephede ve gerekse Japonya’da kurduklari sistem ile düzenli olarak askerlerinin morallerini artirici faaliyetlerde bulunmuslardir. (Bakiniz: Ekler-Fotograflar)

gidersem ve orada ölürsem şehit olmaz misim” düşüncesi askerin maneviyatini bozucu bir etki yarattığından, bu tür propagandaya ve yarattığı olumsuz atmosfere engel olmak amacıyla Alayın yeri değiştirilmek zorunda kalıncaktı.²⁷⁴

241nci Alay Komutanı Alb.Celal Dora Kore yolculuğu sırasında alayına yayımladığı hareket emrinde esirlik konusunda askerine şu emri veriyordu: *“Hiçbir surette esirlik zilletini kabul etmeyiniz. Caninizi severek belki öldürmezler diye ümitlenmeyiniz. Silahsız, eli kolu bağlı ve hiçbir taraftan yardım göremeyecek bir insanın işkence ile öldürülmesi veya ölüme mahkum edilecek tarzda ağır işlerde çalıştırılmasının ölümden çok beter olduğunu bilmelisiniz. Esir olmaksızın ölmeyi seve seve tercih etmelisiniz. Sayet ben, ihtiyarım haricinde ağır yaralanarak kendimi bilmez halde esir olmak bedbahtlığına maruz kalırsam bana en yakın arkadaşım, hatta elinde silah yoksa bile bir tas parçası ile kafami ezerek beni öldürürse kanımı anasının ak sütü gibi helal ederim.”*²⁷⁵

Çoğunluğu Kunuri Muharebeleri’nde Düşmanın baskın tarzındaki taarruzlarından sıyrılamayan yaralıların oluşturduğu 234 Mehmetçik için çok da zor olmamıştır esaret hayatı. Çünkü büyüğe saygı, küçüğe sevgi ve zor anlarda dayanışma olarak özetlenebilecek yaşam felsefesi O’na daha aile ocagında öğretilmiştir. Maneviyatı kuvvetlidir Mehmetçigin. Oysa Çin Esir Kamplarındaki hayat son derece ağır ve zordur. Komünistler aldıkları esirleri hasta, yaralı demeden kafiler halinde kuzeydeki toplama kamplarına götürürler. Bu insan iradesinin çok zor dayandığı yolculuğu tamamlayamadan ölen bir çok Amerikan askeri olmuştur. Ancak bunun tek istisnası Türklere aittir. Yaralı arkadaşı güç duruma düşse, hemen sağlam olan bir Mehmetçik yaralıyı sırtına alır ve yola devam edilir. Bu nedenle günlerce aç ve susuz süren yaya yolculuğa rağmen Türklere ateş vermeden esir kamplarına ulaşmışlardır. Günlük olarak verilen yemekler genel olarak bir bardak haslanmış dari veya süpürge tohumudur²⁷⁶. Bazen bunların da verilmediği olmuştur²⁷⁷. Gazi Faruk Pekerol anılarında *“Yemek olarak kendilerine verilenleri çok*

²⁷⁴ Yazıcı, s.63.

²⁷⁵ Dora, s.40.

²⁷⁶ Rusçuklu, s.201.

²⁷⁷ Denizli, s.176.

da küçümseyemedigini, kendi insanina bile daha fazlasini veremeyen bir devletin, esirlere yaptigi bu uygulamayi normal karsiladigini” ifade ederken ince bir espri yapmayi da ihmal etmiyor: “ Esir olduktan aylar sonra verilen pirinç pilavini, sivillerin önünde mideye indirirken, elimizden almasinlar diye nasil da hizla yemistik ve bu halimize bakip nasil da gülmüstük.”²⁷⁸

Yarali olarak esir olanlara hiçbir bakim uygulanamamis, yaralar kurtlanmis, bakimsizlik, hastalik ve benzer nedenlerle 11622 harp esiri Komünistlerin elinde ölüme terkedilmiştir.²⁷⁹

Çin Iskencesi olarak meshur olan, oldukça insanlik disi uygulamalara sahne olmustur kuzeydeki Esir Kamplari. Esirler; küçücük kafesler içine tikilmis, yalin ayak olarak dondurucu soguklarda ayakta durmaya mecbur edilmiş, soguk suya sokulup çıkarılmış, dövülmüş, uzun zamandan beri suyla doldurulmuş deliklere atılmışlardır. Magara Kampi adi verilen kampta battaniye ve tuvalet teskilati olmadigi gibi insanlar, sadece kumlu bulgur pilavi ile hayatlarini sürdürmek zorunda kalmışlardır. Sihhiye Onb. Veli Atasoy bu esirlerden biridir.²⁸⁰

Buna karsilik Pusan Limani’na yakin, hava taarruz sahasinin disinda irili ufakli adalardan Koje Adasi BM Esir Kampi olarak seçilmisti. Burada 70.000 i asan Koreli ve Çinli Harp Esiri iskan ediyordu. Hakikaten iyi düzenlenmiş kampta, sihhi helalar, dus yeri, çarsi, sinema bulunuyordu. Yemekler ise normal sevideydi. Günlük kalori 2900 olmakla birlikte, esirlere sigara ve çikolata dahi dagitiliyordu²⁸¹.

Bu kadar olumlu sartlara ragmen 7 Mayıs 1952 de Komünist esirlerin çıkardıkları isyanda 31 esir öldürüldü.139 esir de yaralandi. Buna karsilik 1 Amerikan askeri ölürken 14 Amerikan askeri de yaralanmıştır. Bu isyani incelemek üzere kurulan BM inceleme komisyonunda Türk delegesi olarak Hakim Yüzbasi Muzaffer Kiran da görev almıştır.²⁸²

²⁷⁸ Rusçuklu, s.201.

²⁷⁹ Denizli, s.176.

²⁸⁰ A.g.e. s.177.

²⁸¹ A.g.e, s. 177.

²⁸² A.g.e, s.177.

B. Çin Esir Kamplarında Hayat: Çinliler esir kamplarında ilk günden itibaren sistemli bir şekilde beyin yıkama operasyonlarına baslarlar. Bu operasyon üç asamalidir. Birinci asamada esirlerin dengeleri bozular. Liderden koparilir. Sert davranislarla bunaltilir. Tecrit edilir. Çok soguklarda disarida birakilir. Sicaklarda tek kisilik kafeslerde güneş altında birakilir. Çok az yemek verilir. Hasta ve yarali ise tedavi edilmez. Sicaklarda tek kisilik kafeslerde güneş altında birakilir. Bütün bunların sebebinin lidere baglilikten kaynaklandigi anlatilir. Liderden sogutulur. Esir güçsüz, dengesiz ve dayaniksiz hale getirilir. Artık her türlü psikolojik etkiye hazirdir. İkinci asamada esir liderden koptugu için ödüllendirilir. İyi davranilmaya baslanilir. Yemekler çoğaltilir. Sicakta ve sogukta birakmalar kaldırilir. Esirle dostluk kurulur. Sinemaya temsillere götürülür. İstekleri yapilir. Esir yavas yavas Çinlilere isinir. Onların düşünüldüğü gibi kötü insanlar olmadigina inanmaya baslar. Hatta sempati duyar. Üçüncü asamaya geçme vakti gelmistir. Son asamada komünizm propagandasina baslanir. Çesitli dersler, konferanslar verilir. Seminerler düzenlenir. Komünizme sempati duyanlar ödüllendirilir. Hele arkadaşlarını ikna ederek kendi saflarina çekenler iyice rahatlatilir. Onlara esir değil konuk gibi davranilir.

Bu beyin yıkama metodu en çok Amerikalı esirlerde etkili oldu. Her üç Amerikalı esirden biri düşmanla isbirliği yaptı. 21 Amerikalı esir ülkesine dönmeyi reddederek Çin'de kaldı. Ülkesine dönenlerden 75 Amerikalı esirin düşmana casusluk yapmak üzere örgütlendiği tespit edildi. 980 İngiliz esirden dördü komünizmi benimsedi, biri hariç hepsi ülkelerine döndüler. İngiliz esirlerden üçte ikisi düşmanla isbirliği yapmadılar. Çinliler İngiliz subay ve astsubayları üzerinde etkili olamadılar.²⁸³

Türklerde ise hiçbir başarı elde edemediler. Esir edilen 234 Türk'ün hepsi yurda geri döndü. Türklerin esaret hayatındaki bu disiplinli yaşamları inceleme konusu oldu. Amerikalı yazar Marshall bu konuyu irdelerken şu hususlara değiniyordu :*"Amerikalı esirlerin yarısı ölürken, İngiliz esirleri ise hükümetin dikkatini*

²⁸³ **Kore Savaşı'ndan Alınan Dersler, s.78.**

çekecek derecede kayba uğrarken, Güney Koreli ölen esir çok azdı. Türkler' de ise ölen hiç yoktu. Amerikalı esirleri öldüren kültür ve lüks olmuştü.

Disiplinli davranış ve teşkilatlanma noksanı bir çok Amerikalı ölüme gitti. Bu maddi ve manevi soktan kurtulabilmek için büyük bir manevi güce sahip olmak, kendine güvendiği kadar arkadaşlarına da güvenebilmek ve bir lider etrafında kenetlenmek gerekli idi. Kaya gibi dimdik duran İngiliz çavuşları çok iyi mukavemet ettiler. Buna karşılık birlik, beraberlik duyguları zayıf genellikle fabrika şehirlerinden toplanmış diğer askerler daha az dayandılar. Fakat en iyi dayananlar Türklerdi.

Türkler, aynı genel kültüre aynı bilgilere sahip tam anlamıyla bağdasık bir gruptu. Emir komuta zinciri hiçbir zaman bozulmadı. Düşmana karşı daima aynı safta kaldılar. Bu nedenle kurtulmayı basardılar. Türk Askeri hala fazlasıyla adet ve örfüne düşkün örfüne bağlı bir insandı. Hayatı boyunca babasının, hükümetinin ve ordusunun geleneksel disiplin anlayışına itaat etmişti. Ayrıca kendine ve vatandaşlarına büyük güveni vardı. Sikinti çekmenin ne demek olduğunu biliyordu. Çinlilerin köpeklerini bile Allah'ın bir nimeti gördüğünden şikayet etmeden yiyordu. Eline geçen her yesilliği ağzına atıyordu. Daha yüksek tahsilli Amerikalılar, Türklerin ot yiyişlerini hayretle seyrettiler ve neticede onlar da ot yemeye başladılar.

Türkler savaş kabiliyetleri ve kabadayılıkları ile iftihar ediyorlardı. Atalarının çok eski tarihlerden beri Yakındoğu'daki orduların çekirdeğini teşkil ettiğinden ve onların pala sallamalarındaki hünelerinin örneği bulunmadığından haberdardılar. Birbirlerine karşı yabancı gibi davranan Amerikalıları anlayamıyorlardı.

5 numaralı kampta komünist muhafızlarla arası iyi olan bir onbasiyi kendilerine kıdemli seçen Amerikalılar gibi seçim yapmamışlardı. Türkler arasında kıdeme hürmet devam etmekteydi. Her sabah kıdemli olan isbölümünü yapıyordu. Suyu kimin getireceği, odunu kimin kiracağı, hastalara kimin bakacağı hiçbir zaman sorun olmuyordu. Halbuki Amerikalı doktorlar, astsubaylar ve papazlar, hastaları yedireceklerine, kendine hakim olamayanları yıkayacaklara veya çalı çirpi getireceklerine çok defa yalvarıyorlar, "Cehenneme gidin, senin benden ne farkın var. Kendin yapsana "cevabını alıyorlardı.

Komünist muhafızlar Türklerin en kidemlisini verilen emirleri yapmadigi için cezalandirmakla bir sey kazanamiyorlardi. Zira kidemde ikinci ,üçüncü , besinci olan idareyi ele aliyor fakat uygulamada bir degisiklik olmuyordu.”

Amerikan Mc.Coll Dergisi'nin bir arastirmaci yazarinin yaptigi tespitler ise daha ilginçti.Yazar “Anadolu Bozkirinin ortasinda dogan ,binbir mahrumiyet içerisinde yetisen Türk çocuklari bizim her türlü konforu vererek yetistirdigimiz çocuklarımızla ayni sartlar altında ayni sinavdan geçtiler. Onlar basarili oldular. Tam gittiler ve tam olarak geri dönmeyi basardilar. Bizimkiler birbirlerine yardım elini uzatmadilar. Birbirlerini korumasini bilmediler. Yalniz kendileri için, bencillikle yasamanin örneklerini verdiler. Bu yüzden kayiplari verdiler. Kizillardan, daha sonraki dönemlerde iyi muamele görünce gevsediler, çözüldüler. Onlarin rejimlerini begendiler. Ailelerini, vatanlarini unutup oralarda kaldilar” yorumunda bulunurken su sorulari sormaktan da kendini alamiyordu.”Nedir bu Türklerin çözülemeyen kuvveti, gücünün sebebi? Nedir bu bizim toplumumuzun zayifligi, çürüklüğünün sebebi?²⁸⁴

²⁸⁴ A.g.e, s.79.

SONUÇ

1 Eylül 1939 tarihinde başlayıp, aralıksız olarak 6 yıl devam ettikten sonra 2 Eylül 1945 tarihinde sona eren İkinci Dünya Savası geride siyasi, askeri ve ekonomik yapısı tümünden değişmiş bir dünya bırakmıştı.

Savaşın çıkmasına sebep olan Almanya, İtalya, Japonya siyasi saygınlığını büyük ölçüde kaybetmiş, ekonomik olarak çöküntüye uğramış ve askeri açıdan da uzun yıllar boyunca dünya için bir tehdit teşkil etmeyecek şekilde askersizleştirilmişti. İngiltere ve Fransa da galipler safında yer almalarına rağmen ugradıkları büyük yıkımın yaralarını ancak ABD' nin yardımları ile sarabilecek konuma düşmüşlerdi.

Eski Kit'a Avrupa'yi yerle bir eden İkinci Dünya Savası Dünya sahnesine iki yeni **süper güç** çıkarmıştı. Bunlardan ABD uzun yıllar sürdürdüğü inifrat politikasını bir kenara bırakmış Dünya Siyaset sahnesinin tam ortasında kendisine yeni bir rol biçmişti. Çünkü ABD kendi Anakarasi'nda sürdürülmeyen savaş boyunca ekonomisini ve askeri gücünü alımsın aksine misli bir şekilde büyümüşü. Dünya üretiminin 1/3 nü gerçekleştiren ABD için, yeni pazarlar açılmalı daha çok dolar daha çok dolar kazancı elde edilmeliydi.

Rusya ise savastan tarihi boyunca elde ettiği en elverişli konjonktürle çıkmıştı. Almanların Rusya ekonomik ve askeri gücüne verdikleri zarar hatiri sayılır derecede önemli idi ancak Rusya sahip olduğu devasa coğrafya, yer altı ve yerüstü zenginlikleri ve müthiş insan potansiyeli ile Savaşın zararlarını en asgariye indirebilecek iradeyi göstermişti. Bu noktada Sovyet Rusya'nın çelik irade lakabı ile anılan lideri Stalin'in önemini de anmadan geçmemek gerektiği kanaatindeyiz.

İkinci Dünya Savası rotasının müttefikler lehine döndüğü 1943 yılından itibaren yeni bir dünya düzeni kurulması adına bir dizi görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler liderlerin, savastan sonra nasıl bir dünya düzeninin kurulması gerektiği yönünde beklentilerini ve uzlaşma arayışlarını içeren görüşmelerdi. E. Roosevelt liderliğindeki ABD, yeni dünya düzenini; **dörtlü polis** diye adlandırılan ABD, Sovyet Rusya, İngiltere ve Çin'in gözetiminde kurulacak yeni BM'in, dünyanın sorunlarını çözmesi ve kendilerinin de savastan galip ayrılmanın keyfini çıkarması şeklinde algılıyordu.

Stalin liderligindeki Sovyet Rusya; bir yandan savas boyunca kaybettiği ekonomik ve askeri kaybi yerine koyacak, bir yandan da tarih boyunca kendisine sikinti yaratan **hayat sahasini** yeniden tesis etmenin pesinde idi. Çünkü yakın geçmişin iki aci tecrübesi göstermisteki ki Rusya kendi yakın emniyetini sağlayamadığı sürece huzura kavuşamayacaktır.

Churchill'in liderligindeki İngiltere ise; klasik İngiliz İmparatorluğu'nu korumanın pesinde idi. Churchill'e göre hiçbir zaman güven duymadığı Stalin Rusyası' nın Batı Avrupa'ya genişleme doğru genişleme çabalarına karşı İngiltere, Fransa ve hatta mağlup Almanya'nın da içinde olacağı yeni bir blok kurulmalıydı. Yani Churchill klasik **güçler dengesi**'nin yeniden tesis edilmesini öngörüyordu.

1943 yılında toplanan Tahran Konferansı ile başlayan barış arama süreci başlangıçta umut vermişse de yerini 1945 yılında toplanan Yalta ve Potsdam görüşmeleri ile görüş ayrılıklarına, hatta sonraki 35 yıla damgasını vuracak **Soguk Savas** yıllarına bırakacaktır.

Amerikan Başkanı Roosevelt'in 1945 Nisanı'ndaki beklenen ölümü, Amerikan stratejik düşüncesindeki değişimler, İkinci Dünya Savaşı'nın Sovyet Rusya'ya ihtiyaç olmadığı bildirgesi olacak şekilde Hiroşima ve Nagasaki' ye atılan atom bombaları ile bitirilmesi ve Potsdam Konferansları'nda ortaya çıkan derin görüş ayrılıkları, bütün iyi niyetli barış arayışlarını bir kenara iterek dünyayı bir anda soğuk savaş yıllarının kaderine terk edecektir.

Bu dönemi kendi hesabına en iyi kullanan Sovyet Rusya olacaktır. Rusya bir yandan sonradan Varşova Pakti adı ile anılacak Doğu Bloku ülkelerini (Polonya, Çekoslovakya, Baltık Cumhuriyetleri, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan'ı kapsayan bir sahaya kendine bağlayarak bir **güvenlik kordonu** oluşturacak ve bu bölgeyi **Demir bir Perde** ile örtük arkasında yaşanan gelişmeleri tüm dünyadan gizleme yolunu seçecektir. Bununla yetinmeyen Sovyet Liderliği Batı Avrupa meydana gelen ekonomik yıkım ve yönetim boşluklarından faydalanmayı bilecek, özellikle Fransa ve İtalya'da insanların umut bağladığı bir yönetim sisteminin, Komünizmin mümkün olduğu kadar geniş bir sahaya yayılması çabasına girecektir. Dahası ilgi sahasını Ortadoğu ve Uzak Doğu'ya kaydıracaktır. İran, Yunanistan ve Türkiye üzerinde baskı kurarak Ortadoğu'da, Çin ve Kuzey Kore'yi kendine bağlayarak Uzak Doğu'da kendine yeni manevra sahaları yaratacaktır.

Amerika da yeni dünya düzeninin tartismasiz süper gücü olarak Rusya'nin bu girisimlerini **çevreleme stratejisi** ile karsilayacaktır. Amerikan düşüncesine göre hür yaşamak isteyen tüm uluslara karsi girisilecek her türlü eylem sahibi kim olursa olsun karsisinde ABD yi bulacaktır. ABD bu konuda sonucu nereye varirsa varsin karsi koymaya kararlidir. Bunun ilk örneği Yunanistan'da Komünist bir ayaklanma çıkaran ve Türkiye'nin güvenliğini tehdit ederek Bogazlarda üs ve Dogu Anadolu'da bazi illeri geri istemeye kadar götüreren Rusya'ya verilecektir. 1947 Mart ayında Baskan'in kendi adi ile ortaya atilan **Truman Doktrini**, bir yandan Yunanistan ve Türkiye'nin Komünizm yayilmaciligina karsi askeri gücünü artirmayi hedeflerken diger yandan da savastan harap bir sekilde çıkan İngiltere'nin Ortadogu'da yaratmasi muhtemel boslugu kapatmayi amaçliyordu. Bunu Haziran 1947 yilinda Bati Avrupa'da bas gösteren Komünizm tehlikesine karsi yikilan Bati Avrupa ekonomilerini kalkindirmayi amaçlayan Disisleri Bakani Marshall'in adi ile anilan **Marshall Yardim Planı** izleyecektir. Ardindan Nisan 1949 Kuzey Atlantik Ülkeleri'nin savunma gücünü birlestiren **NATO** ve Mayıs 1949 da ekonomik ve siyasal birlesmeyi öngören **Avrupa Konseyi'nin** kuruluslari Amerika'nin çevreleme stratejisinin birer halkasini olusturmuster.

Türkiye bütün İkinci Dünya Savasi boyunca savasin içinde olmadigi halde savasin yarattigi ekonomik, siyasal ve sosyal zorluklari bütün ağırligi ile yasayan bir ülke olmustur.

Bünyesinde bulundurduğu Birinci Dünya Savasi ve Kurtulus Savasi'nin deneyimli ve basarili kadrolari sayesinde müttefikler lehinde savasa dahil olmak adina yapilan bütün zorlamalari, bir **politika felsefesi** olusturarak savusturmayi bilmiş ve savasa dahil olmadan atlatmayi basarabilmiştir.

Ancak savasin sonunda ortaya çıkan konjonktür Türkiye'yi bir anda yapayalniz bir devlet konumuna düşürmüştür. Oysa Türkiye savasin yarattigi siyasal ve ekonomik olumsuzluklari tek basina gögüsleyebilecek bir güce sahip degildir.

Bir kere Kurtulus Savasi'ni emperyalist ülkelere karsi vermenin getirdigi zorluklari Atatürk Dönemi boyunca hissetmiş bir ülkedir Türkiye. Kendi öz kaynaklarina dayanarak girstigi kalkinma hamlesini de savas nedeni ile bir noktadan daha ileri götürmemmiştir. Bütün bunlara savasin sinirlarinin etrafında cereyan etmesi nedeniyle bir milyon askeri hazır bulundurmak, ihraç mallarının

sadece belli kalem mallardan olusmasi ve anlasma yapilan ülkelere satilma zorunlulugu, üretilen mallarin sadece devlet tarafından düşük fiyattan alınma zorunlulugu yüzünden halkin fakirlesmesi... Savas sonunda Türkiye'nin gögüslemek zorunda oldugu ekonomik zorluklar olarak ortaya çikmistir.

Türkiye'nin içine düstüğü siyasi ve ekonomik açmazı gören devlet adamları savas sonunda ortaya çikan iki kutuplu siyasi sistemden birini tercih ederek, ekonomik ve siyasi destek istemek zorunda kalmislardir. Bu nedenle savas sona ermeden Almanya ve Japonya'ya seklen de olsa savas ilan edilmiş, bu sayede Haziran 1945'te kurulan BM'e kurucu üye sifati ile katilma basarisi gösterilmiştir.

Bu karar isabetli midir, değil midir? Sorulari daha sonralari Türkiye'nin gündemini oldukça sik bir şekilde mesgul eden konu olacaktır. Ancak biz; Sovyet Rusya'nin Türkiye üzerinde olusturduğu, güvenliğini tehdit eden bunaltıcı baskiyi, Atatürk'ün saglığında baslattığı halde bir noktadan ileri götüremediği çok partili demokratik yasamin Türkiye'de yerlesmesi hedefini, baslattığı ekonomik kalkinma hedeflerini gerçeklestirebilmesi adına paraya ihtiyaç duyduğunu, kendi yakin savunma emniyetini saglayabilmek adına silahlı kuvvetlerinde modernizasyona ihtiyaç duyduğunu düşününce bunu saglamaya yardımcı olacak gücün yanında yer almasının isabetli oldugunu düşünüyöruz. Ne var ki yapılan ikili antlasmalardaki imza edilen maddeleri degerlendirdikçe, ne denli karsilanması çok güç yükümlülükler altına girildigini ifade etmeden de geçemeyeceğiz.

Türkiye yerini, hür dünya olarak takdim edilen Bati Blogu'nun yanında olarak tespit etmiş ve destek arayislarini bu yönde kanalize etmeye baslamistir. 1946 yılında Dünya Bankasi'ndan temin edilen kredi, ardından Truman Doktrini çerçevesinde verilen 100 milyon dolarlık yardım, ABD ile yapılan ikili antlasmalar gereği gelen askeri yardımlar ve Marshall Yardım Programi'na alınmamız, Türkiye'nin Bati Blogu nezdinde giristigi destek arayislarina verilen cevaplardir.

Fakat savunma güvenliğinin saglanması açısından çok gerekli ve hayati önemde gördüğü NATO'ya üyeliği sikintili bir süreçten sonra gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin. Siyasi tarihimize **Beyaz Devrim** olarak geçen 1950 seçimlerinin hemen arifesinde iç politika ve güvenlik kaygıları ile Mayıs 1950 tarihinde resmen NATO'ya üyelik basvurusunda bulunur. Ancak kabul görmez. Gerekçe NATO bölgesel bir savunma antlasmasıdır ve Türkiye bu bölgeye dahil değildir.

1950 seçimleri ile isbasına gelen yeni iktidarın da en önemli gündem maddesi savunma emniyetinin gereği olarak NATO'ya üyelik konusudur. Bu nedenle DP yönetimi, hükümet olmanın hemen ertesinde Haziran 1950'de patlak veren Kore Savaşı'nı Türkiye'nin NATO'ya dahil edilmesine bir köprü olarak değerlendirecektir. Ağustos 1950'de ikinci kez resmen NATO üyeliği için başvuruda bulunur.

Kore'ye gönderilen 4500 kişilik kara gücünün, Kore'de gösterdiği kahramanlıklar ve Türkiye'nin NATO içerisinde kendisine verilecek rolü iyi oynayacağına dair değişen ve gelişen düşünceler sayesinde, ABD'nin ısrarlı desteği ile ancak Subat 1952 yılında NATO'ya üyeliğimiz gerçekleşecektir. ABD'nin desteğinde kuskusuz en önemli faktör, stratejistlerin öngördüğü Sovyet Rusya'nın nükleer bir güç haline geldiğine ve Batı Avrupa'nın güvenliği için bu gücü karşılayacak en önemli ileri karakolun Türkiye olacağına dair görüşleridir.

Asya'nın uzagındaki Yarımada Kore, tarih boyunca coğrafi konumunun azizliğine uğramış ve istilalardan bir türlü yakasını kurtaramamış bir ülkedir. Son olarak 1910 yılında Japonların işgaline uğrayan Kore 1945 yılına kadar bu ülkenin işgalinde kalmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın müttefikleri lehine döndüğü kesinleştikten sonra girilen barış arayışları çerçevesinde Kasım 1943'de yapılan Kahire görüşmeleri sonuç raporunda Kore için "Zamanı geldiğinde bağımsızlığını kazanır" ifadesi yer alıyordu:

1945 Mayısında ABD ile Rusya arasında varılan anlaşma gereğince Kore ABD, Rusya, İngiltere ve Çin'in vesaleti altında kalacaktı. Ancak Temmuz 1945'te yapılan Potsdam Görüşmeleri sırasında Rusya, Japonya ile savaşma kararı alınca 38nci Paralelin kuzeyi Rusya'nın güneyi ise ABD'nin hareket sahası olarak kararlaştırıldı.

6 Ağustos 1945'te ABD'nin Hiroşima'ya ilk Atom bombasını atmasının hemen ardından Rusya, 8 Ağustosta Japonya'ya savaş ilan etmiş, Mançurya'nın işgalini 12 Ağustosta Kuzey Kore'nin işgali izlemiştir. 8 Eylülde de ABD güney Kore'deki Japon birliklerini teslim alınca Kore, kendiliğinden aynı dil, aynı kültür, aynı geçmişe sahip iki ülke konumuna gelmiştir.

Önceden üzerinde anlaşıldığı halde, ne Amerika-Rusya müzakereleri ne de Birleşmiş Milletlerin müdahale çabaları İkiye bölünmüş Kore'nin birleşmesinde etkili

olamadi. Bunun üzerine Güney Kore'de 10 Mayıs 1948'de BM komisyonun gözetiminde yapılan serbest seçimlerle Güney Kore Cumhuriyeti kuruldu. Dr.Syngman Rhee Cumhurbaskanligina seçildi.

Hemen ardından 9 Eylül 1948'de Kuzeyde de bir seçim yapılmis ve Kore Halk Cumhuriyeti kurulmustur. Cumhurbaskani da Kim il Sung'tu.⁴⁰¹

38 nci paralelin kuzeyi daha Rusya'nin isgal gücü olarak girdigi 1945 yilindan itibaren **demir perde** ile kapattigi kapilarinin ardinda, Kuzey Kore yillarini Güneyi ele geçirmenin hesapları içinde hazirlanarak geçirmiştir. Rusya'nin ve hatta Çin'in de güdümünde bastan sona bilinçli bir hazirlik dönemidir bu. Kendilerine göre hazirlikleri hakli çıkaracak birden fazla sebep vardır. Çin'in komünistleştirilmesine ses çıkarmayan Amerika herhalde Kore gibi küçük bir devletin ele geçirilmesine bir şey demeyecektir. Üstelik bölgede henüz Avrupa'da olduğu gibi kolektif bir savunma sistemi mevcut değildir. Güneyin her yönden bol tarım ve su ürünleri sahaları ile enerji kaynakları istah kabartır. Hele güney Kore'nin ele geçirilmesi ile Japonya'nin da komünizm menziline girecek olması Sovyet stratejisi için önemli nedenlerdir. Bu nedenle Kim il Sung'un Liderliginde Kuzey Kore 1948 yilindan başlayarak iki yıl boyunca yumruğu indireceği an için hazirlanmıştır.

Güney de ise durum farklıdır. Zira hem Amerika askeri kuvvetlerini çekerken sadece inzibat görevini yapabilecek birlikler hariç, ordu teskilatlanmasına gitmemistir hem de Güney Kore yönetiminde halkın dahi benimsemediği bir başkan vardır. Bu nedenle yönetim ve toplum yapısı her türlü müdahaleye açıktır. Kuzeyden sızan ajanların çokluğu ve başarılı oldukları düşünülduğünde Güney Kore'de işlerin hiç de iyi gitmediği görülecektir. Üstelik Amerikan stratejik düşüncesinde Kore'nin önemi bile yoktur. Zira Amerika çok güçlüdür. Ama bu gücünü eğer dünyanın her yerinde bas gösteren sikintilere müdahale edecek şekilde parçalama yolunu seçerse siklet merkezi olusturamayacak ve bosuna zaman, malzeme ve emek harcamis olacaktır. Bu nedenle Amerika potansiyelini bir yerde tutup, çıkarlarının gerektirdiği yerlere gerekli müdahaleleri yapmakla yetinmelidir. Bahsedilen sebepler yüzünden Sovyet Rusya ile Kuzey Kore'nin yaptığı askeri ve ekonomik ikili anlaşmalara, ABD de Güneyle yaptığı sembolik anlaşmalarla karşılık vermiştir.

⁴⁰¹ Armaoglu, s.454.

25 Haziran 1950'de bütün azameti ile Kuzey Ordulari güneye doğru akmaya başladığında Güney'de tam bir sok yaşanır. Amerikan stratejik haberalması tam manası ile gafil avlanmıstı. Yaklaşan tehlikeyi görememisti. Dahası Güney de yaklaşan tehlikenin karşısında durabilecek bir askeri güç de mevcut değildi. Kısa zamanda gelişen Kuzey taarruzu baskent Soeul'ü düşürmüş ve güney limanlarına doğru hızla akmaya başlamıstı.

Ne ki taarruzun hızla ilerlemesi ile durumun tehlikeli bir hal alacağını hisseden Amerikan yönetimi önce Uzakdoğu Amerikan Birlikleri Komutanı General Mac Arthur'a taarruzun durdurulması emrini vermemiştir⁴⁰².

Bundan sonra da ABD Birleşmiş Milletleri devreye sokmak için bütün çabayı göstermiştir. Zaten Birleşmiş Milletlerin kuruluş gayesi Dünyanın herhangi bir yerinde bas gösteren bir tehlikeyi uluslararası toplumun ortak direnci ile savuşturmak değil midir? İşte tehlike bas göstermiştir ve bu tehlikeyi ancak uluslararası toplum bertaraf edebilir.

Planlar tutmuştur. Amerikan Ordusu'nun da devreye girmesi ile Pusan Limanı çevresinde oluşturulan Güney savunma gücü inatla ve başarı ile bölgeyi savunmuş, ikmal hatlarından oldukça uzaklaşmış ve son derece ağır zayıflar vermiş Kuzey Ordusu son darbeyi vurmasına fırsat verilmeden durdurulmuştur. Bunun yanında BM de devreye girmiş ağırlığını ABD'nin çektiği, Türkiye dahil **14** ülkenin kara gücü **40** ülkenin de hizmet birliği ve malzeme yönünden desteklediği bir BM gücü oluşturulmaya başlanmıstı.

Bundan sonra hedef kuzeylilerin kazandıkları topraklardan geri atılması idi. Bunun için önce BM kararı ile General Mac Arthur BM Gücü baskomutanlığına getirildi. 15 Eylül' den itibaren Generalin mükemmel planlaması ile icra edilen Inchon çıkarması ile Kuzey Kore Ordusu bozguna uğratılmış ve **Pyongyang'** a giden koridor açılmışti.

Inchon çıkarması ile elde edilen avantajlı durumu devam ettirmek 38nci paralelin kuzeyine geçmek düşüncesi bir süre Amerikan Yönetimi'ni ve BM'i meşgul

⁴⁰² Çok az dış politika kararı bu kadar çabuk alınmıştır. Zira Amerikan yönetimi Kuzeyin bu taarruzlarda başarılı olmaları halinde Dünyanın tekrar İkinci Dünya savaşı öncesindeki şartlara döneceğini, yayılmacı Komünizmin önünün alınmaması durumunda Japonya'nın bile düşürülebileceğini hissetmemiştir. Kissinger, s.458.

etti. Nihayet Inchon çikarmasini basari ile gerçeklestiren Baskomutan Mac Arthur'un gerekli gördüğü takdirde 38nci paraleli geçebileceğine karar verildi. BM Ordusu 19 Ekim'de Kuzeyin Baskenti Pyongyang'i ele geçirdi.

24 Kasim'a gelindiginde Çin sinirinin 100-200 Km güneyine kadar ilerleme kaydedilmiş bütün Kore'yi isgal için taarruz hazirliklari devam ediyordu. 24 Kasim 1950'de baslayan Genel Taarruz Kore'yi komünistlerden temizlemeyi amaçlamisken, 26 Kasim'da hiç beklenmeyen bir sey oldu. BM taarruzu Baskomutan Lin Piao komutasinda 800.000 kisilik Çin Ordusu'nun karsi taarruzu ile karsi karsiya kaldi. Bu beklenmeyen gelisme BM Ordusu'nun bir anda bozgun seklinde geri çekilmesine neden olacaktir. Bir diger gelisme de ilerleyen günlerde BM Baskomutani Mac Arthur'un görevden alınmasi olacaktir. Zira Kudretli General Dünyayi üçüncü savasin esigine getirecek kararlari vermekten çekinmeyecektir.

Bu noktada devreye Mehmetçik girer. Türk Hükümeti, BM Genel Sekreterligi'nin basvurusu üzerine 25 Temmuz 1950 de Türk kamuoyunda uzun süre tartisilacak bir karar verir: Kore'ye 4500 kisilik bir tugay gücünde **askeri birlik** göndermek. Bu kararın özüne muhalefetin diyecegi bir sey yoktur. Ancak muhalefet kararın sekline karsidir. Yani hükümet bu kararı verirken neden Meclise danismamistir. Hükümet ise; Amerikanin ardindan ikinci ülke olarak kara birligi gönderme kararı vermekle, Türkiye'nin NATO'ya üye olması arasinda kuvvetli bir bag olusturdugunu düşünmektedir. Dahasi açıkça beyan edilmese de Marshall Yardim programından daha fazla kazanç saglamak da hükümetin beklentileri arasindadir. Sikintili bir hazirlik sürecinden sonra nihayet 25 Eylül 1950'de Türk Tugayi Iskenderun Limani'ndan yola çıkar. Uzun ve yorucu bir deniz yolculugunun ardindan Kore'nin Pusan Limani'na varildiginda tarihler 18 Ekim'dir.

Limana giren Türk Birlikleri derhal demiryolu ile Taegu'ya nakledilir. Buradaki teçhizat ve silah degisiminin ardindan kisitli olanaklarla eğitim verilir. Türk Tugayi Amerikan 8nci Ordusu'na baglanir ve **North Star** kod adi verilir.

BM ordusu kati neticeli bir taarruza hazirlaniyordu. Türk Tugayi Amerikan 9ncu Kolordusu'nun ihtiyatina alindi. 24 Kasim'da baslayan genel taarruz baslangıçta süratle gelistiyse de 26 Kasim aksamından itibaren tam bir kabusa dönüştü. Çünkü hiç kimsenin beklemediği bir anda 800.000 kisilik Çin Ordusu BM Ordusu'nun karsisine çıkivermisti. BM açısından durum tam bir haberalma faciasiydi. Önce

taarruzlari durdu. Ardindan bozgun halinde geri çekilme basladi. Bu noktada Türk Tugayi'na verilen kritik savunma görevinin basari ile yerine getirilmesi sayesinde BM Ordusu geri çekilmesini tamamlayarak tekrar muharebe için teskilatlanma olanagi bulmustu. Tarihe Kunuri Muharebeleri olarak geçen bu muharebelerde Mehmetçigin süngüsü tüm dünyada bir kez daha parlamis, tüm dünya kamuoyunun övgüsüne neden olmustu. Belki de Türkiye'nin güvenligi için çok önemsedigi NATO'ya açılan kapi Mehmetçigin gösterdigi kahramanlik sayesinde aralanmisti.

Mehmetçik, Kunuri Muharebeleri'nden sonra Harbin devami boyunca kendine verilen görevleri yurt savunmasi gayreti ve bilinciyle yerine getirdi. Kumjangjangni' de, Vegas'ta Dünya kamuoyunun gözü önünde canini vermekten çekinmeyen Mehmetlerin kahramanligi övgüler aldı. Nisanlar ve madalyalar takildi. Mehmetçik, her ne kadar Batili tarihçilerin dedigi gibi "hoyratça kullanılmak istenmisse" de emirlere karsi gelmek onun tabiatina uygun degildi. Bu nedenle mütarekenin imzalandigi 27 Temmuz 1953 tarihine kadar 721 sehit ve 2147 yarali verdi. Düsman eline geçen 234 esir de sonradan harp tarihi derslerine konu olacak sekilde bir disiplin, birlik beraberlik ve dayaniklilik örneği vererek yurda geri dönmüştür.

Sonuç olarak basladigi yerde biten bir savastir Kore Savasi. Ama uluslararası toplumu bir ideal etrafında ilk defa silahlı teskilatlanmaya yönlendirmistir. Bu sayede Kuzey Ordulari'nin Güney'i isgal etmeleri engellenmisti. Ancak Amerika açısından incelendiginde savas 50 milyar dolarlık harcamaya ve bölgeye iki milyondan fazla asker gönderilmesine mal olmustu. 54.000 den fazla da kayip vardi. Üstelik Amerika Güney Kore'ye karsi bir dolu askeri ve ekonomik taahhüt altına girmisti.

Rusya ve Çin güdümündeki Kuzey Kore'nin Güneyi isgal ederek birlesme hayalleri gerçeklesmemistir. Rusya bu gerçeği zaten daha Pusan savunma mevzilerinde verilen inatçı ve kararlı savunma örneğinde görmüs ve Kuzey Kore'den destegini çekmiş, Çin'e verdigi destekte de hiç gönüllü olmadığını hissettirmistir. Dahasi bu kadari ile bile Rusya Avrupa'daki kendisine karsi olusturulan askeri olusunun ne kadar ciddi olduğunu kavrama olanagi bulmustur. Çin ise; sinirli ekonomik ve askeri olanaklarla ne kadar büyük insan potansiyeline sahip olunursa olunsun, karsidaki gücün ABD olduğunda savasin galip tarafı olmanın hiç de kolay olmadığını anlamistir.

Bir diger sonuç da Dünyanın, esi görülmemis yeni bir silahlanma yarisina girdigi yönündedir. Zira 1952 yilindaki silah harcamalari ABD'nin 47.8, Rusya'nin 21.9, Fransa'nin 3.0, Ingiltere'nin 4.3, Italya'nin 0.8, Çin'in 2.7 milyar dolardir⁴⁰³. Bu rakamlari incelerken Beyoglu'ndaki mütevazi isyerinde Tarih Ergun Hiyilmaz ile ayaküstü yaptigimiz grsmede söylediklerini hatirladik. Aynen sunlari demisti."Bana göre Kore Savasi, savas tccarlarinin hem ellerindeki klasik savas malzemesini tüketmek, hem de modern savas malzemelerini denemek için ikarilmistir."

Türkiye'ye gelince, ekonomik ve siyasal anlamda daha 1945'li yillarda verdigi karar geregi istikametini Bati Blogu olarak belirlemenin neticesini NATO'ya alinmakla almistir. Zaten Türk kamuoyu o yillarda NATO karsisinda olabilecek bir birikime sahip olmadigindan bu olay Hükümetin bir basarisi olarak gayet güzel lanse edilmistir. Ancak günümüze gelindiginde bir degerlendirme yapmak gerekirse; Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik zorluklari hala asamadigi, Türk Silahlı Kuvvetleri'nde öngördüğü modernizasyonu hala tamamlayamadigi, hala demokrasisini bir noktadan öte gtremedigi, üstüne üstlük de bütün soguk savas yillari boyunca NATO'nun ileri karakolu olarak büyük bir askeri gücü kuzeydeki dsmana karsi bulundurmak zorunda kaldigi dikkate alindiginda kazancin ya da kaybin ne oldugunu tahmin etmek zorlasmaktadir. Bu nedenle Dünyanın bas döndürücü bir hizda degistigi bugün, gemisten alinan dersleri, gelecege yönelik projeksiyonlari yaparken bir daha incelemek, verilen kararlarda tarihin tekerrürden ibaret oldugu geregini de hesaba katmak gerektiği inancindayiz. Yoksa Ziya Pasa'nin dedigi gibi "Tarihten ders almayanlar bir gün ders almak zorunda birakilirler."

Son sözümüz de Mehmetige. Gerek Sakarya ve gerekse Sirkeci Gaziler Dernegi'nde grstđmz Gazilerimize devletimizin hiç de sefkatli davranmadigi izlenimini edindik. Nedense Türkiye Cumhuriyeti Devleti Güney Kore Devleti'nin bile esirgemedigi madalyayi gazilerimizden esirgemisti. Geçen yila kadar hala sehit bir subay ile eri ayirt etmeyecek kadar ilgisiz kalmis devletimiz. Denilen O ki "*Tabi sehit olduktan sonra fark etmiyor ama hiç olmazsa insanlar subayliginin degerini*

⁴⁰³ Kennedy, s.456.

*versinler.*⁴⁰⁴ Bu tespitleri yapan sadece biz de degildik üstelik. Mim Kemal Öke de “Unutulan Savasin Kronolojisi” adli eserinde benzer sorunlara yer vermisti.

Gazilerimizin istedigü ruhlarini serinletecek, gögüslerinde gururla tasiyacaklari, biz bu devlet için uzak ellere gittik öldük veya yaralandik diyerek dostu düsmana gösterebilecekleri bir madalyalarinin olması. Bu ilgisizlik onların belli ki kalplerini kirmis. Ama suna da yürekten inandik ki hepsinin yüzünde hala **“Simdi harp olsa gene gideriz masumiyeti, safligi ve yürekliligi mevcut.”** İstanbul, **Mayis 2006.**

⁴⁰⁴ Yazgülü Aldogan ile yaptigimiz görüşmede babasinin sehit bir yüzbası olmasına ragmen yakin zamana kadar annesine sehit er maasi baglanmis olduğundan sitemle bahsetmisti. Adnan Üzmez

KAYNAKÇA

A. KİTAPLAR

- AKALIN, Cüneyt : **Soguk Savas, ABD ve Türkiye-1** (Olaylar-Belgeler (1945-1952), İstanbul, Kaynak Yayinlari, Mayıs 2003
- ARMAOGLU, Fahir : **20nci Yüzyil Siyasi Tarihi** (1914-1990)Cilt 1: 1914-1980, 7. Baski, Ankara,Is Bankasi Kültür Yayinlari, 1991
- ARTUÇ, Ibrahim : **Kore savaslarinda Mehmetçik**, Kastas Türk Savaslari Belgeseli, İstanbul,Kastas Yayinlari, Ekim 1990
- ARTUÇ, Ibrahim : **İkinci Dünya Savasi, Cilt : 1**, İstanbul Kastas Yayinlari, Temmuz 1999 s:162
- ATAÖV, Türkkaya : **Amerika-Nato ve Türkiye**, 2 nci baski, Ankara: Aydinlik Yayınevi, 1969
- AYDEMİR, S.Süreyya : **İkinci Adam**, 2 nci ve 3 ncü cilt, 8 Baski, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1967
- AYDEMİR, S.Süreyya : **Menderes'in Drami**, 2 nci baski, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1979
- BALTACIOGLU, Tuna : **Savas İçinde Baris Kore Savasi Anilari**, İstanbul Yapi Kredi Yayinlari, 2000
- BOZDAG, Ismet : **Zafer ve Sereflerle Dolu Bir Hayat Celal Bayar**, İstanbul, Tercüman Yayinlari, 1986

- ÇULCU, Murat : **Marjinal Tarih Tezleri**, İstanbul, Erciyas Yayinlari, Haziran 1995
- DENIZLI, Ali : **Kore Harbi'nde Türk Tugaylari**, Genelkurmay Basimevi, Ankara, 1994
- DERINGIL, Selim : **Denge Oyunu (Ikinci Dünya Savasi'nda Türkiye'nin Dis Politikasi)**, 2nci baski, İstanbul,Tarih Vakfi Yurt Yayinlari, Ekim 2001
- DORA, Celal : **Kore Savasi'nda Türkler (1950-1951)**, İstanbul, Ismail Akgün Matbaasi, 1963
- GREYSON, Benson lee : **Ortadogu'da Sovyet Çikarlari ve Amerikan tercihleri**, (Çev:Harp Akademileri YABE Başkanligi), İstanbul, Harp Akademileri Basimevi, 1984
- GÖNLÜBÖL Mehmet,
SEZER Duygu,
ULMAN A.Haluk,
BILGE A.Suat : **Olaylarla Türk Dis Politikasi**, 9 baski, Ankara, (1945-1965 Dönemi) Siyasal Yayinlari, 1996
- GÜRKAN, Ihsan : **Kore'de Savas Ulastirmasi**, Ankara , Genel Kurmay Basimevi, 1953
- GÜRSEL, Haluk F. : **Tarih Boyunca Türk Rus iliskileri (Bir SiyasiTarih Incelemesi)**, İstanbul, 1968
- KENNEDY, Paul : **Büyük Güçlerin Yükselis ve Çöküsleri (16nci Y.Y' dan Günümüze Ekonomik Degisim ve Askeri Çatismalar)**, (Çev: Birtane Karanakçi), 9 Baski, İstanbul, Is Bankasi Kültür Yayinlari, Aralik2002

- KISSINGER, Henry : **Diplomasi** , (Çev: Halil Ibrahim Kurt), 3ncü Baskı, İstanbul, İs Bankası Kültür Yayınları, Ocak 2002
-
- Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri** (özet)(1950 -1953), Ankara, Genel Kurmay Basımevi, 1959
-
- Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri** (1950-1953) , Ankara, Genel Kurmay Basımevi,1975
- KOÇAS, Sadi : **Atatürk'ten 12 Mart'a Anılar** , 1nci Cilt, İstanbul, Dogus Matbaası, 1979
- MAKAL, Mahmut : **Bizim Köy (Bir köy Öğretmenin Notları)**,8.Baskı, İstanbul, Varlık Yayınları, 1967
- NADI, Nadir **Perde Aralığından**, 3 ncü Baskı, İstanbul, Çağdas Yayınları, 1979
- ÖKE, Mim Kemal : **Unutulan Savaşın Kronolojisi**, İstanbul, Bogaziçi Yayınları,1990
- ÖYMEN, Altan : **Değişim Yılları**, 2 nci Baskı, İstanbul, Dogan Kitapçılık, Ekim 2004
- ÖZ, Baki : **Biçagin Sirtinda Siyaset**, Ankara,Can Yayınları, Kasım1996.
- SAYILAN, Nazim Dünder : **Kore Harbi'nde Türklerle** , İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1996

- PARASIZ, M.İlker : **Türkiye Ekonomisi**, Bursa, Ezgi Kitabevi, Ekim 1998
- RUSÇUKLU, Bülent : **Kore Savası,Unutulan Savas ve Gazi Faruk Pekerol'un Anilari**, İstanbul, Alfa Yayinlari, Ekim2005,
- SANDER, Oral : **Siyasi Tarih (1918-1994)**, Ankara, Imge Yayinlari, 11nci baski, 1994
- SOYSAL Ismail, : **Soguk Savas Dönemi ve Türkiye (Olaylar Kronolojisi 1945 – 1975)**, İstanbul, Isis Yayinlari,1997
- SUNALP, Turgut : **Kore Harbi**, İstanbul, Harp Akademileri Basimevi, 1954
- SISMANOV, Dimitir : **Türkiye İşçi ve Sosyalist Hareketi, Kisa Tarih (1908–1965)**, 2 nci baski, İstanbul, Belge Yayinlari,1997 Ocak 1990
- TOKER, Metin : **Demokrasimizin Ismet Pasali Yillari,D.P'nin Altin Yillari (1950-1954)**, 2 nci baski, Ankara, Bilgi Yayınevi, Ocak 1991
- TUNÇKANAT ,Haydar **İkili Antlaşmaların İçyüzü (İktisadi, Siyasi, Askeri)**, 3 ncü Baski, Ankara,1975.
- ULMAN, A.Haluk : **Türk-Amerikan Diplomatik Münasebetleri(1939-1947)**, Ankara, Sevinç Matbaasi, 1961
- YAZICI, Tahsin : **Birinci Türk Tugayı'nda Kore Hatıralarım**, İstanbul, Ülkü Basimevi, 1963

- YETKİN, Çetin : **Karsi Devrim** (1945-1950), 2 nci baski, Istanbul, Otopsi Yayinlari, Nisan 2003
- YILMAZ, Veli : **Siyasi Tarih**, Istanbul, Harp Akademileri Basimevi, 1998
- YILMAZ, Veli : **Yakin Dünya Harp Tarihi Özetleri**, Istanbul, Harp Akademileri Yayinlari, 1993
- ZÜRCHER, Eric Jan : **Modernlesen Türkiye'nin Tarihi**, 3 ncü Baski, Istanbul, Iletisim Yayinlari, 1998

B. SÜRELİ YAYINLAR

1. ANSIKLOPEDILER

- a. Hayat Ansiklopedisi.
- b. Tercüman 20 nci YY Ansiklopedisi.

2. GAZETELER

- a. Ayin Tarihi
- b. Cumhuriyet
- c. Hürriyet
- d. Milliyet
- e. Posta
- f. Ulus
- g. Vatan
- h. Vakit
- i. Zafer

3. DERGILER

- a. Popüler Tarih, Sayi:46, Haziran 2004.
- b. Silahlı Kuvvetler Dergisi, Sayi:377, Temmuz 2003.

C. DERS NOTLARI

- a. ELMAS Ahmet, Kore Savası'nda Türk Ordusu (Yüksek Lisans Tezi), İzmir, Aralık, 2004.
- b. Kore Savası'ndan Alınan Dersler, Eğitim ve Doktrin Komutanlığı Yayınları.

D. GÖRÜŞME YAPILAN KISILER

Em. Alb. Fevzi TÜZÜNER : (Kom.Yzb. 2 nci Kore Türk Tug. Hrk.Egt. S.Md.lügü)

Ali Ihsan UYGUN : (1 nci Türk Tug. Inz. Tk.)

Celil KALENDER : (1 nci Türk Tug. Bando Tk.)

Mehmet ÜSTÜNDAG : (1 nci Türk Tug. 241 nci P.A. 2 nci Tb.6nci Bl.)

Namik Ant BENSON, As. Memur : (3 ncü KoreTürkTugayi'ndanÜtgm.Ömer Faruk BENSON'un oğlu. Kendisi Aile Albümlerinde mevcut, Babası ve Kore'ye ilişkin fotoğraflardan araştırmamdistifade etmemde yardımcı olmuştur.)

Yazgülü ALDOGAN, Gazeteci : (1 nci Kore Türk Tugayi'ndan Ütgm.Kaya ALDOGAN'in Kizi)

Bülent RUSÇUKLU, Yazar

Recep Ali TEMEL : (1 nci Türk tug. 241 nci P.A. 3 ncü Tb. 12

Bl.)

E. INTERNET

 www.ulkeler.net/Kuzeykore.htm

 www.tr.wikipedia.org

 www.turkishdefence.com

 www.bygm.gov.tr

EKLER

1. ROPÖRTAJLAR

MUHARIP GAZILER DERNEGI SIRKECI SUBESI'NDE KORE GAZILERI ILE SOHBET

Yagmurlu bir persembe günü saat 11.00 sularında Muharip Gaziler Derneği'nin Gülhane Parki'ndaki subesine gittigimde, tam manasiyla ihtiyar delikanli denilebilecek kadar düzgün giyimli, saglikli bir beyefendi karsiladi beni.. Kendimi tanittim. Mümkünse Kore Gazileri ile tanismak istedigimi ifade ettim. Hemen oracikta bulunan, yasli oldugu kadar sevimli ve zinde; Ali Ihsan Amca ile tanistirdilar beni. Ali Ihsan Amca 1nci Tugay ile Kore'ye giden General Tahsin YAZICI 'nin ilk kafile erlerinden. Kendisi Kore 'ye hareket edildigi andan itibaren askeri polis (M.P) olarak görev yapmis. Ilerlemis yasina ragmen gençliginde sporcu olmasinin verdigi dinçlik var üzerinde.

Birazdan yanimiza, kendisini Muharip Gaziler Derneği'nin Ikinci Baskani olarak tanitan Mehmet Amca geliyor. O da gayet saglikli ve iyi giyimli. Ali Ihsan Amca gibi 1nci Türk Tugayi ile Kore'ye gidenlerden. Derken son olarak diger iki amcaya göre biraz daha sismanca olan ve daha çekingen tavirlari olan Celil Amca yanimiza geliyor. Celil Amca da 1nci Türk Tugayi'nin Bando Takimi'ndan. Kendisi alto saksafon çaliyormus. Çay ismarliyorlar. Sanirim kolay kaynastik, çünkü gözlerinde bana karsi derin bir muhabbet hissettim.

Sohbetimiz daha çok, yasli olmasına ragmen, hem ilk tanistigim kisi olmasinin verdigi elektrikten ve hem de heyecanindan dolayi Ali Ihsan Amca'nin üzerinden ilerliyor.

Soruyorum: "Ali Ihsan Amca: Kore savasina gönüllü katildiniz degil mi?"

AIA- "Anlatayim evladim" diyor. "Ben o esnada Istanbul'da çekili topçu eri iken sürücü eğitimi almak üzere Izmir-Gaziemir'e gönderilmistim. Bir gün bizim yakin komsumuz olan tercüman bir Üstegmen ile Amerikali bir Yarbay Gaziemir'e gelmisler. İçtima esnasinda her birimize birer kagit verdiler. Üstegmen bölüğe hitaben Arkadaslar Kore'ye gidecek gönüllü ariyoruz, gönüllü olan var ise sizlere

verdiğimiz kagıtlara dilekçesini yazsin ve öne çıksin dedi. Ben hiç düşünmeden, çaki gibi bir asker selami ile Ben gönüllüyüm dedim. O an Üstegmenim ile göz göze geldik. Sanki bana niçin böyle yapıyorsun der gibi idi. Ona Komutanım! Devletimin emrinde dünyanın neresine olursa olsun ölüme gitmek benim için sereftir dedim. Bu sözlerimi tercüme ettiğinde Amerikalı yarbayın alnimdan öptüğünü hala unutamam. “

Soruyorum: Ali Ihsan Amca saniyorum Türkiye'nin her yerinden gönüllüler Ankara'da toplanmışlar değil mi?

AIA: “Evet!” dedi “Hepimiz Zirhli Birlikler Okulu-Etimesgut'da toplandık. Komutanımız General Tahsin YAZICI idi. Alay Komutanımız Albay Celal DORA. .Ankara'da kaldığımız günlerde bol bol eğitim yaptık. Zaten ben dokuz aylık asker olduğum için bir eğitim alt yapım vardı”.Sohbetin burasında söze Mehmet Amca giriyor.-“Ben de Seferihisar'da istihkamcı erdim. Üçümüz aynı kafilde yolculuk yaptık. Ankara'da bize yeni kıyafetler ve silah verdiler”.Celil Amca da bu esnada söze girerek “ben de tugayın moral ekibindendim” diyor gülümseyerek.

Soruyorum: Ali Ihsan Amca Iskenderun'a kadar trenle gittiniz. Iskenderun'da bindiğiniz gemiyi hatırlıyorsunuz değil mi?

AIA: -Hatırlamaz olur muyum? Eliyle duvarın kösesinde bulunan gemi resmini göstererek; General W. Haan Gemisi diyor. Mehmet amca da kendisinin Private Johnson gemisiyle yolculuk yaptığından bahsediyor.

Soruyorum: Ali Ihsan Amca gemi ile Kızıl Deniz'de yol alırken Misir limanına uğradığınızda Misirlilerle aranızda hoş olmayan hadiseler cereyan etmiş hatırlıyor musun?

AIA:- Hatırlamaz olur muyum? Ben askeri polis (MP) olduğum için bütün olup biteni yakından gözlemlene imkani buldum. Olay su; Limana gelmişiz. Mehmetçikler saf, gemiden inemedikleri için parayı ipe sarkıtıp karşılığında muz, sigara vs. ihtiyaç malzemesi istiyorlar. Araplar da parayı alıp kaçıyorlar.

Soruyorum: Ali Ihsan Amca, gemi yolculuğu esnasında komutanların da istiraki ile toplu namaz kılmissiniz.

AIA: Evet! Diyor. Özellikle Suudi Arabistan topraklarına (kutsal topraklar) yakın sahilinden geçerken gemide anons yapıldı. Bunun üzerine bizde kutsallığa hürmeten hep beraber namaz kildik.

Soruyorum: Geminiz sizi Pusan Limanı'na bırakmış değil mi? Sanırım orada silah ve mühimmatımız daha modern olanlarla değiştirilmiş. Bir de sanki tam olarak hazırlık yapmadan cepheye gönderilmişsiniz.

AIA: Hayır! Diyor, zaten bizim eğitim altyapımız olduğu için yeni silahları öğrenmekte hiç zorluk çekmedik. Diyorum ki "Türk Tugayı Birleşmiş Milletler Ordusu'nun emniyetle geri çekilmesi maksadı ile öncü kuvvet olarak görevlendirilmiş ve tugay olarak tek basiniza muharebe etmişsiniz, hiç korku duymadınız mı?" Söze bu noktada Mehmet Amca giriyor. "Biz" diyor "Daha Kore'ye gideceğimiz haberini aldığımızdan itibaren korkuyu unuttuk. Yolculuk esnasında bize öyle güzel maneviyat verdiler ki korkmak aklımızdan bile geçmedi. Bir de komutanlar kahraman olunca, asker korkar mı hiç?"

AIA: "Ben!" diyor "Çanakkale de savaştığım bir babanın oğluyum". Babam Mesudiye Zirhlisi'nde görevliydim. Zirhliyi batırdıklarında babam dört tane deniz erini karaya çıkarmayı başarmış. Bana da hep "Korkunun ecele faydası olmadığını, korkanların hiçbir zaman başarılı olamayacaklarını" anlattı bütün gençliğim boyunca.

Soruyorum: Ali İhsan Amca Kore'de yaşadığınız ve gelecek nesillere aktarmayı bir görev bildiğiniz başka anılarınız yok mu?

AIA: "Olmaz olur mu?" diyor. Hani sen biraz önce az eğitim yapmışsınız demistin ya, biz orada az eğitim yapmadık. Silah kullanmaktan, süngülesmekten, göğüs göğüse muharebeye kadar bütün eğitimleri yaptırdılar. Bir gün nöbet yerimden birliğime dönerken üç Amerikalı asker arasından geçerek dönmem gerekti. Amerikalı askerlerden birisi beni durdurdu. Ne kadar kendimi tanıtmaya çalışsam da, Türk olduğumu ifade ettiysem de, süngüsünü sırtıma dayamış bir türlü bana yol vermiyor. O anda bir karar vermek zorundaydım. Ya sabaha kadar orada bekleyecektim ya da Amerikalı askeri saf dışı edip birliğime dönecektim. Ben çevik bir hareketle Amerikalının süngüsünden kurtulup tüfegini kaptığım gibi var gücümle süngüyü yere sapladım. Amerikalı bir an donakalmıştı. Bir yandan yere saplanan süngüyü ve tüfegini çekistiren, bir yandan da diğer iki Amerikalı askerden yardım

istiyordu. Diğer askerler yanımıza geldiğinde Türk olduğum anlaşıncaya beni rahat bıraktılar da, birliğime gittim.

Mehmet Amca burada lafa giriyor;” Benim daha değişik bir hikayem var. Ben Kore’de iken yanlışlıkla benim ölüm haberim gelmiş Türkiye’ye” diyor. Annem kendini damdan aşağıya atmış ve akli dengesini tamamen yitirmiş. Aylar sonra ben sağ salım döndüğümde annem buna inanmadı, hatta “ Sen ölmüştün, niçin geldin?” bile dedi. Bir zaman annemin bu saskin ve suursuz hallerine katlanmak zorunda kaldık. Sonra tesadüfen bir doktor annemi iyi edebileceğini söyledi. Yalnız birer ay arayla üç tane ıgne yapacağını, fasilalarda annemin yalnız kalmasını, sadece ayda bir defa görmemizi tembihledi. Birinci ıgnenin sonunda annem “Galiba oğlum ölmedi” şeklinde bir cümle kullanınca hepimizde bir umut ışığı doğdu. İkinci ayın sonunda annem “Galiba oğlum yaşıyor, sağ salım döndü” dedi. Üçüncü ayın sonunda da “oğlum Mehmet beni neden burada tutuyorsunuz. Ben deli miyim ki hala buradayım” diyerek hastaneden çıkmak istediğini bildirdi. Doktor annemi serbest bırakırken bize “Kendisinin bundan sonraki hayatında çiçeklere ve çocuklara çok dükün olacağını, bunu da normal karşılamamız gerektiğini “ söyledi. Çok ilginçtir annem benim çocuklarımı büyüttüğü gibi, babamdan sonra daha uzun yıllar yaşayarak hayata ne kadar bağlı olduğunu gösterdi.

“ Evladım bir de benim bir sitemim olacak. Biz devletin emri ile Kore’ye gittik, orada savastık. Şehit veya Gazi olduk. Aradan yirmi beş yıl geçtikten sonra Kore Devleti orada yaptığımız kahramanlıkların anısına bize birer madalya verdi. Biz kendilerinden çok memnunuz, her yıl düzenli aralıklarla bizi bir araya getirerek eski günleri yad etmemizi, anıları tazelememizi sağlarlar. Dünya Futbol Şampiyonası’nın Kore’de yapıldığı yıl bizi davet ettiler. Kore’ye indigimiz gün ilk is olarak muharebelerimizin cereyan ettiği bölgeyi gezdik, şehitliğimizi gördük. O kadar güzel ve itina ile bakmışlardı ki gözlerimiz yasardı. Bu devletin bu kadar kısa zaman içinde, bu kadar büyük atılımı nasıl başarabildiğini hayretler içerisinde izledik. Kore’de bulduğumuz bir gün iki tane üniversite öğrencisi bizi ziyarete geldi ve bize eski günlerin anısına oldukça pahalı hediyeler getirmişler. Ben tercüman aracılığı ile bu hediyelerin çok pahalı olduğunu bu kadar parayı nereden bulduklarını sordum”. Verdikleri cevap şu idi: “Sizin geleceğinizi önceden biliyorduk. Bu nedenle büyüklerimizin bize harçlık olarak verdikleri paraları harcamayıp biriktirdik. Bu hediyeleri öyle aldık. Kaldı ki sizin bize vermiş olduğunuz hediyein yanında

bunların hiçbir değeri olamaz.” “Arkadaşlarımla birbirimize baktık duygulandık ve ağladık. Fakat ne yazık ki Türkiye Cumhuriyeti Devleti bizlere o günlerin anısına tenekeden de olsa birer madalyayı çok gördü, Aynı şey Kıbrıs Gazileri için de geçerli. Bizler bu devletin birer ferdi olarak devletimizin verdiği görevi yerine getirdik. Bu gün aynı görev verilse gene hiç gözümüzü kırpmadan kosarız. Zaten bu milleti bu kadar badirelere rağmen ayakta tutan bu üstün vazife anlayışı değil mi? Bize eğer birer teneke de olsa madalya vermiş olsaydı, bizim için Korelilerin verdiği altın madalyadan daha değerli olurdu. Gene de mutluyuz. Askerlerimiz bize çok iyi davranıyorlar, devletin açtığı yarayı onlar sarıyorlar. Allah onları basımızdan eksik etmesin.”

Sohbetin bu bölümünde her üç gazimizin de duygusallığını zaman zaman ağlamamak için kendilerini zor tuttuklarını gözlemledim. Hem vaktimin azlığından hem de onları daha fazla üzmemek için kendilerine “Maksadım sizleri üzmemek değil, sizlerin bu tecrübelerinizi, bu bilgilerinizi, bu anılarınızı gelecek nesillere taşıyabilmektir. Bu yüzden elimde olmadan sizleri eski günlere götürerek üzdüysem özür dilerim” dedim ve müsaade isteyerek yanlarından kalktım. Ali İhsan Amca koluma girerek “Gel fotoğrafları göstereyim” dedi duvarda asılı kendisinin de olduğu fotoğraflardan birinde esir aldıkları Çinlilere ne kadar iyi davrandıklarını anlatırken “ Biz onlara iyi davrandığımız için hep cepheden kaçarak bize sığındılar. Çünkü çok açlardı. Biz kendilerine çikolata, sıcak çorba ve yemek ikram ederdik ve gayet iyi davranırdık ama onlar aynı sefkatini bizim esirlerimize göstermediler.” dedi.

Kendilerine çok teşekkür ederek en kısa zamanda tekrar uğrayacağımı ifade ettim ve mümkünse kendilerinde bulduklarını fotoğraf, belge ve dokümanları görmek istediğimi bildirdim. Orada bulunan herkes bana sonuna kadar yardımda bulunacaklarına dair söz verdiler. Benim için güzel bir söyleşi olmuştü.

17 SUBAT 2005

EMEKLİ ALBAY FEVZİ TÜZÜNER İLE SOHBET:

13 Mart 2005 günü saat 14:00 sularında, kendisi de Kore Savası'na katılmış bir subayın oğlu olan Ant Bey ile Uçaksavar Sitesi Etiler'deki mütevazı evlerinin kapısını çaldığımızda gayet güler yüzlü karşıladılar bizi. Fevzi Albay ve esi, yılların yorgunlugunu çıkararak iki dost gibi idiler sanki. Rahatsız ettiğimiz düşüncesi ile Ant Bey ile birlikte kendilerinden özür diledik. Ama Fevzi Albay tebessümlü bir ifade ile rahatsız olmadıklarını, bilakis bizi görmekten mutlu olduklarını ifade ettiler.

Hal hatır sorma faslından sonra kendilerine ikram olarak götürdüğümüz kuru pastaların yanında hanımefendinin ikram ettiği köpüklü Türk kahvesini yudumlarken, hem bu yaşlı insanın hatıralarını canlandırmak, hem de konuya intibak etmesini kolaylaştırmak bakımından ilk sözü ben aldım ve konuşmama İkinci Dünya Savası'nın sonunda oluşan konjonktürel ortamdan bahsederek başladım. Amerika ve Rusya'nın bu savaşın galibi olarak çok önemli kazanımlar elde ettiklerini, savaş sonunda Amerika'nın infirat (yalnızlık) politikasına dönmeyi planlarken, Rusya'nın yayılmacı politikalarının ortaya çıkması ve savastan harap halde çıkan Avrupa'da oluşan boşluğu Amerika'dan başka dolduracak bir başka gücün daha bulunmaması üzerine, ABD'nin dış politika tercihlerinde değişiklik yaptığını, bu değişikliğin basını 1946 yılında Başkan Harry Truman'ın adına izafeten Truman Doktrini diye adlandırılan Türkiye ve Yunanistan'a yapılan 400 milyon dolarlık yardımın çektiğini, ardından Marshall Yardımı ile bir yandan Avrupa'nın yıkılan kısımlarının tekrar düzeltilmesinin diğer yandan ise Komünizmin önüne bir set çekmenin hedeflendiğini, bu maksatla Batı Avrupa Birliği'nin ve ardından NATO'nun kurulduğunu, aslında bütün bu çabaların savaşın sonunda ABD'de oluşan müthiş ekonomik güce **pazar** açılması maksadına dayandığını, Rusya'nın da daha fazla genişlemek yönünde çabalarının ABD'nin isine geldiğini ve bunu bahane ederek dünyayı iki kutba böldüklerini, Türkiye'nin büyük bir başarı ile İkinci Dünya Savası dışında kalmışken savaş sonuna doğru daha fazla yardım koparma adına Amerika'ya ve batıya yanastığını, İngiltere'nin yolu açmasının ardından ABD'nin bunu fırsat bilerek Türkiye'yi deyim yerinde ise tam olarak kafakola alma siyaseti güttüğünü, Türkiye'nin bu siyaseti geç fark ettiğini, ancak daha fazla yardım ve Kuzeyinde beliren tehlikeden kendini emniyete almak için NATO'ya üye olabilmek adına ABD'den sonra ikinci devlet olarak Kore'ye en fazla sayıda askeri gönderme kararı aldığını ifade ettim. Öyle değil mi komutanım? Diye sordüğümde;

Bütün bu konusmalarim esnasinda beni sabirle ve dikkatle dinleyen bu yasli insan, "Baska sebebi olmasi mümkün mü? Türkiye neresi, Kore neresi? Bu bizim savasimiz degil ki baska hangi sebepten gidelim" dedi.

"Komutanim Amerika neden Güney Kore'ye müdahale etme geregi duydu?" diye sordum.

ABD için yapılan her harekette yatan mananın kazanilacak daha fazla dolarda sakli oldugunu, bu müdahalenin Uzakdogu'daki ABD çıkarlarini korumak, Rusya, Çin ve Kuzey Kore dayanismasi ile olusacak Uzakdogu Blogunun içine sizarak bu gücün olusmasina engel olmak, bir nevi komünist ideolojinin önünü kesmek maksadina yönelik oldugunu söyledi. Sonra devamla uzun uzun Kore'ye gidis hikayesini anlatti:

Fevzi Albay o zaman komando kursunu yeni bitirmis bir yüzbasi imis. Seferihisar da görev yaparken gönüllü seçmeye gelen bir ABD'li subay O'nu kendine yakin gördüğünden seni de kaydediyorum diyerek 3ncü Türk tugayina dahil etmis. Diyor ki; "Evladim ben komando idim ama orada komandoluk yapmadim, Ben hareket egitim sube müdürlüğü yaptim. Ama bugünkü fikirlerimle bu savasa gönüllü katilmazdim. Bizi tipki bir gladyatör gibi kullandilar. Orada buldugum günlerde sahit oldum. Çinliler bizi seviyorlardi. Hatta esir aldiklari Türklere bile diger millet askerlerinden farkli olarak iyi davraniyorlarmis. Bir keresinde cephe boyunca yaklasik 50 metre mesafede bir Çin Askerini gördüm. Bazi arkadaslar onun düşman oldugunu, oradaki varlik sebebimizin düşmani öldürmek oldugunu ifade ettikleri halde O Çinli Askeri öldürmek gelmedi o an içimden. Çünkü bizi sevdiklerini biliyordum. Hem, sunu iyi bilmek lazim. Çinliler hiçbir zaman yutulmazlar. Ama daima yutarlar. O kadar çabuk ve çok ürüyorlar ki, korkarim yakin gelecekte Hindistan ile birlikte dünyanın basina bela olacaklar.

Biz geceleri karargah'ta sabaha kadar nöbet tutardik. Çünkü Çinliler gece muharebe yapmayi tercih ederlerdi. Kara birliklerini destekleyecek hava gücü yoktu. Bu nedenle gündüz muharebe etmezlerdi. Biz de sabaha kadar cephe ve cephe gerisinde nöbette beklerdik, gündüz ise istirahat ederdik. Ben bir defa bir MIG Uçaginin alçak uçuşla üstümüzden söyle bir süzülerek geçtigini gördüm."

Komutanım, Altan Öymen “Degisim Yillari” adli kitabinda Kore'ye giden Tugay Komutani ile Alay Komutaninin aralarinda bir münakasadan bahsediyor. Siz böyle bir seye sahit oldunuz mu, ne düşünüyorsunuz?

Hayir, ben böyle bir seye sahit olmadim. Ancak yillar sonra bizi madalya vermek üzere Ankara'ya davet ettiklerinde Celal Dora ile aramızda su konusma geçti. O esnada kameralar mütemadiyen pasalari çekiyordu. Bunun üzerine Celal Dora “Yahu savasi biz yaptik, parsayi bunlar topluyorlar” dedi. Bu arada söze hanimefendi karisiyor ve diyor ki; “Evladim yazacak isen asil cefayi burada kucagimda cocugumla biz çektik. Bunu yaz. Sabah aksam radyo basinda olumsuz bir haber alacagiz diye korku içinde bekledigimiz günler ne sikintili günlerdi. Bir de diye ekliyor, Fevzi Bey döndükten sonra Madalya merasimi var diye Ankara'ya çağirdilar. Biz töreni televizyondan izlemek üzere orduvine dolustuk. Bütün beklemelerimize ragmen sadece pasalarin madalya alislarini izledik. Sonra da bir futbol maçı koydular canimizi siktilar. Oysa biz gururla eslerimizi seyretmek üzere televizyon basina kosmustuk.”

Komutanım, ben Sakarya ve Sirkeci'de gazilerle konustum. Bir tespitim oldu. Sanki bilinç seviyesi yükseldikçe, Kore Savasi'nin pek hatirlamak istemedigimiz bir savas oldugunun kanaatine vardim. Oysa bazilarindan bu kadar da olur mu denilebilecek kahramanlik destanlari dinledim. Ne diyorsunuz?

—Çok normal diyor. Eger bu milletin o saf kalpli insanlari olmasa bu ordu hiçbir sekilde savasamazdi. Sanki Çanakkale'de öyle olmadı mi, Kurtulus Savasi'nda öyle olmadı mi? Sadece “ölürsem şehidim, kalırsam gazi” düşüncesi içinde aç bilaç savasan bir baska ulus evladi daha gördün mü sen? O zaman da bu türlü destanlar yazmak onların en tabii hakki. Ben bu yüzden kesinlikle suçlamiyorum onlari. Çünkü bu savas tamamen siyasi bir tercih. Bizim savasimiz degil. Bu nedenle baska türlü insanlari oraya götürüp, bizim olmayan bu savasta savastirmak da mümkün degil.

Albümde dikkatimi çeken bir resmi gösteriyorum Fevzi Albaya. Diyor ki “Allah kimseyi aç birakmasin. Bu resimde Pusan Limani'nda biz gemiden inmek üzere iken Koreli kizlarin ve gençlerin dilendiklerini görüyorsun. Ben gözlerimle sahit oldum: Nerde olursa olsun, gördüğün ve begendigin bir bayani gidip ailesinden istiyorsun. Ne kadar istiyorlar ise o kadar para verip onunla birlikte olabiliyorsun.

Bunu resmen bir vazife yapar eda ile yapıyorlar. Saygıda hiç kusur etmeden. Ne zaman sonra karsilastigimiz bir Koreli “Bunu savasin yarattigi açlık ortamının körüklediğini, oysa kendilerinin de en az Türkler kadar namuslarına düskün bir millet olduklarını söyledi.” diyor.

Atis eğitiminin yapıldığı resmi göstererek, ABD’lilerin bize ait olan teçhizatı degistirdiklerini ve yeni teçhizata ve silahlara uyum için eğitim yaptırdıklarını okudugumu söylüyorum. Diyor ki;

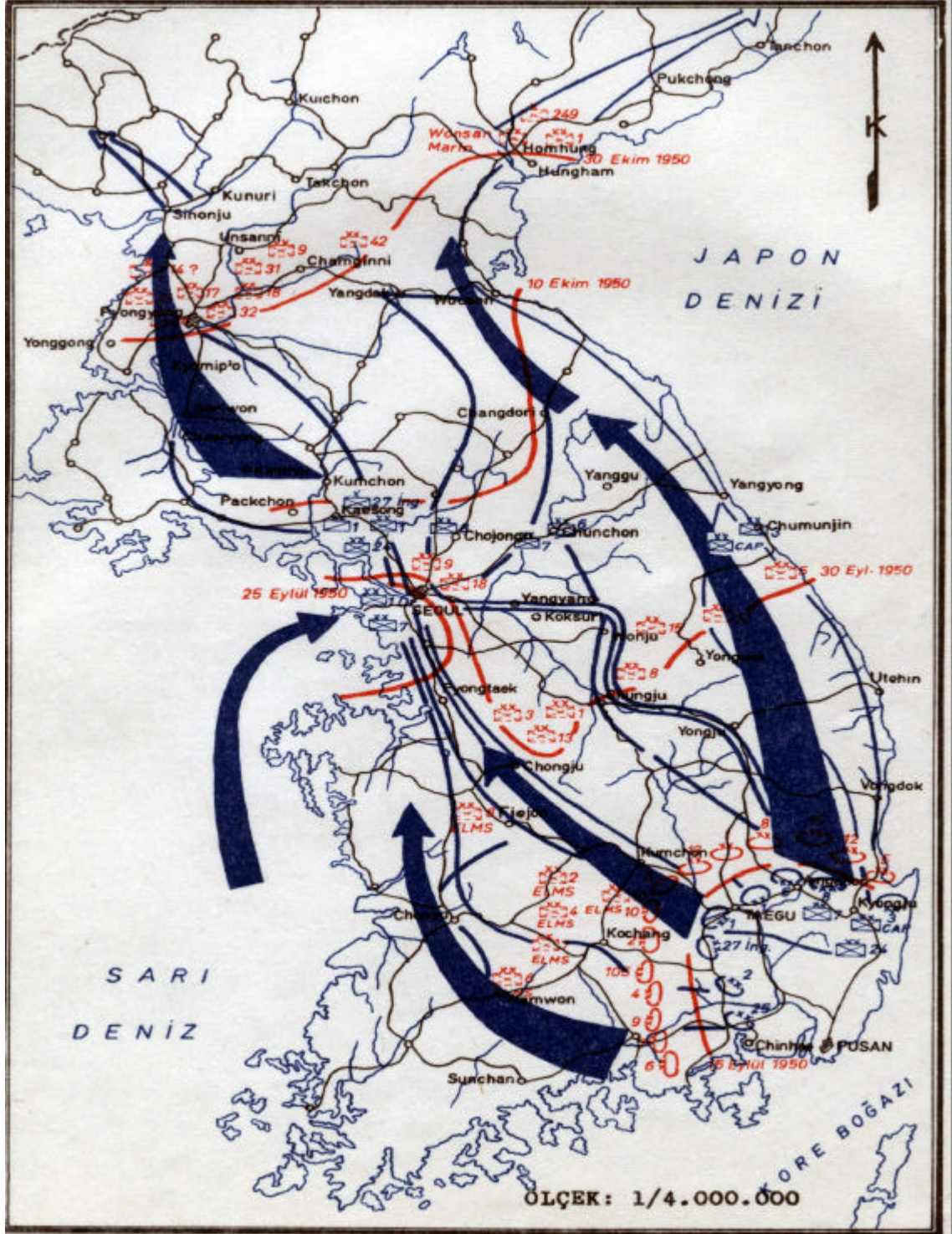
—Evet. Hem de rütbeniz ne olursa olsun eger 200 metre mesafeden hedefi vuramazsanız cephe hattına gidemezsiniz. Tam hazırlıklı taarruz diyorlar buna. Oysa biz hiç tam hazırlıklı taarruz yapabilmis miyiz? Çanakkale’yi bir düşün. Düşmanla burun buruna savasmisiz. Sadece şehit olmanın kazandıracığı maneviyat adına. Zaten hazırlık yapmak istesek bizim hazırligimize bu fakir milletin gücü mü yeter? Burada sanki benim bilgimi sinar gibi bir eda ile söyle bakalım diyor! Çanakkale zafer mi hezimet mi? Beklemediğim bu soru karsısında bir an durakladıktan sonra “Komutanım: Çanakkale hem zafer hem de hezimet” diyorum.” Zafer, çünkü milletin güç birliği yaptığında en azgın emperyalist güçlerle bile nasıl basa çıkabildiğinin bir kaniti. Ama hezimet, çünkü o kadar kisitli imkânlarla mükemmel yetişmiş bir nesli yok etmişiz ve bunun acısını izleyen yıllarda çok çekmişiz”. Bana hak veren nazarlarla bakıyor ve “Haklısın” diyor.” Eger” diyor “Fevzi Bey Kore’de ne yaptın, nereye gittin vs sorular sormaya gelse idin sana cevap vermezdim. Ama görüyorum ki sen olayın farkındasın ve ne sorman gerektiğini biliyorsun. Bu yüzden seni begendim”. Ve Fevzi Albay ile tanışmamıza vesile olan Ant Bey’e “değerli bir arkadaş getirmişsin diye teşekkür ediyor”. 13 MART 2005

2. HARITALAR

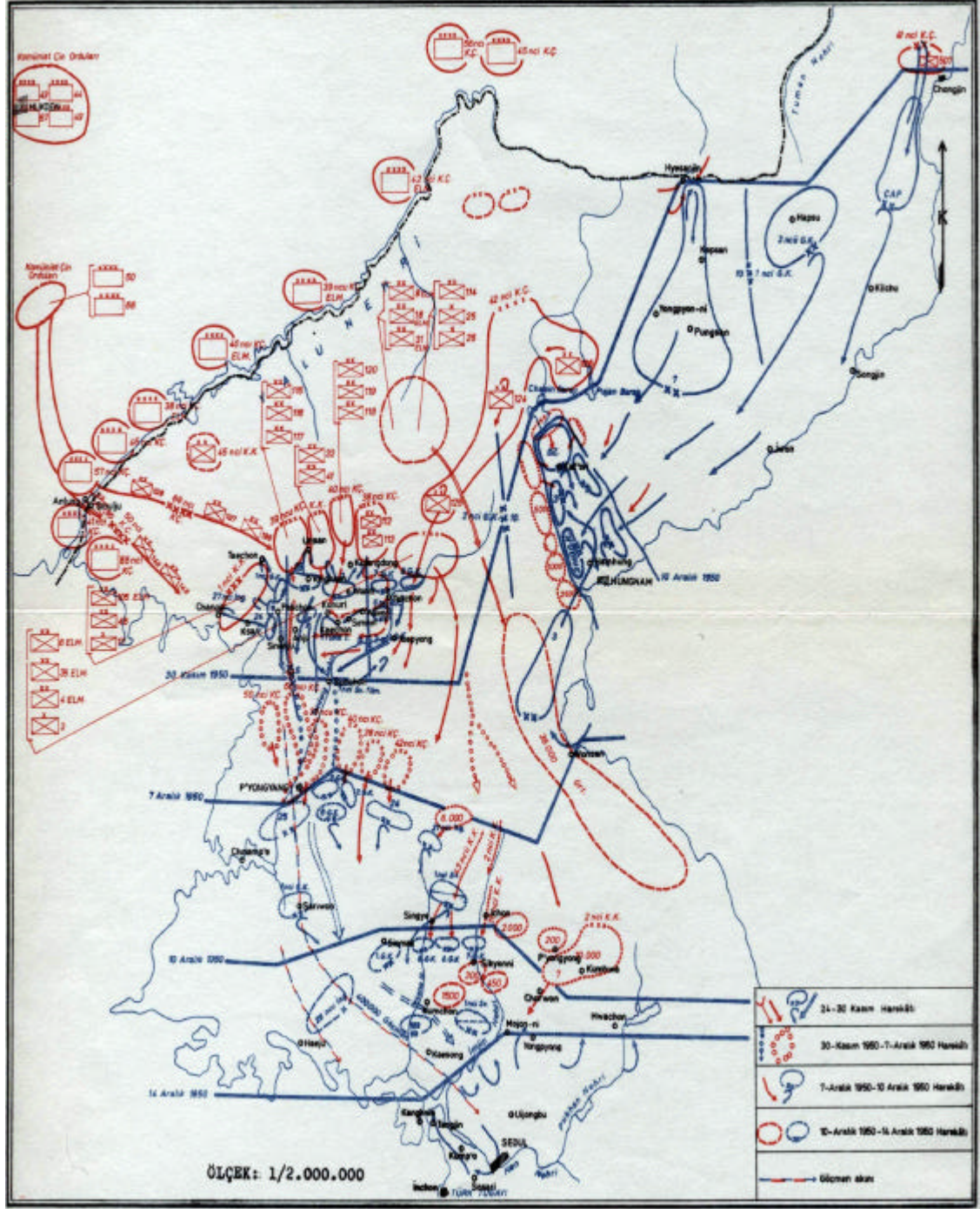
EK - Harita 1

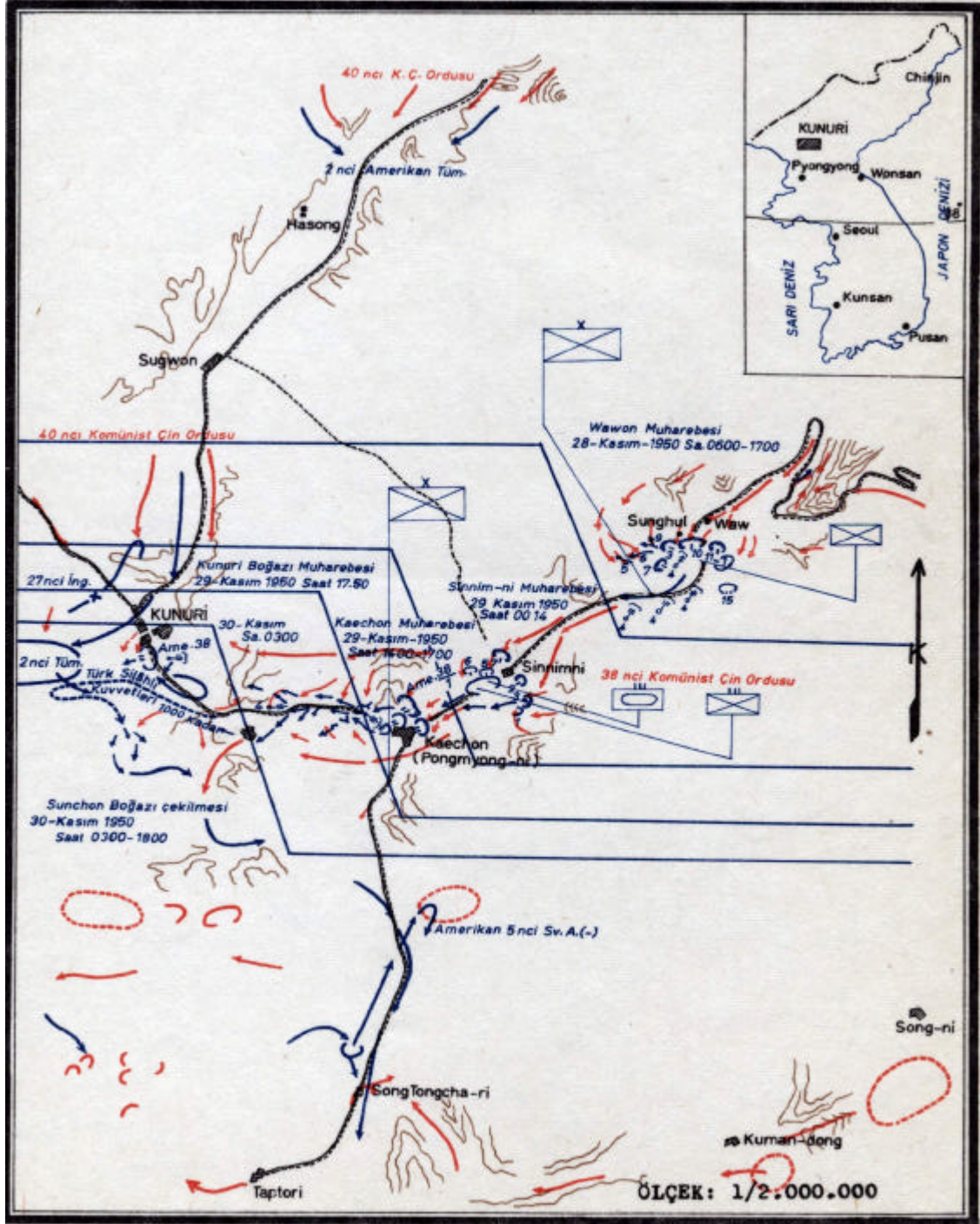
Harita 25 Haziran 1950'de başlayan Kuzey Kore taarruzunun 15 Eylül 1950 'ye kadar nasıl bir süreç izlediğini göstermektedir. Kaynak: Kore'de Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri, **a.g.e.** Kroki - 1

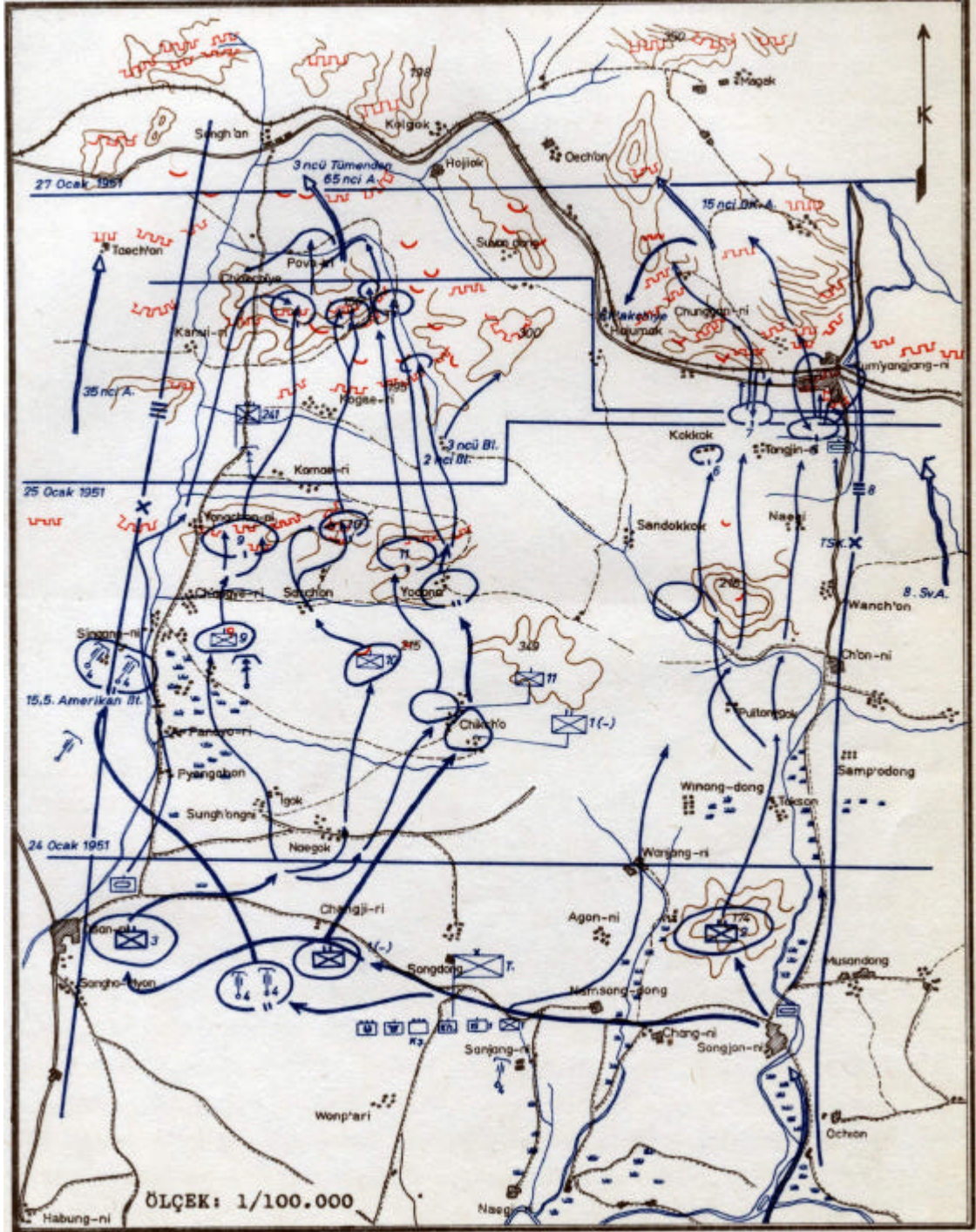
Harita 15 Eylül 1950'de Inchon Çikarması ile başlayan BM Taarruzunun 30 Ekim 1950 ye kadar izlediği süreci göstermektedir. Kaynak: Kore'de Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri, a.g.e. Kroki - 2

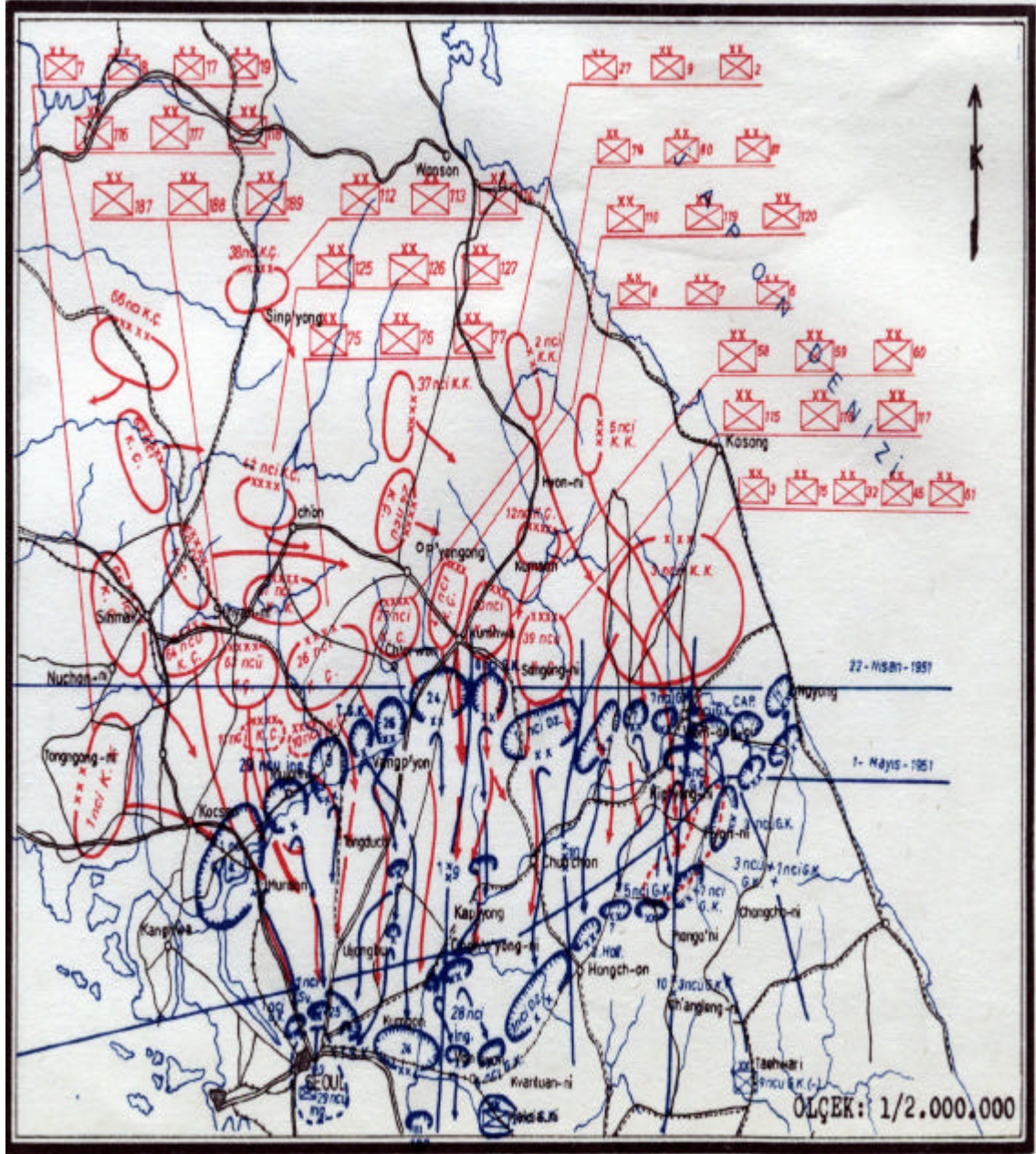
Harita BM Ordusu'nun 15 Eylülde baslattığı Genel Taarruzun, Kuzey Kore'nin tamamen işgali amacıyla 24 Kasım'da başlayan ikinci safhasını, 26 Kasım'daki Çin karşı Taarruzunu, 26 - 29 Kasım tarihlerinde Türk Tugayı'nın Kunuri Savunmasını ve ardından BM Ordusu'nun 14 Aralık tarihi itibarı ile çekilmiş olduğu yeni savunma hattını göstermektedir. Kaynak: Kore'de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri, Kroki- 3

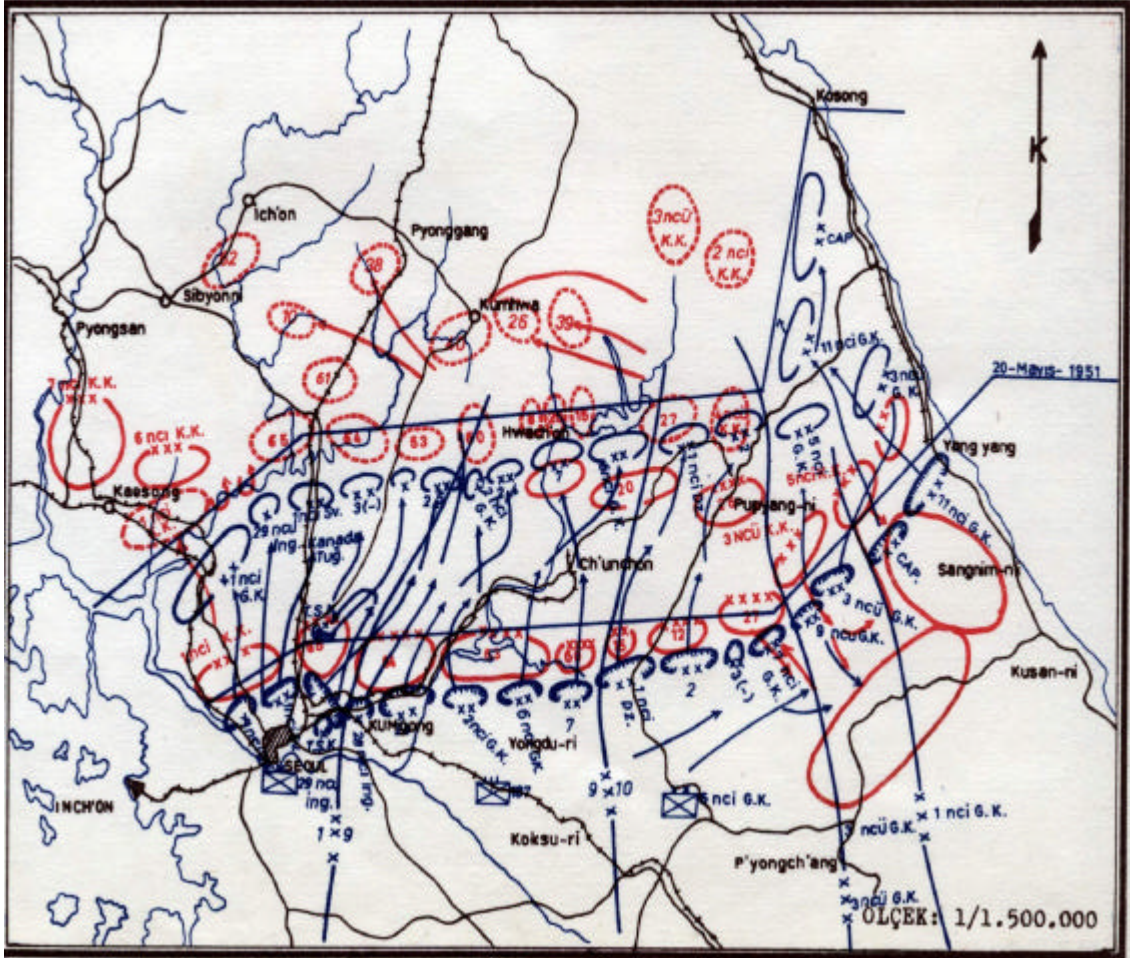
Harita Kore Savasına katılan 1nci Türk Tugayı'nın katıldığı ilk muharebeler olan Kunuri Muharebeleri'nin izlediği süreci göstermektedir. Kaynak: Kore'de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri, Kroki - 5

Harita Kore'de 1 nci Türk Tugayinin katildigi 25 – 26 Ocak 1951 tarihli Kumyangjang-ni Muharebeleri'ni göstermektedir. Bu Muharebeler Kunuri Muharebeleri'nden sonra Türk Tugayi'nin yaptigi planli taarruzlari içerir. Türk Tugayi bu muharebeler sonunda elde ettigi 10 km'lik girme sayesinde BM Ordusu'na Çin Ordusu'nun da maglup edilebilecegi izlenimini vermistir. Kaynak: Kore'de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri, Kroki – 10

Bu Harita BM Ordusu Baskomutani General Mac Artur'un görevden alındıktan sonra Çin Ordusu'nun 22 Nisan 1951'de baslattığı genel taarruzu göstermektedir. Yeni BM Ordusu Baskomutani General Ridgway'dir. Kaynak: Kore'de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri, Kroki – 19

Harita BM Ordusunun 21 Mayıs 1951'de baslattığı taarruzu göstermektedir. Bu taarruzların sonunda Çin Ordusu Kasım 1950'den sonra en büyük kaybı vermiştir. Kaynak: Kore'de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri, Kroki - 25

Harita 27 Temmuz 1953'de imzalanan ateskes antlaşmasından altı (6) gün sonra 3 Ağustos 1953'de Kuzey ve Güney Kuvvetlerinin 38nci paralel etrafında savunma için tertiplenmesini göstermektedir. Kaynak: Kore'de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri, Kroki – 33

Harita esir kamplarini ve BM'e ait mezarliklerin bulunduğu bölgeleri göstermektedir. Kaynak: Bülent RUSÇUKLU arşivi

3. RESİMLER

EK- Resim 1-2

Kore Türk Tugaylari Sancagi ve Galatasaray Lisesi Öğrencilerinin kanlari ile yazarak Kore'deki Mehmetçiklere gönderdikleri Türk Bayragi. Kaynak: Harbiye Askeri Müze

Izmir Limani'ndan 3 ncü Kore Türk Tugayı'nın
ugurlanisi. Kaynak: Namik Ant BENSON arsivi

Kore'ye tasima yapan gemilerden biri. Kaynak: Namik Ant BENSON arsivi

EK - Resim 5 - 6

Kore'de Ordugah

Kore'de kullanılan topçu mermileri.Kaynak: www.Turkishdefence.com

EK - Resim 7 - 8

Mehmetçik mevzide

Savasin acimasizligi. www.Turkishdefence.com

EK - Resim 9

Yakalanan esirlere islem. www.Turkishdefence.com

EK - Resim 10 - 11

Kore'de seyyar köprü. Kaynak: Alb.Fevzi TÜZÜNER arsivi

Kore'de bir tatbikat. Kaynak: Alb.Fevzi TÜZÜNER arsivi

EK - Resim 12 - 13

Pusan Limani'nda BMe ait gemilerin karsilanisi

Yikilmis, yakilmis kirik kalpli çocuklari ile Soeul. 3 HAZIRAN 1953 Kaynak: Alb.Fevzi TÜZÜNER arsivi

EK – Resim 14 – 15

Kore'de atis egitimi. Kaynak: Alb.Fevzi TÜZÜNER arsivi

EK - Resim 16 - 17

Kore'de kullanılan sahsi melbusat. Kaynak: Alb.Fevzi TÜZÜNER arsivi

Mehmetçik ve komutanlari toplu halde. Kaynak: Namik Ant BENSON arsivi

Kore'de moral etkinlikleri. Kaynak: Namik Ant BENSON arsivi
EK - Resim 20 - 21

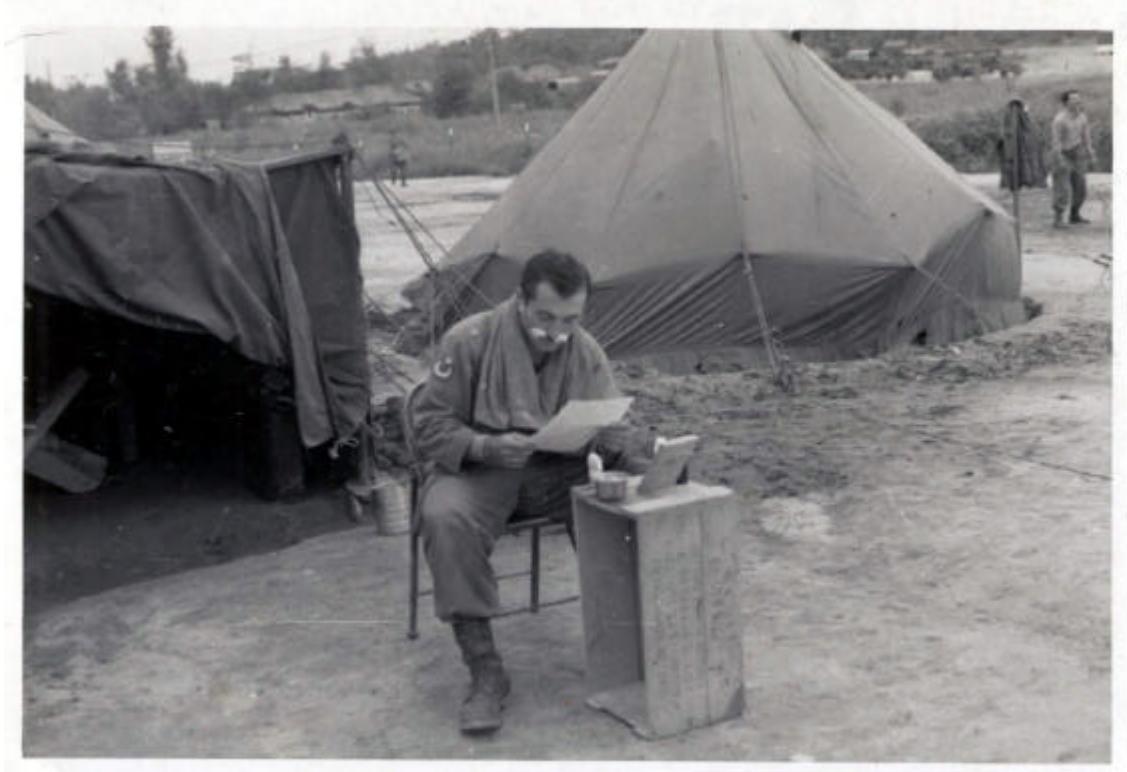

Kore'de BM Ordusu'na mensup askerler olanaklar ölçüsünde belli periyotlarla Japonya'ya moral iznine gönderilmislerdir. Fotoğraflar Japonya'da bir lunaparkta çekilmiştir. Kaynak: Namik Ant BENSON arsivi

EK - Resim 22

Japonya'da vitrinde Fransız kıyafetleri. İkinci Dünya Savası'nın ardından Amerikan işgalini yaşayan Japonya ekonomisine Kore savaşı esnasında rotasyona tabi askerler büyük katkıda bulunmuşlardır. O dönemde Avrupa ve Amerika'nın vitrinlerinde bulunan bütün her şeyi Japonya'da bulmak mümkündü. Kaynak: Namik Ant BENSON arşivi

Ordugahta yasam. Kaynak: Namik Ant BENSON arsivi

Kore'de Türk Şehitliđi. Kaynak: Harbiye Askeri Müze.